

Официален вестник

на Европейския съюз

L 317

Издание
на български език

Законодателство

Година 60

1 декември 2017 г.

Съдържание

II Незаконодателни актове

РЕШЕНИЯ

- ★ Решение (ЕС) 2017/2111 на Комисията от 5 юли 2016 година относно създаването и капитализацията на Airport Handling S.p.A. SA.21420 (2014/C) (ex 2014/NN), осъществени от Италия (нотифицирано под номер C(2016) 4103) (само текстът на италиански език е автентичен) ⁽¹⁾ 1
- ★ Решение (ЕС) 2017/2112 на Комисията от 6 март 2017 година относно мярка/схема за помощ/ държавна помощ SA.38454 — 2015/C (ex 2015/N), която Унгария възнамерява да приложи в подкрепа на изграждането на два нови ядрени реактора в атомната електроцентрала „Paks II“ (нотифицирано под номер C(2017) 1486) (само текстът на английски език е автентичен) ⁽¹⁾ . 45
- ★ Делегирано решение(ЕС) 2017/2113на Комисията от 11 септември 2017 година за изменение на приложение V към Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета във връзка с удостоверенията за професионална квалификация и наименованията на курсовете на обучение (нотифицирано под номер C(2017) 6054) ⁽¹⁾ 119

⁽¹⁾ Текст от значение за ЕИП.

BG

Актовете, чиито заглавия се отпечатват със светъл шрифт, са актове по текущо управление на селскостопанската политика и имат кратък срок на действие.

Заглавията на всички останали актове се отпечатват с получер шрифт и се предшестват от звездичка.

II

(Незаконодателни актове)

РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2017/2111 НА КОМИСИЯТА

от 5 юли 2016 година

относно създаването и капитализацията на Airport Handling S.p.A. SA.21420 (2014/C) (ex 2014/NN), осъществени от Италия

(нотифицирано под номер C(2016) 4103)

(само текстът на италиански език е автентичен)

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 2, първа алинея от него,

като взе предвид Споразумението за Европейското икономическо пространство, и по-специално член 62, параграф 1, буква а) от него,

като покани заинтересованите страни да представят мненията си в съответствие с посочената/ите по-горе разпоредба/и ⁽¹⁾ и като взе предвид техните мнения,

като има предвид, че:

1. ПРОЦЕДУРА

- (1) На 23 юни 2010 г., вследствие на жалба, Комисията уведоми италианските органи за решението си да открие официалната процедура по разследване съгласно член 108, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз („Договора“) във връзка с вливането на капитал, извършено между 2002 и 2010 г. от дружество SEA S.p.A. (наричано по-долу „SEA“), държавният оператор на миланските летища Malpensa и Linate, в неговото дъщерно дружество SEA Handling S.p.A. (наричано по-долу „SEAH“), доставчик на наземно обслужване на тези летища.
- (2) През този период SEA е почти изцяло собственост на публични органи, а именно Община Милано (84,56 %) и Провинция Милано (14,56 %), наред с по-малки акционери (0,88 %). През декември 2011 г. 29,75 % от капитала на SEA е продаден на частния фонд F2i (Fondi italiani per le infrastrutture — Италиански инфраструктурни фондове). В края на 2012 г. F2i увеличава дяловото си участие в SEA на 44,31 %. При закриването на официалната процедура по разследване с настоящото решение 54,81 % от SEA са притежание на Община Милано, 44,31 % — на F2i и 0,88 % — на други акционери.
- (3) На 19 декември 2012 г. Комисията прие Решение C(2012) 9448, поправено с Решение C(2013) 1668 от 22 март 2013 г. (наричано по-долу „решението за възстановяване“) относно помощта, предоставена от SEA на неговото дъщерно дружество SEAH в периода 2002—2010 г. Комисията заключи, че в своята цялост вливането на капитал от SEA в неговото дъщерно дружество е представлявало неправомерна държавна помощ. Комисията също така заключи, че макар SEAH да може да бъде определено като предприятие в затруднение, това вливане на капитал не може да бъде обявено за съвместимо с вътрешния пазар съгласно Насоките на ЕС за държавна помощ за оздравяване и реструктуриране на нефинансови предприятия в затруднено положение ⁽²⁾.

⁽¹⁾ ОВ С 44, 6.2.2015 г., стр. 30.

⁽²⁾ ОВ С 249, 31.7.2014 г., стр. 1.

- (4) Впоследствие на Италия беше наредено да предприеме всички необходими стъпки в съответствие с приложимото национално законодателство, за да възстанови от SEAH несъвместимата държавна помощ в размер на приблизително 359 644 милиона евро с лихвите за възстановяване.
- (5) На 4 март 2013 г., 15 март 2013 г. и 18 март 2013 г. съответно Италия, SEAH и Община Милано подадоха искове за отмяна на решението за възстановяване пред Общия съд (дела T-125/13, T-152/13 и T-167/13). Дела T-125/13, T-152/13 и T-167/13 са все още висящи.
- (6) На 18 март 2013 г. и 21 март 2013 г. SEAH и Община Милано подадоха молби за спиране на изпълнението на решението за възстановяване (дела T-152/13 R и T-167/13 R). На 21 май 2013 г. Административният съд на Ломбардия („TAR Lombardia“) нареди спирането на изпълнението на решението за възстановяване. На 25 септември 2013 г. Държавният съвет („CdS“) отмени разпоредбата на TAR Lombardia. Молбата за спиране на изпълнението, представена пред Общия съд, беше оттеглена през юни 2013 г. ⁽³⁾.
- (7) На 27 ноември 2013 г., чрез неофициална процедура за предварително уведомление Италия се консултира с Комисията относно следните проекти: първо, по отношение на плана на SEA да ликвидира SEAH; второ, по отношение на намерението на SEA да създаде ново дъщерно дружество, предоставящо услуги по наземно обслужване на миланските летища, наречено „Airport Handling S.p.A.“ (наричано по-долу „Airport Handling“) и да влее в него първоначален собствен капитал. В това предварително уведомление Италия поиска от Комисията да потвърди, че:
- а) продажбата на активите на SEAH по време на процедурата по ликвидация не включва елементи на икономическа приемственост с Airport Handling и следователно не води до прехвърлянето към последното на възникнали в миналото задължения, и по-специално изискването да бъде възстановена неправомерната и несъвместимата държавна помощ, отпусната на SEAH;
- б) вливането на капитал на SEA в капитала на Airport Handling не се определя като държавна помощ.
- (8) С писмо от 9 юли 2014 г. Комисията уведоми Италия, че е решила да открие процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от Договора, по отношение на създаването от SEA на Airport Handling (наричано по-нататък „решението за откриване от 2014 г.“). С тази процедура Комисията прикани Италия да предостави цялата информация, която може да е от полза при оценяването на въпроса за прехвърлянето на задължението за възстановяване от SEAH на Airport Handling, както и за възможната помощ, присъща на вливането на капитал от SEA в Airport Handling, в срок от един месец след датата на получаване на посоченото писмо.
- (9) На 19 септември 2014 г. Италия, SEA и Airport Handling съответно подадоха искове за отмяна на решението за откриване на процедурата от 2014 г. пред Общия съд (дела T-673/14, T-674/14 и T-688/14). Общият съд (четвърти състав) отхвърли иска по дело T-673/14 с Определение от 8 декември 2015 г.; исковете по дела T-674/14 и T-688/14 бяха оттеглени съответно на 14 и 15 юли 2015 г.
- (10) На 23 септември 2014 г. и 25 септември 2014 г. SEA и Airport Handling подадоха молби за *временни* мерки за спиране на изпълнението на решението на Комисията за откриване на процедурата от 2014 г. (дела T-674/14 R и T-688/14 R). На 29 септември 2014 г. председателят на Общия съд разпореди спирането на публикуването на решението за откриване на процедурата от 2014 г. в *Официален вестник на Европейския съюз*. На 28 ноември 2014 г. председателят на Общия съд отхвърли исканията на SEA и Airport Handling за *временни* мерки и отмени предварителната *временна* мярка, с която нареждаше на Комисията да не публикува решението за откриване на процедурата от 2014 г. ⁽⁴⁾.
- (11) На 6 февруари 2015 г. решението за откриване на процедурата от 2014 г. беше публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* ⁽⁵⁾ и по този начин Комисията прикани заинтересованите страни да представят своите мнения относно разследваните мерки.
- (12) Италия представи своите мнения относно решението за откриване от 2014 г. с писмо от 9 септември 2014 г.

⁽³⁾ Вж. Определение от 20 юни 2013 г., дело T-152/13 R, ECLI:EU:T:2013:337, и Определение от 1 юли 2013 г., дело T-167/13 R, ECLI:EU:T:2013:331.

⁽⁴⁾ Вж. Определение от 28 ноември 2014 г., дело T-688/14 R, ECLI:EU:T:2014:1010. Председателят на Общия съд отхвърли иска по дело T-674/14 R с Определение от 27 ноември 2014 г., ECLI:EU:T:2014:1009.

⁽⁵⁾ ОВ С 44, 6.2.2015 г., стр. 30.

- (13) Комисията получи мнения от четири заинтересовани страни. Тя изпрати тези мнения на Италия, с което ѝ предостави възможност да реагира на тях. Италия изпрати на Комисията своите коментари по мненията с писмо от 26 май 2015 г.
- (14) Комисията поиска от Италия да предостави допълнителна информация с писмо от 20 май 2015 г. Италия отговори с писма от 19 и 22 юни 2015 г. и 2 юли 2015 г.
- (15) Срещи между службите на Комисията и представители на италианските органи и Milan Airport Handling Trust (наричано по-долу „Тръстът“) бяха проведени на 30 януари 2015 г., 7 май 2015 г. и 15 септември 2015 г. Тези срещи бяха последвани от изпращането на няколко писма до Комисията от Тръста на 6 февруари 2015 г., 8 юни 2015 г., 13 август 2015 г. и 23 септември 2015 г., главно с цел да се информира Комисията относно състоянието на процедурата за продажба на миноритарно дялово участие в Airport Handling. Естеството и задачата на Тръста ще бъдат обяснени в раздел 2.3 по-долу.
- (16) С писмо от 23 октомври 2015 г. Комисията поиска от Италия да предостави допълнителна информация. Италия отговори с писмо от 10 ноември 2015 г.
- (17) На 25 ноември 2015 г. беше проведена среща между службите на Комисията и италианските органи, Milan Airport Handling Trust и дружеството D'Nata, което се подготвяше да придобие дялово участие в акционерния капитал на Airport Handling.
- (18) С писмо от 16 декември 2015 г. Италия информира Комисията относно плановете си частично да промени обхвата на икономическите дейности на Airport Handling.
- (19) Италия представи резюме на основните елементи, които беше предоставила в хода на процедурата, с писмо от 18 декември 2015 г. Комисията отговори с писмо от 19 януари 2016 г.
- (20) С писма от 29 януари и 15 февруари 2016 г. Италия предостави на Комисията актуализирана информация относно процеса по приватизацията на Airport Handling.

2. ОПИСАНИЕ НА МЯРКАТА

- (21) Предмет на разследване са две мерки: първо, създаването на Airport Handling, комбинирано с ликвидацията на SEAH. Комисията оцени дали тази мярка е довела до икономическа приемственост между двете дружества, водейки до прехвърляне на задължението за възстановяване от SEAH на Airport Handling. Второ, предоставянето на собствен капитал на Airport Handling от неговото публично дружество майка SEA. Комисията оцени дали тази мярка е била изпълнена при пазарни условия. В следващите раздели е дадено описание на обстоятелствата около тези сделки.

2.1. Споразумения с профсъюзите и нови трудови договори

- (22) В периода на прилагане на разследваните мерки SEA Group (SEA и SEAH), SEAH и Airport Handling съответно са сключили споразумения с профсъюзите, представляващи служителите на SEAH, на фона на доброволната ликвидация на SEAH, иницирана от SEA. Общата цел на тези споразумения е била запазването на работните места на всички служители на SEAH и осигуряването на непрекъснати и устойчиви операции по наземно обслужване в SEA-Group. Сключени са следните споразумения:
- (23) След като SEA е решило, че SEAH трябва да бъде ликвидирано, за да се изпълни решението за възстановяване, групата SEA Group е сключила споразумение със синдикалните организации на 4 ноември 2013 г. с цел решаване на въпроса с работниците на SEAH, които е трябвало да бъдат съкратени. Споразумението е предвиждало план за стимулиране на доброволното прекратяване на трудово-правните отношения на всички служители на SEAH чрез колективното им освобождаване и създаването на ново изцяло притежавано дъщерно дружество на SEA, което да наеме част от работната ръка на SEAH.
- (24) Това споразумение е включвало „проект за уреждане“ и е предвиждало, че е необходимо „споразумение за изпълнение“, което да определя правила за нови договорни условия и нова структура на работа за служителите на Airport Handling, тъй като изискването на Комисията за липса на приемственост налага създаването *ex novo* на трудови правоотношения. Освен това според споразумението сключването на такова споразумение за изпълнение ще бъде възможно едва след приключването на *„тръговските преговори между Airport Handling и превозвачите, работещи на летища Linate и Malpensa, в контекста на свободна конкуренция“*⁽⁶⁾. Накратко, споразумението за изпълнение е трябвало да се основава на следните принципи:

— запазване на целта за гарантиране на работните места на всички служители на SEAH;

⁽⁶⁾ Точка 5 на споразумението от 4 ноември 2013 г.

- определяне на ясни критерии за възможното преместване на персонал в рамките на SEA Group;
 - икономическа жизнеспособност на услугата по наземно обслужване;
 - определяне на подходяща, интегрираща система на трудови отношения;
 - продължаване на прилагането на корпоративната социална система на SEA Group.
- (25) На 22 април 2014 г. SEAH е стартирало схемата за мобилност на съкратените работници (*Collocamento in mobilità*), схема за социална сигурност, въведена от италианската държава основно с цел подкрепа на служителите на дружества в затруднение по време на периоди на безработица⁽⁷⁾. По това време SEAH е имало 2 214 служители, равняващи се на 1 980 наети на пълно работно време служители.
- (26) На 31 май 2015 г. Airport Handling е имало [...] (*) служители [...] (*) еквивалент на пълно работно време, наричан по-долу „ЕПРВ“), от които [...] (*) служители [...] (*) ЕПРВ са били предишни служители на SEAH.
- (27) На 4 юни 2014 г. SEAH и профсъюзите са подписали споразумението за изпълнение, целящо изпълнението на разпоредбите на проекта за уреждане на въпроса, описан в съображение 24 по-горе.
- (28) Споразумението е предвиждало SEA да се съгласи, първо, Airport Handling да наеме персонал от SEAH, в степента и съгласно трудовия профил, изисквани от Airport Handling, и второ, да се започнат преговори със синдикалните организации по отношение на критериите за подбор на персонала. В споразумението също така се посочва, че всеки нов трудов договор с Airport Handling ще се характеризира задължително с прекратяване на формалното и материалното съдържание на трудовия договор със SEAH.
- (29) Съгласно това споразумение SEAH е показало своята готовност за осигуряване на финансова схема за стимулиране на работниците, които до 30 юни 2014 г. се съгласят да не се противопоставят на мерките за освобождаване на персонала.
- (30) Освен това на 4 юни 2014 г. Airport Handling е сключило споразумение с профсъюзните организации. В това споразумение се определя броят на служителите с безсрочни договори, изисквани от Airport Handling на 1 юли 2014 г. В него също така е определено, че Airport Handling се съгласява да пренаема с приоритет бивши служители на SEAH.
- (31) В това споразумение се посочва предполагаемото търсене на работна ръка от Airport Handling, изразено в ЕПРВ. В този контекст в споразумението се подчертава, че тези цифри могат да подлежат на промяна по отношение на общия брой и/или променливите, посочени в споразумението. Изчисленията на персонала бяха следните: [...] (*) ЕПРВ постоянен персонал за операции; [...] (*) ЕПРВ административен персонал; [...] (*) ЕПРВ персонал на срочни договори за сезонни дейности. В споразумението се предвижда, че за да се задоволи това търсене, приоритетната стратегия на Airport Handling ще бъде да се насочи към лицата, понастоящем наети от SEAH. В споразумението също така се предвижда процедурата за набиране на служители, правното и финансовото съдържание на трудовите договори, социалната политика и организацията на работа. Разпоредбите на споразумението предполагат, че бившите служители на SEAH ще бъдат наети по нови договори със значително различаващи се икономически условия.
- (32) Работните договорености, определени в това споразумение, се различават от прилаганите от SEAH спрямо неговите служители. По-специално:
- съгласно националния колективен трудов договор за авиационен персонал Airport Handling ще прилага раздела за обслужващ персонал, а разделът за летищни оператори ще се прилага за трудови договори на работниците, които преди това са били наети от SEAH. Според Италия в раздела за обслужващ персонал се предвиждат различни условия относно годишния отпуск (20 вместо 22 дни в годината), работното време (7 ч. 30 минути на ден вместо 7 ч. 15 минути на ден) и възнагражденията и надбавките (премахване на 6-дневното възнаграждение);
 - различна организация на правата за възнагражденията, напр. неприлагане от Airport Handling на определени точки от корпоративния договор, допълващ националния колективен трудов договор, който SEAH е прилагало по отношение на своите служители;
 - различна организация на служителите (напр. [...] (*)).

⁽⁷⁾ Закон № 223 от 23 юли 1991 г. относно правилата на фонда за безработица, мобилността на съкратените работници, обезщетенията за безработица, прилагането на директивите на ЕС, намирането на работа и други разпоредби, свързани с пазара на труда (GURI (Официален вестник на Италианската република) № 175 от 27 юли 1991 г.).

(*) Търговска тайна.

- (33) Според Италия в резултат на това:
- общите разходи за труд на Airport Handling са намалели с 30 % в сравнение с общите разходи за труд на SEAH;
 - тежестта на разходите по допълнителния корпоративен договор на Airport Handling са намалели с [...] (*)% в сравнение с тези на SEAH, при средни съкращения на заплатата на годишна основа [...] (*) пъти месечната заплата.
- (34) На 9 юни 2014 г. извънредното събрание на акционерите на SEAH е одобрило прекратяването на дружеството и неговото поставяне в доброволна ликвидация, като е определило датата на влизане в сила на ликвидацията за 1 юли 2014 г. ⁽⁸⁾.
- (35) Ликвидатор е бил назначен и натоварен с продажбата на активите на дружеството, плащането на задълженията към кредиторите и изготвянето на окончателния ликвидационен баланс и отчет.
- (36) Като условие за влизането в сила на споразуменията от 4 юни 2014 г. синдикалните организации бяха поставили наличието на положителен резултат от референдум сред служителите на SEAH. Референдумът е бил проведен между 11 и 13 юни 2014 г. На този референдум споразумението от 4 юни 2014 г. е било отхвърлено.
- (37) Ето защо на 1 юли 2014 г. събранието на акционерите на SEAH е решило да удължи крайния срок за прекратяване на дейността на SEAH до 31 август 2014 г., давайки възможност на ликвидатора (който е поел своите функции на 1 юли 2014 г.) да управлява временно дружеството до тази дата, и при изтичането на този срок да пристъпи към продажбата на активите на SEAH и преустановяването на неговата дейност.
- (38) За да се преодолее отрицателният вот на референдума от 14 юни 2014 г., на 4 юли 2014 г. синдикалните организации са предложили някои разяснения по точки, определени съгласно споразумението от 4 юни 2014 г., като например, че допълнителните работни дни трябва да се разпределят равномерно през цялата година, че позоваването на „ефективността на работни часове“ означава, че най-малко 7,5 часа на ден за 5-дневни работни седмици трябва да се отработват и че работниците имат възможността да изберат между два варианта как да работят по време на някои празници, които вече няма да се заплащат съгласно новото споразумение. На 7 юли 2014 г. Airport Handling е одобрило тези предложения. На 15 юли 2014 г. Airport Handling е подписало допълнително споразумение, което е потвърдило валидността на споразумението от 4 юни 2014 г. и е включвало уточненията, поискани от синдикалните организации. С това ново споразумение обаче не са въведени никакви съществени промени в сравнение с отхвърленото преди това споразумение от 4 юни 2014 г.
- (39) През август 2014 г. SEAH е пристъпило към освобождаването на целия си персонал. В същото време Airport Handling е започнало да наема сред бившите работници на SEAH тези работници, които е считало за важни за своята дейност. Airport Handling също така се е свързало с Adecco, доставчик на услуги в областта на временната работа, за наемането на временни работници.
- (40) SEAH е преустановило дейността си на 1 септември 2014 г. На същата дата Airport Handling е започнало да извършва дейност на летищата в Милано. Към 1 септември 2014 г. Airport Handling е имало [...] (*) служители [...] (*) ЕПРВ), като по този начин е наело [...] (*)% от работниците, наети от SEAH към 22 април 2014 г. — датата, на която SEAH е стартирало официалното производство за колективното освобождаване на своите служители. В допълнение на това Airport Handling е използвало [...] (*) временни работници [...] (*) ЕПРВ) [...] (*)).

2.2. Договор с въздушните превозвачи

- (41) С писмо от 22 април 2014 г. SEAH е уведомило въздушните превозвачи, доставчиците и другите заинтересовани страни, че ще преустанови дейността си, считано от 1 юли 2014 г., и че следователно на тази дата ще преустанови предоставянето на услуги по наземно обслужване на летищата в Милано.

(*) Търговска тайна.

⁽⁸⁾ Доброволната ликвидация по същество е подобна на прекратяването от съда, с изключение на факта, че се пада на акционерите на общо събрание, а не на съда, да вземат решението за прекратяване на дружеството, да назначат ликвидаторите и да определят техните правомощия. Само когато мнозинството от акционерите не може да бъде събрано, дружеството трябва подаде молба пред съда, за да бъде обявено в ликвидация. Съдът след това определя ликвидаторите в съответствие с учредителния договор на дружеството или съгласно решението на акционерите на общото събрание, освен ако не е ясно, че разногласие между акционерите ще им попречи да вземат решение на общо събрание, в който случай самият съд назначава ликвидатор.

- (42) След горепосоченото уведомление десет авиокомпани са решили да възложат услугите по наземно обслужване на летищата в Милано на доставчици, различни от SEAH и Airport Handling.
- (43) В същото време Airport Handling е било избрано като доставчик на услуги по наземно обслужване от 19 авиокомпани, работещи на летищата в Милано, въз основа на открити тържни процедури. Други авиокомпани са избрали Airport Handling въз основа на процедури за състезателен диалог. Според Италия изборът на доставчик на услуги обикновено се основава на оценката на определени фактори като цена, финансова стабилност на доставчика, наличност на ефективно оборудване, съществуване на мрежа, доказана работа, опит и компетентност на оператора.

2.3. Създаване на Airport Handling и прехвърляне на дяловото участие от SEA на Milan Airport Handling Trust; капитализация на Airport Handling

- (44) Airport Handling е учредено на 9 септември 2013 г. като дружество с ограничена отговорност с капитал от 10 000 EUR.
- (45) На 10 март 2014 г. съветът на директорите на SEA е решил да увеличи капитала на Airport Handling до 2,5 милиона евро, за да може Airport Handling да изпълни изискванията за сертифициране като доставчик на услуги по наземно обслужване от националния орган за гражданско въздухоплаване (ENAC). Съгласно действащите национални правила ENAC предоставя лицензи на доставчиците на услуги по наземно обслужване, които отговарят на следните изисквания⁽⁹⁾:
- капитал най-малко една четвърт от вероятния оборот;
 - оперативни ресурси и организационни възможности, подходящи за извършване на услугите;
 - сертификат, доказващ че всички задължения, произтичащи от законодателството в областта на безопасността и трудовите отношения, са изпълнени.
- (46) На 30 юни 2014 г. Съветът на директорите на SEA е взел решение за създаването на Milan Airport Handling Trust („Тръстът“) и за увеличаване на капитала на Airport Handling с до 25 милиона евро.
- (47) Тръстът е учреден на 30 юни 2014 г., като актът за доверително управление е подписан на същия ден. Според учредителния акт Тръстът: i) действа като единствен акционер на Airport Handling в очакване на продажбата на миноритарен акционерен дял в дружеството и ii) гарантира, че Airport Handling осъществява дейност при липса на икономическа приемственост със SEA Handling.
- (48) Съгласно акта за доверително управление Тръстът е създаден със следните конкретни цели:
- да потвърди и провери липсата на икономическа приемственост на Airport Handling със SEA и SEAH, гарантирана по-специално чрез управлението на Airport Handling независимо от SEA;
 - да позволи влизането на независими трети страни инвеститори в акционерния капитал на Airport Handling с дялово участие в собствения капитал не по-малко от 30 %.
- (49) В акта за доверително управление се определя, че за изпълнението на тази задача Тръстът може да упражнява следните правомощия:
- да назначава директори, одитори и други корпоративни органи, като избира измежду легитимни кандидати, които нямат оперативна отговорност или трудово правоотношение със SEA или SEAH;
 - да поиска от директорите да представят доклад относно събитията, довели до липсата на икономическа свързаност и настъпили преди учредяването на Тръста; и
 - да гарантира, че са въведени подходящи процедури с цел недопускане на търговска информация на SEA неправомочно да облагодетелства Airport Handling в придобиването или запазването на договори с авиокомпани за сметка на неговите конкуренти при спазване на ограниченията, съдържащи се в приложение А към акта за доверително управление.

⁽⁹⁾ Airport Handling е подало искане за издаване на лиценз за предоставяне на услуги по наземно обслужване в Linate и Malpensa на 21 януари 2014 г. ENAC е предоставила лиценза на Airport Handling на 17 април 2014 г.

- (50) По-специално, съгласно акта за доверително управление, довереникът следва да провери, че след създаването на Airport Handling никакви правни актове не са били въведени, които да водят до прехвърлянето от SEAH на Airport Handling на активи, движима и недвижима собственост, договори с авиокомпаниите и/или доставчици на услуги по наземно обслужване, права на интелектуална собственост или едностранни ангажименти с икономически ефект (т.е. имуществени или лични гаранции), различни от предвидените съгласно акта за доверително управление.
- (51) В този смисъл с акта за доверително управление от обхвата на правомощията на довереника да упражнява контрол се изключва:
- фактът, че Airport Handling е учредено и капитализирано от SEA;
 - фактът, че Airport Handling е взело персонал от SEA;
 - фактът, че Airport Handling е взело на лизинг своите активи и оборудване за наземно обслужване от SEAH съгласно договор за лизинг, изтичащ на 28 февруари 2015 г.
- (52) В допълнение на това в акта за доверително управление се предвижда също така, че довереникът трябва да потвърди, че:
- с изключение на правомощията, предоставени на SEA съгласно акта за доверително управление, оперативното управление на Airport Handling е отделено от управлението на SEA, под контрола и надзора на съвета на директорите, чиито членове се назначават самостоятелно от довереника;
 - преди или след създаването на Тръста, SEA и Airport Handling не въвеждат правни актове, водещи до прехвърлянето от SEA на активи, движимо или недвижимо имущество, договори, едностранни ангажименти с икономически ефект (т.е. имуществени или лични гаранции) или права на интелектуална собственост, различни от предвидените в акта за доверително управление или поискани от SEA в качеството му на концесионер на летищата в Милано; и
 - Airport Handling въвежда процедури и механизми за контрол, за да не се допусне да се възползва от фирмените търговски данни на SEA, които биха могли неправомерно да облагодетелстват Airport Handling в придобиването или запазването на договори с авиокомпаниите, като например информация за договорите, сключени в миналото от SEAH, или изисквания на авиокомпаниите, сведени до знанието на SEA в качеството му на летищен оператор.
- (53) Съгласно акта за доверително управление обаче не е задача на довереника да проверява или оценява обстоятелствата, че:
- представители на SEA са участвали в преговорите със служителите, които е трябвало да бъдат наети от Airport Handling;
 - Airport Handling се възползва от предоставените служители на SEA, включително неговия генерален мениджър, който е трябвало да остане за целия срок на Тръста;
 - някои централизирани услуги е трябвало да продължат да се предоставят от SEA;
 - SEA може да проверява качеството на предоставяната услуга, за да изпълни своите задължения като оператор на инфраструктурата на летищата в Милано;
 - решения за бъдещото финансиране на Airport Handling са изцяло оставени на SEA, без да се засягат правата на съвета на директорите на Airport Handling да взема решения за изпълнението на бизнес плана.
- (54) Що се отнася до влизането на трета страна инвеститор в Airport Handling, в акта за доверително управление се предвижда, че първоначалната фаза на процедурата за отварянето на капитала на Airport Handling за „отговарящи на условията акционери“ (а именно физически или юридически лица или образувания, които, ако пребивават в Италия, не се класифицират като публични лица или дружества, контролирани от италианската държава, с изключение на дружества, регистрирани на фондовата борса), е трябвало да се управлява от SEA и е трябвало да бъде завършена до 28 февруари 2015 г.
- (55) В акта за доверително управление се предвижда, че ако до 1 март 2015 г. SEA все още е акционер на Airport Handling с повече от [...] (*) %, довереникът ще започне да търси инвеститори, които трябва да отговарят на условията, предварително съобщени му от SEA чрез документ, за който трябва да бъде уведомен адвокатът, действащ като попечител, и който подлежи на своевременно преразглеждане от SEA. Във всички други случаи довереникът не може да отчуждава дяловото участие в Airport Handling без съгласието на SEA.

(*) Търговска тайна.

- (56) В акта за доверително управление също така се предвижда, че след продажбата на [...] (*) % от дяловото участие на SEA в Airport Handling, SEA следва да потърси частни инвеститори, желаещи да поемат допълнителни дялови участия в капитала на Airport Handling, като се отчитат социалните съображения и задължението на SEA да продължи предоставянето на услуги по наземно обслужване на летищата в Милано.
- (57) На 26 август 2014 г. Съветът на директорите на Airport Handling е одобрил допълнение към акта за доверително управление. В допълнението е било определено, че Airport Handling ще издаде 20 000 дялови финансови инструменти — SFP (*strumenti finanziari partecipativi*) съгласно член 2346, параграф 6 от Италианския граждански кодекс ⁽¹⁰⁾, с номинална стойност от 1 000 EUR всеки, които да бъдат предложени на SEA. Допълнението беше подписано на следващия ден.
- (58) На 27 август 2014 г. събранието на акционерите на Airport Handling ⁽¹¹⁾ е решило да увеличи капитала на Airport Handling от 1,3 милиона евро на 5 милиона евро, записан и внесен от SEA.
- (59) На същия ден SEA е прехвърлило цялото дялово участие в Airport Handling на Тръста и е назначило довереника, а именно Crowe Horwath Trustee Services („довереникът“) да управлява Airport Handling.
- (60) На 27 август 2014 г. довереникът е назначил нов съвет на директорите на Airport Handling. SEA [...] (*) висши мениджъри [...] (*), от пет, [...] (*). Съгласно Италия те изпълняват своите дейности в изключителния интерес на Airport Handling въз основа на договор за командироване от дружеството майка — SEA.
- (61) Още на 27 август 2014 г., след прехвърляне на дяловото участие от SEA на Тръста, събранието на акционерите на Airport Handling ⁽¹²⁾ е взело решение за преобразуването на Airport Handling от дружество с ограничена отговорност (S.R.L) в акционерно дружество (S.p.A) и за емитирането на 20 000 SFP, предложени за записване на SEA по цена от 1 000 EUR всеки. SFP са били записани и платени от SEA на следващия ден, като по този начин капиталът на Airport Handling се е увеличил на 25 милиона евро общо (5 милиона евро акционерен капитал и 20 милиона евро под формата на SFP).

2.4. Опитът за продажба на активите на SEAH; договарянето за лизинг с Airport Handling

- (62) На 12 ноември 2014 г. ликвидаторът е публикувал покана за изразяване на интерес към закупуването на активите на SEAH; тази покана е била публикувана в Притурката към Официален вестник на Европейския съюз.

„Италия-Милано: Продажба на оборудване, състоящо се, само за информация, от: товарачи за товари, транспортъри, повдигащи платформи, транспалетни колички, мобилни транспортни ленти/транспортни ленти на ремарке, стълби на ремарке/мобилни/BAE, електрически/дизелови/хибридни влекачи, варели, генератори, климатични инсталации, компресори, колички за багаж/стока 2014/S218-385934 — Покана за изразяване на интерес“ ⁽¹³⁾. За целите на поканата за изразяване на интерес, активите са били групирани в девет партии.

- (63) SEAH е възложило на *Istituto del Marchio di Qualità S.p.A.* („IMQ“) да извърши цялостна оценка на активите на SEAH и на тази основа да определи таксата за лизинга на оборудването за наземно обслужване на SEAH, както и цената за продажба на активите. IMQ е изготвило два доклада: на 25 юни 2014 г. по отношение на лизинговата такса; на 16 октомври 2014 г. по отношение на разделянето на активите в партии за продажба. Според IMQ очакваната стойност на активите следва да се разбира като вероятната пазарна стойност, която активи с подобни технически характеристики и показатели, състояние на ремонт и съхранение, употреба и възраст биха имали в парично изражение.
- (64) Крайната дата за подаване на оферти за деветте партии за продажба е била определена за 26 януари 2015 г.
- (65) IMQ е предложило като такса за лизинга на оборудването за наземно обслужване на SEAH [...] EUR (*) на полугодие [...] EUR (*) на година).

(*) Търговска тайна.

⁽¹⁰⁾ SFP са дялови инструменти и следователно те не са предмет на задължение за възстановяване на сумата, внесена от SEA. Те не дават административни права, но са подобни на акциите по отношение на правата върху собствения капитал. По-специално тези инструменти предоставят права за разпределение на печалбата и резерва, както и права върху други капиталови позиции, включително в случай на прекратяване на дружеството.

⁽¹¹⁾ На тази дата SEA все още е било едноличен акционер на Airport Handling.

⁽¹²⁾ На тази дата Тръстът все още е бил едноличен акционер на Airport Handling.

⁽¹³⁾ Обявление за обществена поръчка № 2014/S218-385934 от 12 ноември 2014 г. в електронен ежедневник за поръчки (TED) — притурка към ОВ: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:385934-2014:TEXT:BG:HTML&src=0>.

- (66) На 1 септември 2014 г. SEAH и Airport Handling са сключили лизингов договор, според който Airport Handling взема на лизинг оборудването за наземно обслужване на SEAH при лизингова такса от [...] EUR (*), т.е. сумата, предложена от IMQ. Договорът за лизинг трябваше да изтече на 31 август 2015 г.
- (67) За да потвърдят точността на оценката, извършена от IMQ, на 1 септември 2014 г. Airport Handling и SEAH са ангажирали втори независим експерт, Ernst & Young financial-business Advisors SpA („E&Y“), да извърши повторна оценка на нивото на лизинговата такса. В този контекст SEAH и Airport Handling са постигнали договорно съгласие, че ако във втората оценка се заключи, че пазарната стойност се е отклонила най-малко с [...] (*) % от нивото, определено от IMQ, договорната такса ще бъде съответно коригирана с обратно действие.
- (68) На 15 октомври 2014 г. E&Y са представили своя доклад и са определили пазарната цена за лизинга на активите на SEAH като [...] EUR (*) на година. На 25 октомври 2014 г. Airport Handling и SEAH са се договорили да разширят анализа, извършван от E&Y, и са възложили на последните задачата да анализират реалните условия на работа и физическото състояние на активите (E&Y първоначално са основали своята оценка на физическа проверка на активите въз основа на представителна извадка). Този анализ е показал, че редица машини и оборудване не са били подходящи за употреба, като се вземе предвид краткият срок на лизинговия договор и високите разходи за необходимите ремонти с оглед на факта, че голяма част от оборудването е морално остаряло. Според Тръста на датата, когато е представил своите коментари по решението за откриване на процедурата от 2014 г., SEAH и Airport Handling са обмисляли решение, за да се избегне съдебен процес. Впоследствие лизинговата такса е била коригирана със задна дата на [...] EUR (*) на година.
- (69) На 26 ноември 2014 г. съветът на директорите на Airport Handling е решил да започне публичен търг за закупуване на ново оборудване на пазара. На 11 февруари 2015 г., в резултат на тази тръжна процедура, Airport Handling е заменило грубо [...] (*) % от своето оборудване с активи, закупени на пазара, струващи приблизително [...] EUR (*). Според италианските органи Airport Handling е финансирало тази покупка изключително със свои собствени ресурси.
- (70) На 9 февруари 2015 г. търгът за продажбата на активите на SEAH е бил обявен за неуспешен, тъй като нито един участник в търга не е изразил интерес към закупуване на никоя от партидите.
- (71) На 26 февруари 2015 г. SEAH е получило първо известие от Airport Handling, с което последното е изразило интерес към закупуването на 6 от 9-те тръжни партиди. На 3 юни 2015 г. Airport Handling е подновило своя интерес. На 18 септември 2015 г. [...] (*) са били продадени на Airport Handling по цената, посочена в първоначалната тръжна процедура, а именно [...] EUR (*).

2.5. Продажбата на миноритарен акционерен дял в Airport Handling

- (72) Както е предвидено от акта за доверително управление, довереникът е стартирал процедурата по продажбата на миноритарен дял от капитала на Airport Handling.
- (73) За тази цел на 27 януари 2015 г. довереникът е назначил италианския клон на BNP Paribas като финансов съветник във връзка с продажбата на „най-малко 30 %“ от акционерния капитал на Airport Handling на трети страни инвеститори. Италианските органи изтъкнаха, че BNP Paribas, в качеството си на финансов съветник, са организирали процеса на продажбата при пълна независимост. BNP Paribas беше предвидила следните етапи на продажбата: 1. Предварителен скрининг; 2. Организация на сделката; 3. Приключване на сделката;
- (74) Пет заинтересувани инвеститори подадоха необвързващи оферти за закупуването на дял от [...] (*)-[...] (*) % в Airport Handling: [...] (*), [...] (*), [...] (*), [...] (*), и [...] (*).
- (75) Според проекта на договор за продажба, предоставен от Италия, за да се позволи на инвеститора да има оперативен контрол над Airport Handling, довереникът се задължава, за цялото време до изтичането на периода на запазване на съществуващото положение⁽¹⁴⁾, да предостави на инвеститора правото да назначава мнозинството, т.е. трима от петима членове на съвета на директорите, сред които и изпълнителният директор на дружеството, докато председателят на съвета на директорите ще се назначава от събранието на акционерите.

(*) Търговска тайна.

⁽¹⁴⁾ „Окончателен срок“ 18 календарни месеца от изпълнението и размяната на всички документи и изпълнението на всички задължения, произтичащи от договора за продажба.

- (76) На 21 септември 2015 г. довереникът е подписало обвързващо рамково инвестиционно споразумение с D'Nata за продажбата на [...] (*) % от акциите на Airport Handling. По силата на това споразумение се прилагат следните договорености:
- (77) Първоначални инвестиции: След като органите за контрол на сливанията са разрешили придобиването, D'Nata придобива [...] (*) % от акциите на Airport Handling с правото да назначава мнозинството от членовете на съвета на директорите и главния изпълнителен директор. Целта на тази договореност е била D'Nata, макар и миноритарен акционер, да бъде ефективно в позицията на контролиращ акционер.
- (78) Допълнителна инвестиция: Съгласно договореност за опция за покупка, D'Nata има правото да придобие допълнителен [...] (*) % дял в Airport Handling. Специфична „опция за продажба при държавна помощ“ предвижда D'Nata да има правото да продаде обратно своя [...] (*) % дял срещу коригираната първоначална цена на придобиване, ако Комисията приеме отрицателно решение или ако 18 месеца след реализиране на първоначалната инвестиция процедурата за държавна помощ все още не е приключила.
- (79) На 8 февруари 2016 г. италианският орган за защита на конкуренцията, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*, е разрешил придобиването на пълн контрол върху Airport Handling от D'Nata съгласно италианския закон за контрол на сливанията. Довереникът информира Комисията, че след получаването на това разрешение то ще пристъпи към финализиране на инвестицията с D'Nata на 8 март 2016 г.

2.6. Бизнес планът за периода 2014—2017 г.

2.6.1. Бизнес планът от 14 ноември 2013 г.

- (80) През фазата на предварителното разследване Италия беше предоставила бизнес плана на Airport Handling за периода 2014—2017 г., изготвен на 14 ноември 2013 г. („бизнес планът от ноември 2013 г.“) като доказателство, че инвестицията на SEA в капитала на Airport Handling е била в съответствие с принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика. Основните елементи на този план са обобщени по-долу:
- (81) Бизнес планът поставя акцент върху обслужването на пероните⁽¹⁵⁾ и пътниците⁽¹⁶⁾, които представляват основната част от дейността на Airport Handling. Общият пазарен дял на дружеството на летища Malpensa и Linate се е очаквал да бъде съответно [50—70] (*) % и [50—70] (*) % през втората половина на 2014 г. и да се увеличи съответно на [60—80] (*) % и [60—80] (*) % до 2017 г.
- (82) Разработените в плана прогнози обрисуват увеличаващи се оперативни приходи въз основа на прогнозиран нарастващ пазарен дял. Общата сума на приходите се е очаквало да се увеличи от [...] EUR (*) за втората половина на 2014 г. на [...] EUR (*) през 2017 г. въз основа на допускане за [...] (*)—[...] (*) % годишно увеличение на пътническия трафик за периода 2014—2017 г.
- (83) Средната численост на персонала се е предвиждало да се увеличи от [...] (*) ЕПРВ през 2014 г. на [...] (*) ЕПРВ през 2017 г. вследствие на увеличаване на броя на срочните договори. Разходите за труд са били изчислени на около [...] % от общите оперативни разходи. SEA е увеличило производителността с 12 % през референтния период, като е използвало три основни фактора:

— повишаване на ефективността при стартиране на Airport Handling (коригиране на дела на срочните договори и договорите на непълно работно време; по-добро определяне на работната програма²; промени по организационната структура за ефективно използване на ресурсите чрез ограничаване на използването на сезонни работници; максимално увеличаване на капацитета на наличната работна ръка);

— икономии от мащаба в резултат от увеличаването на трафика;

— структурни корекции в бизнес процесите (по-добро планиране и организация на работата; инвестиции в технически решения, за да се позволи частична или пълна автоматизация на някои дейности; свързване на разходите за работна ръка с крайните продукти и резултати от дейността).

(*) Търговска тайна.

⁽¹⁵⁾ Наземно обслужване на въздухоплавателни средства, включително качване/слизване на пътници, товарене и разтоварване на багаж и товари, балансиране на въздухоплавателни средства и разпределение на багажа.

⁽¹⁶⁾ Предоставяни наземни услуги.

- (84) Първоначалните разходи за започване на дейност, свързани с преговарянето на споразуменията с клиентите и доставчиците, трудовите договори, наемането на персонал, изготвянето на организационни/административни/експлоатационни процедури, правните разходи, банковите такси, консултантските разходи и закупуването на дребни предмети и други разходи се е очаквало да възлизат на [...] EUR (*).
- (85) Оперативните разходи за започване на дейността, т.е. капиталовите разходи, необходими на Airport Handling, за да може да извършва операции, са били оценени на [...] EUR (*) за ново оборудване. Въпреки това, за целите на бизнес плана от ноември 2013 г. е било допуснато, че Airport Handling ще придобие използвано оборудване за наземно обслужване на стойност [...] EUR (*).
- (86) За да се покрият разходите за започване на дейността, в бизнес плана се изисква увеличаване на капитала с [...] EUR (*) през [...] (*).

2.6.2. Бизнес планът от 06 август 2014 г.

- (87) По-нататък в хода на разследването Италия представи преразгледан бизнес план за периода 2014—2017 г., изготвен на 6 август 2014 г. („бизнес планът от август 2014 г.“), одобрен от Съвета на директорите на Airport Handling на 26 август 2014 г. Според информацията, предоставена от Италия, това преразглеждане вече е било в процес на окончателно приключване през юли 2014 г. Основните допускания в този план са обобщени по-долу:
- (88) Пазарен дял: Що се отнася до [...] (*), в бизнес плана от август 2014 г. се допуска малко по-слаб растеж в сравнение с предишния план, с пазарен дял от [70-80] (*) % през [...] (*), въз основа на актуализираните прогнозиран нива на трафика от [...] (*) и [...] (*).
- (89) Цени: Единичните цени (на движение на въздухоплавателно средство) са по-високи от предполагаемите цени в бизнес плана от ноември 2013 г., и са постоянни в номинално изражение за целия период 2014—2017 г.
- (90) Разходи за персонал: Предвидените разходи за персонал в бизнес плана от август 2014 г. са малко по-високи от предполагаемите в бизнес плана от ноември 2013 г. и варират между [...] (*) и [...] (*) % от оперативните разходи. Това увеличение се дължи на [...] (*).
- (91) Други отчетени разходи са външните разходи, амортизацията и провизиите, на които заедно са се падали около [...] (*) % от общите оперативни разходи, и регулираните разходи (около [...] (*) %) за услуги, които SEA предоставя на Airport Handling за използването на обща инфраструктура на летището (по-специално [...] (*)). В бизнес плана от август 2014 г. се предвижда, че [...] EUR (*) ще трябва да бъдат инвестирани за закупуването на оборудване, от които [...] (*) % за закупуване на ново оборудване и [...] (*) % за закупуването на втора ръка превозни средства на пазара. Тези данни се основават на офертите на потенциални доставчици, получени от Airport Handling през март 2014 г.
- (92) Подобно на бизнес плана от ноември 2013 г., бизнес планът от август 2014 г. показва намаляване на оперативните разходи в сравнение със структурата на разходите на SEAH, постигнати по същество чрез увеличаване на ефективността и намаляване на персонала.

2.6.3. Икономически оценки на бизнес плана

2.6.3.1. Докладът на BCG

- (93) Airport Handling възложи на *Boston Consulting Group* изготвянето на предварителна независима оценка на бизнес плана за периода 2014—2017 г. („докладът на BCG“). BCG представи своя доклад на 14 октомври 2014 г.
- (94) Докладът на BCG се основава на бизнес плана, одобрен на 26 август 2014 г., на бизнес плана, изготвен през ноември 2013 г., на собствения опит и ноу-хау на BCG в сектора, както и на публични данни, отнасящи се до развитието на пазара и основните оператори по наземно обслужване.
- (95) Накратко, BCG е оценило следните допускания, залегнали в основата на бизнес плана: очаквани приходи (въз основа на предполагаемия потенциал за растеж на трафика, предполагаемия растеж на обемите, обслужвани от Airport Handling); разходите за персонал (въз основа на разходите за ЕПРВ; предполагаемото повишаване на производителността); планираните инвестиции (общо [...] EUR (*)).

(*) Търговска тайна.

- (96) BCG е обобщило своите констатации, както следва:
- (97) По същество допусканията относно обемите на трафика на нивото на SEA изглеждат устойчиви и съвместими с разпоредбите на основните браншови организации, по-специално ИАТА и Евроконтрол. BCG обаче отбелязва, че намерението да се поддържа постоянен микс от превозвачи, състоящ се от нискотарифни превозвачи („LCCs“) и така наречените традиционни превозвачи, не би било в съответствие с историческото развитие на микса на терминал Malpensa, където през последните четири години делът на нискотарифните превозвачи се е увеличил с [...] (*) процентни пункта. Освен това нов национален законодателен акт (*Decreto Linate*) би могъл да доведе до преместването на някои превозвачи от Malpensa на Linate.
- (98) Допускането за възможното развитие на обемите, обслужвани от Airport Handling, изглежда като цяло постижимо, тъй като, първо, подписаните с нови превозвачи споразумения към датата на изготвяне на доклада от BCG ще гарантират пазарен дял от [60—70] (*) %; второ, целта за [70—80] (*) % пазарен дял за 2017 г. би била устойчива с оглед на текущата динамика на конкуренцията в сектора, както и на досега реализираните [70-80] (*) % пазарен дял на SEAH.
- (99) Според BCG текущите преговори със SEA изглежда, че потвърждават допусканията относно постигането на нивото на приходи от услугите, предоставяни от оператора на летището. BCG обаче не е могло да направи оценка на очакваните приходи през последната година от плана (2017 г.) поради предполагаемия 2-годишен срок на договора.
- (100) Допусканията за увеличаване на средните единични разходи за персонал от [...] (*) % годишно от 2014 до 2017 г. биха били като цяло в съответствие със споразумението, подписано между италианското сдружение на летищните оператори, Assaerporti, и профсъюзите през октомври 2014 г.
- (101) Подобрието от [...] (*) % на производителността на ресурсите изглежда би било като цяло устойчиво, първо, защото вече е било постигнато подобряване на производителността в размер на [...] (*) %, когато докладът е бил писан, и второ, тъй като останалите [...] (*) % изглеждат разумни с оглед на текущите организационни нива и техническия етап на изпълнение.
- (102) BCG също така е установило, че бюджет за инвестиции в размер на [...] (*) EUR изглежда като цяло в съответствие със закупуването на нов автопарк, състоящ се главно от нови превозни средства (95 %), както се вижда от подробните цени на закупуване, посочени в офертите, получени от Airport Handling през март 2014 г.
- (103) BCG е констатирало, накратко, че маржът на печалбата, предвиден в бизнес плана за 2017 г. [...] (*) %, [...] (*) EUR би бил в общи линии в съответствие със, или малко под, средната рентабилност на значима извадка от другите европейски дружества, работещи в частния и публичния сектор (въз основа на сравнение с Portway, Acciona, Aviapartner, Fraport и ATA-Handling). BCG обаче е посочило, че действителното развитие на състава на трафика, както и възможните въздействия на новото законодателство относно Linate (*Decreto Linate*), биха могли да доведат до по-малко трафик на Malpensa.

2.6.3.2. Докладът на Brattle

- (104) SEA е възложило на Brattle Group да анализира вливането в Airport Handling на капитал от SEA, и по-специално да анализира дали тази инвестиция е била в съответствие с принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика. Brattle представи своя доклад на 30 март 2015 г.
- (105) Съгласно доклада на Brattle анализът се основава на информацията, която е била известна на SEA към момента на вземане на решението да се инвестира в Airport Handling, както и на публични данни относно конкурентната позиция на SEA. Съгласно доклада на Brattle допусканията в бизнес плана от ноември 2013 г. са най-уместни за проверка на критерия за инвеститор в условията на пазарната икономика, тъй като те представляват основата, на която SEA е осъществило инвестицията⁽¹⁷⁾.
- (106) Съгласно доклада на Brattle изразеното от Комисията съмнение в решението за откриване на процедурата от 2014 г., а именно, че бизнес планът на Airport Handling е бил прекалено оптимистичен, може да бъде разсеяно, като се има предвид, че ключовите допускания на бизнес плана са се реализирали на практика. По-специално пазарният дял на Airport Handling през 2014 г. е превишавал прогнозите на бизнес плана от ноември 2013 г.

(*) Търговска тайна.

⁽¹⁷⁾ Доклад на Brattle, стр. 1, параграф 1 и стр. 7, параграф 34.

- (107) Съгласно доклада на Brattle единичните цени (цените, начислявани от Airport Handling за всяко движение на въздухоплавателно средство), посочени в бизнес плана от август 2014 г., се основават на договори, които вече са били подписани с авиокомпаниите, средно равняващи се на [...] EUR (*), което е по-високо от предполагаемата цена в бизнес плана от ноември 2013 г., варираща от [...] EUR (*) през 2014 г. до [...] EUR (*) през 2017 г. Това е накарало експертите да стигнат до следните заключения: първо, пазарните цени в бизнес плана от август 2014 г. са по-близо до действително постигнатите резултати, тъй като са се основавали на подписани договори. Второ, в бизнес плана от ноември 2013 г., на който SEA е основало своето инвестиционно решение, в действителност е подценена пазарната цена, която Airport Handling може да постави. Трето, това потвърждава, че пазарните цени в бизнес плана от ноември 2013 г. са били не само разумни, но в действителност и твърде ниски.
- (108) И накрая, експертите отбелязаха, че пазарните цени, които Airport Handling е договорило с авиокомпаниите, са били по-ниски от цените, които SEAH в действителност е поставяло.
- (109) Експертите са съгласни, че първоначалният пазарен дял за Airport Handling, предвиден в бизнес плана от ноември 2013 г., може да изглежда висок за нов участник на пазара. Те обаче допускат, че един инвеститор в условията на пазарна икономика би бил наясно, че прекратяването на SEAH би създавало необичайна ситуация, при която за голям брой от договорите за наземно обслужване на летищата на SEA е трябвало да се търси друг оператор. Експертите стигат до заключението, че Airport Handling следователно би се възползвало от тази ситуация по същия начин, както другите оператори на летищата в Милано биха могли да го направят. В допълнение на това, съгласно доклада, очакваният пазарен дял на Airport Handling би бил типичен за големите италиански летища, където най-големият оператор за наземно обслужване обикновено има дял от около 70 % от пазара. Освен това експертите са установили, че Airport Handling е единственият оператор с достатъчно активи и оборудване, за да гарантира 24-часово пълно обслужване, което би било ключово предимство по отношение на конкурентите.
- (110) Експертите също така са установили, че по-ниските разходи за персонал са били една от основните причини, поради която Airport Handling е очаквало да бъде печелившо, въпреки че SEAH е било на загуба. Експертите са счели това допускане за разумно, тъй като Airport Handling е било в процес на преговори за новите трудови договори, с които работниците са се съгласили да работят 20 допълнителни дни в годината в сравнение с предишните договори на SEAH.
- (111) Освен това, съгласно доклада на Brattle, макар в бизнес плана от ноември 2013 г. разходите за труд да са леко подценени, в бизнес плана от август 2014 г. са посочени разходи за ЕПРВ от [...] (*) EUR/час, [...] (*).
- (112) По мнение на експертите, когато инвестира в Airport Handling, един инвеститор в условията на пазарна икономика би очаквал да реализира нормата на възвръщаемост (вътрешна норма на възвръщаемост — ВНН) равна на или по-голяма от средната претеглена цена на капитала (WACC) съгласно стандартната финансова теория. В този случай изчисленията са потвърдили, че при всички сценарии очакваната ВНН на проекта надхвърля WACC и следователно един частен инвеститор би очаквал да реализира печалба от своята инвестиция в Airport Handling.
- (113) Консултантът също така е отбелязал, че когато SEA е взело своето решение да създаде Airport Handling през 2013 г., частният капиталов фонд F2i е притежавал 44,31 % от дружеството. F2i назначава двама членове на съвета на директорите на SEA, а съгласно доклада на Brattle нито един от членовете на съвета на директорите не е гласувал против предложението SEA да инвестира в Airport Handling, което е доказателство, че инвестицията се е очаквало да бъде печеливша и следователно е съвместима с принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика.
- (114) Освен това съгласно доклада на Brattle един инвеститор в условията на пазарна икономика би счел за сравнително ниска вероятността Комисията да установи наличието на икономическа приемственост между SEAH и Airport Handling и следователно да изиска от последното да изплати помощта, счтена за несъвместима в решението за възстановяване. Това е така, защото SEA е предприело мерки за закрила на Airport Handling и за недопускане на икономическа приемственост, като например създаването на Тръста. Съгласно финансовите оценки на Brattle по отношение на бизнес плана от ноември 2013 г., доколкото вероятността за установяване на икономическа приемственост е по-малка от [...] (*) % (като се приема цената на капитала, предложена от SEA) или по-малка от [...] (*) % (като се приема цената на капитала, предложена от Brattle), то инвестицията на SEA в АН е била съвместима с принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика. Brattle е намерило за разумно да се предположи, че предвид контекста, и по-специално уведомяването на Комисията, един инвеститор в условията на пазарна икономика би преценил тази вероятност да бъде по-малко от [...] (*) % и следователно би инвестирал в Airport Handling от чисто икономическа гледна точка.

(*) Търговска тайна.

2.7. Обявено намаляване на обхвата на икономическите дейности на Airport Handling

- (115) Италия предложи да намали допълнително обхвата на дейностите, които понастоящем се извършват от Airport Handling, в сравнение с дейностите, извършвани в миналото от SEAH. По-специално по отношение на [...] (*).
- (116) SEA понастоящем предоставя [...] (*) съгласно ново и различно споразумение, което изтича на 31 декември 2018 г.
- (117) SEA е обявило, че желае да прекрати, най-късно до 31 декември 2016 г., споразумението, свързано със [...] (*), като по този начин го отнеме от Airport Handling, и също така да наеме около [...] (*) служители на Airport Handling, които в момента са [...] (*). В резултат на тази промяна оборотът на Airport Handling, който е от порядъка на [...] (*) EUR през първата година от неговата дейност, ще бъде намален с около [...] (*) EUR.

3. ОСНОВАНИЯ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ОФИЦИАЛНАТА ПРОЦЕДУРА ПО РАЗСЛЕДВАНЕ

3.1. Относно икономическата приемственост и прехвърлянето на задължението за възстановяване

- (118) В решението за откриване на процедурата от 2014 г. Комисията зае предварителното становище, че в този случай критериите, определени от Съда на Европейския съюз, за да се установи дали дадено дружество, различно от първоначалния получател на помощта, може да бъде държано отговорно за възстановяване на помощта, са до голяма степен изпълнени. По-специално:
- дори и служителите да бъдат пренаети от Airport Handling, от споразумението, подписано от SEA, SEAH и профсъюзите на 4 ноември 2013 г., личи, че на бившите служители на SEAH се гарантират правата, придобити съгласно предишните договори със SEAH;
 - съгласно информацията, с която Комисията разполагаше към онзи момент, дори преди изтичането на срока на основните договори с авиокомпаниите, SEA и Airport Handling са полагали съвместни търговски усилия с цел да уверят авиокомпаниите, извършващи дейност на летището, че SEA ще продължи да осигурява наземното обслужване чрез своето ново дъщерно дружество Airport Handling след като приключи ликвидацията на SEAH;
 - оборудването, необходимо за предоставянето на услугите по наземно обслужване, ще бъде предоставено на лизинг на Airport Handling от SEAH в очакване на (възможната) продажба на тези активи на трети страни в откритата тръжна процедура. Комисията счита, че аргументът на Италия, че тези активи ще бъдат взети на лизинг от Airport Handling по пазарни цени, може да бъде приет дотолкова, доколкото стойността на въпросните активи е била оценена от експерт, назначен от дружеството майка — SEA, и евентуалната продажба на тези активи не е била сигурна;
 - новото дружество за наземно обслужване ще има същия собственик като SEAH, а именно SEA. Комисията счете, че предложението на Италия да проведе търг за 20 % от капитала на новия доставчик на наземно обслужване не е достатъчно, за да гарантира прекъсване на връзката със SEAH, тъй като, първо, предложението е ограничено само до миноритарно дялово участие и, второ, не са били предоставени гаранции, че това действително ще се случи. Освен това отварянето на капитала е щяло да бъде извършено само след като Airport Handling навлезе на пазара;
 - моментът — след приемане на решението за възстановяване на помощта — и икономическата логика на създаването на нов доставчик на наземно обслужване предполагат, че планът, за който Италия е уведомила предварително, представлява механизъм за заобикаляне на възстановяването.
- (119) Поради това Комисията направи предварителното заключение, че създаването на новото дружество изглежда има за цел и последствие заобикалянето на задължението помощта да бъде върната, както и че Airport Handling е приемникът на SEAH. Въз основа на това Комисията зае предварителното становище, че Airport Handling би могло да носи отговорност за възстановяването на помощта, предоставена в миналото на SEAH и сметена за несъвместима в решението за възстановяване от 2012 г.

3.2. Относно вливането на капитал

- (120) Комисията зае предварителното становище, че решенията на SEA за създаване на Airport Handling и за вливане на собствен капитал в него могат да бъдат приписани на държавата: Първо, Комисията отбеляза, че Община Милано е притежавала мажоритарен дял от 54,81 % в SEA и че следователно държавата следва да се разглежда като имаща влияние върху процесите на вземане на решения в SEA и участваща в решенията, вземани от дружеството. Второ, Комисията се позова на някои изявления, направени от представители на италианските органи във връзка с този въпрос, които изглежда показваха, че създаването на Airport Handling е било организирано от италианските органи, по-специално с цел защита на трудовата заетост на летищата в Милано.

(*) Търговска тайна.

- (121) Освен това, тъй като SEA изглеждаше, че се контролира от италианските органи, Комисията достигна до предварителното заключение, че вливането на капитал, финансирано от SEA, е включвало държавни ресурси.
- (122) Комисията също така зае предварителното становище, че SEA не е действало като инвеститор в условията на пазарна икономика, когато е извършило вливането на капитал в Airport Handling.
- (123) Първо, Комисията изрази съмнения, че един частен инвеститор би предоставил капитал на Airport Handling по времето, когато SEA го е направило, тъй като службите на Комисията вече са били информирали италианските органи, че предвиденото създаване на нов доставчик на наземно обслужване вероятно ще доведе до икономическа приемственост и по този начин задължение за новото дружество да възстанови помощта, намерена за несъвместима в решението за възстановяване от 2012 г. В бизнес плана от ноември 2013 г. обаче не е взет предвид рискът от прехвърляне на задължението за възстановяване от SEAH на Airport Handling.
- (124) Второ, Комисията изрази съмнения дали бизнес планът, който е в основата на решението на SEA да инвестира в Airport Handling, се основава на достатъчно надеждни допускания.
- (125) Ето защо Комисията счете, че инвестицията на SEA от 25 милиона евро в Airport Handling не изглежда да се основава на икономически оценки, сравними с тези, които при съответните обстоятелства би направил разумен частен инвеститор в сходна ситуация, преди да направи подобни инвестиции, за да определи тяхната бъдеща рентабилност. Въз основа на това Комисията зае предварителното становище, че вливане на капитал в размер на 25 милиона евро представлява държавна помощ в полза на Airport Handling.

4. МНЕНИЯ НА ИТАЛИЯ

4.1. Относно икономическата приемственост

- (126) Италия припомни, че съгласно установената съдебна практика възстановяването на неправомерно предоставена и несъвместима държавна помощ цели да елиминира нарушаването на конкуренцията, причинено от конкурентното предимство, предоставено чрез неправомерно изплатената помощ. Вследствие на това неправомерната и несъвместимата помощ трябва да бъде възстановена от предприятието, което действително се е ползвало от нея. Задължението за възстановяването на помощта може да бъде разширено до дружества, различни от първоначалния получател на помощта, ако са изпълнени следните кумулативни условия:
- че дружеството се счита за продължител на дейността на предприятието получател на помощта; и
 - че дружеството запазва ефективната полза от конкурентното предимство, свързано с получаването на помощта.
- (127) Според Италия в този случай прехвърлянето на конкурентното предимство, свързано с предоставената на SEAH помощ, може да бъде изключено от самото начало.
- (128) По-специално Италия отбелязва, че предполагаемото предимство, предоставено на SEAH, е било определено от Комисията в съображение 219 и следващи от нейното решение за възстановяване като съответстващо на компенсацията на загубите на SEAH през периода 2002—2010 г. Както беше посочено от Комисията, тези загуби са били генерирани поради високите разходи за персонал, които представляват значителен дял от структурата на разходите на един доставчик на услуги за наземно обслужване. Тъй като вливанията на капитал, определени като държавна помощ от Комисията, са служили основно за покриване на загуби, произтичащи от прекомерно високи разходи за персонала на SEAH, според Италия конкурентното предимство, от което SEAH се е възползвало, би било *ipso facto* премахнато с неговата ликвидация и излизане от пазара.
- (129) Италия също така отбелязва, че дори и част — макар и малка — от конкурентното предимство, свързано с предоставената на SEAH помощ, да може да се асоциира с активите на дружеството, т.е. активите, използвани от SEAH за извършване на неговата дейност по наземно обслужване на летищата в Милано, то тези активи не подлежат на прехвърляне от SEAH на Airport Handling. По-скоро те биха били временно наети от последното при пазарни условия в очакване на тяхната продажба на свободния пазар.
- (130) Италия също така отбелязва, че дори и ако реално се е извършило прехвърляне на конкурентно предимство от SEAH към Airport Handling, в този случай не може да бъде установено, че Airport Handling *de facto* продължава икономическата дейност на SEAH.
- (131) Първо, не е извършено никакво прехвърляне, *de facto* или *de jure*, на трудови договори между SEAH и Airport Handling. Според Италия Airport Handling е наело, при до голяма степен нови условия, само служителите, строго необходими за извършването на дейността по наземно обслужване. В допълнение на това новите трудови договори са се уреждали по друг режим (раздел „Наземно обслужване“, а не раздел „Летищни оператори“ от националния колективен трудов договор (*Contratto Collettivo nazionale di Lavoro* (CCNL)) и асоциацията на служителите (*Assohandlers* вместо *Assoaerporti*). Въз основа на това Италия изтъкна, че Airport Handling ще постигне намаление на разходите за персонал със значително увеличение на производителността.

- (132) Италия също така добави, че няма фактически доказателства в подкрепа на твърдението на Комисията в решението за откриване на процедурата от 2014 г., че на бившите служители на SEAH са били гарантирани правата, придобити по силата на предишни договори със SEAH. Според Италия в споразумението от 4 ноември 2013 г. не са се предвиждали никакви гаранции в полза на бивши служители на SEAH по отношение на придобитите права и ясно е била определена необходимостта от нови трудови договори, основани на нови условия.
- (133) Нито пък е имало прехвърляне на договори между SEAH и въздушните превозвачи, работещи на летищата в Милано, към Airport Handling. Според Италия след прекратяването на договорите между SEAH и въздушните превозвачи Airport Handling е договорило *ex novo* договорите с въздушните превозвачи, извършващи полети на летищата в Милано. В допълнение на това според Италия SEA и Airport Handling не са полагали общи търговски усилия в тази насока, противно на твърденията на Комисията в решението за откриване на процедурата от 2014 г., в подкрепа на които няма никакви фактически доказателства според Италия. Това обстоятелство във всеки случай би било без значение за оценката на икономическата приемственост между SEAH и Airport Handling. Във връзка с това Италия припомни, че настоящият портфейл от клиенти на Airport Handling е различен от този на SEAH. По-скоро Airport Handling е сключило някои договори с въздушни превозвачи, които не са били клиенти на SEAH преди това, като в същото време не е успяло да запази някои от бившите клиенти на SEAH.
- (134) Италия заяви, че фактът, че в бизнес плана на Airport Handling се предвижда пазарен дял [...] (*), не може като такъв да се счита за доказателство за икономическа приемственост. Този пазарен дял следва да се оценява с оглед на целите, преследвани от Airport Handling за постигане на жизнеспособност в средносрочен план.
- (135) Италия също така заяви, че Airport Handling не е участвало в процедурата за продажба на активите на SEAH и следователно няма да има прехвърляне на активи между двете дружества. Освен това според Италия самият факт, че активите на получателя на помощта са дадени на лизинг на трето предприятие, не може да представлява достатъчно доказателство, че последното се е възползвало от конкурентното предимство, свързано с помощта. Според Италия, за да може това да представлява индикация за приемственост, лизингът на тези активи трябва да е предоставен по цена, по-ниска от пазарната цена. В този случай обаче лизинговата цена е била определена от независимо дружество (IMQ).
- (136) Италия също така припомни, че структурата на акционерите на SEA е много по-различна в сравнение с периода, когато предполагаемата помощ е била предоставена на SEAH. Докато SEA е било изцяло държавна собственост през периода 2002—2010 г., в момента частен инвеститор, т.е. F2i, притежава 44,31 % от активите му.
- (137) Освен това според Италия създаването на Тръста представлява допълнителна гаранция за липсата на приемственост между SEAH и Airport Handling. Действително, както е предвидено от акта за доверително управление, дейностите на довереника следва да способстват за постигането на следните цели:
- осигуряване на независимото управление на дяловото участие на SEA в Airport Handling, поемайки едноличен контрол над дружеството и по този начин гарантирайки липсата на интерес и/или информационен поток между Airport Handling и група SEA Group, с конкретно позоваване на SEAH и дейностите по наземно обслужване, извършвани преди това на летищата в Милано от SEAH;
 - позволяване на влизането в капитала на Airport Handling на нови частни инвеститори, които не са свързани със SEA Group, първоначално не по-малко от [...] (*) %.
- (138) В резултат на прехвърлянето на 100 % от дяловото участие на SEA в Airport Handling към Тръста, довереникът е вписан в търговския регистър като едноличен акционер на дружеството. В това си качество довереникът има пълен и съществен контрол над участието на SEA в Airport Handling.
- (139) Като едноличен акционер на Airport Handling довереникът трябва, наред с другото:
- да упражнява правото на глас при назначаването на управителните органи на Airport Handling, независимо и без намеса от SEA, и по такъв начин, че да гарантира, че членовете на тези органи нямат или не са имали оперативна роля или зависимост от SEA или SEAH. Към момента на прехвърляне на дяловото участие от SEA на Тръста всички членове на управителните органи на Airport Handling, назначени от SEA, са подали своите оставки и са заменени с членове, назначени от довереника;

(*) Търговска тайна.

- да следи за липсата на икономическа приемственост между SEAH и Airport Handling, като иска редовни доклади за управлението на дружеството, правилното изпълнение на бизнес плана, пазарния дял и възможностите за развитие;
- да гарантира, че са въведени процедури, които не позволяват на Airport Handling да се възползва неправомерно от информация, притежавана от SEA, при придобиването или запазването на договори с въздушни превозвачи или доставчици на стоки или услуги;
- да се увери, че между SEAH и Airport Handling не са осъществени никакви сделки за покупко-продажба

4.2. Относно вливането на капитал

4.2.1. Относно държавните ресурси и приписване на отговорност на държавата

- (140) Според Италия статутът на SEA като публично предприятие не е достатъчен, за да се заключи, че неговите ресурси се определят като държавни ресурси по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора. В това отношение Италия припомни, че финансовите ресурси на Airport Handling не са в притежание или под контрола на SEA, тъй като неговото дялово участие в Airport Handling се управлява от независим орган, Тръста, напълно независимо от SEA.
- (141) SEA следователно не е имало възможността да упражнява типичните правомощия на един мажоритарен акционер, а именно, наред с другото, правото да назначава членовете на управителните органи на дъщерното дружество, и следователно да участва по решителен начин в управлението на дружеството.
- (142) Според Италия Комисията не може да приписва оспорваните мерки на държавата единствено въз основа на факта, че е твърде малко вероятно тези мерки да са били взети без намеса от страна на държавата. Според Италия Комисията трябва да представи доказателства с неоспорим характер. Разглежданите мерки могат да се приписват на държавата само до степента, в която публичният акционер на SEA е играл ключова роля в приемането на решението за вливане на капитал в Airport Handling. В този смисъл Италия счита, че е важно да се отбележи, че в член 15 от устава на SEA се предвижда, че решенията, засягащи, наред с другото, увеличаването на капитала на дъщерните дружества, трябва да бъдат вземани с положителния вот на най-малко шест от седемте членове, което изисква съгласието на администраторите, назначени от частния акционер F2i. Съответно, независимо че притежава мажоритарния дял на SEA, публичният акционер не може реално да взема решения за увеличаване на капитала, без да прибегне до съгласието (или по-скоро до решаващия глас) на директорите, назначени от частния акционер.
- (143) Освен това Италия заяви, че изявления като направените от министъра на инфраструктурата и транспорта с цел да успокоят работниците, цитирани от Комисията в решението за откриване на процедурата, са напълно в съответствие с европейската и италианската практика и следователно не могат да се използват като доказателство за приписване на отговорност на държавата за мярката. Въпросните изявления трябва да се разглеждат като политически декларации, целящи да намалят неблагоприятните последици от безработицата.
- (144) Въз основа на това Италия счита, че инвестицията на SEA в Airport Handling не може да бъде приписана на държавата и поради това не представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.

4.2.2. Относно наличието на икономическо предимство

- (145) Италия припомни, че частният акционер допринеся за вливанията на капитал пропорционално на дела от капитала, притежаван в SEA — 44,31 %. Според Италия участието на частния инвеститор F2i оказва реално икономическо въздействие и е значително. Във връзка с това Италия счита, че е важно да се отбележи, че според практиката на Комисията частна инвестиция от около една трета от общата инвестиция се счита за значителна. Според Италия това само по себе си е достатъчно, за да се изключи окачествяването на вливането на капитал като държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.
- (146) Второ, Италия твърди, че бизнес планът на Airport Handling е бил оценен от независим експерт, който е стигнал до заключението, че инвестицията на SEA е оправдана от чисто икономическа гледна точка и следователно съответства на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика.
- (147) Въз основа на това Италия счита, че инвестицията на SEA в Airport Handling е била направена при обстоятелства, които биха били приемливи за един частен инвеститор, работещ при нормални условия на пазара, и че следователно мярката не представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.

5. МНЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

- (148) Комисията получи коментари от SEAH (в ликвидация), Milan Airport Handling Trust и Airport Handling, SEA и заинтересована страна, която пожела анонимност.

5.1. Мнения на Milan Airport Handling Trust и Airport Handling (наричани по-долу „Тръстът“)

5.1.1. Относно прехвърлянето на работна ръка

- (149) Според Тръста Airport Handling от началото на дейността си е структурирало своя бизнес модел въз основа на икономическа логика, различна от тази на SEAH, като е имало за цел да осъществява своята дейност самостоятелно и да постигне жизнеспособност без капиталови интервенции от своя акционер.
- (150) По-специално Airport Handling винаги е считало, че неговият бизнес модел трябва да следва модулация на работната ръка, организирана съгласно критерии за ефикасност и компетентност. Според Тръста дейността по предоставяне на наземно обслужване се характеризира с пикове на нуждата от работна ръка през определени периоди от годината (напр. през лятото). За да отговори на тези бързи промени в търсенето, доставчикът на услуги трябва да действа гъвкаво, чрез наемане на временен персонал за тези периоди, когато наемането му е оправдано от гледна точка на обема на необходимата работа.
- (151) Докато SEAH предимно е използвало [...] (*) ([...] (*)), Airport Handling е възприело подход, основан на [...] (*) (напр. [...] (*)). Въпреки че това би изисквало по-сложни дейности по обучение, управление и координация, то, от своя страна, би довело до по-голяма гъвкавост и съответно до намаляване на оперативните разходи. Според Тръста това е позволило [...] (*) (на 31 декември 2014 г. Airport Handling е имало [...] (*)).
- (152) Тръстът зави, че не е имало прехвърляне на трудови договори между SEAH и Airport Handling, както се вижда от следните обстоятелства:

— Airport Handling е наемало своя персонал съгласно план, изготвен напълно самостоятелно, според очакваните обеми на трафика и специфичната организация на работа, като е постигнало значително намаляване на работната ръка в сравнение със SEAH;

— Бивши служители на SEAH са били наемани от Airport Handling въз основа на условия, които по форма и съдържание са различни, въз основа на бизнес модел, различен от този на SEAH.

- (153) В допълнение на това Тръстът припомни климата на силно противопоставяне и много трудни отношения със синдикалните организации през юни 2014 г. Според Тръста е очевидно, че ако действително Airport Handling е пренаел бившите служители на SEAH въз основа на същите условия, тези служители е нямало да имат причина да се оплакват. Напротив, силната съпротива на профсъюзите срещу споразумението от юни 2014 г. е доказателство за факта, че работниците са били напълно наясно, че техните условия на заетост са се влошили.

5.1.2. Относно договорите с въздушните превозвачи

- (154) Първо, Тръстът заяви, че договорите с въздушните превозвачи по своя характер не могат да се прехвърлят на трети страни. В член 3.2 от стандартното споразумение за наземно обслужване изрично се предвижда, че освен в изключителни случаи, които трябва да се съгласуват с дружествата за наземно обслужване, съгласно договора превозвачът не може да възлага задачи на трети страни:

„Превозвачът не може да възлага на друго лице, дружество или организация предоставянето на услугите, които дружеството за наземно обслужване се е съгласило да предоставя съгласно настоящото споразумение, освен в специални случаи, взаимно договорени между страните“.

- (155) Тръстът предостави многобройни декларации от авиокомпаниите, които не са провели тръжна процедура, сходна с процедурите за възлагане на обществени поръчки, за да изберат Airport Handling като оператор за наземно обслужване. Тези авиокомпаниите посочиха, че Airport Handling все пак е било избрано въз основа на конкурентна процедура чрез сравнителен анализ спрямо други доставчици на услуги по наземно обслужване.

- (156) В допълнение на това Тръстът припомни, че срокът на споразумението за наземно обслужване е определен от въздушния превозвач и често предвижда възможността последният да се оттегли, като даде предизвестие. Например в стандартния договор на IATA се предвижда, че всяка страна може да прекрати договора със 60-дневно предизвестие. Следователно договорът с въздушния превозвач не е непременно дългосрочен договор, въз основа на който обслужващият оператор може да бъде защитен от конкуренцията. В действителност превозвачите могат да се оттеглят от договора, ако получат по-добри условия от други доставчици на услуги.

(*) Търговска тайна.

- (157) Според Тръста, когато SEAH е излязъл от пазара и Airport Handling е договорил нови споразумения с въздушните превозвачи, последните са предложили на Airport Handling, както и на други доставчици на услуги, различни — по-благоприятни — условия от тези, получени от SEAH. Според Тръста е често срещано въздушният превозвач да реши да прекрати договора, когато получи по-благоприятни условия от други конкурентни оператори; или да заплаши да продължи договора, ако текущият оператор не желае да подобри своята оферта в сравнение с тази на други доставчици.
- (158) Airport Handling започна дейността си в летищата в Милано на 1 септември 2014 г., след като акционерният дял на SEA е бил прехвърлен на Тръста. Въпреки че Airport Handling първоначално е уведомил ENAC и въздушните превозвачи за започването на своята дейност на 1 юли 2014 г., забавянията, произтичащи от прехвърлянето на акциите на Тръста и затрудненията с профсъюзите, допълнително са отложили това начало на операциите за 1 септември 2014 г.
- (159) На 28 февруари 2015 г. Airport Handling е сключило договори за наземно обслужване с [...] (*) въздушни превозвачи, [...] (*), работещи на летище Linate и [...] (*), работещи на летище Malpensa. Тръстът също така заяви, че Airport Handling не е сключило договори с всички превозвачи, които преди това са имали договорни отношения със SEAH. По-конкретно, [...] (*).
- (160) Според Тръста договорите, подписани от Airport Handling с въздушните превозвачи, са различни от тези подписани със SEAH:
- *От правна гледна точка:* Airport Handling е влязло в нови договорни отношения и не е станало правоприменик на предишен договор. Следователно Airport Handling не носи отговорност за предишни задължения, икове или дългове на превозвачите по отношение на SEAH;
 - *От гледна точка на съдържанието:*
 - Airport Handling почти систематично е получавало от превозвачите (пряко или чрез покана за участие в търг) искания за [...] (*);
 - някои превозвачи имат [...] (*);
 - някои превозвачи са поискали [...] (*).
- (161) По-специално, според Тръста, [...] (*) превозвачи са получили от Airport Handling, в рамките на преговорите по новия договор за наземно обслужване, [...] (*). В същото време [...] (*) превозвачи са договорили [...] (*) със SEAH.
- (162) Тръстът също така заяви, че някои от най-важните договори с превозвачи ([...] (*)) изтичат, както следва:
- договорът с [...] (*) на [...] (*);
 - договорът с [...] (*) на [...] (*);
 - договорът с [...] (*) на [...] (*).

5.1.3. Относно предполагаемите съвместни търговски усилия

- (163) Както и Италия, Тръстът счита, че всички съвместни търговски усилия, предприети от SEA/SEAH и Airport Handling, ако такива усилия могат да бъдат доказани, биха били без значение за оценката на икономическата приемственост.
- (164) В допълнение на това Тръстът счита, че фактът, че SEA може да е заявило публично и/или да е съобщило на превозвачите, че групата възнамерява да продължи предоставянето на наземно обслужване, е без значение за целите на разследването, тъй като създаването и капитализацията на Airport Handling са били известни на Комисията от 2013 г.

5.1.4. Относно очаквания пазарен дял на Airport Handling

- (165) Според Тръста фактът, че Airport Handling може да придобие значително присъствие на пазара за услуги по наземно обслужване на летищата в Милано, е резултат не от прехвърлянето на активи от SEAH в Airport Handling, а от конкретния контекст на летищата в Милано и бизнес моделите, възприети от различните оператори.

(*) Търговска тайна.

(166) Според Тръста фактът, че излизащо от пазара дружество и друг оператор (независимо дали нов участник или вече съществуващ оператор) печелят подобни пазарни дялове, е явление, което пазарите наблюдават редовно, и то е резултат от крътосаната еластичност между конкурентни предприятия. На един хипотетичен пазар със само две предприятия, А и Б, е много вероятно, ако дружество А не успее да просъществува, неговите клиенти и пазарен дял да се прехвърлят на предприятието Б без никаква правна или фактическа връзка между двете предприятия. В случая с летищата в Милано е вярно, че повече от два оператора предоставят наземно обслужване, но според Тръста към съответния момент само два от тези оператори са съсредоточили своя бизнес модел върху летищата в Милано. Според Тръста подобните пазарни дялове могат да бъдат обяснени с факта, че Airport Handling е единственият доставчик на услуги, който е организирал своята дейност на летищата в Милано като възлов доставчик на услуги с цел да задоволява до голяма степен търсенето на превозвачите и да предоставя услуги с най-високо качество.

(167) Според Тръста мотивацията на Комисията е кръгова: или пазарният дял, който Airport Handling е изчислил в бизнес плана и е очаквал да достигне на летищата в Милано, е нереалистичен и следователно вливането на капитал в Airport Handling би представлявало държавна помощ, или пазарният дял е всъщност реалистичен, но в този случай фактът, че Airport Handling може да достигне този пазарен дял е свързан с въпроса за икономическата приемственост.

5.1.5. Относно използването на активите на SEAH от Airport Handling

(168) Тръстът подчертава, че търгът за продажбата на активите на SEAH е бил обявен за неуспешен, тъй като нито един участник в търга не е изразил интерес към закупуване на партидите, пуснати за продажба.

(169) Според Airport Handling основната причина за това е, че активите на SEAH са остарели и следователно не са привлекателни за пазара. Действително Тръстът твърди, че от [...] (*) най-ценни компоненти (т.е. [...] (*)), само около [...] (*) актива са били закупени от SEAH след 31 декември 2006 г. Повечето активи са били по-стари от 15 години, което води до значителни трудности при снабдяването с резервни части и съответно при осигуряването на необходимите равнища на качество на обслужване.

(170) Тръстът също така припомни, че Airport Handling не е подало оферти в търга за продажбата на активите на SEAH. Въпреки това то счита, че неговото придобиване на активите не би представлявало доказателство за икономическа приемственост със SEAH.

(171) Тръстът също така заяви, че Airport Handling понастоящем използва активите на SEAH съгласно двустранен договор, подписан на 1 септември 2014 г. Според Тръста договърът е бил сключен при справедливи пазарни условия от SEAH и довереника в периода между датата на създаване на Тръста (30 юни 2014 г.) и датата на действителното прехвърляне на дяловото участие на SEA в Airport Handling на Тръста (27 август 2014 г.).

(172) Значителни промени са били внесени в договора от довереника, като например:

— проверката на пазарната стойност на лизинговата такса от независим експерт, назначен съвместно от Airport Handling и SEAH, за да се гарантира, че Airport Handling плаща такса за използването на активите на SEAH по пазарни цени;

— коригирането на тази лизингова такса в случай на отклонение с повече от 10 % от лизинговата такса, посочена от независимия експерт;

— удължаването на договора до 31 август 2015 г., за да се приведе в съответствие с обичайната търговска практика;

— възможността за преотдаване под наем на оборудването на трети страни;

— условие рутинната поддръжка и ремонтът на повреди да се поемат от Airport Handling, докато извънредната поддръжка остава отговорност на SEAH.

(173) Тръстът припомни, че лизинговата такса е била определена въз основа на независими оценки от различни експерти и следователно е отразявала пазарната цена.

(174) Тръстът също така заяви, че Airport Handling вече е било въвело процедури за закупуване от трети страни на значителна част от активите ([...] (*) %), необходими за осъществяване на дейността си, за да замени активите, взети на лизинг от SEAH, при изтичането на договора за лизинг. В този смисъл:

— На 26 ноември 2014 г. съветът на директорите на Airport Handling е взел решение да стартира тръжна процедура за подновяване на активите, взети на лизинг от SEAH, на обща прогнозна стойност от приблизително [...] EUR (*);

(*) Търговска тайна.

— тези търгове (само един от които към момента на представяне на коментарите на Тръста по решението за откриване на процедурата от 2014 г. все още е бил в начална фаза) са били приключени в началото на януари 2015 г. и Airport Handling вече е било одобрено първата поръчка за закупуването на около [...] (*) % от активите (включително [...] (*) на 11 февруари 2015 г. Според Тръста втора поръчка може да бъде направена в скоро време, при намиране на алтернативни форми на финансиране или доставка, тъй като резултатите от процедурата за избор са показали значително увеличение в цените на новото оборудване.

5.1.6. Относно времето и логиката на операцията

- (175) Според Тръста заключението, че създаването на ново дъщерно дружество за наземно обслужване от страна на SEA има за цел заобикаляне на нареждането за възстановяване на средства, е същото като да се заяви, че едно отрицателно решение в областта на държавната помощ не позволява на получателя на предполагаемата помощ да възобнови своята дейност при нови условия.

5.1.7. Относно действията, предприети от довереника, за да се гарантира липсата на икономическа приемственост

- (176) Тръстът посочва, че на 1 август 2014 г. довереникът и SEA са подписали протокол, позволяващ на довереника да започне изпълнението на определени функции за ръководене и контрол на операциите на Airport Handling през юли и август 2014 г.
- (177) На този етап, в допълнение към мерките, предприети след консултация със SEAH относно лизинга на активите на SEAH и доклада на експерта, довереникът е поискал и получил от SEA финансовите средства, необходими за изпълнението на своята работа в пълна независимост от последното. В допълнение на това довереникът е приканил SEA да преразгледа своите договори за услуги с Airport Handling, определил е нов главен съветник за Airport Handling и е поискал промени в устава на Airport Handling, за да се гарантира пълната самостоятелност на дружеството.
- (178) След прехвърлянето на дяловото участие на SEA на Тръста на 27 август 2014 г. довереникът е назначил нов съвет на директорите.
- (179) Довереникът също така се е уверил, че новият съвет на директорите е:
- поискал от членовете на съвета на директорите на Airport Handling да изготвят и представят цялостна оценка на дейността, за да се гарантира, че не са били приети актове, които са несъвместими с изискването за липса на икономическа приемственост;
 - изискал въвеждането на процедури, за да се:
 - увери, наред с другото, че няма правни актове, сключени между SEAH и Airport Handling по отношение на доставката на стоки, движимо и/или недвижимо имущество, договори с авиокомпаниите и/или доставчици на стоки и услуги, отнасящи се до дейностите по наземно обслужване;
 - потвърди, че Airport Handling ще въведе необходимите процедури и механизми за контрол, така че да не се допусне дружеството да се възползва от неправомерна търговска информация, притежавана от SEA, която би могла да облагодетелства Airport Handling спрямо конкурентите в придобиването или запазването на договори с превозвачи или е от значение за позиционирането на Airport Handling на пазара за наземно обслужване;
 - отбелязал съществуващите постове посредством интегрирането на висши функции, където се е отчел недостиг (главно дирекция „Правни въпроси и ресурси“);
 - променил управлението на Airport Handling, като е делегирал на главния изпълнителен директор, който е член на Тръста, обширни правомощия за вземане на решения;
 - оценил и дал условно одобрение на генералния директор;
 - взел решение Airport Handling да има свой собствен уебсайт;
 - предприел интензивни преговори със SEA за цялостно преразглеждане на договорите за услуги между Airport Handling и SEA с цел да се гарантира, че всички услуги са на разположение при възможно най-добрите условия и е налице възможността за преустановяване на обслужването без неустойки, ако и когато Airport Handling вземе решение да се възползва от вътрешни структури или да се свърже с различни и по-изгодни доставчици;

(*) Търговска тайна.

- информира клиентите, доставчиците и компетентния орган (ENAC) за промяната в контрола на дружеството.
- (180) Освен това довереникът е взел мерки, за да се гарантира липсата на икономическа приемственост. Накратко, тези процедури включват:
- посочването на операциите, считани за подходящи за гарантиране на липсата на икономическа приемственост;
 - оценката и одобрението на тези операции;
 - информационният поток към съвета;
 - процедурите, свързани с управлението, отделянето и съхраняването на информацията, която може да бъде от значение за липсата на икономическа приемственост.
- (181) Според Тръста тези вътрешни процедури са били обяснени на две обучения съответно за висшия и средния управленски персонал на Airport Handling.

5.1.8. Относно приписването на отговорност на държавата за мерките

- (182) Според Тръста през периода юни — август 2014 г. италианските органи не са упражнявали пряко влияние върху SEA и неговото решение да инвестира в Airport Handling. Никога не е имало никаква индикация, пряка или непряка, която да породи дори и най-малкото съмнение, че решението за създаване и/или капитализиране на Airport Handling е зависело от италианските органи.

5.1.9. Относно бизнес плана на Airport Handling и спазването на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика

- (183) Според Тръста няма приемственост между SEAH и Airport Handling, следователно всеки частен инвеститор би имал предвид несигурността на оценката на Комисията в решението за откриване на процедурата от 2014 г. и не би бил повлиян от тази оценка в своето решение да инвестира в Airport Handling.
- (184) Тръстът разясни, че бизнес планът от ноември 2013 г., първоначално представен на Комисията, междуременно е бил подобрен. Следователно бизнес планът, стоящ в основата на решението да се капитализира Airport Handling, е бил бизнес планът от август 2014 г., приет от Съвета на директорите на Airport Handling на 26 август 2014 г.
- (185) След прехвърлянето на дяловото участие на SEA на Тръста, довереникът е предприел действия, за да потвърди, че бизнес планът на Airport Handling е надежден. Според Тръста новоназначеният съвет на директорите на Airport Handling първо е проучил дали бизнес планът от 6 август 2014 г. е бил надежден, възлагайки тази задача на Boston Consulting Group („BCG“).
- (186) BCG е предоставило лиценза на Airport Handling на 14 октомври 2014 г. BCG е стигнало до заключението, че целта на бизнес плана, т.е. EBIT през 2017 г. от [...] (*) EUR, с марж от [...] (*) %, е разумна и че нивото на отклонение е било като цяло в съответствие или леко под средната рентабилност на значителна извадка от други европейски публични и частни дружества, работещи в сектора за наземно обслужване. BCG също така е потвърдило валидността на бизнес плана от ноември 2013 г.

5.1.9.1. Относно предвиденото намаляване на работната ръка и повишаване на ефективността

- (187) Според Тръста Airport Handling е решено да гарантира максимална ефективност и гъвкавост посредством [...] (*). Съгласно бизнес плана от 6 август 2014 г. Airport Handling се очаква да наеме [...] (*). Това ще бъде постигнато чрез рационализиране на координиращите структури и въвеждане на ново високофункционално оборудване и компютърни системи за управление на персонала, което ще позволи на Airport Handling да не заменя напускащия персонал.

(*) Търговска тайна.

5.1.9.2. Относно повишаването на ефективността, свързано с фактори, специфични за организацията на работата

(188) Според Тръста следната поредица от мерки ще доведе до още по-голяма степен на ефективност:

- *Оптимизиране на дела на срочните договори и договорите на непълно работно време*: ефективността се очаква да се увеличи с около [...] (*) % още през 2015 г.; а заедно с [...] (*) ще се увеличи с допълнителни [...] (*) % до 2017 г.;
- *По-добро определяне на работната програма*: прилаганият от Airport Handling трудов договор предвижда [...] (*) , отколкото прилаганият от SEAH договор спрямо неговите служители. Това позволява икономии от [...] (*) % по отношение на броя на работещите служители. В допълнение на това дневното работно време на персонала, работещ на пълно работно време, е било [...] (*) , с отражение върху нуждите от персонал в размер на [...] (*) %. С подновяването на колективния трудов договор, което се очаква през 2015 г., допълнително [...] (*) . Освен това Airport Handling възнамерява да оптимизира използването на ресурси чрез въвеждане на мерки като работа на смени и договори с модулация на дневните и седмичните графици съгласно действителните изисквания в съответствие с новите възможности, предлагани от колективните трудови договори на национално равнище. Тези механизми ще позволят на Airport Handling да увеличи ефикасността най-малко с още [...] (*) %;
- *Адаптиране на организационната структура, за да се постигне ефективно използване на ресурсите с [...] (*)*: още от 2015 г. ще има увеличение на ефективността, произтичащо от сезонното модернизиране на матриците като функция от ръста на трафика и от преразпределението на отпуските в девет периода, което води до [...] (*) . Очакваните икономии ще бъдат [...] (*) %;
- *Оптимизиране на капацитета на съществуващия персонал*: прогресивното използване на [...] (*) ще доведе до положително увеличение в производствената ефективност от 0,5 %. Намалването на постове [...] (*) , отчасти вече извършено ([...] (*)) и отчасти в процес на изпълнение през 2015 г. ([...] (*)), ще допринесе допълнително за увеличаване на ефективността.
- *Икономии от мащаба, произтичащи от по-големия трафик*: увеличаването на трафика на съществуващите клиенти и договорите с нови превозвачи, в това число и тези, които работят извън пиковите периоди, ще даде възможност за подобряване на факторите за насищане с персонал с ефект по отношение на производствената ефективност от + [...] (*) % през 2017 г.
- *Структурни корекции в промишлените процеси*: Тръстът посочи следните ходове, предвидени за насърчване на ефективността: по-добро планиране и организация на работата; инвестиции в технически решения, за да се предостави възможност за частична или пълна автоматизация на някои дейности; свързване на разходите за работна ръка с крайните продукти и резултати от дейността на дружеството. Що се отнася до планирането на работата, Тръстът посочи, че Airport Handling е предвиждало инвестиции в нови ИТ системи за управление на персонала и разпределение на смените, водещи до по-рационално използване на ресурсите с ефективност от [...] (*) %. В допълнение на това Airport Handling започна процес на придобиване на ново оборудване, снабдено с модерни системи за геолокализация. Постигнатата ефективност по отношение на използването на персонала се оценява на [...] (*) %.

(189) Според Тръста резултатите, постигнати от Airport Handling през първите месеци от неговата дейност, позволяват на Комисията последващо да потвърди, че допусканията в бизнес плана са били надеждни. Тръстът изтъкна резултатите от първите четири месеца на своята дейност, показващи [...] (*) ЕБИТ от [...] EUR (*) и [...] (*) от [...] EUR (*) в сравнение с прогнозите в бизнес плана от 6 август 2014 г. Тази положителна тенденция беше резултат от [...] (*) приходи ([...] EUR (*)) и [...] (*) разходи ([...] EUR (*)).

5.2. Мнения на SEAH (в ликвидация)

5.2.1. Относно активите на SEAH

(190) Според SEAH оборудването за наземно обслужване е имало балансова стойност от [...] (*) EUR преди влизането на SEAH в ликвидация. Средната възраст на тези активи е била [...] (*) . От приблизително [...] (*) елемента с по-висока стойност [...] (*) оборудване, с изключение на [...] (*) , само [...] (*) са били придобити след 31 декември 2006 г.

(*) Търговска тайна.

- (191) Когато SEAH е било поставено в ликвидация, единствените други активи на дружеството са се състояли от работен капитал, свързан с дейността, преустановена на 1 септември 2014 г. В допълнение на това бяха налице някои [...] (*). Тези позиции бяха ликвидирани междуременно. Следователно, според SEAH, ликвидаторът може да разчита само на продажбата на оборудването за наземно обслужване за финансиране на разходите за ликвидация и на всички други остатъчни дебитни позиции.

5.2.2. Относно търга за продажбата на активите на SEAH

- (192) Една от основните задачи на ликвидатора е била да приключи откритата, публична и недискриминационна тръжна процедура за продажбата на активите на SEAH, която вече е била стартирана преди влизането на дружеството в производство по ликвидация.
- (193) Според SEAH активите са били групирани в девет партии, които са включвали допълнителни активи на различна стойност, и с функционална самостоятелност. Целта е била да се гарантира широко участие в търга. Разпределението на активите в партидите целяло да се отговори на изискванията на пазара, определени въз основа на дейността на основните доставчици на услуги по наземно обслужване на италианските летища. Наличната информация показва, че процедурата за продажба е била ограничена до лицата, отговарящи за обслужването, летищните оператори, въздушните превозвачи, производителите на видовете продавано оборудване, търговците и лизинговите дружества. Освен това са били определени някои минимални изисквания за платежоспособност, включващи по-конкретно i) оборот от на най-малко 1 милион евро на партида от активи, за който възнамеряват да подадат оферта; ii) нетни активи от най-малко 1 милион евро или 2 милиона евро, в случай че потенциалните купувачи представят оферта за повече от една партида; iii) съотношение на дълга към общите активи не по-голямо от 3. Поканата за представяне на оферти не включваше критерии за подбор, различни от задължителните изисквания, посочени по-горе.
- (194) SEAH отбелязва, че нито един потенциален кандидат не е изразил интерес към придобиването на тези активи. Единственото искане за информация е било подадено извън рамките на процедура от страни, заинтересовани от придобиването само на някои активи, обаче по цени, значително по-ниски от определените от независимите експерти. SEAH също така заяви, че Airport Handling е изразило интерес да придобие въпросните активи, но не е представило оферта. Комисията отбелязва, че италианските органи вече са били обявили на 27 ноември 2013 г., когато са се консултирали с Комисията относно плана на SEA да ликвидира SEAH, да създаде Airport Handling и да му предостави капитал, че Airport Handling няма да участва в процедурата по продажба и съответно няма да представи оферта в тази процедура.
- (195) След неуспешния опит да се продадат активите на SEAH ликвидаторът се е свързал с главните оператори в сектора, за да обсъдят възможността за продажба на тези активи и условията, които биха могли да се прилагат за тази продажба.

5.2.3. Относно оценката на активите

- (196) SEAH припомни, че преди влизането на SEAH в ликвидация неговият Съвет на директорите е избрал IMQ като независим експерт, натоварен с оценката на активите. Оценката е била представена на 25 юни 2014 г. и в нея е била предложена лизингова такса от [...] (*) EUR на година като стойност, приемана за съответстваща на пазарните условия. На 1 септември 2014 г. SEAH е възложило на E&Y втора оценка на активите. По искане на довереника SEAH и довереникът съвместно са възложили на E&Y изготвянето на такава втора оценка. E&Y след това предложи лизингова такса от 1,4 милиона евро на година.
- (197) SEAH добави, че Airport Handling понастоящем използва активите на SEAH съгласно договор за лизинг и отговаря за тяхната поддръжка (разходите за поддръжка се изчисляват на [...] (*) EUR годишно).

5.2.4. Относно договора за лизинг

- (198) Според SEAH договорът за лизинг, преди неговото сключване, е бил предмет на интензивни преговори между страните, без никаква намеса от страна на SEA. SEAH заяви, че сключването на договора за лизинг е задължително условие за запазването на стойността на активите с оглед на тяхното отписване. Без лизинговия договор с Airport Handling SEAH би било принудено да махне оборудването от територията на летището, като по този начин направи значителни транспортни разходи и разходи за поддръжка.
- (199) SEAH също така заяви, че предвид изтичането на договора за лизинг на 31 август 2015 г., ликвидаторът е обмислял възможности за освобождаване от активите. SEAH изтъква, че евентуална продажба на активите на Airport Handling, след като са били разсеяни съмненията на Комисията относно икономическата приемственост, би позволила на SEAH максимално да увеличи стойността на тези активи в процедурата по ликвидация.

(*) Търговска тайна.

5.3. Мнения на SEA

5.3.1. Относно икономическата приемственост

- (200) Според SEA съдебната практика, цитирана в решението за откриване на процедурата от 2014 г., се различава значително от разглеждания случай.
- (201) Първо, тази съдебна практика се позовава изключително на ситуации, характеризиращи се с наличието на прехвърляне на активи от получателя на помощта към новосъздаденото дружество. Съдебната практика по същество се отнася за случаите, когато предприятието, което се е възползвало от несъвместима държавна помощ и не е било в състояние да възстанови тази помощ, е създадо ново предприятие, на което е прехвърлило част от своята дейност. Второ, във всички цитирани от Комисията случаи прехвърлянето между получателя на помощта и новото предприятие е засягало активи на значителна стойност (дейности, съоръжения, стоки, имоти, търговски марки, права на индустриална собственост).
- (202) Според SEA характеристиките на настоящия случай водят до заключението, че Airport Handling не е могло да продължава да се възползва от конкурентното предимство, свързано с предполагаемата помощ, получена от SEAH, предвид това, че то не е получило никакви активи от SEAH. По-скоро предполагаемото конкурентно предимство, предоставено на SEAH, би било прекратено с ликвидацията на дружеството и следователно не би могло да бъде прехвърлено.
- (203) SEA припомня, че в решението за възстановяване от 2012 г. Комисията стига до заключението, че предполагаемото конкурентно предимство, предоставено на SEAH, се е изразявало във финансирането на понесените от дружествата загуби, които са били генерирани главно от високите разходи за персонал. Като припомня, че разходите за персонал оказват значително въздействие върху структурата на разходите при услугите по наземно обслужване, представляващи между 65 % и 80 % от общите разходи, SEA изтъква, че за разлика от цитираните от Комисията случаи, настоящият случай не засяга прехвърлянето на акции или активи, необходими за упражняването (или по-скоро за продължаването) на дейността на SEAH, нито операция, чиято цел е да се защитят активите на получателя на помощта и следователно да се заобиколи нареждането за възстановяване на средствата.
- (204) Според SEA също така следва да се отбележи, че тъй като предимството, произтичащо от предполагаемата държавна помощ, получена от SEAH, е било използвано за покриване на загуби, произтичащи от прекомерно високи разходи за труд, това предимство определено е било прекратено с ликвидацията на дружеството и освобождаването на работниците. Според SEA фактът, че бившите служители на SEAH впоследствие са били наети от Airport Handling при условия, които са по форма и същество различни, не може съществено да промени това заключение.
- (205) SEA добавя, че дори и ако се приеме, че липсата на прехвърляне на активите от SEAH на Airport Handling не е достатъчна да се направи заключение за липсата на икономическа приемственост, обстоятелствата на сделката, която лежи в основата на създаването на Airport Handling, разглеждани като цяло, не могат да се приемат като оказващи ефект на заобикаляне на нареждането за възстановяването на средствата.
- (206) Според SEA решението за създаване на ново дружество за наземно обслужване, работещо при пазарни условия и в конкуренция с други доставчици на услуги, се основава на икономическа логика и е оправдано от модел на управление, който значително се различава от този на предишния оператор SEAH ([...] (*)), за да се преследва цел за устойчива рентабилност в средносрочен до дългосрочен план.
- (207) SEA твърди, че съобщението на SEAH, че дружеството ще преустанови извършването на операции на летищата в Милано, и влизането на SEAH в ликвидация са създали импулс за ефективна конкуренция на пазара, по време на който въздушните превозвачи, извършващи полети от летищата в Милано, биха могли да изберат доставчика на услуги по наземно обслужване въз основа на сравнителна оценка на офертите, представени от различните доставчици.
- (208) Според SEA след тази конкурентна процедура Airport Handling успешно е сключило договори с въздушните превозвачи, напълно независимо от SEA. Действително, някои превозвачи, бивши клиенти на SEAH, са решили да не използват услугите на Airport Handling, като същевременно Airport Handling е сключило договори с превозвачи, които преди това не са били обслужвани от SEAH.
- (209) В допълнение на това според SEA, по смисъла на Директиви 78/660/ЕИО⁽¹⁸⁾ и 83/349/ЕИО⁽¹⁹⁾ на Съвета относно консолидираните финансови отчети, транспонирани в италианското законодателство със Законодателен указ № 127 от 9 април 1991 г., при липса на контрол и управление от SEA над Airport Handling след прехвърлянето на неговото дялово участие на Тръста, Airport Handling вече не е част от SEA Group за счетоводни цели и следователно неговият бюджет не се консолидира с този на SEA.

(*) Търговска тайна.

⁽¹⁸⁾ Четвърта Директива 78/660/ЕИО на Съвета от 25 юли 1978 г. приета на основание член 54, параграф 3, буква ж) от Договора относно годишните счетоводни отчети на някои видове дружества (ОВ L 222, 14.8.1978 г., стр. 11).

⁽¹⁹⁾ Седма Директива 83/349/ЕИО на Съвета от 13 юни 1983 г. приета на основание член 54, параграф 3, буква ж) от Договора относно консолидираните счетоводни отчети (ОВ L 193, 18.7.1983 г., стр. 1).

- (210) Освен това, за да се ускори влизането на трети страни в капитала на Airport Handling, на 26 януари 2015 г. SEA и довереникът са подписали „правилник за прилагане на член 20 от акта за доверително управление“, с цел да се възложи на довереника отговорността за търсене на трета страна инвеститор. Довереникът и SEA са решили да назначат BNP Paribas като независим съветник по изпълнението на тази задача.
- (211) BNP Paribas е помогнала на Airport Handling при изготвянето на офертата за продажба на дялове, осъществила е контакт с няколко инвеститора, потенциално заинтересовани да влязат в капитала на Airport Handling и също така е провела срещи с потенциални инвеститори.
- (212) SEA добави, че след като частен инвеститор придобие най-малко 30 % от Airport Handling, SEA ще обмисли възможността да потърси инвеститори, проявяващи интерес да придобият мажоритарното дялово участие в дружеството.

5.3.2. Относно държавните ресурси и приписването на отговорност на държавата

- (213) SEA счита, че фактът, че Airport Handling е публично предприятие, не е достатъчен да се заключи, че неговите ресурси са държавни ресурси по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора. В допълнение на това, след създаването на Тръста, финансовите ресурси на Airport Handling не са под контрола на SEA и следователно не може да се твърди, че те са държавни ресурси по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.
- (214) Във връзка с това SEA добавя, че:
- първо увеличение на капитала, възлизащо на 3,7 милиона евро, е било одобрено от общото събрание на акционерите на Airport Handling на 27 август 2014 г. На същата дата Тръстът е придобил цялото дялово участие на SEA в SEAH. На тази дата довереникът е станал за всички правни цели едноличен собственик на Airport Handling;
 - на същата дата довереникът, като едноличен акционер на Airport Handling, емитира 20 000 SFP на обща стойност 20 милиона евро. SFP са били записани и изцяло внесени от SEA на 28 август 2014 г.
- (215) SEA подчертава, че от момента на прехвърлянето си нататък, финансовите ресурси на Airport Handling са били непрекъснато под контрола на довереника, т.е. едноличният собственик на Airport Handling.
- (216) Според SEA гореизложеното показва, че публичният акционер в SEA (Община Милано) не може да упражнява — пряко или непряко — каквото и да е влияние върху използването на финансови инструменти по отношение на Airport Handling и че за срока на действие на Тръста тези ресурси ще останат под контрола на довереника. Във всеки случай, в резултат от създаването на Тръста, SEA е загубило своите правомощия да назначава членовете на съвета на директорите на Airport Handling.

5.4. Мнения на заинтересована страна

- (217) Комисията получи мнения от заинтересована страна, която поиска нейната самоличност и нейните мнения да не се разкриват пред трети страни.

6. МНЕНИЯ НА ИТАЛИЯ ОТНОСНО МНЕНИЯТА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

- (218) Италия изрази мнение относно съображенията, представени от страна на Тръста и SEA в рамките на разследването.
- (219) Италия подкрепи изцяло съображенията, представени от горепосочените заинтересовани страни, и подчерта, че те доказват, от една страна, липсата на намеса от италианските органи в дейността на SEA и решението на последния да инвестира в Airport Handling, и, от друга страна, че Airport Handling не продължава икономическата дейност на SEAH.

7. ОЦЕНКА

- (220) В този случай Комисията трябваше да оцени два отделни въпроса: Първо, възможното прехвърляне на задължението за възстановяване, произтичащо от решението за възстановяване, от SEA Handling на Airport Handling; второ, възможната помощ, присъща за вливането на капитал от 25 милиона евро в Airport Handling.

7.1. Икономическа приемственост и прехвърляне на задължението за възстановяване

- (221) Въз основа на установената съдебна практика незаконната и несъвместимата помощ трябва да бъде възстановена от предприятията, които действително са се възползвали от нея ⁽²⁰⁾.
- (222) В случай на получатели на държавна помощ, обявени в несъстоятелност, задължението за възстановяване може да бъде изпълнено чрез вписване на задължението, отнасящо се до възстановяването на помощта в списъка на задълженията, при условие че получателят на помощта излезе от пазара ⁽²¹⁾. Когато обаче предприятието получател на неправомерната помощ е в несъстоятелност и е било учредено дружество, за да продължи някои от дейностите на неплатежоспособното предприятие, упражняването на тези дейности може, когато съответната помощ не е възстановена в нейната цялост, да продължи нарушението на конкуренцията, причинено от конкурентното предимство, от което дружеството се е ползвало на пазара в сравнение със своите конкуренти. Така например подобно новоучредено дружество може, ако запази това предимство, да бъде задължено да възстанови разглежданата помощ. Такъв е случаят, когато е установено, че това дружество продължава реално да извлича конкурентно предимство от получаването на тази помощ, особено когато то придобива активите на дружеството в ликвидация без заплащане на пазарната цена за тях, или когато е установено, че ефектът от създаването на това дружество представлява заобикаляне на задължението за възстановяване на помощта ⁽²²⁾.
- (223) В контекста на прехвърлянето на активи от получател на държавна помощ на друго дружество, което продължава дейността на първото, Съдът потвърди, че следните фактори *могат да се вземат предвид* при оценката на икономическата приемственост между двете дружества ⁽²³⁾: обхватът на прехвърлянето (активи и пасиви, запазване на работната ръка, партии с активи и др.), цената на прехвърлянето, идентичността на акционерите или на собствениците на предприятието приобретател и на предприятието прехвърлител, моментът на извършване на прехвърлянето (след началото на разследването, откриването на процедурата или окончателното решение); и накрая — икономическата логика на сделката.
- (224) Съгласно съдебната практика гореспоменатите фактори могат да се вземат предвид в различна степен според специфичните характеристики на разглеждания случай ⁽²⁴⁾. От това следва, че Комисията не е задължена да вземе предвид всички тези фактори, както се вижда от използването на израза „*могат да бъдат взети предвид*“ ⁽²⁵⁾.
- (225) За да се реши дали е налице икономическа приемственост между SEAH и Airport Handling и дали последното може да носи отговорност за възстановяване на несъвместимата помощ, отпусната на първото, Комисията приложи горепосочените показатели към конкретните обстоятелства по разглежданото дело.

7.1.1. Обхват на прехвърлянето

7.1.1.1. Прехвърляне на работна ръка и трудови договори

- (226) След като SEAH е било поставено в ликвидация, много от неговите бивши служители са били преназначени от Airport Handling, като първоначално са представлявали по-голямата част от работната ръка на последното. Следователно е необходимо да се анализира дали тази ситуация не дава индикации за заобикаляне на решението за възстановяване. За тази цел следва да се оцени дали процесът, довел до този резултат, не се е изразил в прехвърляне на работната ръка от SEAH в Airport Handling, запазвайки нейните основни характеристики. Това е от още по-голямо значение, тъй като за едно дружество за наземно обслужване работната ръка е основният ресурс, необходим за извършване на нейната дейност ⁽²⁶⁾.
- (227) Според Италия няма приемственост на работната ръка между SEAH и Airport Handling, тъй като трудовите договори са били прекратени от SEAH и персоналът е бил пренает от Airport Handling съгласно нови договори, основаващи се на съществено различни условия. Това становище беше подкрепено и от Airport Handling, и от SEA.

⁽²⁰⁾ Решение от 3 октомври 1991 г., *Италия/Комисия*, C-303/88, ECLI:EU:C:1991:367, т. 57; решение от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия* („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, т. 75. Чрез възстановяване на помощта получателят ѝ трябва да загуби предимството, с което преди това се е ползвал на пазара, и ситуацията преди предоставянето на помощта ще бъде възстановена.

⁽²¹⁾ Решение от 13 октомври 2011 г., *Комисия/Италия* („Помощ в полза на New Interline SpA“), C-454/09, ECLI:EU:C:2011:650, т. 36.

⁽²²⁾ Решение от 11 декември 2012 г., *Комисия/Испания*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, т. 106.

⁽²³⁾ Решение от 8 май 2003 г., *Италия и SIM 2 Multimedia/Комисия* („Seleo-Multimedia“), съединени дела C-328/99 и C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, т. 69, 77—78. Този набор от показатели след това е бил потвърден в решението от 28 март 2012 г., *Руанайр/Комисия*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, т. 155.

⁽²⁴⁾ Решение от 13 септември 2010 г., *Република Гърция и др./Комисия*, T-415/05, T-416/05 и T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, т. 135.

⁽²⁵⁾ Решение от 28 март 2012 г., *Руанайр/Комисия*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, т. 156.

⁽²⁶⁾ Вж. бележка под линия 40.

- (228) Според Италия споразумението, подписано от SEA, SEAH и профсъюзите на 4 ноември 2013 г., не следва да се тълкува като гарантиращо на бившите служители на SEAH правата, придобити съгласно предишните договори със SEAH. Такова едно споразумение по същество би било програмен документ, който впоследствие е бил заменен със споразуменията, подписани на 4 юни 2014 г. Видно е от текста на тези споразумения, че на бившите служители на SEAH не са гарантирани придобитите преди това права, а те по-скоро са били повторно наети от Airport Handling при нови условия.
- (229) Въз основа на информацията, получена в хода на официалната процедура по разследване, Комисията оцени i) процеса, чрез който значителна част от работната ръка на SEAH е била преназначена от Airport Handling, ii) и споразуменията с профсъюзите за повторното наемане на работната ръка на SEAH.
- (230) Първо, що се отнася до процеса, следва да се отбележи още в началото, че не е имало *de jure* прехвърляне на трудови договори от SEAH на Airport Handling. Договорите със SEAH са били законно прекратени и нови договори са били сключени с Airport Handling. Освен това трудовите договори не са били нито автоматично, нито като цяло (в пакет) прехвърлени от SEAH на Airport Handling. В действителност не се е извършило никакво прехвърляне на трудови договори. По-скоро бившото дружество е прекратило трудовите договори преди повторното наемане на част от работниците от новото дружество при различни условия.
- (231) Второ, що се отнася до обхвата на прехвърлянето, трябва да се отбележи следното: На 22 април 2014 г., когато SEAH е стартирало схема за мобилност на съкратените работници, неговите служители са наброявали [...] (*), равняващи се на [...] (*) ЕПРВ. Наличните данни показват, че на 31 май 2015 г., 9 месеца след започване на своята дейност, Airport Handling е имало [...] (*) служители, от които [...] (*) преди това са били наети от SEAH. Следователно Airport Handling до този момент е било наело приблизително [...] (*) % от служителите на SEAH. Следователно прехвърлянето не е било завършено и дори не е било практически завършено. Въпреки това е необходимо също така да се отбележи, че работната ръка на Airport Handling, поне в ранна фаза след започване на неговата дейност, се е състояла почти изключително от бивши служители на SEAH.
- (232) Трето, що се отнася до съществените условия на повторното наемане, Комисията отбелязва, че подписаните от Airport Handling договори с бивши служители на SEAH са се различавали както по форма, така и по съдържание от предишните договори със SEAH, по-специално в това, че се прилагат различни условия относно:
- [...] (*) се прилага за служителите на Airport Handling;
 - Airport Handling не прилага [...] (*), допълващо националния колективен трудов договор;
 - Съществените промени в условията по трудовите договори включват:
 - [...] (*);
 - [...] (*), които SEAH е прилагало спрямо своите служители;
 - организация на работата, напр. [...] (*).
 - Измерим резултат от посочените по-горе промени е намаляването на разходите за труд с около [...] (*) % в сравнение с разходите за труд на SEAH, като резултат от промените в приложимия национален колективен трудов режим и допълващия корпоративен договор; теглото на условията на последния върху разходите за труд е било намалено с 50 %.
- (233) И накрая, също така и обстоятелствата, при които са водени преговори относно условията на трудова заетост между участващите страни и в крайна сметка тези условия са били договорени, в този случай показват, че условията на трудова заетост са променени съществено: SEA, SEAH и Airport Handling са преговаряли отделно с профсъюзите и са постигнали отделни споразумения с тях. На Airport Handling и профсъюзите е отнело повече от осем месеца да постигнат споразумение по процедурата за назначаване, правното и финансовото съдържание на трудовите договори, социалната политика и организацията на работа. Според Тръста работниците на SEAH първоначално са се противопоставяли на промените, с които синдикатите, представляващи работниците, са се съгласили в споразумението от юни 2014 г. Работниците са отхвърлили тези промени на референдум. Според документацията, предоставена от Тръста, профсъюзите след това са се съгласили с новите условия на трудова заетост, едва след като Airport Handling

(*) Търговска тайна.

е приело да въведе някои разяснения по горепосоченото споразумение. Комисията отбелязва, че Airport Handling е водило отделно преговори с профсъюзите и въпреки първоначалните разногласия е успяло да приложи описаните по-горе промени. Както беше описано в съображение 38 по-горе, споразумението между Airport Handling и синдикатите от 4 юни 2014 г. не е било променяно съществено, след като профсъюзите са го отхвърлили на референдум, на който са поискали редица разяснения по това споразумение.

- (234) С оглед на горепосочените съображения действителното прехвърляне на работната ръка не е било нито пълно, нито пък е предполагало копиране по същество на условията на трудовата заетост, преобладаващи съгласно договорите на SEAH.
- (235) Тази констатация не е засегната от споразуменията съответно на SEA, SEAH и Airport Handling с профсъюзните организации по отношение на работната ръка. Действително, целта на споразуменията нито показва, че работната ръка ще бъде прехвърлена изцяло от SEAH в Airport Handling, нито че преобладаващите условия съгласно трудовите договори на SEAH ще се запазят. Комисията отбелязва по-специално, че според първоначалния проект за уреждане от 4 ноември 2013 г. между SEA и синдикатите едно бъдещо споразумение за изпълнение трябва да бъде ръководено от целта за гарантиране на работните места на всички служители на SEAH⁽²⁷⁾. Това споразумение съдържа редица мерки за постигането на тази цел, по същество всички механизми, предоставени на разположение от съответното законодателство, уреждащо трудовата заетост и колективното договаряне, като например механизми за социална закрила и доброволни уволнения, които да бъдат приложени също така и в рамките на групата SEA Group, и решения, включващи преместване в рамките на групата. Следователно споразумението действително е означавало, че работните места е трябвало да се преразпределят в рамките на SEA Group като цяло⁽²⁸⁾, но не само за Airport Handling, и само като една мярка сред няколко. Освен това тези споразумения не са били сключени с Airport Handling, което е сключило отделни споразумения с персонала. Следователно броят на работните места, преразпределени на Airport Handling, не е бил предварително определен от страните, а е бил определен съобразно нуждите на дружеството от персонал след сключване на договорите с авиокомпаниите.
- (236) Комисията също така отбелязва, че няма индикация, че Airport Handling е имало задължение, наложено от публични органи или от неговото дружество майка SEA, да наема бивши служители на SEAH.
- (237) В заключение, по отношение на обхвата на прехвърлянето на работната ръка, Комисията счита, че обстоятелствата показват *prima facie* по-силен елемент на икономическа приемственост поради пренаемането на значителна част от работната ръка на SEAH от Airport Handling. Въпреки това фактите около повторното наемане трябва да се вземат предвид, по-специално прекратяването на всички договори и сключването на нови договори с нови договорни условия. Ето защо Комисията стига до заключението, че прехвърлянето на работната ръка не може да се тълкува като силна индикация за икономическа приемственост между SEAH и Airport Handling.

7.1.1.2. Договори с въздушните превозвачи

- (238) В своето решение за откриване на процедурата от 2014 г. Комисията зае предварителното становище, че очакваните пазарни дялове на Airport Handling за първите шест месеца от дейността могат да се разглеждат като реалистични само поради вътрешното прехвърляне на дейност, преди това извършвана от SEAH.
- (239) В хода на разследването Италия, SEA и Airport Handling твърдяха, че тези очаквания са се основали на бизнес плана на Airport Handling от август 2014 г. Те са станали възможни чрез определяне на значителни намаления в оперативните разходи, постигнати чрез ефективност на работната ръка и намаляване на персонала.
- (240) Освен това, договорите с авиокомпаниите, извършващи полети на летищата в Милано, са били сключени *ex novo* от Airport Handling. Според Италия тези договори не биха могли да бъдат законно прехвърлени от SEAH на Airport Handling. Те е трябвало да бъдат договорени *ex novo* в конкуренция с другите доставчици на услуги, работещи на летищата в Милано.
- (241) Действително, както е описано по-горе в съображения 133 и 208, портфейлът от клиенти на Airport Handling се различава от този на SEAH. Когато SEAH е излязло от пазара, редица негови клиенти са решили да възложат услугите по наземно обслужване на оператори, различни от Airport Handling. И обратното, Airport Handling е успяло да привлече клиенти, които преди това не са били обслужвани от SEAH.

⁽²⁷⁾ „запазване на целта за гарантиране на работните места на всички служители на SEAH.“, „Вж. точка 6, алинея 1 на споразумението от 4 ноември 2013 г.

⁽²⁸⁾ „Прибягване към всички механизми, предоставени на разположение от съответното законодателство, уреждащо трудовата заетост и колективното договаряне (главно механизми за социална закрила и доброволни уволнения, които също трябва да бъдат извършени в рамките на SEA Group, безпроблемно с оглед на предстоящия краен срок 31 декември 2013 г.) и решения, включващи преместване в рамките на групата (в съответствие с новите бизнес възможности и според процесите на вътрешно прехвърляне, проведени след фирмените споразумения за премахване на центровете, както и с вътрешната мобилност, предназначена за изпълнение на организационните изисквания на SEA SpA)“; пак там.

- (242) За да осигури допълнителни доказателства за факта, че новите договори, сключени от Airport Handling с въздушните превозвачи, не само са били обект на *ex novo* преговори, но също така предвиждат съществено различни договорни условия, Италия представи информация, показваща, че някои авиокомпании, обслужвани преди това от SEAH (като например [...] (*)), са успели да получат значително по-благоприятни условия от Airport Handling, отколкото от SEAH. По-специално, в хода на преговорите с Airport Handling, [...] (*) е поискало [...] (*). В резултат на това [...] (*) е получило [...] (*)⁽²⁹⁾.
- (243) В хода на разследването Италия обясни, че SEA не е поставило като условие за предоставянето на отстъпки от летищните такси за въздушни превозвачи, работещи на летищата в Милано, сключването от последните на договори за наземно обслужване с Airport Handling. Според получените коментари в разследването няма писмени доказателства, че SEA ефективно е имало такова поведение, целящо да принуди авиокомпаниите, работещи на летищата в Милано, да сключат нови договори за наземно обслужване с Airport Handling.
- (244) В решението за откриване на процедурата от 2014 г. Комисията изрази съмнения, че договорите с авиокомпаниите ще бъдат преоговорени. В този контекст Комисията посочва информация, която предполага, че дори преди изтичането на срока на тези договори, SEA и Airport Handling са положили съвместни търговски усилия с цел да успокоят авиокомпаниите, извършващи дейност на летището, че SEA ще продължи дейността си по наземно обслужване. При официалната процедура по разследване обаче не е достигнато до никакви фактически доказателства, че SEA и Airport Handling са организирани, чрез съвместни търговски усилия, проста смяна на изпълнителя, без да оставят на авиокомпаниите като титуляри марж за преговаряне на договорните условия. По-специално Комисията не е получила никакви доказателства, че SEA или Airport Handling са били в състояние ефективно да осуетят опитите на бившите клиенти на SEAH да получат по-благоприятни условия от други доставчици на услуги по наземно обслужване.
- (245) Комисията оцени дали Airport Handling, при подготовката на своето навлизане на пазара, *de-facto* е било в положение на нов участник или по-скоро се е възползвало от пазарната позиция и контактите с клиенти на SEAH, така че да гарантира приемственост на операциите. При конкретните обстоятелства на разглеждания случай, ако излизането от пазара на SEAH не беше довело до възможност за клиентите му да договорят нови споразумения с доставчиците на наземно обслужване, различни от Airport Handling, това можеше да е показател за заобикаляне на решението за възстановяване, тъй като това би довело до прехвърляне на клиенти от SEAH към Airport Handling.
- (246) Във връзка с това следната информация е от особено значение: в бизнес плана на Airport Handling не са се предвиждали алтернативни сценарии с по-ниски пазарни дялове. Това може да означава, че Airport Handling е било сигурно, че ще поеме клиентската база на SEAH с относително голяма степен на вероятност и по този начин е можело евентуално да очаква да се възползва от предишната пазарна позиция и контакти с клиенти на SEAH, за да привлече своите клиенти и да сключи съответните договори без да се изправя пред конкуренция с други дружества за наземно обслужване, за да спечели тези договори.
- (247) Въпреки това определени формални и съществени фактори показват, че случаят не е бил такъв.
- (248) Първо, що се отнася до формата на прехвърлянето, договорите за услуги не са били законно прехвърлени от SEAH на Airport Handling. Въздушните превозвачи по този начин са били свободни да изберат доставчик, различен от Airport Handling, веднага след като договорите им със SEAH са били прекратени, както е описано в съображение 43 от настоящото решение.
- (249) Второ, наличната информация предполага, че клиентите са били в състояние да се обърнат към други доставчици на услуги, когато SEAH ги е информирало, че ще прекрати своята дейност. Действително фактът, че определен брой клиенти са преминали към конкурентни доставчици, е доказателство, че такава възможност е съществувала. Най-важното е, че SEAH не е имало правни основания за едностранно прехвърляне на договорите на трета страна, освен в извънредни ситуации. Според информация, предоставена от италианските органи, обаче не е имало позоваване на клаузата за извънредни ситуации. Италианските органи предоставиха преглед на клиентската база на Airport Handling към 14 февруари 2014 г., който показва, че от 68 бивши клиенти на SEAH [...] (*) са преминали към други доставчици на услуги по наземно обслужване, че от [...] (*) клиенти на Airport Handling по това време 1 е преминал от конкурент, 3 са били нови оператори на летището и [...] (*) са били бивши клиенти на SEAH. [...] (*) от тези [...] (*) бивши клиенти на SEAH са договорили нови договорни условия, по-благоприятни за клиентите, предвиждащи по-ниски цени (13 клиенти), променен портфейл от услуги ([...] (*) клиента) или дори комбинация от двете ([...] (*) клиента). Следователно само 20 клиента са сключили договори за услуги, които по същество предвиждат същите условия като предишните договори със SEAH. Намаленията на цените варират от [...] (*) до [...] (*) % в сравнение с цените, договорени преди това със SEAH.

(*) Търговска тайна.

⁽²⁹⁾ [...] (*).

- (250) С оглед на гореизложеното като цяло Комисията не вижда индикация за заобикаляне на решението за възстановяване (и по този начин икономическа приемственост) в процеса, довел Airport Handling до сключването на споразумения с редица бивши клиенти на SEAH. Действително, Airport Handling изглежда е било изложено на реална конкуренция при преговорите с превозвачи, извършващи полети на летищата в Милано, и има индикации, че конкуренцията между доставчиците на услуги на летищата в Милано е била реално отворена, когато SEAH е планирало да излезе от пазара.

7.1.1.3. Активи на SEAH

- (251) Като трета точка в анализа на обхвата на прехвърлянето, Комисията оцени обхвата на прехвърлянето на активите.
- (252) Комисията отбелязва, че когато Airport Handling е започнало да извършва операции то е получило 100 % от цялото си оборудване за наземно обслужване от SEAH чрез лизинг. Пет месеца по-късно то е започнало постепенно да заменя това оборудване с активи, закупени на пазара, и накрая, през септември 2015 г., е закупило [...] (*) от [...] (*) партии с активи от SEAH.
- (253) По-конкретно, Airport Handling е започнало предоставяне на услуги по наземно обслужване, като е използвало активи на SEAH съгласно договор за лизинг. Договорът е трябвало да изтече на 31 август 2015 г. Преди изтичането на договора за лизинг Airport Handling е изразило интерес към придобиването на [...] (*) от [...] (*) тържни партии, а именно партии с номера [...] (*). Според Airport Handling, въпреки че реалистично около една трета от оборудването за наземно обслужване, притежавано от SEAH и предоставено на лизинг на Airport Handling, е било остаряло, Airport Handling е имало желание да придобие около [...] (*) % от това оборудване (което би било достатъчно на Airport Handling за осъществяване на неговата дейност), като се има предвид, че Airport Handling междувременно е придобило на пазара значително количество резервни части, които биха могли да се използват за подмяна на някои части от най-старото оборудване на SEAH.
- (254) Наличната документация сочи, че преговорите за продажбата между Airport Handling и SEAH са били започнали, когато с писмо от 3 юни 2015 г. Airport Handling е направило следните предложения:
- че е налице [...] (*) % намаление от [...] (*) с оглед, първо, на възрастта и състоянието на машините, и второ, на резултата от процедурата по продажба, стартирана от SEA;
 - че е налице плащане [...] (*) от 31 юли до 31 декември 2015 г.;
 - че първоначалният лизингов договор ще бъде прекратен по взаимно съгласие на 30 юни 2015 г. и SEAH ще предостави временен и ограничен безплатен лизинг (*comodato*) на приблизително [...] (*) избрани елемента [...] (*) до 31 декември 2015 г. най-късно, като всички разходи за застраховка и поддръжка са за сметка на Airport Handling.
- (255) На същия ден е проведена среща между страните. С писмо от 10 юни 2015 г. ликвидаторът на SEAH отговори на предложенията на Airport Handling в смисъл, обобщен по-долу:
- Въпреки че SEAH има желание да приеме предложението, то не е готово да предостави отстъпки, тъй като всички цени са били определени чрез експертни оценки. Ликвидаторът изтъкна, че Airport Handling дори е нямало нужда да поема никакви транспортни разходи;
 - SEAH не приема плащане на вноски, освен ако Airport Handling не предостави подходящи гаранции;
 - при липсата на отстъпки SEAH желае да прехвърли автопарка на 30 юни 2015 г. и да се съгласи да предостави под наем посочените елементи обаче само до 30 ноември 2015 г. най-късно.
- (256) Според италианските органи преговорите са се проточили до септември 2015 г., когато SEAH се е съгласило с покупната цена от [...] (*) за продажбата на [...] (*) партии, [...] (*). Покупната цена е била [...] (*) EUR, което е цената, първоначално посочена в неуспешната тържна процедура. Първоначалният лизинг е бил по изключение удължен до [...] (*), за [...] (*) елемента от автопарка и срещу заплащане на цялостна лизингова такса от [...] (*) EUR, която се е основавала на стойността, дадена на тези елементи в горепосочените независими оценки. Airport Handling е върнало тези [...] (*) елемента на SEAH на [...] (*).

(*) Търговска тайна.

- (257) Според Airport Handling покупката въпреки това е била икономически оправдана, по-специално поради следните причини:
- Бизнес моделът на Airport Handling по същество се състои в разполагането на неговия оперативен център само на едно място, а именно летищата в Милано, и следователно се основава на организационен модел, който предвижда човешките ресурси и техническите средства да задоволяват търсенето на услуги на едно единствено място (бизнес модел на възлов доставчик). Според Airport Handling този модел осигурява по-добра ефективност и по-сигурни маржове на печалба. Следователно възрастта и ефективността на оборудването биха били по-малко важни за Airport Handling, отколкото за оператори, които извършват дейност на няколко летища, и следователно трябва задължително да провеждат „стройно управление“ на тяхното оборудване.
 - Макар че част от оборудването е било остаряло, редица елементи са били относително скоростни и биха могли да се използват ефикасно.
 - Някои от тях вече са били на място и следователно не биха изисквали транспортни разходи.
 - Airport Handling се е надявало да намали разходите за поддръжка, тъй като повечето елементи са дошли от един и същи производител и са били от един и същи модел.
 - Когато се е опитало да закупи оборудване втора ръка на пазара в целия ЕС, Airport Handling е установило, че на пазара не се предлага достатъчно оборудване втора ръка за задоволяване на изискванията на Airport Handling на приемлива цена.
 - Балансирана комбинация от използвани и нови активи следва да се използва по време на началната фаза, главно защото доставчиците на оборудване изглежда не са били в състояние да предоставят ново оборудване на един път, а също така и защото Airport Handling е имало основание да смята, че внезапно значително увеличение на търсенето може да предизвика увеличения на цените. Ето защо Airport Handling по-скоро е възнамерявало постепенно да изведе от експлоатация използваните елементи и да ги замени с нови.
 - И накрая, един нов автопарк и подходящо обучение на персонала за работа при редовни операции би било трудно, особено в началната фаза.
- (258) Airport Handling междувременно е стартирало тръжна процедура, от ноември 2014 г. до януари 2015 г., за закупуване на ново оборудване на пазара. Според италианските органи стойността на оборудването, закупено в тази първа тръжна процедура, е приблизително [...] (*) EUR.
- (259) Комисията оцени дали сравняването на стойността и броя на активите на Airport Handling, закупени на пазара, със стойността и броя на активите, взети на лизинг и след това закупени от SEAH, е надежден показател за икономическа приемственост. Що се отнася до сравнимостта на двата вида активи, Комисията установи, че:
- Ликвидаторът на SEAH е формирал партидите така, че да групира във всяка партида елементи в добро работно състояние с активи и елементи, които са в по-лошо работно състояние.
 - Като цяло оборудването на SEAH е било остаряло.
 - Според италианските органи грубо [...] (*) от [...] (*) елементи, закупени от SEAH, са били в добро или приемливо работно състояние. Около 1/3 в най-добрия случай са могли да се използват за резервни части. По-късно е било установено, че 700 от закупените елементи имат минимална или никаква стойност/приложение; 270 елемента след това са били паркирани и извадени от употреба за скрап.
 - Оборудването за наземно обслужване на летища включва широк набор от различни елементи като стълби, камиони, вилкови товарачи, карго товарачи и лебедки.

(*) Търговска тайна.

- Не е изключено дори едно ново най-модерно превозно средство, което се използва на пълно работно време, да може да се експлоатира много по-ефективно, отколкото няколко стари превозни средства, които като правило изискват повече време за поддръжка.
- (260) Въз основа на това Комисията стига до заключението, че сравняването на стойността и броя на новото оборудване със стойността на оборудването, взето на лизинг и след това закупено, не може да се използва като показател за икономическа приемственост в този случай.
- (261) В този контекст Комисията оцени важността на активите (работните инструменти) като производствен фактор за Airport Handling пропорционално на труда като производствен фактор и също така пропорционално на оборота на SEAH и Airport Handling.
- (262) Що се отнася до значението на активите спрямо труда, в последния счетоводен баланс на SEAH преди ликвидацията стойността на работните инструменти е възлизала приблизително на [...] (*) EUR. Airport Handling, от своя страна, през 2015 г. е притежавало капиталови активи на стойност [...] (*) EUR⁽³⁰⁾. За разлика от това разходите за труд на Airport Handling са възлезали на [...] (*) EUR в периода септември 2014 г. — август 2015 г. според отчета за приходите и разходите на Airport Handling за този период⁽³¹⁾.
- (263) Стойността на активите също е от по-малко значение в сравнение с оборота: отчетът за приходите и разходите на Airport Handling за периода септември 2014 г. — август 2015 г. показва оборот на стойност [...] (*) EUR. Следователно въпросните активи изглежда представляват производствен фактор от второстепенно значение в сравнение в работната ръка. Тяхната стойност също така е много скромна в сравнение с оборота, генериран както с труд, така и с активи. Информацията, получена в хода на официалната процедура по разследване, по-скоро показва, че и SEAH, и Airport Handling са възприели бизнес модел, в който подчертано се залага на интензивно използване на труд, а не на интензивно използване на активи.
- (264) Ето защо Комисията стига до заключението, че макар Airport Handling първоначално да е взело всички свои активи от SEAH, това не може да се тълкува като *per se* показател за икономическа приемственост, тъй като активите са само производствен фактор от второстепенно значение при наземното обслужване.

7.1.1.4. Резюме на оценката за обхвата на прехвърлянето

- (265) Оценката на въпроса доколко обхватът на прехвърляне може да е показател, че е налице икономическа приемственост между SEAH и Airport Handling, води до следните индикации:
- (266) Първо, няма прехвърляне на портфейла от клиенти от SEAH на Airport Handling. Вместо това, с ликвидацията на SEAH, всички договори са били прекратени и Airport Handling е трябвало отново да сключва договори, при което е успяло да привлече някои от предишните клиенти на SEAH и някои нови клиенти, и при което е загубило някои от клиентите в полза на конкуренти. Договорните условия са били договорени независимо от предходните условия съгласно споразуменията със SEAH. В тази връзка Airport Handling е било в същото положение, в което би бил всеки друг конкурент или нов участник. Комисията разглежда факта, че не е имало прехвърляне на портфейла от клиенти, като силна индикация срещу икономическата приемственост.
- (267) Второ, Airport Handling е набрало своята първоначална работна ръка изцяло от SEAH, но с нови договори и при нови договорни условия. Не е имало групово прехвърляне на трудовите договори, автоматично прехвърляне на такива договори и копиране на техните условия на трудова заетост.
- (268) Трето, макар да е вярно, че Airport Handling първоначално е взело на лизинг всички активи на SEAH за наземно оборудване, накрая, след изтичането на договора за лизинг, то е придобило само част от активите на SEAH, тъй като междуременно е започнало да закупува оборудване от трети страни. Наличната информация освен това предполага, че активите представляват само малка част от производствените фактори при наземното обслужване и не са решаващи за структурата на разходите и ефективността на Airport Handling.
- (269) Като цяло, съдейки от перспективата на обхвата на прехвърлянето, Комисията счита, че всички обстоятелства около създаването на Airport Handling в резултат на ликвидацията на SEAH, разгледани заедно, не са достатъчно силен показател, че е била налице икономическа приемственост между двете дружества, целяща да се заобиколи решението за възстановяване.

(*) Търговска тайна.

⁽³⁰⁾ Комисията отбелязва, че според отчетите и пълните описи, предоставени от Airport Handling, по-голямата част от активите на SEAH са били остарели, изискващи чест ремонт и изцяло отписани.

⁽³¹⁾ Според горепосочения доклад на Brattle за бизнес плана на Airport Handling, разходите за труд на дружеството са били [...] (*).

7.1.2. Плащане на пазарната цена

- (270) Според съдебната практика прехвърлянето на активи по цена, по-ниска от пазарната, също би било показател за икономическа приемственост между ликвидираното дружество, дължащо възстановяване на държавната помощ, и новосъздаденото дружество.

7.1.2.1. Активи на SEAH — общи бележки

- (271) В контекста на производството по несъстоятелност заобикаляне на отрицателно решение за държавна помощ чрез прехвърлянето на активи може да се случи, по-специално когато:

— активите са продадени — или отдадени под наем — на по-ниска от пазарната цена (например след процедура за продажба, която не е достатъчно отворена, прозрачна и недискриминационна), или

— синдикът е извършил действия, които са измамили кредиторите и може да са намалили активите на неплатежоспособното дружество, или е нарушил принципа за равнопоставеност на кредиторите, причинявайки загуби за публичните кредитори⁽³²⁾.

- (272) Точно обратното, Комисията счита, че прехвърлянето — или лизингът — на активи от неплатежоспособно дружество, което е получило несъвместима помощ, в ново дружество не е показател за заобикаляне на решение за възстановяване, ако:

— нищо не е било направено, за да се намали стойността на активите на неплатежоспособното дружество в полза на новото дружество и в ущърб на кредиторите (тъй като целта на ликвидацията е максимално увеличаване на постъпленията от продажби на активи, за да се възстановят средствата на кредиторите в максималната възможна степен);

— публичните кредитори (предявяващи иска, свързан с несъвместимата помощ) не са били неправомерно поставени в неравностойно положение в сравнение с другите кредитори (включително евентуално и новото дружество или неговите учредители) в контекста на производството по несъстоятелност.

- (273) В този случай:

— лизинговата такса е била определена въз основа на две външни оценки. Тя е била коригирана в посока нагоре в съответствие с втората оценка, която е била основана на цялостна проверка на наетото оборудване. Следователно няма индикация, че цената, по която активите на SEAH са били получени на лизинг от Airport Handling, се е отклонявала от нормалните пазарни условия.

— Освен това няма индикация и че с извършените по инициатива на ликвидатора сделки кредиторите са били измамени и стойността на активите на SEAH може да е била намалена. По-специално, както е показано по-подробно по-долу, цялата налична информация показва, че са били организирани подходящи търгове за продажбата на активите на SEAH, като на всички потенциално заинтересовани купувачи е била предоставена възможност да участват. Фактите, че лизинговата цена е била определена от външни експерти и коригирана в посока нагоре след втората оценка и че ликвидаторът на SEAH не е бил готов да предостави на Airport Handling отстъпка от продажната цена на оборудването, показва, че процесът по продажбата, организиран от ликвидатора, е бил насочен към максимално увеличаване на приходите от разглежданите активи, в полза на кредиторите на SEAH, и по този начин не е довел до конкретно прехвърляне на икономическо предимство към Airport Handling.

— Комисията също така отбелязва, че нито една от заинтересованите страни не е твърдяла, че производството по ликвидация е нарушило правата на кредиторите или е намалило стойността на активите, притежавани от SEAH, или че тези активи са били дадени на Airport Handling на лизинг под пазарните цени. Оборудването за наземно обслужване на SEAH е включвало около 4 000 актива. Съгласно първоначално обявения от Италия план тези активи е трябвало да бъдат предоставени на лизинг от SEAH по пазарна цена в очакване на тяхната продажба на свободния пазар в рамките на процедурата по ликвидация.

7.1.2.2. Предоставяне на активите на SEAH на лизинг в полза на Airport Handling — Определяне на лизинговата такса

- (274) След неуспеха на тържната процедура оборудването за наземно обслужване е било отдадено под наем на Airport Handling по силата на договор за лизинг, първоначално предвиден със срок до 31 август 2015 г.

⁽³²⁾ Решение от 29 април 2004 г., Германия/Комисия („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, т. 93.

- (275) Съгласно съдебната практика самият факт, че дадено дружество е взело на лизинг за определен период от време част или всички активи на неплатежоспособно дружество, не означава непременно, че новото дружество се е възползвало от конкурентно предимство, свързано с помощ, преди това предоставена на лизингодателя⁽³³⁾. Лизинг на активи от получателя на помощта, предоставени на дружество, изпълняващо подобна дейност, не е показател за икономическа приемственост, ако лизинговата цена отразява пазарната цена. Ако обаче лизинговата цена, платена от новото дружество на получателя на помощта, е по-ниска от пазарната цена, това би могло да бъде показател за икономическа приемственост, тъй като предимството, предоставено на получателя от неправомерната и несъвместимата помощ, може да се каже, че е било напълно или частично прехвърлено на новото дружество чрез цена, по-ниска от пазарната стойност.
- (276) Наличната информация предполага, че SEAH и довереникът са сключили договора за лизинг при пазарни условия. Освен това лизинговата такса е била определена с две последващи външни оценки. За да се потвърди надеждността на първата оценка, при която беше определена годишната лизингова такса в размер на [...] (*) EUR, SEAH и Airport Handling съвместно са възложили на E&Y задачата за повторно оценяване на лизинговата такса. В тази втора оценка първоначално е била препоръчана [...] (*) лизингова такса, равняваща се на [...] (*) EUR. След това, след като SEAH и Airport Handling са се споразумели да разширят втората оценка с цел да се включи новата информация, събрана в докладите за доставка на оборудването, експертите са установили, че определен брой машини и оборудване не са били подходящи за използване и са коригирали тяхната първоначална оценка [...] (*) на [...] (*) EUR. Въз основа на този втори доклад за оценка SEAH и Airport Handling са се съгласили да намалят лизинговата такса на [...] (*) EUR годишно.
- (277) В заключение според наличната информация се предполага, че SEAH и Airport Handling са сключили договора при справедливи пазарни условия и са разчитали на експертни доклади за стойността на въпросните активи. Фактът, че втората оценка е била преразгледана по взаимно искане на двете страни, показва, че и двете са възнамерявали да поддържат лизинговата такса в колкото е възможно по-голямо съответствие с условията на пазара и да възпрепятстват всяко възможно съмнение за тайни споразумения. Комисията следователно счита договорената лизингова такса за най-малкото равна на пазарната цена.

7.1.2.3. Закупуване на част от активите на SEAH от Airport Handling — покупната цена

- (278) Airport Handling е закупило активите след неуспеха на тръжната процедура и след изтичането на договора за лизинг. Комисията оцени дали Airport Handling чрез тази сделка е получило предимство, произтичащо от предишна неправомерна помощ, предоставена на SEAH. Тази оценка започва с презумпцията, че предимство се изключва, ако покупната цена от [...] (*) EUR съответства най-малко на пазарната цена.
- (279) Поканата за изразяване на интерес към активите на SEAH е била публикувана на 12 ноември 2014 г. в притурката към Официален вестник на Европейския съюз. С оглед на големия брой елементи с помощта на независимото консултантско дружество IMQ ликвидаторът е решил да раздели елементите в девет партии. Според SEAH причината за това е било да се избегне неефективност поради прекалена разпокъсаност. С цел да се привлекат колкото е възможно повече участници в търга всяка партида е била определена като самостоятелна комбинация от активи, включваща допълващи се елементи на различна стойност. Външен експерт е определил минимална цена за всяка от партидите.
- (280) Процедурата за продажба е била ограничена до лицата, отговарящи за наземното обслужване, летищните оператори, въздушните превозвачи, производителите на видовете продавано оборудване, търговците и лизинговите дружества, отговарящи на определени минимални критерии за платежоспособност.
- (281) Според Италия в тръжната процедура не е било получено официално изразяване на интерес. SEAH е получило само неофициални запитвания от трети страни, имащи за цел да проучат възможността за придобиване само на определени активи, но на по-ниски цени от посочените в търга. Тези комуникации са били предоставени на Комисията по време на разследването.
- (282) Италия заяви, че след отрицателния резултат от търга ликвидаторът на SEAH се е опитал да повиши интереса на потенциалните купувачи на активите на SEAH, като се е свързал с определени оператори, осъществяващи дейност в обслужващия сектор, както и с операторите, които неофициално са изразили своя интерес по време на тръжната процедура, и като е разрешил достъп до базата данни, както и до активите, така че да даде възможност на заинтересованите оператори да инспектират активи на място.

⁽³³⁾ Решение от 29 април 2004 г., Германия/Комисия („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, т. 88.

(*) Търговска тайна.

- (283) Някои от известията за изразяване на интерес към закупуване на оборудване на SEAH са били получени в резултат на това, но обаче на цени, по-ниски от посочените в търга. В крайна сметка единственият надежден купувач с интерес към закупуване на оборудването на SEAH е бил Airport Handling.
- (284) Комисията оцени дали въпросната тръжна процедура по-ефективно е отразила пазара, така че нейният неуспех да може да се разглежда като индикация, че пазарът не е бил заинтересован от закупуването на активите на SEAH. Комисията приема, че една тръжна процедура е реално отворена за пазара и готова за максимално увеличаване на приходите, ако процедурата е отворена, прозрачна, недискриминационна и безусловна.
- (285) Що се отнася до отвореността на въпросната процедура, Комисията отбелязва, че продажбата е била обявена в притурката към Официален вестник на ЕС и по този начин ѝ е била дадена подходяща широка публичност.
- (286) Процедурата обаче е била ограничена до определен тип купувачи, а именно лица, отговарящи за наземното обслужване, летишни оператори, въздушни превозвачи, производители, търговци и лизингови дружества, отговарящи на определени минимални критерии за платежоспособност (съображение 193 по-горе).
- (287) Освен това италианските органи не са представили основателни причини за *a priori* ограничаване на кръга от потенциални купувачи. Следователно тръжната процедура не е била напълно отворена, тъй като критериите за допустимост може да са ограничили тръжната процедура по такъв начин, че публичният собственик да не може да бъде сигурен, че е получил икономически най-изгодната оферта.
- (288) На практика обаче Комисията счита, че няма признаци, предполагащи, че ако търгът не е бил ограничен до операторите за наземно обслужване или свързаните с това предприятия, търгът би бил успешен. Това е подкрепено с факта, че опитите да се привлекат участници в търга неофициално извън обхвата на тръжната процедура също не е довел до получаването на оферти, достигащи търсените цени.
- (289) Ликвидаторът на SEAH е получил редица известия за заявяване на интерес към покупката на оборудването на SEAH по цени, по-ниски от посочените в тръжната процедура. Това е достатъчна индикация, че пазарните оператори извън ограничената област на първоначално имащите право да участват в търга не са били готови да платят поисканата от SEAH цена.
- (290) Горепосоченият резултат от процедурата по продажба и от преговорите между SEAH като продавач и Airport Handling като купувач показват, че първоначалната продажна цена е била над цената, която пазарните оператори са били готови да платят. По-специално ликвидаторът на SEAH като продавач се е договарял при справедливи пазарни условия, за да получи максимална икономическа полза от продажбата на съответните активи. Предоставената от италианските органи документация показва, че офертата на Airport Handling действително е била икономически най-изгодната оферта, получена от SEAH. Airport Handling, от своя страна, е имало икономически причини да придобие активите, независимо от отказа на SEAH да предостави отстъпка или по-благоприятни условия на плащане. Покупната цена може да се счита за най-малкото равна на пазарната цена. Следователно няма индикация, че Airport Handling чрез покупката на част от активите на SEAH е получило предимство, което да произтича от предишна неправомерно предоставена помощ за SEAH.

7.1.2.4. Заключение относно пазарната цена като потенциален показател за икономическа приемственост

- (291) С оглед на горепосоченото Комисията стига до заключението, че обстоятелствата около лизинга и последващата продажба ефективно изключват всякакво прехвърляне на икономическо предимство от SEAH на Airport Handling. Следователно лизинговата цена и продажната цена не могат да се разглеждат като показател за икономическа приемственост в този случай.

7.1.3. Сатоличност на акционерите

- (292) В решението за откриване на процедурата от 2014 г. Комисията отбелязва, че Италия се е ангажирала да възложи управлението на Airport Handling на независим довереник за период от три години⁽³⁴⁾. Освен това Италия предложи да отвори 20 % от акционерния капитал на Airport Handling за инвеститори. След това Комисията установи, първо, че дружеството за наземно обслужване има същия собственик, SEA, и второ, че предложението на Италия да обяви на търг 20 % от капитала на новия доставчик на услуги за наземно обслужване не е достатъчно, за да се гарантира липсата на приемственост от SEAH, тъй като, първо, предложението е ограничено само до миноритарно дялово участие и, второ, не са били предоставени гаранции в това отношение. Освен това отварянето на капитала ще бъде извършено само след като Airport Handling навлезе на пазара.

⁽³⁴⁾ Съображение 16 от решението за откриване.

- (293) В хода на разследването Италия твърдеше, че създаването на Тръста ще гарантира липсата на приемственост между SEAH и Airport Handling. Довереникът ще осигури независимото управление на дяловото участие на SEA в Airport Handling, като поеме едноличен контрол над дружеството и по този начин гарантира липсата на интерес и/или информационен поток между Airport Handling и SEA Group.
- (294) Комисията оцени хронологичните и материалните характеристики на самоличността на собствениците в разглеждания случай.
- (295) Първо, що се отнася до хронологията, Комисията отбелязва, че SEA е създадо Airport Handling на 9 септември 2013 г. Тръстът е създаден на 30 юни 2014 г., като акта за доверително управление е подписан на същия ден. Комисията отбелязва, че Тръстът е поел действителното управление на Airport Handling едва по-късно, на 27 август 2014 г., когато SEA е прехвърлило цялото дялово участие на Airport Handling на Тръста и е назначило довереника. Последното, от своя страна, тогава е назначило нов Съвет на директорите на Airport Handling. Airport Handling е започнало дейност няколко дни по-късно — на 1 септември 2014 г. Комисията обаче отбелязва, че според наличната информация дружеството вече е извършвало икономическа дейност, като е предлагало услугите си на пазара преди тази дата и очевидно още през април 2014 г., тъй като са били сключени редица договори за услуги [...] (*)⁽³⁵⁾. Тогава обаче Airport Handling е било изцяло притежавано и контролирано от SEA.
- (296) Второ, що се отнася до материалните характеристики на прехвърлянето на собствеността и контрола на Тръста, Комисията оцени дали фактът, че Airport Handling малко преди да започне дейност е било временно управлявано от доверено лице, е достатъчен да се изключи, че SEA е можело да упражнява права по отношение на управлението на Airport Handling, така че да може едностранно да взема търговски решения. Във връзка с това Комисията отбелязва следното.
- (297) Съгласно акта за доверително управление дейността на довереника е предмет на определени материални ограничения, по-специално довереникът не трябва да разследва:
- дали представители на SEA са участвали в преговорите със служителите, които е трябвало да бъдат наети отново от Airport Handling;
 - дали SEA предоставя персонал на Airport Handling, включително своя генерален директор;
 - дали определени централни услуги, включително връзки с инвеститорите и грижа за клиентите, ще продължат да се предоставят от SEA;
 - дали решенията за финансиране са изцяло по преценка на SEA.
- (298) В допълнение на това, макар и основано на акта за доверително управление, управлението на Airport Handling се предполага да е отделно от това на SEAH, Airport Handling се управлява от бившия ръководител на отдел „Развитие на авиационния бизнес“ на SEA.
- (299) Действително, Комисията отбелязва, че SEA е командировало двама висши управители в АН. И двамата понастоящем заемат висши управленски позиции в Airport Handling. Според Италия няма йерархична връзка между SEA и тези управители и последните не извършват никаква дейност в полза на SEA. Тяхното възнаграждение също така се определя самостоятелно от Airport Handling.
- (300) Според Италия решението на SEA да командирова тези управители в Airport Handling е било взето с оглед на предложенията на Италия относно отварянето на капитала на Airport Handling за трети страни. За тази цел би било необходимо да се гарантира, от една страна, че управленският състав на Airport Handling е напълно квалифициран, и, от друга страна, че условията на трудова заетост на ръководителите са гъвкави. В действителност Италия разясни, че Airport Handling е подписало договори за командироване със SEA за [...] (*) служители.
- (301) В заключение Комисията установява, че както хронологията, така и материалните разпоредби на възлагането, потвърждават, че SEA през цялата начална фаза на Airport Handling и започването на икономически дейности е упражнявало контрол върху дружеството до степен, която макар и променлива, постоянно е осигурявала значително влияние върху неговото ежедневие управление.
- (302) Комисията отбеляза гореописаното Рамково инвестиционно споразумение от 21 септември 2015 г. между довереника и частния пазарен оператор D'Nata относно продажбата на [...] (*) % дял в Airport Handling, заедно с правото да назначава мнозинството от съвета на директорите и също така изпълнителния директор на Airport Handling, както и относно опция за придобиване на допълнителен [...] (*) % дял в Airport Handling.

(*) Търговска тайна.

(35) Дати на подписването на договора съгласно списък, предоставен от Италия: напр. [...] (*).

- (303) D'Nata ще има ефективен контрол над Airport Handling, когато назначи мнозинството от членовете на Съвета на директорите и също така изпълнителния директор на Airport Handling. Освен това наличната информация за тръжната процедура, която е била организирана от частна банка, независимо от SEA и довереника, потвърждава че D'Nata е придобило дял в Airport Handling на пазарна цена. И накрая, наличната информация потвърждава, че D'Nata не е едно цяло със SEA или по друг начин свързано с него.
- (304) Въпреки това предаването на контрола над Airport Handling от SEA и довереника на D'Nata се е осъществило повече от две години след като SEA е създадо Airport Handling и повече от една година след като това дружество е започнало да упражнява дейността си.
- (305) Следователно Комисията не може да заключи единствено въз основа на критерия за самоличността на акционерите, че няма икономическа приемственост. При все това Комисията оцени този критерий заедно с другите уместни критерии, за да направи заключение относно това дали липсата на икономическа приемственост може да бъде установена.

7.1.4. Време на извършване на сделката

- (306) Ликвидацията на SEAH на 1 юли 2014 г. и създаването на Airport Handling на 9 септември 2013 г. са се извършили, след като Комисията на 12 декември 2012 г. беше приела решението за възстановяване. Дружеството в ликвидация е извършвало операции по наземно обслужване, докато Airport Handling не е започнало своята дейност на 1 септември 2014 г.
- (307) Моментът на настъпване на събитията по този начин би могъл *prima facie* да бъде индикация, че процесът, който е довел до създаването на Airport Handling, е имал като последица заобикаляне на решението за възстановяване, което беше прието преди този процес да бъде осъществен. Комисията обаче припомня, че съдебната практика не изисква Комисията да разглежда, по-специално и с предимство пред другите критерии, времето на извършване на прехвърлянето на активите, което е един от факторите, които „могат“ да се вземат предвид, за да се разграничи икономическата приемственост между тези две дружества ⁽³⁶⁾.

7.1.5. Икономическа логика на сделката

- (308) Наличната информация потвърждава, че Airport Handling по същество продължава същия вид бизнес дейност като дейността на SEAH, а именно предлагане на услуги по наземно обслужване на летища Linate и Malpensa.
- (309) В тази връзка Комисията се позовава на съдебната практика, според която самото обстоятелство, че придобиващото дружество всъщност продължава дейността на дружество, което е задължено да възстанови помощ, не означава непременно, че първото дружество се е възползвало от конкурентното предимство, свързано с помощта, предоставена на последното. В конкретния посочен случай първото дружество е взело на лизинг завод по пазарна цена от дружество, което е получило помощ почти три години преди създаването на първото дружество ⁽³⁷⁾. Комисията припомня, че в разглеждания случай Airport Handling е взело на лизинг, а след това е закупило активите на SEAH по цена, която може да се разглежда като най-малкото равна на пазарната цена, и че неправомерно предоставената помощ, която трябва да се възстанови от SEAH, е била предоставена през периода 2002—2010 г., т.е. 3 години преди Airport Handling да бъде създадено и 4 години преди Airport Handling да започна своята икономическа дейност.
- (310) По-специално по отношение на икономическата логика на сделката Комисията отбелязва следното:
- (311) Както беше описано по-горе в точки 2.6.1 и 2.6.2, бизнес планът на Airport Handling се различава от този на SEAH по редица точки, и по-специално:

— [...] (*);

— [...] (*);

— [...] (*);

— [...] (*);

— [...] (*);

— [...] (*).

⁽³⁶⁾ Решение от 28 март 2012 г., *Ryanair/Комисия*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, т. 156.

⁽³⁷⁾ Решение от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия* („SMI“), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, т. 86—89.

(*) Търговска тайна.

- (312) Следователно Airport Handling е управлявало дейността си при различни условия на работа от тези на SEAH съгласно свой собствен бизнес план. Освен това италианските органи не са изисквали от Airport Handling да следва конкретен бизнес модел, нито да поддържа определен обхват от дейности, нито да поеме конкретни активи или служители.

7.1.6. Цялостно заключение относно икономическата приемственост между SEAH и Airport Handling

- (313) По мнение на Комисията разглежданият случай съдържа както елементи, които биха били в полза на икономическата приемственост, така и елементи, които биха подкрепили обратната констатация.
- (314) Във връзка с елементите в подкрепа на тезата за икономическа приемственост Комисията установи факта, че бившият собственик на SEAH е създал Airport Handling, дружество, което действа в същия сектор като SEAH, което е наело първоначалната си работна ръка почти изцяло измежду бившите служители на SEAH и е поело голяма част от неговите активи, като всичко това е станало след решението на Комисията за възстановяване.
- (315) Въпреки това редица други фактори по-скоро показват, че Airport Handling не е създадено с цел заобикаляне на това решение, а като истинско ново дружество. Най-силният фактор в тази връзка е, че портфейлът от клиенти е трябвало да бъде създаден наново чрез контакт с авиокомпаниите и предлагане на оферти, независими от предишните договори на SEAH, и чрез сключване на нови споразумения при нови условия с тях. Airport Handling следователно е трябвало наново да спечели клиенти и пазарен дял, както би направил всеки друг конкурент или нов участник. Като се има предвид, че портфейлът от клиенти е основата за осъществяване на дейността за наземно обслужване, Комисията отдава голяма тежест на този фактор.
- (316) Що се отнася до активите, взети от SEAH, Airport Handling е платило най-малко пазарната цена за лизинга на активите, а по-късно, когато е закупило част от тези активи, то е платило цена, която е най-малкото равна на цената, която пазарните оператори са били готови да платят.
- (317) Освен това работната ръка не е била прехвърлена вкупом. Airport Handling е сключило нови договори при нови условия. Всеки конкурент или нов участник би имал същата възможност да наеме бивши служители на SEAH, а бившите работници на SEAH просто са изглеждали най-подходящият целеви сегмент за нови попълнения. Само част от активите са били прехвърлени; в допълнение на това те представляват само малка част от общия производствен фактор в дейността по наземно обслужване.
- (318) Що се отнася до икономическата логика на упражняваната дейност, Airport Handling е управлявало дейността си при различни условия на работа от тези на SEAH и съгласно свой собствен бизнес план. Освен това италианските органи не са изисквали от Airport Handling да следва конкретен бизнес модел, нито да поддържа определен обхват от дейности, нито да поеме конкретни активи или служители.
- (319) В този контекст Комисията счита, че като цяло няма икономическа приемственост между SEAH и Airport Handling и създаването на последното не може да се разглежда като заобикаляне на решението за възстановяване. Съответно Airport Handling не може да носи отговорност за възстановяването на помощта, намерена за несъвместима в решението за възстановяване.

7.2. Инвестицията на SEA в Airport Handling — наличие на държавна помощ

- (320) Съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС „всяка помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите членки, е несъвместима с вътрешния пазар“.
- (321) Критериите, определени в член 107, параграф 1 от Договора, са кумулативни. Поради това, за да се определи дали мерките представляват държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора, всички от посочените по-горе условия трябва да бъдат изпълнени. А именно финансовата подкрепа следва:
- а) да бъде предоставена от държава или чрез държавни ресурси,
 - б) да поставя в по-благоприятно положение определени предприятия или производството на някои стоки,

- в) да нарушава или да заплашва да наруши конкуренцията;
- г) да засяга търговията между държавите членки.

7.2.1. Избирателно икономическо предимство — принципът на инвеститор в условията на пазарна икономика

- (322) Италия счита, че вливането на капитал от SEA в Airport Handling е било в съответствие с принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика, поради това не е било предоставено предимство на Airport Handling и следователно мярката не е представлявала държавна помощ. Въпреки че SEAH постоянно е отчитало загуби след 2000 г., би било основателно да се предположи, че дейността на Airport Handling на свой ред би донесла достатъчна възвръщаемост, за да направи вливането на собствен капитал рентабилно, особено с оглед на действията, определени в бизнес плана за Airport Handling за периода 2014—2017 г. Когато е вземало решение да инвестира в капитала на Airport Handling, SEA следователно би действало като благоразумен пазарен инвеститор.
- (323) За целите на оценката на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика е необходимо да се определи дали, при сходни обстоятелства като тези около приемането на разглежданата мярка, един хипотетичен инвеститор в условията на пазарна икономика, ръководен от перспективи за рентабилност, а не от цели на публичната политика, би действал по подобен начин. С цел да се провери дали държавата е възприела поведението на благоразумен инвеститор, функциониращ в условията на пазарна икономика, или не, е необходимо да се изходи от гледна точка на периода, през който са предприети мерките за финансово подпомагане, за да се оцени икономическата рационалност на поведението на държавата и следователно да не се прави оценка въз основа на ситуацията след това ⁽³⁸⁾.
- (324) Следователно пазарната логика на една публична инвестиция трябва да се оценява, като се вземе предвид наличната информация и развитието, предвидимо към момента на извършване на инвестицията ⁽³⁹⁾.
- (325) В хода на разследването Италия обясни, че решението да инвестира в Airport Handling е било основано на бизнес плана от 6 август 2014 г. Въпреки това Комисията отбелязва, че този бизнес план е изготвен, едва след като е било взето окончателното решение за увеличаване на капитала на дружеството до 25 милиона евро на 30 юни 2014 г. Комисията счита, че първоначалното решение за създаване на Airport Handling и за инвестиране на 25 милиона евро е трябвало да бъде взето най-късно преди създаването на дружеството на 9 септември 2013 г. Бизнес планът на разположение на Комисията, който е най-близо до тази дата, е бизнес планът от 14 ноември 2013 г. Комисията също така отбелязва, че в този бизнес план вече се допуска наличието на инвестицията от 25 милиона евро. Ето защо Комисията счита, че бизнес планът от ноември 2013 г. е съответният план за тестване на принципа за инвеститор в условията на пазарна икономика.
- (326) В решението за откриване на процедурата от 2014 г. Комисията изрази съмнения, че SEA е действало като инвеститор в условията на пазарна икономика. Първо, тъй като SEA не е отчело риска Airport Handling да понесе отговорност за възстановяване на несъвместимата помощ, отпусната преди това на SEAH, след констатация за икономическа приемствеността от страна на Комисията. Второ, Комисията изрази съмнения дали бизнес планът на SEA, който е в основата на решението му да инвестира в Airport Handling, се основава на достатъчно надеждни допускания. В крайна сметка, Комисията трябва да прецени дали решението да се инвестира в Airport Handling е взето при пазарни условия. С други думи Комисията трябва да оцени дали инвеститора е можел да очаква разумна възвръщаемост при отчитане на предвидимите рискове, свързани с инвестицията.

7.2.2. Мерки за намаляване на риска, взети от SEA

- (327) Що се отнася до първото съмнение, Комисията отбелязва, че SEA е било запознато с риска от констатиране на икономическа приемственост и е предприело мерки за намаляване на риска:
- (328) SEA е знаело за този риск, както се вижда от документите, представени на Комисията в контекста на предварителното уведомление от ноември 2013 г. Рискът това задължение да бъде прехвърлено на Airport Handling чрез икономическа приемственост от SEAH е бил правен риск. Възприемането и претеглянето на риска и подходящите мерки за намаляване на риска зависят от правните допускания, направени по време на инвестицията.

⁽³⁸⁾ Решение от 16 май 2002 г., Франция/Комисия, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, цитирано, т. 71.

⁽³⁹⁾ Решение от 30 април 1998 г., Cityflyer Express/Комисия, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, т. 76.

- (329) Наличната информация показва, че SEA е обмисляло следните свързани с работната ръка мерки за намаляване на риска: В споразумението между SEA и синдикатите от 4 ноември 2013 г. SEA е декларирало, че „фундаментално значение се отдава на изискването за „липса на приемственост“, което трябва да е част от всяко алтернативно решение за плащане в брой, като гаранция за това, че не е възможно задължението за възстановяване на помощта да бъде прехвърлено на трета страна.“ В хода на преговорите за частичното прехвърляне на работната ръка от SEAH на Airport Handling структурата на работа и някои условия на трудова заетост са били значително променени, както е обяснено подробно в съображения 232—234 по-горе. Приложимите принципи са били определени в гореописаните споразумения за изпълнение със синдикатите от 4 юни 2014 г. и вече са били обявени в споразумението с профсъюзите от 13 ноември 2013 г., и по този начин — преди двете големи вливания на капитал от 10 март и 30 юни 2014 г. (съображения 45 и 46 по-горе).
- (330) SEA е въвело следните мерки за намаляване на риска, за да гарантира липса на приемственост при прехвърлянето на активите от SEAH: Първо, довереникът е изключил Airport Handling от публичната тръжна процедура за продажбата на активите. Второ, Airport Handling е взело активи на лизинг от SEAH срещу пазарна лизингова такса, която е била определена от два доклада на независими експерти.
- (331) SEA е взело мерки за липса на приемственост между Airport Handling и SEAH също така и с оглед на клиентската база. Клиентите на SEAH са били информирани предварително за ликвидацията на дружеството. Нови договори за услуги с нови финансови условия са били подписани с авиокомпаниите, които са избрали Airport Handling като техен доставчик на услуги.
- (332) Като допълнителна мярка за намаляване на риска SEA е учредило Тръста. Както е обяснено в раздел 2.3 по-горе, основната цел на Тръста е била да действа като единствен акционер на Airport Handling и да гарантира, че Airport Handling работи при липса на икономическа приемственост от SEAH.
- (333) Комисията отбелязва, че рискът, произтичащ от възможно бъдещо задължение за възстановяване на помощта, не е споменат в бизнес плана на Airport Handling от ноември 2013 г. В тази връзка Комисията отбелязва, че SEA е изготвило бизнес плана за своите собствени цели. Като дружество майка на установен участник на пазара за наземно обслужване и тъй като е явно запознат с рисковете, произтичащи от различни фактори за приемственост, SEA е било в състояние да взема информирани инвестиционни решения без изрично споменаване на този риск в бизнес плана. В допълнение на това окончателното решение да се увеличи капитала на 25 милиона евро е било взето едва след като мерките за намаляване на риска са били осигурени. Освен това, описаната по-горе външна оценка на бизнес плана от ноември 2013 г. (съображение 114 по-горе) потвърждава, че един разумен инвеститор би преценил, че вероятността за икономическа приемственост, и по този начин задължението за възстановяване на помощта, е по-малко от [...] (*) %, и следователно би намерил за икономически обосновано да инвестира в АН.

7.2.3. Бизнес планът на Airport Handling

- (334) Що се отнася до второто съмнение, а именно дали бизнес планът, лежащ в основата на решението на SEA да инвестира в Airport Handling, се основава на достатъчно правдоподобни допускания, Комисията прави следните забележки:

7.2.3.1. Допускания за развитието на трафика (STOP)

- (335) Прогнозите за въздушния трафик на летищата в Милано, съчетани с пазарните дялове на Airport Handling, представляват определящ фактор в този бизнес план на дружеството. Както е потвърдено от външни експерти (BCG), които са оценили бизнес плановите на Airport Handling, прогнозите за трафика на дружеството са били в съответствие с прогнозите, издадени от ИАТА и Евроконтрол. Комисията счита тези органи за надеждни източници на данни за изготвяне на прогнози за трафика в сектора на въздухоплаването. Що се отнася до прилагането на тези прогнози за летище Malpensa, Комисията отбелязва, че съгласно доклада на BCG намерението на Airport Handling да поддържа постоянен микс от превозвачи на това летище не би било в съответствие с историческото развитие и че един нов регламент може да доведе до преместването на някои превозвачи на Linate.

7.2.3.2. Допускания относно разходите за персонал

- (336) Съгласно бизнес плана от ноември 2013 г. разходите за персонал средно представляват [...] (*) % от оперативните разходи през периода 2014—2017 г.
- (337) Комисията оцени правдоподобността на допусканията, лежащи в основата на това значително разходно перо.

(*) Търговска тайна.

- (338) Първо, Комисията отбелязва, че с оглед на доклада на Brattle процентът на разходите за персонал в общите оперативни разходи, очаквани от Airport Handling, е като цяло в съответствие със структурата на разходите на сектора за наземно обслужване в ЕС, която показва дял на разходите за персонал от общите оперативни разходи в размер на 65 %—80 %. В тази връзка докладът се позовава на данните, посочени в оценката за въздействието на Комисията, придружаваща нейното предложение за нов регламент за наземното обслужване⁽⁴⁰⁾.
- (339) Второ, въз основа на информацията, предоставена от Италия, Комисията отбелязва, че средните почасови разходи за персонал на Airport Handling в ЕПРВ изглежда са [...] (*). Средните почасови разходи за персонал в бизнес плана от ноември 2013 г. са [...] (*) EUR и [...] (*) EUR в бизнес плана от август 2014 г., което е съответно [...] (*), отколкото средните почасови разходи, платени от SEAH през 2013 г. от около [...] (*) EUR⁽⁴¹⁾. В доклада на Brattle се потвърждава, че Airport Handling действително е постигнало тези разходи за труд, и се стига до заключението, че бизнес планът не е бил прекалено оптимистичен.
- (340) Комисията установи, че предполагаемото намаляване на разходите за труд не изглежда нереалистично с оглед на типичната структура на разходите в сектора.

7.2.3.3. Допускания относно пазарния дял

- (341) Комисията изрази опасенията си относно допусканията за относително високия пазарен дял в бизнес плана на Airport Handling от ноември 2013 г. Предвижда се пазарният дял за обслужване на пероните да е [60—70] (*) % през 2014 г. и да се увеличи до [70—80] (*) % през 2017 г. Предвижда се пазарният дял за услуги на рампа да е [60—70] (*) % през 2014 г. и да се увеличи до [60—70] (*) % през 2017 г.
- (342) През 2013 г. общият пазарен дял на SEAH е бил [70—80] (*)%⁽⁴²⁾. Комисията отбелязва, че очакваният пазарен дял на Airport Handling е под пазарния дял на SEAH. Следователно не се очакваше Airport Handling да получи всички договори на SEAH. Някои загуби на пазарен дял на новото дружество в действителност са взети предвид.
- (343) Стратегията на Airport Handling е да предлага по-високо ниво на наличност в сравнение с другите оператори на летища Linate и Malpensa. Тя гарантира 24-часово обслужване, така че наземно обслужване да се предоставя дори и ако някой самолет пристигне късно. Това е конкурентно предимство, което може да бъде особено ценно за въздушните превозвачи със значителни операции и висока честота на полетите на летищата в Милано, като например Alitalia и EasyJet. Тези въздушни превозвачи може да са склонни да запазят доставчика, който е в състояние да предоставя тези услуги. Това може разумно да обясни защо Airport Handling е можело да очаква относително висок пазарен дял още от старта на своите операции.
- (344) Комисията също така отбелязва, както е отбелязано в доклада на Brattle, че съгласно данни от 2013 г. очакваният пазарен дял на Airport Handling е бил по-нисък в сравнение с оценения пазарен дял на по-големи доставчици на услуги за наземно обслужване на други италиански летища: i) Бергамо (78,23 %), ii) Каляри (75,61 %), iii) Катания (77,18 %), iv) Палермо (75,85 %), v) Торино (68,8 %).
- (345) Освен това Комисията отбелязва, че пазарният дял на Airport Handling, постигнат през 2014 г., в действителност е бил по-висок от предвидения в бизнес плана от ноември 2013 г. Такъв висок пазарен дял може да бъде обяснен основно с факта, че Airport Handling е успяло да подпише договори с [...] (*). Взети заедно, на тях се пада значителен дял от трафика на двете летища, а именно [...] (*) % от въздушния трафик на Linate и [...] (*) % от въздушния трафик на Malpensa.

⁽⁴⁰⁾ Приложение към оценката на въздействието, придружаваща документа „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно наземните услуги на летищата на Съюза и за отмяна на Директива 96/67/ЕО“, от 16 януари 2012 г., SEC(2011) 1439 окончателен. На стр. 95 от този документ Комисията отбелязва, че „Либерализацията на услугите по наземно обслужване и края на монополите или дуополите (летище/възлов превозвач) на летищата означаваха, че доставчиците на наземно обслужване трябваше да се адаптират, за да станат по-конкурентоспособни и трябваше да се изправят пред по-сериозна конкуренция. Най-видимата последица за работниците по наземно обслужване е било увеличаването на гъвкавостта и производителността на труда. Доставчиците на наземно обслужване често обясняват, че това увеличение на производителността на труда е запълнително, тъй като разходите за персонал възлизат на 65—80 % от общите им разходи, докато работническите асоциации обикновено твърдят, че дружествата за наземно обслужване се съсредоточават твърде много върху трудовия фактор за намаляване на разходите.“

(*) Търговска тайна.

⁽⁴¹⁾ Съгласно доклада на Brattle, т. 48, стр. 11

⁽⁴²⁾ Доклад на Brattle, т. 40, стр. 9

- (346) В заключение Комисията не се съмнява в правдоподобността на допусканията за пазарния дял на Airport Handling: първо, те се основават на конкурентните предимства, предлагани от Airport Handling. Второ, тези допускания изглеждат консервативни в сравнение с пазарните дялове на подобна група от дружества за наземно обслужване по времето, когато бизнес планът е бил изготвен. Комисията също така отбелязва, че тези допускания са били реализирани на практика.

7.2.3.4. Допускания относно рентабилността

- (347) В бизнес плана от ноември 2013 г. се очаква печалба преди лихви и данъци (ЕБИТ) [...] (*) и [...] (*) печалба преди данъчно облагане от втората година на функциониране. ЕБИТ и печалба след данъчно облагане [...] (*). В бизнес плана от ноември 2013 г. не се представят обичайните показатели за рентабилност, например вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) или нетната настояща стойност (ННС). Въпреки това в доклада на Brattle тези изчисления са представени въз основа на данните в бизнес плана.
- (348) За да инвестира в Airport Handling, един рационален частен инвеститор трябва да очаква възвръщаемост, равна или по-голяма от алтернативната цена на капитала, която може да се изчисли приблизително чрез среднопотеглената цена на капитала (WACC).
- (349) В доклада на Brattle е изчислена ВНВ на собствения капитал за инвестицията в Airport Handling и е проверено дали тя е равна на или по-висока от неговата средна претеглена цена на капитала (WACC). В доклада се използват две алтернативни стойности на среднопотеглената цена на капитала (WACC). Първата е [...] (*) %, която съгласно доклада е среднопотеглената цена на капитала (WACC) след данъчно облагане и без ливъридж, използвана в бизнес плана⁽⁴³⁾. Втората е [...] (*) % и е изчислена в доклада като долната граница на алтернативната цена на капитала. В зависимост от крайната стойност на инвестицията в доклада на Brattle се изчислява, че очакваната възвръщаемост на капитала за инвестицията в Airport Handling варира от [...] (*) % до [...] (*) %. Изчисленията показват, че във всички сценарии очакваната ВНВ надвишава алтернативната цена на капитала и следователно инвестицията е печеливша.
- (350) Комисията отбелязва, че времевият хоризонт на бизнес плана (2014—2017 г.) е относително кратък. По тази причина бизнес планът може да бъде повлиян от промени в основните допускания. Този период обаче следва да се разглежда с оглед на следните факти. Първо, бизнес планът е бил изготвен за оператора на летището, SEA, който в продължение на много години е притежавал дъщерно дружество за наземно обслужване на летището. Второ, реструктурирането вече е било в ход и вече е бил постигнат значителен ръст на производителността в SEAH. Следователно не изглежда неразумно да се ограничи обхватът на бизнес плана до минимално необходимото за един опитен инвеститор като SEA.
- (351) Комисията отбелязва, че някои от основните допускания в бизнес плана от ноември 2013 г. са се осъществили в голяма степен на практика, по-специално по отношение на рентабилността и пазарните дялове. Airport Handling вече беше печелившо през първата година от своята дейност: Съгласно отчета за приходите и разходите за периода от септември 2014 г. до август 2015 г. дружеството е постигнало ЕБИТ от [...] (*) EUR.
- (352) В заключение Комисията счита, че чрез използването на допускания за развитието на разходите за труд и пазарния дял, които не изглеждат необосновани, бизнес планът показва, че увеличението на капитала с 25 милиона евро от страна на SEA води до достатъчно висока възвръщаемост на собствения капитал..

7.2.4. Заключение относно избирателното икономическо предимство

- (353) Комисията стига до заключението, че SEA е предприело достатъчни мерки за ограничаване на рисковете от икономическа приемственост. Бизнес планът се е основавал на допускания, които един рационално мислещ частен инвеститор, който има значителен опит в наземното обслужване на летища и който цели да реструктурира дружеството, би счел за правдоподобни и достатъчни за определяне на бъдещата рентабилност на Airport Handling. Инвестицията на SEA в Airport Handling не съдържа предимство, което Airport Handling не би могло да получи при нормални пазарни условия.

7.2.5. Заключение относно наличието на държавна помощ при инвестицията на SEA в Airport Handling

- (354) Инвестицията не съдържа предимство, което Airport Handling не би могло да получи при нормални пазарни условия. Следователно един от кумулативните критерии съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС не е изпълнен. Поради това инвестицията не представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

(*) Търговска тайна.

⁽⁴³⁾ Тази среднопотеглена цена на капитала (WACC) според доклада на Brattle е по-висока, тъй като при нея се вземат предвид специфични за проекта рискове чрез увеличаване на бета на собствения капитал

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

1. Предприетите действия, довели до ликвидацията на SEA Handling S.p.A. и създаването на Airport Handling S.p.A., не водят до икономическа приемственост между първото и второто предприятие.

2. Airport Handling не е задължено да възстанови държавната помощ, определена като несъвместима с вътрешния пазар с Решение C(2012) 9448 на Комисията от 19 декември 2012 г., поправено с Решение C(2013) 1668 от 22 март 2013 г. относно помощта, предоставена от SEA на нейното дъщерно дружество SEA Handling S.p.A. в периода 2002—2010 г.

Член 2

Създаването и капитализацията, осъществени от Италия за Airport Handling S.p.A., в размер на 25 милиона евро, не представляват помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 3

Адресат на настоящото решение е Италианската република.

Съставено в Брюксел на 5 юли 2016 година.

За Комисията

Margrethe VESTAGER

Член на Комисията

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2017/2112 НА КОМИСИЯТА**от 6 март 2017 година****относно мярка/схема за помощ/държавна помощ SA.38454 — 2015/C (ex 2015/N), която Унгария
възнамерява да приложи в подкрепа на изграждането на два нови ядрени реактора в атомната
електроцентрала „Paks II“**

(нотифицирано под номер C(2017) 1486)

(само текстът на английски език е автентичен)**(Текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 2, първа алинея от него,

като взе предвид Споразумението за Европейското икономическо пространство, и по-специално член 62, параграф 1, буква а) от него,

Като прикани заинтересованите страни да представят мненията си ⁽¹⁾ и като взе предвид техните мнения,

като има предвид, че:

1. ПРОЦЕДУРА

- (1) Въз основа на статии в пресата и неофициални контакти с унгарските органи на 13 март 2014 г. Комисията започна предварително разследване на възможно наличие на държавна помощ при изграждането на атомна електроцентрала „Paks II“ („Paks II“), регистрирано под номер SA.38454 (2014/CP).
- (2) След неколкочратен обмен на информация и официални заседания на 22 май 2015 г. унгарските органи уведомиха за мярката с оглед на правната сигурност, като посочиха, че проектът не включва държавна помощ по смисъла на член 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).
- (3) С писмо от 22 май 2015 г. Унгария уведоми Комисията за мярка за предоставяне на финансово участие за изграждането на два нови ядрени реактора на площадката на Paks.
- (4) С писмо от 23 ноември 2015 г. Комисията уведоми Унгария, че е взела решение за откриване на процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от ДФЕС, по отношение на мярката (по-нататък наричано „решението за откриване на процедурата“). Това решение на Комисията беше публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* ⁽²⁾. Комисията покани заинтересованите страни да представят мненията си.
- (5) Унгария представи мнението си относно решението за откриване на процедурата на 29 януари 2016 г.
- (6) Комисията получи мнения от заинтересованите страни. Тя ги препрати на Унгария, на която беше дадена възможност за отговор. Мненията ѝ бяха получени с писмо от 7 април 2016 г.
- (7) Допълнителна информация от Унгария беше предоставена на 21 април, 27 май, 9 юни, 16 юни и 28 юли 2016 г., 16 януари 2017 г. и 20 февруари 2017 г.
- (8) На 12 септември 2016 г. унгарските органи предоставиха отказ от права във връзка с езика и се съгласиха решението да бъде прието на английски език като автентичен език.

2. ПОДРОБНО ОПИСАНИЕ НА МЯРКАТА**2.1. ОПИСАНИЕ НА ПРОЕКТА**

- (9) Мярката се състои в изграждането на два нови ядрени реактора (блокове 5 и 6) в Унгария, чието строителство изцяло се финансира от унгарската държава в полза на субекта Paks II (*дружество с ограничена отговорност MVM Paks II Nuclear Power Plant Development*), който ще притежава и експлоатира новите реактори.

⁽¹⁾ ОВ С 8, 12.1.2016 г., стр. 2.

⁽²⁾ Вж. бележка под линия 1.

- (10) На 14 януари 2014 г. Руската федерация и Унгария сключиха междуправителствено споразумение (МПС) по ядрена програма⁽³⁾. Въз основа на МПС двете държави си сътрудничат при поддръжката и по-нататъшното изграждане на съществуващата атомна електроцентрала Paks (Paks NPP). Това включва проектирането, изграждането, въвеждането в експлоатация и извеждането от експлоатация на два нови енергоблока 5 и 6 с реактори тип ВВЕР (водно-водни), с инсталирана мощност на всеки енергоблок най-малко 1 000 MW⁽⁴⁾, в допълнение към съществуващите блокове 1—4. Експлоатацията на блокове 5 и 6 има за цел да компенсира загубата на мощности, когато блокове 1—4 (общо 2000 MW) бъдат затворени. Унгария твърди, че блокове 1—4 ще бъдат в експлоатация до края респективно на 2032, 2034, 2036 и 2037 г., без да се предвижда перспектива за допълнително удължаване на срока им на експлоатация.
- (11) Съгласно МПС⁽⁵⁾ както Русия, така и Унгария определят една притежавана и контролирана от държавата организация с опит, която да носи финансовата и техническата отговорност за изпълнението на своите задължения като изпълнител/собственик по отношение на проекта.
- (12) Русия е възложила на акционерното дружество *Нижегородская инженеринговая компания „Атомэнергoproject“* (НИАЕП) да изгради новите реактори (блокове 5 и 6), а Унгария е възложила на дружеството с ограничена отговорност *MVM Paks II Nuclear Power Plant Development*⁽⁶⁾ (Paks II) да ги притежава и експлоатира.
- (13) Докато в МПС са определени общите права и задължения за сътрудничество в областта на ядрената енергия между двете държави, подробното прилагане на МПС трябва да бъде уточнено в отделни споразумения, наречени „споразумения за изпълнение“⁽⁷⁾:
- а) договорът за инженеринг, снабдяване и строителство за изграждането на двата нови блока 5 и 6 с реактори тип ВВЕР 1200 (V491) на площадката на Paks ще бъде наричан „договорът за ИСС“;
 - б) договорът за реда и условията за сътрудничество при експлоатацията и поддръжката на новите реактори ще бъде наричан „договорът за ЕИП“;
 - в) споразумението за условията за снабдяване с гориво и управлението на отработеното гориво.
- (14) НИАЕП и Paks II сключиха договора за ИСС на 9 декември 2014 г., в който се предвижда, че двата нови блока 5 и 6 ще бъдат пуснати в експлоатация съответно през 2025 г. и 2026 г.
- (15) Отделно от това Русия се ангажира да предостави на Унгария държавен заем за финансиране на изграждането на Paks II. Този заем се управлява от междуправителствено споразумение за финансиране („МПС за финансиране“)⁽⁸⁾ и с него се предоставя механизъм за револвиращ кредит в размер на 10 млрд. евро, който е ограничен единствено за целите на проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на енергоблокове 5 и 6 на Paks II. Унгария ще използва този механизъм за револвиращ кредит за директно финансиране на инвестициите в Paks II, необходими за проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на новите енергоблокове 5 и 6, както е заложено в МПС за финансиране. В допълнение към МПС за финансиране, Унгария ще предостави допълнителна сума от 2,5 млрд. евро от собствения си бюджет за финансиране на инвестицията в Paks II.
- (16) Освен инвестиционната подкрепа, посочена в съображение 15, Унгария не възнамерява да отпусне друга финансова подкрепа за Paks II, след като бъдат изградени енергоблокове 5 и 6. Новите блокове ще работят при пазарни условия без фиксиран размер на приходите или гарантирана цена. Унгария счита, че на този етап набирането на дългов капитал директно от Paks II няма да е необходимо.

⁽³⁾ Споразумение между правителството на Руската федерация и правителството на Унгария за сътрудничество в областта на мирното използване на ядрената енергия, сключено на 14 януари 2014 г. и ратифицирано в Унгария чрез Закон № II от 2014 г. на унгарския парламент (2014. évi II. törvény a Magyarország Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről).

⁽⁴⁾ Унгарските органи приемат, че реакторите са с 1180 MW нетна мощност на блок.

⁽⁵⁾ Член 3 от МПС.

⁽⁶⁾ Резолюция № 1429/2014 на правителството. (VII. 31.) [A Kormány 1429/2014. (VII. 31.) Korm. Határozata a Magyarország Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről szóló 2014. évi II. törvény szerinti Magyar Kijelölt Szervezet kijelölése érdekében szükséges intézkedésről].

⁽⁷⁾ Член 8 от МПС.

⁽⁸⁾ Споразумение между правителството на Руската федерация и правителството на Унгария за предоставяне на държавен заем на правителството на Унгария за финансиране на изграждането на атомна електроцентрала в Унгария, сключено на 28 март 2014 г.

2.2. ЦЕЛ НА МЯРКАТА

- (17) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, Paks NPP е единствената работеща атомна електроцентрала в Унгария. Тя е притежавана от електроразпределителното дружество и производител на електроенергия Magyar Villamos Művek Zártkörűen Működő Részvénytársaság (по-нататък наричано „MVM Group“)⁽⁹⁾, което е 100 % собственост на държавата. Четирите ѝ енергоблока имат обща инсталирана мощност от 2000 MW, като всеки от тях понастоящем е оборудван с руска технология (ВВЕР-440/V213). Блоковете поетапно ще бъдат изведени от експлоатация до 2037 г. [вж. съображение 10].
- (18) Производството на електроенергия от ядрени източници играе стратегическа роля в енергийния микс на Унгария, тъй като приблизително 50 % от националното производство на електроенергия се осигурява от съществуващите четири реактора в Paks NPP⁽¹⁰⁾.
- (19) Въз основа на следните цели:
- поддържане на разумен дял на националните ресурси, и
 - намаляване на зависимостта на Унгария от вноса, като същевременно се запази съгласуваността с националната политика в областта на климата,

правителството поиска от MVM Group да проучи алтернативите на разширяването на производството на електроенергия в атомните електроцентрали. От MVM Group беше изготвено проучване за осъществимост, в което беше проучено изпълнението и финансирането на нова атомна електроцентрала, която може да бъде интегрирана в електроенергийната система и да бъде експлоатирана по икономичен, безопасен и екологосъобразен начин. Въз основа на това проучване за осъществимост, представено през 2008 г. от MVM Group, правителството предложи проекта на унгарския парламент, който даде съгласие да започне подготвителната работа за въвеждането на новите блокове на атомната електроцентрала на площадката на Paks⁽¹¹⁾. Това беше подкрепено от изчисления, показващи, че до 2025 г. се предвижда извеждането от експлоатация на 6 000 MW от брутната инсталирана мощност от 8—9 000 MW в резултат на затварянето на остарелите електроцентрали. Тези електроцентрали трябваше да бъдат частично заменени чрез разширяването на Paks NPP.

- (20) През 2011 г. беше въведена Националната енергийна стратегия за периода до 2030 г.⁽¹²⁾ Тази стратегия се фокусира върху сценарий за ядрена енергия, енергия от въглища и зелена енергия за Унгария. Унгарският оператор на преносна система (ОПС), MAVIR, прогнозира, че в Унгария ще има нужда от най-малко 5,3 GW нови производствени мощности до 2026 г. и от малко повече от 7 GW до 2031 г. в следствие на бъдещото потребление и извеждането от експлоатация на съществуващите производствени мощности в Унгария⁽¹³⁾. MAVIR прогнозира също така, че почти целият парк за производство на електроенергия от въглища ще бъде изведен от експлоатация между 2025 и 2030 г. и че инсталираните мощности за енергопроизводство от газ ще са намалели с приблизително 1 GW, както е показано на таблица 1, представена от Унгария на 16 януари 2017 г. Унгария е обяснила, че в проучването на MAVIR при прогнозирането на необходимите нови мощности от 7 GW не са били взети предвид нито вносет, нито новоинсталираните мощности.

Таблица 1

Очаквано поетапно извеждане от експлоатация на националните инсталирани мощности до 2031 г.

	(MW)	
	Existing	Phase-out
Nuclear	2 000	
Coal	1 292	1 222
Natural gas	3 084	960

⁽⁹⁾ Вж. съображение 18 от решението за откриване на процедурата за повече информация относно MVM Group.

⁽¹⁰⁾ Данни за унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2014 г.) — https://www.mavir.hu/documents/10262/160379/VER_2014.pdf/a0d9fe66-e8a0-4d17-abc2-3506612f83df, страницата е посетена на 26 октомври 2015 г.

⁽¹¹⁾ 25/2009. (IV.4.) OGY Határozat a paksi bővítés előkészítéséről.

⁽¹²⁾ Национална енергийна стратегия (Министерство на националното развитие, Унгария, 2011 г.):

<http://2010-2014.kormany.hu/download/7/d7/70000/Hungarian%20Energy%20Strategy%202030.pdf>

⁽¹³⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1slemez%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6-f84a (MAVIR, 2016 г.).

	Existing	Phase-out
Oil	410	
Intermittent renewables/weather-dependent	455	100
Other renewables	259	123
Other non-renewables	844	836
Sum	8 344	3 241

Източник: унгарските органи (MAVIR)

- (21) Унгария и Русия подписаха МПС с цел изграждането на нови мощности на площадката на Paks. Унгария е обяснила, че чрез запазването на ядрената енергия в микса на горива би могла да се посрещне необходимостта от замяна на изведените от експлоатация мощности, да се изградят нови мощности и да се изпълни задачата на Унгария във връзка с европейските цели, свързани с климата (особено тези, които се отнасят до очакваното намаляване на емисиите на CO₂).

2.3. ОПИСАНИЕ НА НОВИТЕ БЛОКОВЕ — ТЕХНОЛОГИЯТА, КОЯТО ЩЕ БЪДЕ ВНЕДРЕНА

- (22) Новите блокове 5 и 6 на Paks II NPP ще бъдат оборудвани с технология ВВЕР 1200 (V491) и ще бъдат по-съвременни реактори от поколение III+. Унгария обяснява, че поради техническите спецификации на блоковете, които ще бъдат разположени в Paks II, в допълнение към подобрените характеристики за безопасност ще бъдат постигнати значителни предимства пред съществуващите блокове на Paks NPP, като например повишена ефективност и икономична експлоатация.
- (23) Освен значително по-високата инсталирана мощност на ВВЕР 1200 (V491), има съществена разлика в предвидения срок на експлоатация (60 години за блоковете ВВЕР 1200, за разлика от 30 години за съществуващите блокове на Paks NPP) и по-голяма маневреност, която позволява мощността на всеки блок да бъде регулирана в определен диапазон в зависимост от потреблението в електроенергийната мрежа.
- (24) Намаляването на количеството гориво, необходимо за новите блокове, също така отразява технологичните подобрения през последните години. Вместо съществуващия 12-месечен горивен цикъл, новите блокове могат да работят на 18-месечен цикъл. Това означава, че новите блокове ще изискват по-малко прекъсвания на година за презареждане с гориво и централата ще може да работи средно по-продължително всяка година и да не губи производствено време.
- (25) Техническите спецификации също така показват, че плътността на мощността, която ще бъде осигурена от новите горивни касети, ще бъде значително по-висока от тази на съществуващите горивни касети. Това на свой ред означава, че може да се постигне по-висока мощност на единица маса горивен материал, което може да подобри икономиката на централата.

2.4. ПОЛУЧАТЕЛЯТ НА ПОМОЩТА

- (26) Както е обяснено в раздел 2.3 от решението за откриване на процедурата, получателят по мярката е дружеството Paks II, понастоящем собственост на унгарската държава. Правата на акционерите се упражняват от кабинета на министър-председателя. Paks II ще притежава и експлоатира реакторите 5 и 6, които се заплащат от унгарската държава.
- (27) В съображение 19 от решението за откриване на процедурата е обяснено как акциите на Paks II, които първоначално са държани от MVM Group, са били прехвърлени на унгарската държава⁽¹⁴⁾. Според информацията, предоставена от Унгария на 30 януари 2016 г., покупната цена за прехвърлянето е била 10,156 млрд. HUF, което се равнява на приблизително 33 млн. евро.

⁽¹⁴⁾ Указ на министъра на националното развитие № 45/2014. (XI.14.) [45/2014. (XI.14.) NFM rendelet az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság felett az államot megillető tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét gyakorló szervezet kijelöléséről].

2.5. СТРУКТУРА НА ФИНАНСИРАНЕТО НА ПРОЕКТА И ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ДОГОВОРА ЗА ИНЖЕНЕРИНГ, СНАБДЯВАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО

2.5.1. МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНО СПОРАЗУМИЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ („МПС ЗА ФИНАНСИРАНЕ“)

- (28) В рамките на МПС ⁽¹⁵⁾ Русия предостави на Унгария държавен заем под формата на механизъм за револвиращ кредит в размер на 10 млрд. EUR за финансиране на изграждането на ядрени енергоблокове 5 и 6 на Paks. Лихвеният процент по заема варира между 3,95 % и 4,95 % ⁽¹⁶⁾. Заемът е предназначен за проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на тези нови енергоблокове.
- (29) Съгласно МПС за финансиране заемът трябва да бъде използван от Унгария за финансиране на 80 % от стойността на договора за ИСС за изпълнението на строителни работи и услуги и доставка на оборудване, докато остатъкът от 20 % от договора за ИСС се заплаща от Унгария [вж. съображение 15]. Заемът трябва да се използва от Унгария до 2025 г.
- (30) Заемът трябва да бъде изплатен от Унгария в рамките на 21 години, считано от 15 март или 15 септември след датата на въвеждане в експлоатация на двата нови ядрени енергоблока 5 и 6, но не по-късно от 15 март 2026 г. ⁽¹⁷⁾
- (31) Плащания по МПС за финансиране могат да се извършват единствено след като е било подадено искане от министерството на националната икономика на Унгария и известие за одобрение от министерството на финансите на Русия.

2.5.2. ДОГОВОРЪТ ЗА ИНЖЕНЕРИНГ, СНАБДЯВАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО (ИСС)

- (32) Съгласно договора за ИСС НИАЕП трябва да достави двата реактора, определени в подробните технически спецификации, до договорените дати и за договорената обща фиксирана цена ([...] ^(*) млрд. евро). Всички разходи, които не са били определени предварително, се считат за включени в тази цена [...] ⁽¹⁸⁾.
- (33) Договорът предвижда изплащането на обезщетения за загуби и пропуснати ползи ⁽¹⁹⁾ при определени обстоятелства, [...].
- (34) [...]
- (35) [...]

2.5.3. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ДЪРЖАВАТА И ПОЛУЧАТЕЛЯ НА ПОМОЩ

- (36) Първоначално Унгария предвижда Paks II да остане 100 % дъщерно дружество на MVM Hungarian Electricity Ltd., което от своя страна е собственост на унгарската държава и общините. От ноември 2014 г. Paks II вече не е дъщерно дружество на MVM Hungarian Electricity Ltd. или част от MVM Group, а е дружество, 100 % пряко притежавано от държавата, което понастоящем няма правна връзка с MVM Group.
- (37) Що се отнася до дейността на Paks II, и по-специално до продажбата на електроенергия, Унгария е заявила, че на този етап не съществува и не се предвижда отделно споразумение за закупуване на електроенергия с отделен доставчик. Унгарските органи предвиждат, че електроенергията, произвеждана от Paks II, ще бъде продавана на пазара и на потребителите на електроенергия в съответствие с обичайните споразумения за продажба на електроенергия при базово натоварване. Според унгарските органи Paks II, в качеството си на производител на електроенергия при базово натоварване с предвиден дълъг период на експлоатация, ще бъде участник с неопределяща роля по отношение на цените, подобен на съществуващите производители на ядрена електроенергия в Европа.
- (38) Предприятието Paks II ще бъде собственик на атомната електроцентрала Paks II и по време на фазата на строителство на двата реактора собственият му капитал ще бъде изцяло финансиран от унгарската държава. Унгарските органи считат, че на този етап набирането на дългов капитал директно от Paks II няма да е необходимо.
- (39) Унгария няма да прехвърли необходимите средства за превеждане на покупната цена за атомната електроцентрала Paks II по сметките на Paks II. Най-голямата част от тези средства ще бъде държана от банката за развитие и външноикономически въпроси на Русия („Внешкономбанк“). За всеки междинен етап, който се счита за изпълнен, Paks II ще подава искане до Внешкономбанк за плащане на 80 % от дължимата сума директно на НИАЕП. Тя също така ще подава искане до Агенцията за управление на държавния дълг на Унгария за плащане на останалите 20 %.

⁽¹⁵⁾ Член 9 от МПС.

⁽¹⁶⁾ 3,95 % до първия ден на погасяване и от 4,50 до 4,95 % през следващите 21 години.

⁽¹⁷⁾ През всеки 7-годишен период: съответно 25 %, 35 % и 40 % от действително усвоената сума на заема.

^(*) Класифицирана информация/търговска тайна.

⁽¹⁸⁾ [...]

⁽¹⁹⁾ Обезщетенията за загуби и пропуснати ползи представляват определена сума на щетите, договорени от страните по договора, които стават дължими като обезщетение в случай на нарушение на конкретни задължения по договора.

- (40) Останалите финансови нужди на Paks II по време на строителната фаза ще бъдат осигурени чрез собствен капитал от унгарския държавен бюджет. Първоначалната сума, заделена по време на строителната фаза, ще бъде до [...] млрд. евро (разлика между сумата от 12,5 млрд. евро, определена за ядрения проект в МПС, и действителната покупна цена на Paks II NPP в размер на [...] млрд. евро). Според Унгария това представлява таван на държавните ресурси, които могат да бъдат отпуснати за изграждането на атомната електроцентрала Paks II, поне без да се направи допълнителна оценка. В случай че изискванията за собствения капитал превишат тази сума обаче, Унгария твърди, че ще инвестира повече, ако при оценката си към този момент стигне до заключението, че е икономически обосновано да го направи.
- (41) Унгария твърди, че според заключението от анализ на чувствителността относно евентуалните допълнителни разходи, които Paks II би направила по време на строителната фаза, разходите ѝ трябва да бъдат умножени по 10, за да се намали очакваната вътрешна норма на възвращаемост (IRR) с 1 %. Поради това Унгария очаква, че въздействието на увеличението на разходите ще бъде незначително.

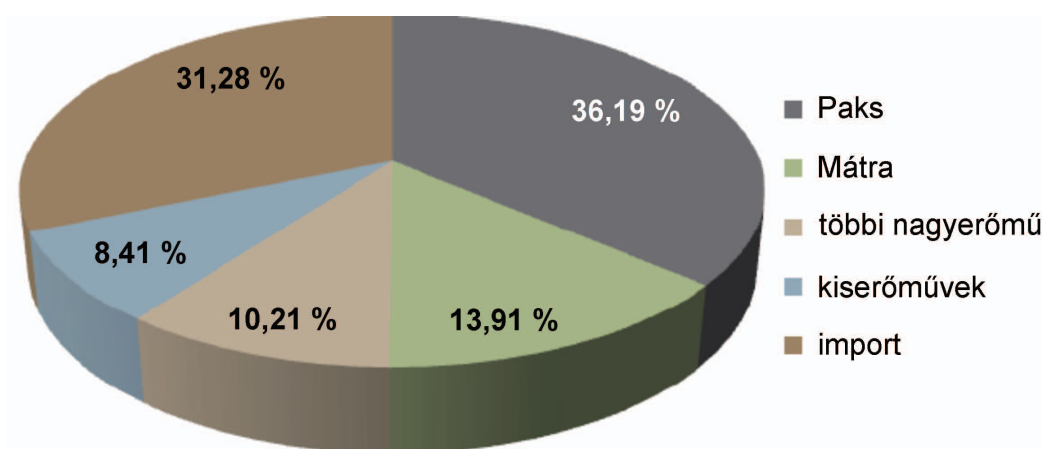
2.6. ПАЗАРЪТ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ В УНГАРИЯ

2.6.1. ОПИСАНИЕ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ В УНГАРИЯ

- (42) Сегашната структура на унгарския пазар на електроенергия се формира около 1995 г., когато по-голямата част от големите електроцентрали и доставчици на комунални услуги, както и разпределителните дружества биват приватизирани. Държавата запазва господстващо положение в сектора чрез държавното вертикално интегрирано енергийно предприятие MVM Group.
- (43) В проучването на MAVIR, посочено в съображение 20, се обяснява, че от 2014 г. насам общото вътрешно потребление се е увеличило с 2,7 %, като през 2015 г. достига общо вътрешно потребление от 43,75 TWh. От това потребление вътрешното производство възлиза на 30,06 TWh, което се равнява на 68,72 % от общото потребление на електроенергия (вж. фигура 1). Вносът възлиза на 13,69 TWh, което съответства на 31,28 % от общото потребление. Като производител притежаваната от държавата MVM Group има значително присъствие на пазара, което се дължи на основния ѝ производствен актив — Paks NPP, която през 2015 г. е осигурила 52,67 % от произведената в страната електроенергия, както е показано на фигура 1. Предприятието Mátra е електроцентрала на лигнитни въглища, която е собственост основно на RWE Power AG (50,92 %), докато MVM Group също притежава 26,15 % от акциите му. Останалите по-големи (*többi nagyermű*) и по-малки (*kiserőművek*) електроцентрали играят скромна роля в общата структура на производството на унгарския пазар. В допълнение, вертикално интегрираното подразделение за продажби на едро на MVM Group, MVM Partner, има господстващо положение на пазара на едро на електроенергия ⁽²⁰⁾.

Фигура 1

Състав на общото потребление на електроенергия в Унгария през 2015 г.

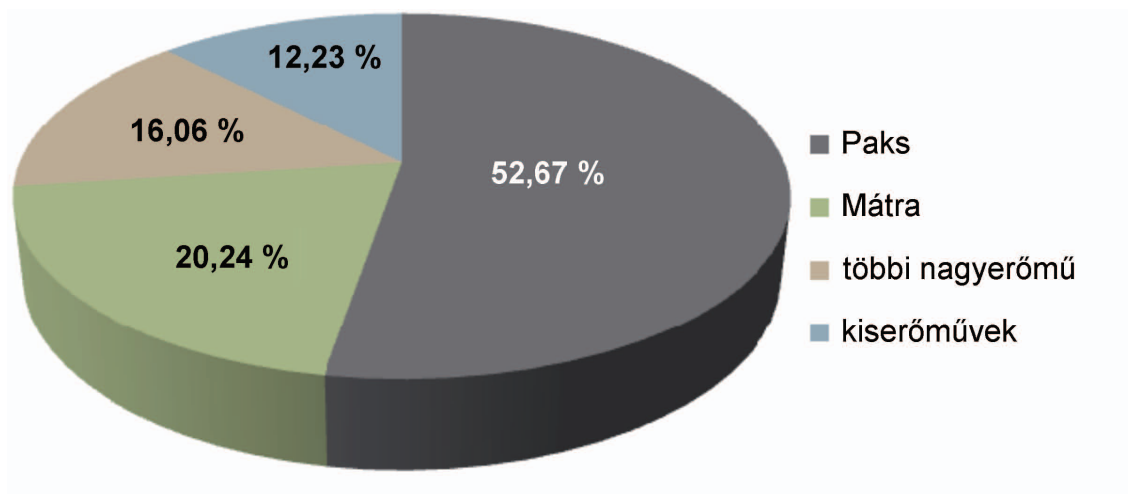
Източник: Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2016 г.) ⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Вж. Решение № 747/2011 на унгарската Служба по енергетика от 14 октомври 2011 г.

⁽²¹⁾ „Többi nagyermű“ означава „други големи електроцентрали“, докато „kiserőművek“ означава „малки електроцентрали“.

Фигура 2

Брутно национално производство на електроенергия в Унгария през 2015 г.

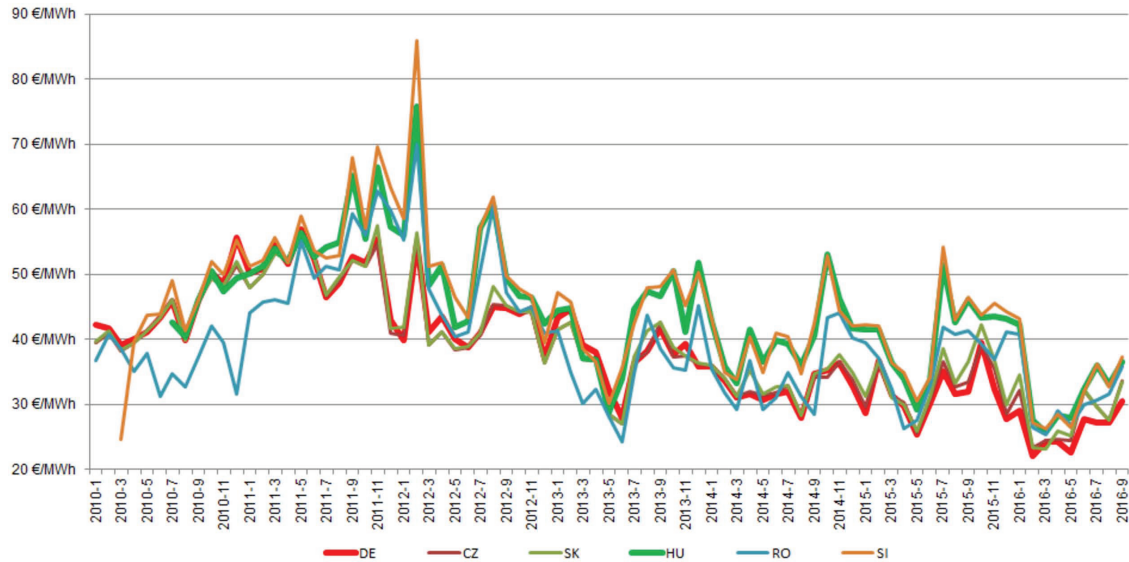

Източник: Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2016 г.).

- (44) В Унгария най-често срещаните сделки на едро се сключват чрез двустранни споразумения за изкупуване на електроенергия (СИЕ), при които производителите се съгласяват да продадат минимален предварително определен обем на търговците на едро и търговците са задължени да закупят минимален обем. СИЕ се сключват най-вече съгласно стандартите, определени от Европейската федерация на търговците на енергия.
- (45) Унгарската борса за търговия с електроенергия („HUPX“) започна да функционира през юли 2010 г. като дъщерно дружество на оператора на преносна система MAVIR. На нея се предлагат сделки „за ден напред“, както и физически фючърсни сделки. Търговията „за ден напред“ започва от 11 часа предиобед всеки ден въз основа на офертите, които се предлагат за всеки час на следващия ден. Търговията приключва най-късно в 11:40 часа. Физическите фючърсни сделки могат да се правят за четири седмици напред, три месеца напред, четири тримесечия напред и три години напред. Има определени дни за търговия за такива сделки, в които се правят оферти в рамките на определен интервал от време. От март 2016 г. на пазара „в рамките на деня“ на HUPX се търгуват както 15-минутни продукти, така и едночасови блокове. В допълнение към организирания пазар „ден напред“ и „в рамките на деня“ HUPX има споразумения за сътрудничество с две брокерски дружества, които предоставят услуги по внасяне на извънборсови сделки за борсов клиринг за обикновени клиенти.
- (46) Освен на търгове за следващия ден, които не са организирани от HUPX, електроенергията се търгува също и на борси със седалище в ЕС или на извънборсови платформи, както и чрез преки двустранни сделки [вж. съображение 44].
- (47) Както проличава от фигура 1 в съображение 43, Унгария е нетен вносител на електроенергия, като вносът представлява около 30 % от потреблението на електроенергия в Унгария. Както е показано на фигура 3, цената на електроенергията на едро е най-висока в Унгария в междусистемно свързания съседен на страната регион (т.е. с изключение на Полша или Словения).

Фигура 3

Месечни средни цени за търговия „ден напред“ при базово натоварване в региона на Централна и Източна Европа (включително Унгария) и Германия (за периода 2010—2016 г.)

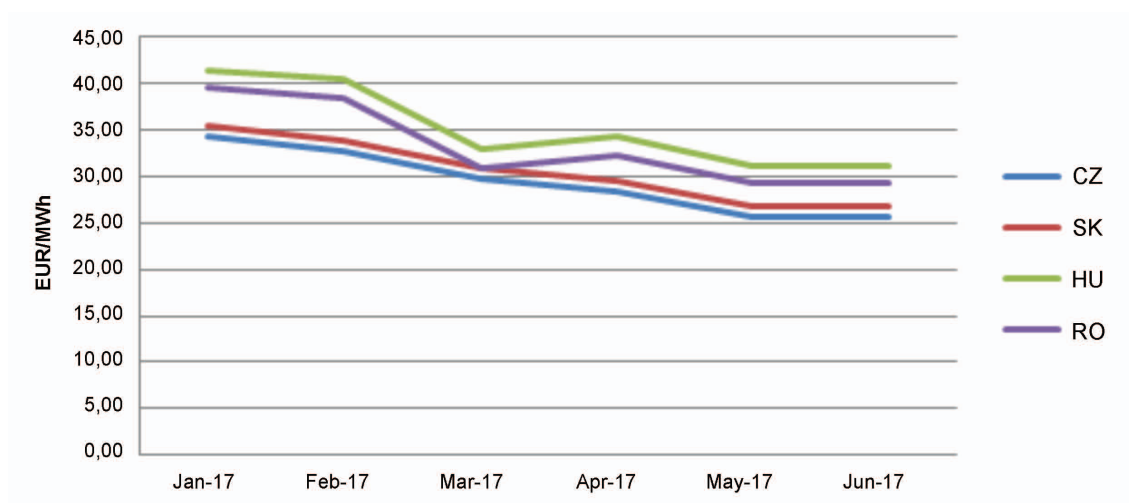

Източник: Европейската комисия.

- (48) Краткосрочната прогноза за цените при базово натоварване в региона сочи същата тенденция, т.е. че унгарските цени при базово натоварване ще бъдат най-високите в региона (вж. фигура 4).

Фигура 4

Регионални цени при базово натоварване за фючърсни сделки за периода януари — юни 2017 г.

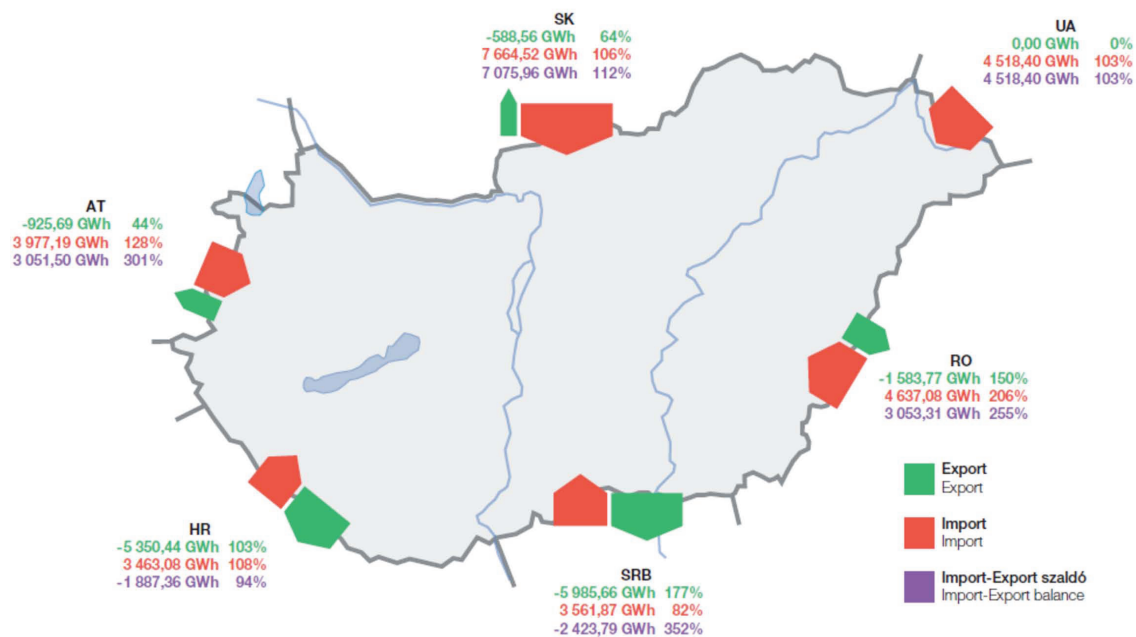

Източник: Европейската комисия (въз основа на данните, публикувани от Централноевропейската борса за търговия с електроенергия) (<https://www.pxe.cz/Kurzovni-Listek/Oficialni-KL/>).

- (49) Страната има добри междусистемни връзки със съседните държави — междусистемната преносна способност за електроенергия е била 30 % през 2014 г., т.е. целта за 2020 г. е надхвърлена ⁽²²⁾. През 2014 г. свързването на чешкия, словашкия, унгарския и румънския пазар започна да функционира, което доведе до повишаване на ликвидността на HUPX и намаляване на колебанията на цените. На фигура 5 са обобщени данните за обмена на електроенергия със съседни държави през 2014 г.

Фигура 5

Обмен на електроенергия между Унгария и съседните държави

Източник: Данни за унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2014 г.)=

2.6.2. ОПИСАНИЕ НА ПРЕДВИЖДАНОТО РАЗВИТИЕ НА УНГАРСКИЯ ПАЗАР НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

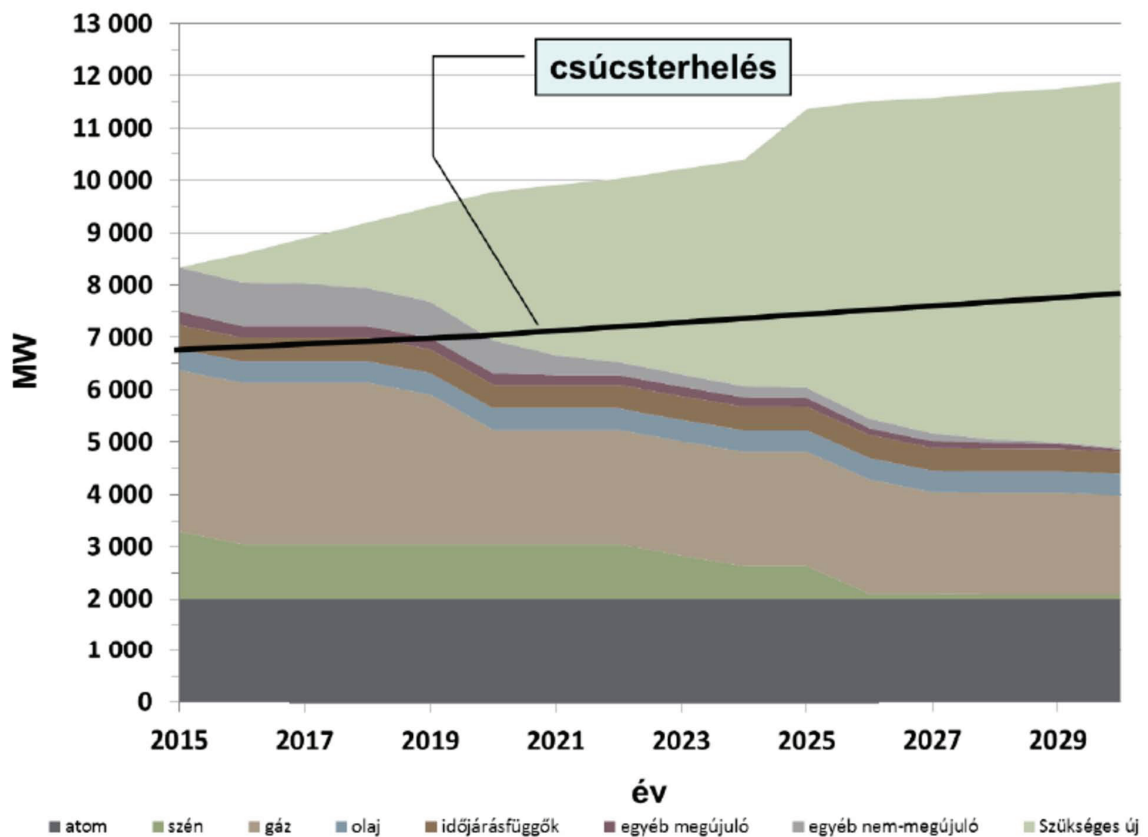
- (50) Въз основа на посоченото в съображение 20 проучване, публикувано от MAVIR ⁽²³⁾, в периода между 2025 и 2030 г. почти целият парк за производство на електроенергия от въглища ще бъде изведен от експлоатация, а инсталираните мощности за енергопроизводство от газ в Унгария ще са намалели с 1 GW. В сравнение с оценките в проучването за растежа на върховото потребление, наличните производствени мощности от местни производители на електроенергия се очаква до 2021 г. да паднат под върховото натоварване. В резултат на това операторът на преносна система оценява, че унгарският пазар ще има нужда от най-малко 5,3 GW допълнителни нови мощности за производство на електроенергия до 2026 г. и малко над 7 GW до края на прогнозния период през 2031 г. Това е илюстрирано на фигура 6 по-долу, която показва, че ще са необходими значително количество инсталирани мощности, които да надхвърлят нарастващото върхово натоварване. Унгария обясни в своето становище от 16 януари 2017 г., че е длъжна да осигури определено равнище на резервна мощност, отразяващо стандартните за отрасъла практики на операторите на преносни системи от Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E). Резервната мощност е разликата между националните надеждни налични мощности плюс националните производствени мощности плюс върховото натоварване и резерва за системни услуги. Резервната мощност е частта от националните производствени мощности, оставена в системата за покриване на планиран износ, неочаквани колебания в натоварването, резерв за системни услуги и непланирани прекъсвания на електроподаването в дадена контролна точка.

⁽²²⁾ Национален доклад относно енергетиката на Унгария (Европейска комисия — 2014 г.): https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_countryreports_hungary.pdf, страницата е посетена на 26 октомври 2015 г.

⁽²³⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1sfejleszt%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6f84a (Mavir, 2016 г.).

Фигура 6

Потребност от допълнителни мощности в унгарския електроенергиен сектор

5. ábra A forrásleltésítés szükségessége

Источник: Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2016 г.). „Csúcsterhelés“ означава „пиково натоварване“.

- (51) Унгария изтъква, че въпреки твърденията за относително голямата необходимост от нови производствени мощности данните от Platts Powervision показват, че всъщност се изграждат сравнително малко нови мощности, както е показано в таблица 2. Унгария също така твърди, че по данни на Platts единствената електроцентрала, която в момента е в процес на изграждане в Унгария, е една инсталация за производство на енергия от отпадъци с мощност 44 MW. Освен това Унгария обяснява, че макар че има инвестиционни планове за изграждането на по-големи (газови) електроцентрали, нито един от тези проекти не може да се счита за потвърден, тъй като инвеститорите все още не са направили значителни невъзстановими разходи, като например разходи за строителство, които биха доказали ангажимент за реално изпълнение на проекта.

Таблица 2

Нови мощности, които ще бъдат изградени в унгарския електроенергиен сектор

Plant	Plant Type	Primary Fuel	Nameplate MW	Online Year	Status
Dunaujvaros Chp	Waste	Biomass	44	2016	Under Constr
Szeged Ccgt	CC/Cogen	Natural Gas	460	2017	Advan Develop
Szeged Ccgt	CC/Cogen	Natural Gas	460	2017	Advan Develop

Plant	Plant Type	Primary Fuel	Nameplate MW	Online Year	Status
Csepel III	CC/Cogen	Natural Gas	430	2018	Advan Develop
Tolna	Wind	Wind	260	2018	Early Develop
Gyor Region	Wind	Wind	300	2019	Early Develop
Szazhalombatta— Dunai Refinery	CC	Natural Gas	860	2020	Advan Develop
Almasfuzito	Coal	Coal Generic	435	2020	Proposed

Source: Platts Powervision, data accurate as of September 2015.

2.7. ОСНОВАНИЯ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

- (52) През май 2015 г. Унгария уведоми Комисията за плановете си да инвестира в изграждането на двата нови ядрени реактора на площадката на Paks с оглед на правната сигурност и заяви, че мярката не включва държавна помощ, тъй като държавата действа като пазарен инвеститор, търсещ разумна печалба. В решението за откриване на процедурата Комисията изрази опасения, че въз основа на наличната на този етап информация мярката включва държавна помощ по смисъла на член 107 от ДФЕС. Комисията изрази сериозни съмнения по-специално относно това дали мярката не води до избирателно предимство за Paks II, тъй като по време на етапа на уведомяване Унгария не е възразила срещу наличието на другите елементи на държавна помощ.
- (53) Основанията за съмненията произтичат от резултата от теста за принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика (ПИУПИ), чрез който се оценява дали даден пазарен инвеститор би инвестирал в проекта при същите условия като публичния инвеститор по времето, когато е било взето решението за извършване на публичните инвестиции⁽²⁴⁾. Тестът за ПИУПИ е признат и в съдебната практика⁽²⁵⁾.
- (54) Формално погледнато тестът за ПИУПИ е имал за цел да докаже дали за проекта, предмет на инвестицията⁽²⁶⁾, очакваната вътрешна норма на възвръщаемост (IRR) на инвестицията би била по-висока от чисто пазарно базирания съпоставим показател „среднопотеглена цена на капитала“ (WACC). Макар че Унгария е изчислила, че IRR на проекта е по-голяма от пазарно базирания съпоставим показател WACC, Комисията е изразила съмнения дали WACC е трябвало да се счита за по-висока.
- (55) В светлината на съмненията относно наличието на държавна помощ Комисията допълнително проучи дали евентуални мерки за държавна помощ биха могли да се считат за съвместими с вътрешния пазар. Предвид факта обаче, че унгарските органи считат, че мярката не съдържа държавна помощ, те не са представили във фазата на предварителна оценка основания, поради които мярката би могла да се счита за съвместима с вътрешния пазар. Комисията също така изрази съмнения, че мярката не попада в обхвата на съобщението на Комисията „Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г.“⁽²⁷⁾, тъй като тези насоки не обхващат мерки в областта на ядрената енергетика и радиоактивните отпадъци. Въпреки че Комисията заключи, че за оценката на мярката, за която е уведомена, не са приложими други насоки, Комисията също така заключи, че може да обяви директно мярка за съвместима съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, ако мярката има за цел постигането на цел от общ интерес, ако това е необходимо и пропорционално и когато положителното въздействие от постигането на общата цел превишава по значение отрицателните последици върху конкуренцията и търговията.

⁽²⁴⁾ Тестът за ПИУПИ е стандартен тест за оценка на наличието на помощ и е бил използван и от Унгария в нейните икономически анализи, представени както преди, така и след уведомяването за случая. Комисията внимателно оцени и допълни анализа на ПИУПИ, представен от Унгария, за да направи своя собствена оценка за наличието на помощ.

⁽²⁵⁾ Решение от 3 юли 2014 г. по съединени дела T-319/12 и T-321/12 — Испания и Ciudad de la Luz/Комисия, ECLI:EU:T:2014:604, точка 40, решение от 6 март 2003 г. по съединени дела T-228/99 и T-233/99 — Landes Nordrhein-Westfalen/Комисията, ECLI:EU:T:2003:57, точка 245.

⁽²⁶⁾ Обикновено има две големи групи от източници на капитал: собствен капитал и (финансов) заеман капитал. Общата цена на капитала е среднопотеглената цена на капитала (WACC), определена на базата на относителния дял на собствения капитал и относителния дял на заемния капитал.

⁽²⁷⁾ ОВ С 200, 28.6.2014 г., стр. 1.

- (56) Комисията изрази съмнения дали мярката може да бъде счетена за пропорционална, т.е. дали мярката е била ограничена до минималното равнище на инвестиционна подкрепа, необходимо за успешното изграждане на допълнителните блокове за производство на електроенергия, за постигането на преследваната обща цел. Получателят на помощ би получил производствени активи, без да е изправен пред особен риск, свързан с разходите за рефинансиране, пред който биха били изправени другите пазарни участници. На Комисията не бяха предоставени никакви доказателства за това как Унгария би предотвратила подобно свръхкомпенсиране.
- (57) Комисията подчертава, че пазарът на производство на електроенергия в Унгария се характеризира с относително висока концентрация, като съществуващата АЕЦ Paks NPP осигурява около 50 % от националното производство. При отсъствието на нови мощности производството на електроенергия от страна на Paks NPP и Paks II вероятно ще обезпечава още по-голям дял от пазара на доставки, което може да окаже изкривяващо въздействие върху унгарския пазар на електроенергия. Унгария не предостави на Комисията подробни доказателства за начина, по който ще гарантира постоянното независимо функциониране на съществуващите и новите производствени активи.
- (58) На последно място, Комисията отбелязва, че поради особеностите на унгарския пазар на електроенергия функционирането на Paks II може да доведе също така до риск за ликвидността на пазара на едро, като ограничи броя на наличните на пазара оферти от страната на предлагането. В зависимост от начина, по който електроенергията, произвеждана от новите реактори, се продава на пазара, може значително да бъде засегната ликвидността, бариерите за навлизане на пазара да бъдат повишени и конкуренцията да бъде намалена на различни равнища на пазара. Унгария не предостави подробно обяснение за това как електроенергията ще бъде търгувана от страна на Paks II и как ще бъде гарантирана ликвидността на пазара.
- (59) Поради това Комисията изрази съмнения, че мярката може да съдържа държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.
- (60) При липсата на достатъчно доказателства Комисията също така не беше в състояние да достигне до заключения относно съвместимостта на такава мярка с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в). Освен това, въз основа на съмненията, повдигнати в решението за откриване на процедурата, и предвид липсата на доводи за съвместимост от страна на Унгария по това време, Комисията проучи редица опасения за нарушаване на конкуренцията и възможности Paks II да бъде свръхкомпенсирана.
- (61) Що се отнася до съмненията относно пропорционалността, изразени в съображение 56 по-горе, Комисията разгледа дали Paks II би могла, в резултат на помощта, да реинвестира всички печалби, които не се изплащат на държавата под формата на дивиденди, за изграждането или закупуването на допълнителни производствени активи и по този начин да укрепи позицията си на пазара.
- (62) По отношение на съмненията относно пропорционалността, изразени в съображение 56, Комисията проучи и предвижданата политика на Унгария в областта на дивидентите, по-конкретно дали ще иска дивиденди (по свое усмотрение в зависимост от печалбата, постигната от Paks II), или по-скоро ще оставя печалбата на Paks II. Комисията изрази загриженост, че Paks II би могла да използва своите печалби за реинвестиране, като изгради или закупи допълнителни производствени активи и допълнително наруши конкуренцията.
- (63) Както е изложено в съображение 57, поради относително високото ниво на концентрация на унгарския пазар за производство на електроенергия и като се има предвид, че съществуващата атомна електроцентрала Paks NPP (MVM Group) осигурява около 50 % от националното производство, Комисията изразява загриженост дали собствеността на Paks NPP и Paks II е отделна и дали те биха могли да се считат за независими и несвързани. Фактът, че Paks II понастоящем е юридически независима от MVM Group, не е достатъчен за Комисията, тъй като тя не е получила никаква информация по време на фазата на уведомяване относно това дали Paks NPP и Paks II ще продължат да функционират напълно юридически и структурно разделени. Такива разяснения изглеждат необходими, за да се сведе до минимум рискът от по-нататъшно засилване на концентрацията на пазара.
- (64) Освен това, както е посочено в раздел 2.6, най-често срещаните сделки в унгарския сектор за търговия на едро с електроенергия се сключват посредством двустранни СИЕ и унгарската борса за търговия с електроенергия (HUPX) все още не е стимулирала достатъчно равнище на ликвидност. Тъй като в уведомлението на Унгария не са посочени очакваните методи за продажба на електроенергия от Paks II, Комисията проучи въздействието на Paks II върху текущите равнища на ликвидност на Унгария в сектора на търговията на едро с електроенергия.

- (65) Предвид съмненията относно пазарната ликвидност, представени в съображение 58, Комисията искаше да гарантира, че на пазара е налице широк спектър от оферти за доставка, особено в светлината на господстващото положение на MVM Partner на пазара на едро на електроенергия⁽²⁸⁾. Комисията изрази загриженост, че равнищата на ликвидност могат да бъдат значително засегнати и че разходите за конкурентите надолу по веригата могат да бъдат повишени, като се ограничи техният конкурентен достъп до важни ресурси (препятстване на достъпа до производствени ресурси). Това би могло да се случи, ако електроенергията, произвеждана от Paks II, се продава основно чрез дългосрочни договори само на определени доставчици, като по този начин пазарната мощ на Paks II на пазара за производство на електроенергия се прехвърли на пазара на дребно.
- (66) Поради това Комисията потърси допълнителна информация във връзка със стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия, като обърна особено внимание на това дали тя ще се осъществява при справедливи пазарни условия, като централата предлага електроенергията си на борсата или друга прозрачна платформа за търговия.

3. ПОЗИЦИЯТА НА УНГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО

3.1. ПОЗИЦИЯТА НА УНГАРИЯ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО НА ПОМОЩ

3.1.1. ИКОНОМИЧЕСКО ПРЕДИМСТВО

- (67) Унгария посочва в уведомлението, че инвестицията не представлява държавна помощ по смисъла на член 107 от ДФЕС, тъй като тя не предоставя икономическо предимство на Paks II. В подкрепа на това твърдение Унгария изтъква, че инвестицията в Paks II отговаря на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика (ПИУПИ) [вж. съображения 53 и 54].
- (68) По-специално, Унгария твърди, че критерият за ПИУПИ е спазен по два начина⁽²⁹⁾. Първо, установено е, че среднопретеглената цена на капитала (WACC) на проекта е по-ниска от неговата вътрешна норма на възвръщаемост (IRR). Второ, твърди се, че стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE) са достатъчно ниски, което прави ядрената енергия конкурентна по отношение на другите производствени технологии и осигурява разумна възвръщаемост при преобладаващите цени на електроенергията⁽³⁰⁾.
- (69) В подкрепа на своето становище Унгария представи следните проучвания и подкрепящи документи:
- а) анализ за доказване на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика („проучване за ПИУПИ“, 18 февруари 2015 г.);
 - б) икономически анализ на проекта за ядрена енергия Paks II („икономическо проучване“ от 8 октомври 2015 г.)⁽³¹⁾;
 - в) писма до заместник-генералния директор по въпросите на държавната помощ, съдържащи коментари по предварителния анализ на Комисията („разяснителни писма“):
 - първо писмо („първо разяснително писмо“, 16 октомври 2015 г.),
 - второ писмо („второ разяснително писмо“, 29 октомври 2015 г.);
 - г) писмени становища относно решението за откриване на процедурата („отговор на решението за откриване на процедурата“):
 - писмо до заместник-генералния директор по въпросите на държавната помощ, изпратено на 3 декември 2015 г. след публикуване на решението на Комисията за откриване на процедурата („писмо в потвърждение на получаване на решението за откриване на процедурата“),
 - становище на Унгария, изпратено на Комисията на 29 януари 2016 г. („становище относно решението за откриване на процедурата“);

⁽²⁸⁾ Вж. бележка под линия 9.

⁽²⁹⁾ Първият начин е стандартен начин за проверка на ПИУПИ в различните отрасли, а вторият начин е специално разработен за отрасъла на електроенергията.

⁽³⁰⁾ „LCOE“ са общите разходи за монтаж и експлоатация на съоръжение за производство на електроенергия, изразени формално като единна цена на електроенергията за експлоатационния период на проекта:

$$LCOE = \frac{\text{Sumt} (\text{Costst} \times (1+r)^{-t})}{\text{Sumt} (\text{MWh} \times (1+r)^{-t})},$$

където r е скontoвият лихвен процент, а t е година t . Поради това те са чувствителни към приложения сконтон лихвен процент. Разпространена практика е среднопретеглената цена на капитала (WACC) на проекта да се прилага като сконтон лихвен процент.

⁽³¹⁾ Този документ е обществено достъпен на следния уебсайт: http://www.kormany.hu/download/6/74/90000/2015_Economic%20analysis%20of%20Paks%20II%20-%20for%20publication.pdf

- д) отговор на правителството на Унгария от 7 април 2016 г. на мненията на трети страни относно решението за откриване на процедурата за държавна помощ („отговор на мненията на трети страни“);
- е) отговор от 21 април 2016 г. на искането за информация от 18 март 2016 г. („допълнителни разяснения“).
- (70) Освен това унгарското правителство представи и финансов модел, който е използван за изчисляването на стойностите на вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) за проекта. На Комисията бяха представени две версии на модела:
- а) първоначална версия от 16 март 2015 г. („първоначален финансов модел“);
- б) окончателна версия от 16 октомври 2015 г. („финансов модел“).
- (71) С изключение на допълнителните разяснения, посочените в съображение 69 документи се отнасят за среднопотеглената цена на капитала (WACC) и изчисляването на вътрешната норма на възвръщаемост (IRR), макар и с различна степен на подробност. Вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) на проекта е изчислена с помощта на финансовия модел ⁽³²⁾. Подходът на стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE) е разгледан в икономическото проучване и в допълнителните разяснения [вж. съображение 69].
- (72) По отношение на анализа от страна на Унгария документите, посочени в съображение 69, букви в) — е), включват различни актуализации на данните, представени в проучването за ПИУПИ и впоследствие в икономическото проучване. По-специално някои актуализации са с дата след датата на подписване на договора за инженеринг, снабдяване и строителство (ИСС), която е 9 декември 2014 г., т.е. първоначалното решение за инвестиране.
- (73) Решението за откриване на процедурата съдържа подробна оценка на позицията на Унгария по всеки основен въпрос, изложена в становищата, които тя е изпратила до датата на решението за откриване на процедурата ⁽³³⁾. В останалата част на настоящия раздел е представен преглед на позицията на Унгария по основните въпроси, повдигнати след публикуването на решението за откриване на процедурата. По-специално прилагането на среднопотеглената цена на капитала (WACC) и вътрешната норма на възвръщаемост (IRR), както и стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE) ще бъде представено отделно.

3.1.1.1. Позицията на Унгария относно среднопотеглената цена на капитала (WACC)

- (74) В отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария потвърди отново своя прогнозен диапазон от 6,2 % —7,7 % за WACC, посочен в изпратените по-рано становища. Тя също така потвърди своите предишни аргументи, изложени в разяснителните писма, и отбеляза, че Комисията не е оценила тези аргументи в решението за откриване на процедурата.

3.1.1.2. Позицията на Унгария относно вътрешната норма на възвръщаемост (IRR)

- (75) Настоящият раздел съдържа преглед на позицията на Унгария по отношение на изчисляването на IRR, при която е използван финансовият модел за изчисляване на бъдещите свободни парични потоци за проекта и за определяне на неговата IRR. Основните елементи на финансовия модел са:

- (1) различни дългосрочни прогнози за цените на електроенергията; и
- (2) различни допускания относно експлоатацията на атомната електроцентрала.

A) Прогнози за цените на електроенергията

- (76) Прогнозите за цените, използвани от правителството на Унгария, бяха разгледани в решението за откриване на процедурата. В отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария отправи критика към Комисията за това, че е използвала само една крива на прогнозната цена (въз основа на публикацията на Международната агенция по енергетика, озаглавена „Световни перспективи за енергетиката“, от 2014 г. (IEA WEO 2014) за изчисляване на IRR на проекта ⁽³⁴⁾). По-специално тя посочи, че всички прогнози за цените, представени в икономическото проучване, следва да се използват за оценяване на IRR.

⁽³²⁾ Финансовият модел е актуализирана версия на предварителния финансов модел. Актуализациите включват договорни споразумения между Paks II и Нижни Новгород инженерингова компания Атомнегропроект (НИАЕП), доставчикът на атомната електроцентрала.

⁽³³⁾ Вж. съображения 52—81 от решението за откриване на процедурата.

⁽³⁴⁾ Вж. <http://www.worldenergyoutlook.org/weo2014/>.

Б) Оперативни допускания

- (77) Оперативните допускания за финансовия модел и изчисленията на IRR бяха предоставени от техническия екип на Paks II. Въпреки че първоначално не бяха представени подробности, които да обосновават тези оперативни допускания, впоследствие Унгария изпрати основна информация за тези допускания в отговорите си на исканията на информация от страна на Комисията. Важно становище в тази връзка са допълнителните разяснения, представени в отговор на искане на информация след решението за откриване на процедурата и на мненията на трети страни.

В) Вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) на проекта

- (78) В отговора на решението за откриване на процедурата Унгария потвърди резултатите от своите предишни изчисления на IRR на проекта, която е в диапазон от 8,6 %—12,0 %.
- (79) Отговорът на Унгария на решението за откриване на процедурата съдържа критики на оценката на Комисията на въздействието, което едно закъснение ще окаже върху IRR на проекта (намаление от 0,9 % за закъснение от 5 години). Тази стойност е изчислена при допускане на закъснения по време на експлоатационния период. Унгария обаче твърдеше, че едно закъснение по време на периода на изграждане би могло да увеличи IRR на проекта, когато то ще бъде съпътствано със закъснение и при разходите.

3.1.1.3. Позицията на Унгария относно стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE)

- (80) Настоящият раздел съдържа преглед на позицията на Унгария относно LCOE за Paks II ⁽³⁵⁾.

А) Икономическото проучване

- (81) Унгария твърди в икономическото проучване, че LCOE за Paks II са достатъчно ниски, което прави атомната електроцентрала конкурентоспособна спрямо другите производствени технологии. По-специално в проучването са представени три прогнозни оценки на LCOE по отношение на ядрен проект в Унгария. Първата оценка от 70 EUR/MWh е направена въз основа на скотов процент от 7 % (горната граница на WACC, представена в същото икономическо проучване) и е взета от съвместна публикация на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)/Международната агенция по енергетика (IEA)/Агенцията за атомна енергия (NEA) от 2015 г., озаглавена „Прогнозни разходи за производството на електроенергия“ („Projected Costs of Generating Electricity“) („Проучване на ОИСР/IEA/NEA от 2015 г.“). ⁽³⁶⁾ Втората оценка на LCOE от 50—63 EUR/MWh е направена въз основа на проучване на Aszodi et al. (2014 г.), при което се използва скотов процент, определен въз основа на лихвения процент за заема от Русия, който е в диапазон от 4—5 % ⁽³⁷⁾. Третата оценка на LCOE от 58—120 EUR/MWh (по реални цени за 2013 г.) е изчислена чрез сравнителен анализ въз основа на данните, публикувани от различни международни агенции, който предлага потенциален диапазон за LCOE ⁽³⁸⁾. В проучването е направено заключението, че LCOE за унгарска атомна електроцентрала попадат в диапазона 50,5—57,4 EUR/MWh (по реални цени за 2013 г.), при който двете крайни стойности са изчислени съответно с лихвен процент, равен на двете крайни стойности на диапазона за WACC (6,2 % и 7,0 %), докладвани в същото икономическо проучване ⁽³⁹⁾. Въз основа на сравнение с бъдещите цени на електроенергията, взети от същото икономическо проучване, може да се твърди, че унгарският проект за атомна електроцентрала е рентабилен и поради това Унгария твърди, че частен инвеститор би счел за разумно да се ангажира с проекта.

Б) Допълнителни разяснения

- (82) В отговора на въпроса на Комисията за това как диапазонът на LCOE от 50,5—57,4 EUR/MWh, посочен в окончателното заключение на икономическото проучване, може да се съгласува с диапазона от 89—94 USD/MWh, определен в проучването на ОИСР/IEA/NEA, Унгария обясни в допълнителните разяснения, че разликата се дължи на твърде различните допускания, които се използват в икономическото проучване и в проучването на ОИСР/IEA/NEA, като например разликата в приетия коефициент на използване на мощността (85 % спрямо 92 %) за атомните електроцентрали и в датите на пускане в експлоатация (2020 г. спрямо 2025 г.).

⁽³⁵⁾ В решението за откриване на процедурата не беше направена оценка на прогнозните изчисления, извършени с помощта на тази методология, поради липсата на достатъчна информация и яснота. Поради това следващият преглед включва и документи, представени преди решението за откриване на процедурата.

⁽³⁶⁾ LCOE в проучването на ОИСР/IEA/NEA са 89,94 USD/MWh (вж. таблица 4.7) и не е ясно как от тази стойност са изведени стойността от 70 EUR/MWh, посочена във фигура 3 от икономическото проучване, и диапазонът от 50,5—57,4 EUR/MWh. Проучването на ОИСР/IEA/NEA от 2015 г. е публикувано на следния уебсайт: <https://www.oecd-nea.org/ndd/egc/2015/>.

⁽³⁷⁾ Вж. Aszodi, A., Boros I. и Kovacs, A. (2014 г.), „A paksi atomerőmű bővítésének energiapolitikai, műszaki és gazdasági kérdései“, в Magyar Energetika, май 2014 г. (през февруари 2016 г. на Комисията е изпратен превод на английски език, озаглавен „Extension of the Paks II NPP- energy political, technical and economical evaluations“ („Разширяване на Paks II NPP — политически, технически и икономически оценки на енергетиката“). В това проучване изчисленията са представени в унгарски форинти (HUF), като е направено заключението, че средните стандартни разходи за производството на електроенергия за целия жизнен цикъл на проекта са в диапазон от 16,01—16,38 HUF/kWh. Не са представени подробности за това как тези стойности в унгарски форинти (HUF) са преобразувани в цитирания в съображение 81 диапазон на LCOE, изразени в EUR/MWh.

⁽³⁸⁾ Вж. фигура 15 от икономическото проучване.

⁽³⁹⁾ Вж. стр. 77 от икономическото проучване.

3.2. ПОЗИЦИЯТА НА УНГАРИЯ ОТНОСНО ВЪЗМОЖНАТА СЪВМЕСТИМОСТ НА МЯРКАТА С ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

- (83) Въпреки че в отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария подчерта, че мярката не включва държавна помощ, тя представи коментари в отговор на опасенията на Комисията по отношение на възможната съвместимост на мярката с вътрешния пазар, изразени в решението за откриване на процедурата, в случай че Комисията стигне до заключението, че е налице държавна помощ.

3.2.1. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ЦЕЛТА ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

- (84) В отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария изложи няколко съображения на политиката, които тя счита, че са от значение за определяне на целта от общ интерес въз основа на следното:
- а) енергийната политика на Унгария;
 - б) целите на Договора за Евратом ⁽⁴⁰⁾;
 - в) недостиг в бъдещите инсталирани мощности;
 - г) диверсификация на енергийните източници;
 - д) декарбонизация;
 - е) създаване на работни места;
 - ж) финансова достъпност.
- (85) Унгария подчерта, че съгласно член 194, параграф 2 от ДФЕС всяка държава членка има суверенното право да избира своя енергиен микс и тя се позова на своята Национална стратегия за енергетиката за 2030 г. [вж. съображение 20], в която е очертана насока за използването на ядрена енергия, енергия от въглища и зелена енергия като средносрочна енергийна стратегия на страната.
- (86) Унгария се позовава също така на член 2, буква в) от Договора за Евратом, съгласно който Европейската общност за атомна енергия следва да улеснява инвестициите и осигурява създаването на основни съоръжения, необходими за развитието на ядрената енергетика в Евратом. Унгария подчертава, че разпоредбите на Договора за Евратом, които са обвързващи за всяка подписала го държава членка, следва да се тълкуват като обща цел на Съюза.
- (87) Освен това Унгария пояснява, че операторът на електропреносната система прогнозира растеж на потреблението на електроенергия от около 4 % до 2030 г. основно поради предлаганото електрифициране на транспорта, промишлеността и отоплителните системи в Унгария. В същото проучване на оператора на електропреносната система се заключава, че остаряват много от съществуващите по-стари електроцентрали в Унгария, работещи с въглища и газ, и те се очаква да бъдат затворени до 2030 г. В проучването е установено също така, че през този период се очаква много малко новоинсталирани мощности да бъдат пуснати в експлоатация. Това ще доведе до прогнозирано намаление от 32 % на съществуващите мощности и Унгария твърди, че изграждането на Paks II ще бъде добре премерен отговор на този предвиден недостиг в бъдещите производствени мощности.
- (88) Освен това Унгария подчертава, че нейната зависимост от вноса на газ е по-висока от средната за ЕС-28. Повече от 95 % от използвания в Унгария газ се внася основно от Русия. Тя твърди, че без наличието на ядрена енергия в енергийния микс зависимостта на Унгария от нефт или газ значително ще се повиши. Случаят ще бъде такъв най-вече след поетапното извеждане от експлоатация на съществуващите блокове на Paks NPP, които в момента работят, при което другите допълнителни инсталации за производство на електроенергия ще трябва да използват такива горива, за да покрият бъдещия недостиг в общите национални инсталирани мощности, описан в съображение 50. Поради това Унгария счита, че мярката ще допринесе за разнообразието от източници на горива в енергийния микс и за сигурността на енергийните доставки в страната.
- (89) Унгария твърди, че проектът ще допринесе за целите на Съюза за 2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове, тъй като ядреното деление се счита за нисковъглероден източник на енергия. Унгарските органи твърдят, че топографското и географското местоположение на страната не позволява разгръщането на разположени в открито море вятърни паркове или на водноелектрически инсталации. Оставащите възможности за производство на електроенергия от възобновяеми източници са разположени на сушата вятърни паркове, слънчеви инсталации и инсталации, работещи с биомаса, но внедряването на такива технологии няма да бъде достатъчно за покриване на предвидения недостиг в бъдещите производствени мощности, посочен по-горе в съображение 50, ако не бъде предвидено допълнително производство от ядрена енергия. Съответно Унгария твърди, че проектът е насочен към постигането на целта за декарбонизация.

⁽⁴⁰⁾ Договор за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом).

- (90) Унгарските органи твърдят, че проектът ще доведе (по време на изграждането му и след това) до създаване на значителен брой работни места. Това ще бъде от особено важно значение предвид географското местоположение на атомната електроцентрала Paks II, която се намира в регион от ниво NUTS II, който е с БВП, по-малък от 45 % от средния за ЕС БВП на глава от населението. Поради това Унгария счита, че с изпълнението на проекта ще се постигне целта за растеж и създаване на значителен брой работни места в множество сектори.
- (91) И накрая, Унгария твърди, че инвестицията в нови мощности за производство на електроенергия от ядрена енергия ще доведе пряко до по-ниски цени на електроенергията за промишлеността и потребителите, което е в съответствие с общата за ЕС цел за финансова достъпност на услугите. В подкрепа на аргумента за финансова достъпност Унгария също така посочва факта, че няма да се предоставя помощ за Paks II по време на нейната експлоатация.

3.2.2. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ МЯРКАТА

- (92) С оглед на нарастващия недостиг в производството, пред който е изправена страната, Унгария обяснява, че са необходими значителни инвестиции в производствени мощности, като размерът на тези необходими инвестиции е по-голям от този на проектите, които в момента са в процес на изграждане или развитие.
- (93) Поради тези причини Унгария е възложила на Nera Economic Consulting да анализира развитието на пазарите на електроенергия в Унгария и съседните държави и да определи съответния пазар за проекта Paks II, когато бъде пуснат в експлоатация („проучването на NERA“). В проучването се изказва идеята, че поради пазарните условия в Унгария изграждането на новите блокове 5 и 6 при Paks II би могло да бъде за предпочитане от търговска гледна точка пред другите видове инвестиции в производство на енергия, като например в газови турбини с отворен цикъл (ГТОЦ) и газови турбини с комбиниран цикъл (ГТКЦ), които са със сходни производствени мощности. Унгария заключава, че поради това няма възможен съпоставителен сценарий, който да отговаря на целите на политиката.

3.2.3. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ПРОПОРЦИОНАЛНОСТТА НА МЯРКАТА

- (94) Унгария потвърди, че очаква да получи пълна компенсация от инвестицията в атомната електроцентрала Paks II както в резултат на увеличаването на стойността на капитала, така и от дивиденди.
- (95) Освен това в своето становище от 28 юли 2016 г. Унгария твърди, че проектът не включва държавна помощ и е в съответствие с ПИУПИ, но същевременно тя предостави допълнителна информация в отговор на опасенията, изразени в раздел 3.3.6 от решението за откриване на процедурата по отношение на пропорционалността, в случай че Комисията реши, че проектът, за който е подадено уведомление, включва държавна помощ.
- (96) В това становище Унгария посочва, че Paks II ще използва цялата си печалба, получена от дейността на блок 5 и блок 6 на Paks II, само за следните цели:
- а) проект Paks II, който е определен като разработване, финансиране, изграждане, пускане в експлоатация, експлоатация и поддръжка, ремонт, управление на отпадъците и извеждане от експлоатация на двата нови ядрени енергоблока с водно-водни енергийни реактори (ВВЕР) 5 и 6 в Paks, Унгария. Печалбите няма да се използват за финансиране на инвестиции в дейности, които не са в обхвата на определения по-горе проект;
 - б) изплащане на печалбите на унгарската държава (например чрез дивиденди).
- (97) Унгария също така потвърди, че Paks II няма да (ре)инвестира в разширяването на собствените производствени мощности или на срока на експлоатация на Paks II, нито в инсталирането на допълнителни производствени мощности, освен тези на реактори 5 и 6 на Paks II. В случай че бъде направена такава нова инвестиция, Унгария е длъжна да уведоми за това Комисията, за да получи отделно одобрение за държавна помощ.

3.2.4. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МЯРКАТА ВЪРХУ ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

- (98) Унгарските органи изтъкват, че ако възникнат някакви изкривяващи ефекти на мярката, тяхната продължителност ще бъде ограничена до периода на застъпване между етапа на поэтапно извеждане от експлоатация на съществуващите реактори в Paks NPP и етапа на пускане в експлоатация на двата нови реактора на Paks II. Унгария счита за неразумно да се предполага, че срокът на експлоатация на Paks NPP би могъл да надхвърля 50 години и поради това периодът на застъпване ще бъде много кратък.

- (99) Освен това според Унгария периодът на застъпване е необходим и разумен предвид необходимостта Paks II да е в експлоатация в момента, когато Paks NPP ще навлезе в края на своя удължен срок на експлоатация, и предвид това че може да има закъснения в разработването и пускането в експлоатация на Paks II поради техническата сложност на процеса на пускане в експлоатация на нова атомна електроцентрала и поради външни фактори извън контрола на страните (например промяна в законодателството, изисквания за безопасност, регулаторна среда). Унгария също така уведоми, че при някои блокове, оборудвани с ВВЕР с технология от поколение III или III+, са били регистрирани забавяния или се предвиждат такива в сравнение с планираното време на изграждане на Paks II, както е представено в таблица 3 по-долу.

Таблица 3

Сумарни закъснения при изграждането на блокове с ВВЕР от поколение III или III+

Обект (държава)	Закъснения (години)	Статус
Куданкулам — 1 (Индия)	+ 5,8	приключен
Куданкулам — 2 (Индия)	+ 7,0	текущ
Нововоронеж II — 1 (Русия)	+ 1,5	приключен
Нововоронеж II — 2 (Русия)	+ 2,5	текущ
Ленинград II — 1 (Русия)	+ 2,0	текущ
Ленинград II — 2 (Русия)	+ 2,5	текущ

Източник: унгарските органи

- (100) Освен това Унгария подчерта, че Paks NPP и двата нови реактора на Paks II се притежават и експлоатират от различни субекти и че MVM Group не е свързано по никакъв начин с проекта Paks II или с Paks II. Тя твърди също така, че ако се обмисля концентрация между Paks II и MVM Group, то тази концентрация ще бъде предмет на правилата за контрол върху сливанията.
- (101) Унгария твърди, че фактът, че и двете дружества са държавна собственост на пръв поглед не поставя под съмнение тяхната търговска независимост. Напротив, може да се докаже, че дружествата са независими едно от друго, като всяко дружество има независими правомощия за вземане на решения.
- (102) Унгария изтъква следните аргументи в подкрепа на това, че MVM Group и Paks II са независими и не са свързани:
- а) те се управляват от различни държавни ведомства (MVM Group от Министерството на националното развитие чрез Hungarian National Asset Management Inc. (дружеството за управление на националните активи на Унгария), а Paks II — от кабинета на министър-председателя);
 - б) не са налице споделени или общи директорски длъжности в управителния съвет на всяко от дружествата;
 - в) съществуват предпазни мерки, които гарантират, че чувствителна от търговска гледна точка и поверителна информация не се обменя между дружествата;
 - г) правомощията за вземане на решения на всяко дружество са отделни и ясно разграничени едни от други.
- (103) Унгария оспорва констатациите на Комисията в решението за откриване на процедурата относно изчисляването на пазарния дял на MVM Group от унгарския пазар на електроснабдяване. Унгария твърди, че пазарният дял не е разглеждан спрямо другите производители, присъстващи на унгарския пазар, и че пазарният дял на MVM Group е изчислен само спрямо произвежданата в страната електроенергия, без да се включва вносът.
- (104) Въз основа на проучването на NERA Унгария твърди, че всички възможни нарушения на конкуренцията трябва да се тълкуват в контекста на пазар, надхвърлящ държавните граници на Унгария. При оценката на пазара в проучването на NERA са взети под внимание следните входящи параметри:
- а) съществуващите производствени мощности и технически възможности (например коефициенти на полезно действие, разходи за пускане в експлоатация);

- б) поети ангажименти за разширяване на производствените мощности (например инсталация в процес на изграждане и нови възобновяеми източници на енергия);
- в) поети ангажименти за извеждане от експлоатация на съществуващи блокове (например поради Директивата за големите горивни инсталации (ДГГИ);
- г) мощността на междусистемните електропроводи;
- д) гориво на генератора, CO₂ и променливи разходи за експлоатация и поддръжка;
- е) фиксираните разходи за експлоатация и поддръжка, които ще бъдат избегнати при затваряне на даден блок;
- ж) разходите при навлизане на пазара на нова технология.
- (105) Основанието за аргумента, че пазарът, който трябва да се оцени, надхвърля границите на Унгария, е че делът на вноса на електроенергия от съседните държави в потреблението на електроенергия в Унгария е възлизал на 31,4 % през 2014 г. Унгария също така твърди, че това високо ниво на междусистемна свързаност със съседните държави ще се увеличи още повече в резултат на новите междусистемни електропроводи между Словакия (2 × 400 kV и 1 × 400 kV) и Словения (1 × 400 kV), които ще бъдат пуснати в експлоатация през периода 2016—2021 г. В становището си от 16 януари 2017 г. Унгария предостави повече подробности относно предстоящите проекти за трансгранични преносни електропроводи, съгласно които до 2029 г. ще бъде изграден друг междусистемен електропровод от 2 × 400 kV със Словакия и един междусистемен електропровод от 1 × 400 kV с Румъния до 2030 г. Очакваните общи мощности на междусистемните връзки за внос и износ са представени в таблици 4 и 5.

Таблица 4

Прогнози на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E) за инсталираните мощности на междусистемните връзки за внос в Унгария

	Austria	Slovakia	Romania	Croatia	Serbia	Ukraine (*)	Slovenia (**)	Total
2015	600	800	1 000	1 200	1 000	450	0	5 050
2016	720	1 040	1 080	1 360	920	450	400	5 970
2017	840	1 280	1 160	1 520	840	450	800	6 890
2018	960	1 520	1 240	1 680	760	450	1 200	7 810
2019	1 080	1 760	1 320	1 840	680	450	1 600	8 730
2020	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650
2021	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650
...								
2030	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650

(*) No data provided in forecast

(**) Assumption: Slovenia starting from zero.

Източник: проучването на NERA.

Таблица 5

Прогнози на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E) за инсталираните мощности на междусистемните връзки за износ в Унгария

	Austria	Slovakia	Romania	Croatia	Serbia	Ukraine (*)	Slovenia (**)	Total
2015	600	800	1 000	1 200	1 000	450	0	5 050
2016	640	1 040	1 060	1 360	920	450	340	5 810
2017	680	1 280	1 120	1 520	840	450	680	6 570
2018	720	1 520	1 180	1 680	760	450	1 020	7 330
2019	760	1 760	1 240	1 840	680	450	1 360	8 090
2020	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850
2021	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850
...								
2030	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850

(*) No data provided in forecast

(**) Assumption: Slovenia starting from zero.

Източник: проучването на NERA.

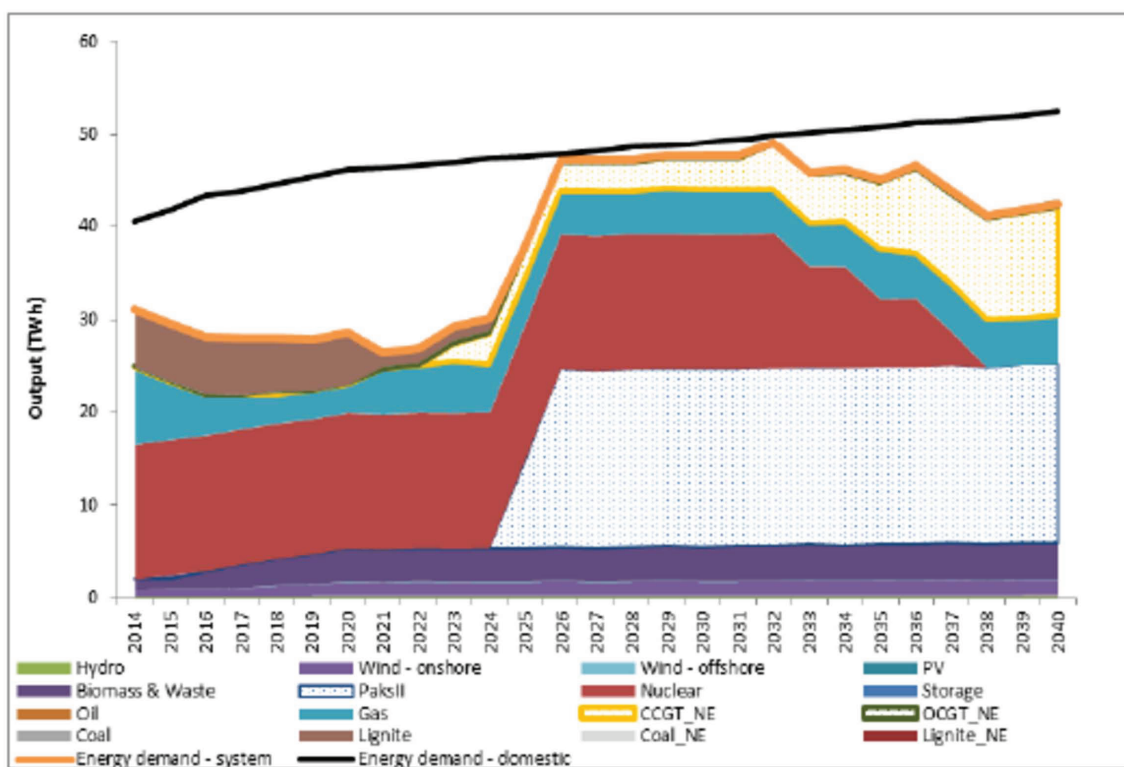
- (106) При проучването се установява също така успешно свързване с пазарите на доставка на електроенергия на Словакия, Чешката република и Румъния и се прави позоваване на публикуваните през октомври 2015 г. предложения на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E), при които Унгария е определена като част от единен регион на координирани производствени мощности в Централна и Източна Европа, включващ няколко държави, с които Унгария все още няма споразумения за свързване, в това число Австрия, Германия и Полша⁽⁴¹⁾. Унгария твърди, че в сравнение с други държави членки пазарът на електроенергия на Унгария вече е силно интегриран в Европейския съюз, като междусистемната преносна способност е приблизително 75 % от общите национални производствени мощности, т.е. приблизително 8 пъти по-висока от целта на ЕС за държавите членки до 2020 г. и 5 пъти по-висока от целта на ЕС за държавите членки до 2030 г. Унгария счита, че това е достатъчна причина възможните нарушения на конкуренцията да се разглеждат в по-голям мащаб.
- (107) По отношение на разгръщането на нови технологии както в базовия сценарий, така и при отсъствието на Paks II, в проучването на NERA като новонавлизащи технологии се предвиждат газовите турбини с комбиниран цикъл (ГТКЦ) или газовите турбини с отворен цикъл (ГТОЦ), но е изказано предположението, че навлизането и излизането от употреба на други технологии, като такива, работещи с възобновяеми източници на енергия, въглища и ядрена енергия, е малко вероятно от чисто икономическа гледна точка поради следните причини:
- настоящите и миналите решения за пускане в експлоатация на инсталации, работещи с възобновяеми източници на енергия, се основават изключително на програмите за държавни субсидии, а не на пазарните цени. Съответно моделите, които симулират основните характеристики на пазара, не са в състояние да определят дали на практика инсталациите, работещи с възобновяеми източници на енергия, ще навлязат или излязат от употреба;
 - поради проблемите, свързани с изменението на климата, монтирането на нови инсталации, работещи с черни и кафяви въглища без пречиствателно съоръжение, вече е изключително спорен въпрос, като за много проекти вече са в ход производства по оспорване по административен или съдебен ред. Следователно не е ясно до каква степен проектите за изграждане на нови инсталации вече са осъществими в ЕС;

⁽⁴¹⁾ Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E) (2015 г.), предложение на всички оператори на електропреносни системи за региони за изчисляване на преносната способност (CCR) в съответствие с член 15, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на преговарянето, 29 октомври 2015 г., стр. 9, член 9.

- в) разработването на проект за изграждане на нова атомна електроцентрала в ЕС също зависи от наличието на енергийна стратегия, която включва ядрена енергия и изисква значително взаимодействие с държавни ведомства и регулаторни органи при процеса на планиране и издаване на разрешения. За атомните електроцентрали планирането и разработването са значително по-мощно начинание, отколкото за ГТКЦ и ГТОЦ, и резултатите зависят в много по-голяма степен от национални политики и преценката на регулаторните органи. Ето защо се допуска, че не се изграждат нови атомни електроцентрали, освен тези в държави, които имат вече политики за насърчаване на ядрената енергия, и само за действащи проекти, които вече са в процес на изграждане или имат сключени договори за ИСС.
- (108) Проучването на NERA показва, че при базовия сценарий (изграждане на Paks II) могат да се направят следните заключения:
- потреблението на електроенергия в Унгария се очаква да нарасне значително до 2040 г.;
 - понастоящем в Унгария има недостиг по отношение на предлагането и тя трябва да внася значителни количества електроенергия. Този недостиг ще нараства още повече през периода 2015—2025 г.;
 - въпреки че Paks II ще бъде пусната в експлоатация през 2025 г., Унгария запазва своята нетна позиция по отношение на вноса през целия период на успоредна експлоатация с работещите понастоящем блокове на Paks NPP, като след това отново ще става все по-зависима от вноса;
 - съгласно прогнозите на ENTSO-E възобновяемите ресурси в Унгария ще нараснат през първите години от базовия сценарий, като ще се достигне целта за 2020 г., която Унгария е приела в своя Национален план относно енергията от възобновяеми източници, а именно делът на възобновяемата енергия да бъде 10,9% от консумираната електроенергия.

Фигура 7

Прогнозирана производителност за всяка технология и национално потребление до 2040 г. (базов сценарий)

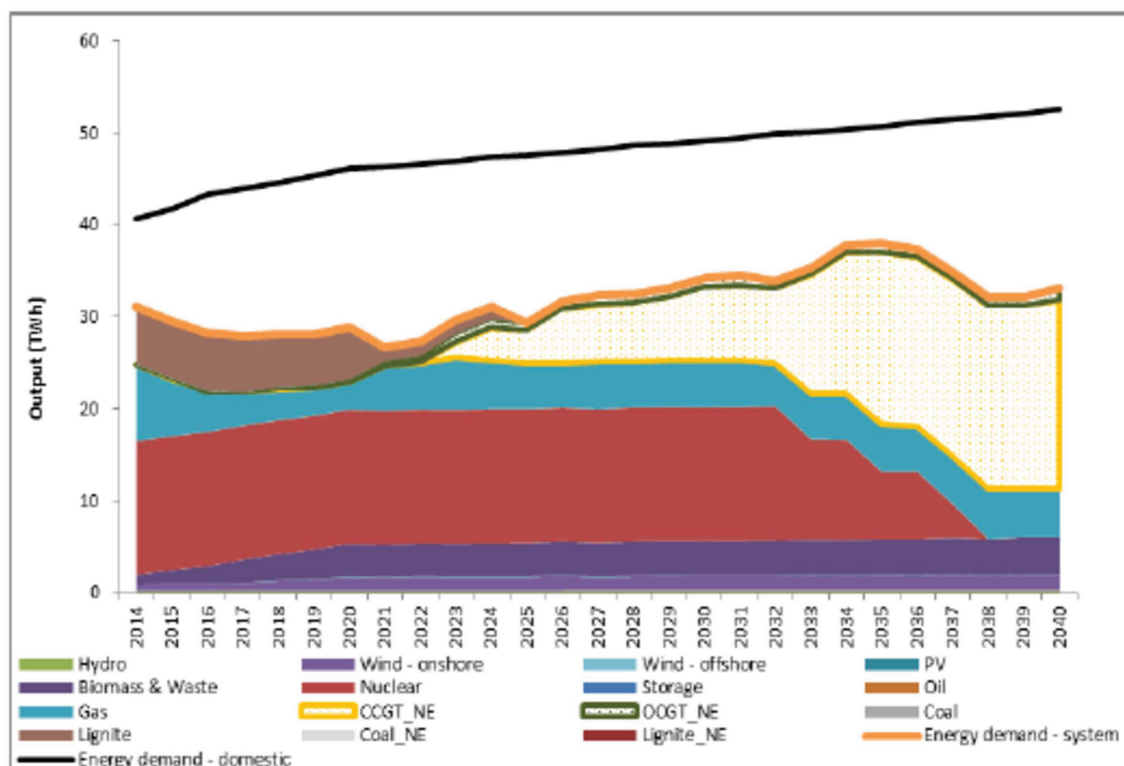

Източник: проучването на NERA.

- (109) Както е обяснено по-горе в съображение 93, в проучването на NERA се посочва, че ако не бъде изградена Paks II, ГТКЦ и ГТОЦ биха осигурили сходни производствени мощности като тези, които се предпочитат от търговска гледна точка пред другите инвестиции в производство на енергия с оглед на пазарните условия в Унгария. Според проучването на NERA въпреки замяната на по-голямата част от производствените мощности на атомната електроцентрала Paks II с нови съоръжения, работещи на газ, Унгария остава силно зависима от вноса на електроенергия през целия период на моделиране при съпоставителния сценарий, предвиждащ използването на газ (вж. фигура 8).

Фигура 8

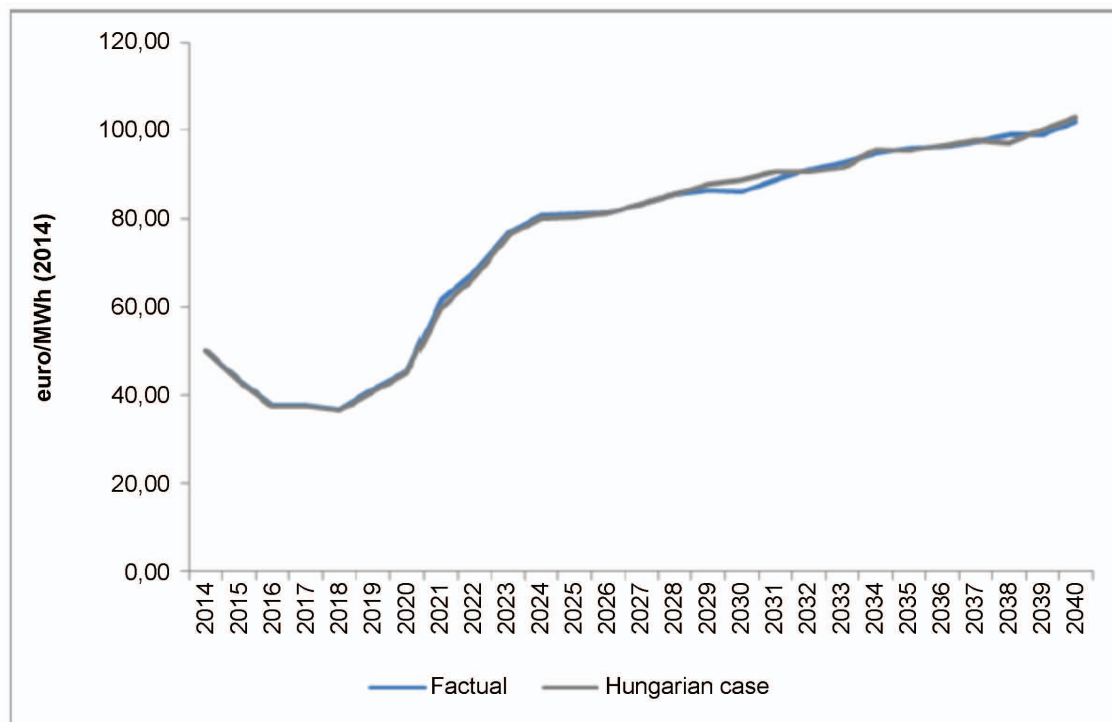
Прогнозирана производителност за всяка технология и национално потребление до 2040 г. (съпоставителен сценарий)

Източник: проучването на NERA.

- (110) В допълнение Унгария твърди, че поради голямото сходство в пазарните цени между съседните държави и Унгария, конкурентите вероятно ще могат да хеджират своите рискове, като търгуват с електроенергия на съседни пазари, без да е необходимо да търгуват пряко с произведена в Унгария електроенергия. Въз основа на моделирането в проучването на NERA Унгария твърди, че цената на електроенергията на регионалния пазар при базово натоварване ще остане същата в съпоставителния сценарий (вж. фигура 9).

Фигура 9

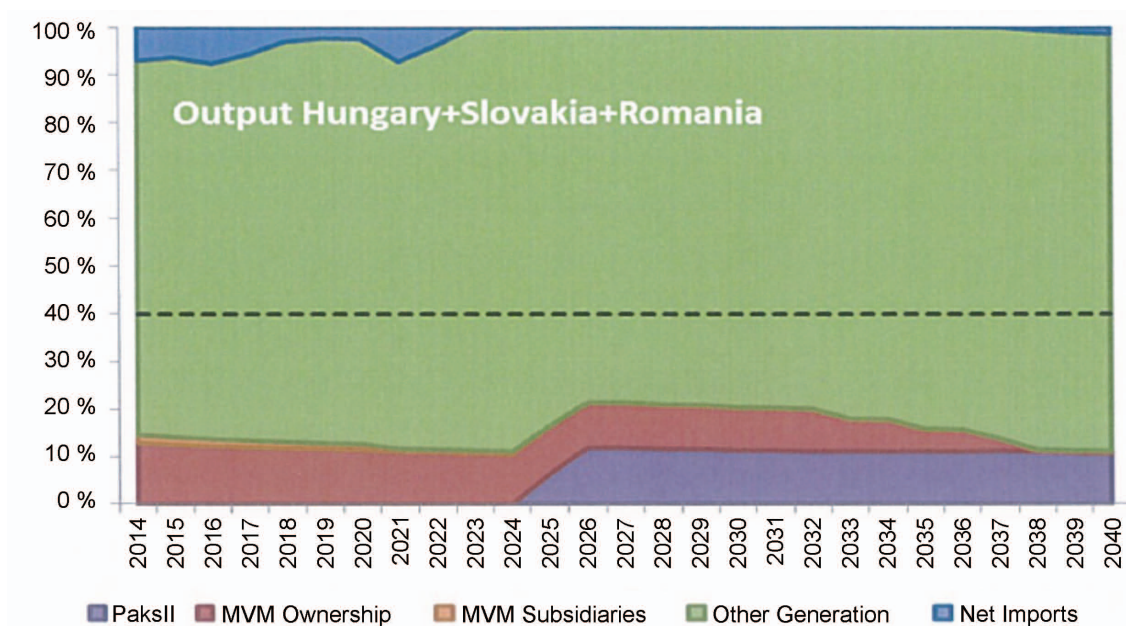
Разлика между базовия сценарий и съпоставителния сценарий по отношение на унгарските цени при базово натоварване

Източник: проучването на NERA.

- (111) Унгария подчертава, че тя е оценила възможните въздействия на Paks II в по-широк пазарен контекст. Въз основа на проучването на NERA Унгария твърди, че тъй като Словакия е най-малкият от съседните пазари, с които Унгария понастоящем е свързана, възможните въздействия на Paks II ще бъдат най-забележими в тази държава. Тя твърди, че присъствието на Paks II на този свързан пазар ще се запази приблизително 20 % до 2040 г.
- (112) В проучването на NERA е взет под внимание също така един възможен по-широк свързан пазар (Унгария + Словакия + Румъния), като се посочва, че това са пазарите в непосредствена близост, с които понастоящем е свързан пазарът на Унгария. Въз основа на това Унгария твърди, че дори общите пазарни дялове на MVM Group и Paks II (които са между 10 и 20 %) в свързания пазар на Унгария + Словакия + Румъния ще бъдат доста под прага, който сочи възможно наличие на господстващо положение (вж. фигура 10).

Фигура 10

Комбинирани пазарни дялове на MVM Group и Paks II по отношение на производството (MWh) на пазарите на Унгария + Словакия + Румъния

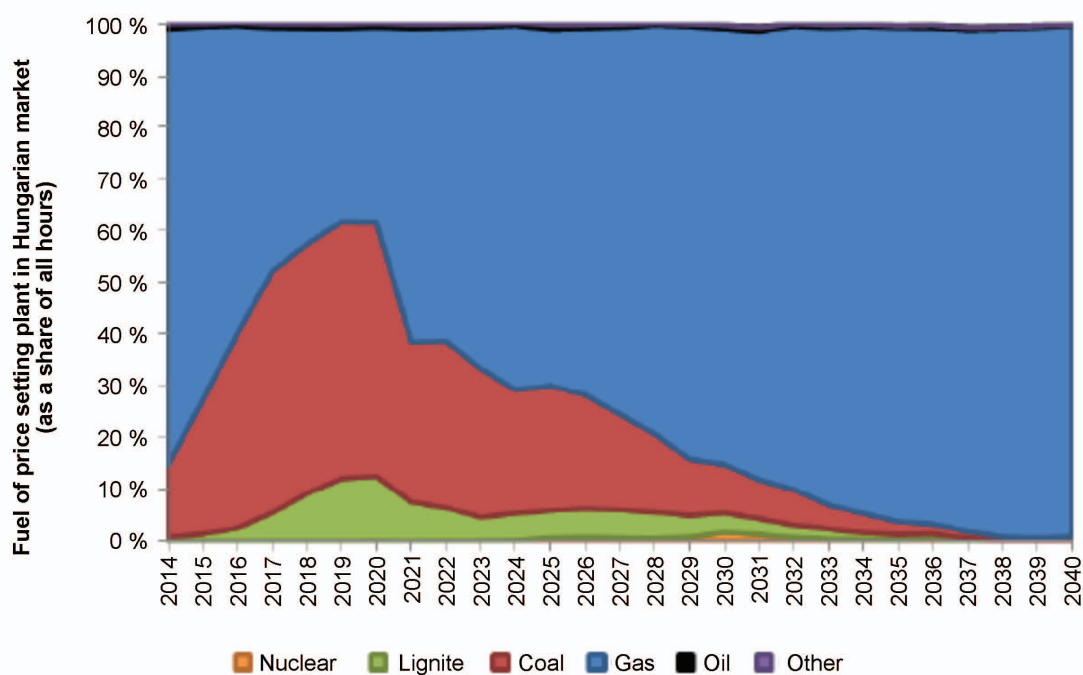

Източник: проучването на NERA.

- (113) Освен това Унгария подчертава, че както през лятото, така и през зимата ценоопределящата технология са електроцентралите, които работят с кафяви и черни въглища, които са с по-високи пределни разходи от Paks II, което означава, че се очаква Paks II да продължи да има неопределяща роля, вместо определяща роля за цените дори през периода на успоредна експлоатацията на Paks NPP и Paks II, когато вероятността ядрената технология да бъде ценоопределящата технология ще бъде доста под 5 % от всички експлоатационни часове (вж. фигура 11).

Фигура 11

Ценоопределящо гориво на унгарския електроенергиен пазар

Източник: проучването на NERA.

- (114) Като възражение на констатациите на Комисията в съображение 144 от решението за откриване на процедурата Унгария изтъква също така, че атомната електроцентрала Paks II няма да причини риск за ликвидността на пазара на едро, като ограничи броя на офертите от страната на предлагането. Тя твърди, че като отделна производствена инсталация новата електроцентрала следва да повиши ликвидността и разнообразието на предлагането при производството. Унгария също така отбелязва, че понастоящем Paks II няма база от клиенти, на които да продава електроенергия директно, без да търгува на пазара.
- (115) Унгария се позовава на редица аргументи, представени от Обединеното кралство по делото Hinkley Point C⁽⁴²⁾ относно възможните нарушения на конкуренцията, и посочва, че те ще се прилагат и за Paks II. Тези аргументи са следните:
- благодарение на мярката получателят на помощ ще продължи да бъде изложен на въздействието на пазарните сили и ще получи стимули да се конкурира на пазара на търговия на едро на електроенергия. Унгария подкрепя този аргумент и добавя, че по мярката няма да бъде предлагана оперативна помощ за Paks II под формата на договори за разлики;
 - мярката няма да има значително въздействие върху преносната способност на междусистемните електропроводи и стимулите за инвестиране в такива междусистемни електропроводи със съседните държави. Унгария подчертава, че унгарският пазар на електроенергия вече е добре свързан пазар и че в процес на разработване са четири проекта за междусистемно свързване;
 - мярката няма да оказва въздействие върху разликите в цените между Унгария и съседните пазари, с които тя понастоящем е свързана чрез междусистемни електропроводи.
- (116) Освен това в становището си от 28 юли 2016 г. Унгария предостави допълнителна информация в отговор на опасенията на Комисията, изразени в точка 3.3.7 от решението за откриване на процедурата, относно цялостното балансиране на изкривяващото въздействие на мярката върху вътрешния пазар, в случай че Комисията заключи, че мярката включва държавна помощ.

⁽⁴²⁾ Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“ (ОВ L 109, 28.4.2015 г., стр. 44).

- (117) В това становище Унгария заявява, че Paks II, нейните правоприменици и подразделения са напълно отделени в правно и структурно отношение, те са независими по отношение на вземането на решения по смисъла на точки 52 и 53 от Проекта за консолидирано юрисдикционно известие относно контрола върху концентрациите между предприятия⁽⁴³⁾ и се поддържат, управляват и експлоатират отделно и независимо от MVM Group и всички предприятия, правоприменици и подразделения на групата и други държавни дружества, които осъществяват дейност в секторите на производство на енергия и търговия на едро или търговия на дребно с енергия.
- (118) В същото това становище Унгария посочва и че по отношение на продажбата на електроенергия от Paks II стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия ще бъде търговска стратегия за оптимизиране на печалбите при справедливи пазарни условия, като тя ще се осъществява чрез бизнес договорености за търговия, сключени чрез оферти посредством прозрачна търговска платформа или борса. Унгария също така твърди, че стратегията за търговия с произведената от Paks II електроенергия (без тази за собствените нужди на Paks II) е разработена, както следва:
- а) сделки от ред 1: Paks II ще продава най-малко 30 % от своята обща произведена електроенергия на пазара „ден напред“, на пазара „в рамките на деня“ и на форуърдния пазар на унгарската борса за търговия с електроенергия (HUPX). Могат да се използват други подобни борси за търговия с електроенергия в зависимост от това дали службите на Комисията дадат или откажат да дадат своето съгласие или одобрение в срок от две седмици, след като унгарските органи са подали искане за това;
- б) сделки от ред 2: Paks II ще продава останалата част от своята обща произведена електроенергия при обективни, прозрачни и недискриминационни условия посредством търгове. Условието за тези търгове се определят от унгарския регулаторен орган по енергетика, подобно на изискванията за провеждане на търгове, наложени на MVM Partner [(Решение № 741/2011 на унгарския регулаторен орган)]. Унгария потвърди, че унгарският регулаторен орган по енергетика ще осъществява надзор и върху провеждането на тези търгове. Унгария потвърди също така, че платформата за провеждане на търгове от ред 2 ще се управлява от Paks II, като ще се гарантира, че всички оферти за продаване и купуване ще бъдат еднакво достъпни за всички лицензирани или регистрирани търговци при едни и същи пазарни условия. Унгария се ангажира, че системата за клиринг на оферти ще бъде проверима и прозрачна и няма да се налагат ограничения относно крайната употреба на закупената електроенергия.

3.3. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МНЕНИЯ, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ УНГАРИЯ В ОТГОВОР НА РЕШЕНИЕТО ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

- (119) Унгария посочва, че доколкото проектът попада в приложното поле на Договора за Евратом (например член 41 и приложение II, членове 52—66 и член 103), правителството на Унгария счита, че ДФЕС, и по-специално правилата за държавна помощ в членове 107 и 108 от ДФЕС, не са приложими за проекта. Тя изтъква, че Договорът за Евратом представлява *lex specialis* по отношение на ДФЕС. Следователно, когато упражняването на правомощията, произтичащи от ДФЕС, би възпрепятствало упражняването на правомощията по Договора за Евратом, предимство имат разпоредбите на Договора за Евратом. В подкрепа на това твърдение Унгария се позовава на решението на Комисията по делото Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH⁽⁴⁴⁾.
- (120) Унгария отбелязва, че с Договора за Евратом не се установява определен набор от правила относно държавната помощ, но член 6, буква г) и член 70 от Договора за Евратом показват, че няма обща забрана за държавна помощ и в определени случаи се насърчават субсидиите от държавите членки.
- (121) Унгария подчертава, че за финансирането на проекта в сектора на ядрената енергетика следва да се прилага задължението за уведомяване по смисъла на член 43 от Договора за Евратом. Тя също така твърди, че съгласно Регламент (ЕО) № 1209/2000 на Комисията⁽⁴⁵⁾ съответната държава членка следва да предостави данните относно методите на финансиране в случай на нов проект. Унгария твърди, че тя е предоставила цялата необходима информация съгласно членове 41 и 43 от Договора за Евратом и тъй като Европейската агенция за снабдяване е одобрила през април 2015 г. договора за доставка на гориво⁽⁴⁶⁾, Унгария счита, че Комисията няма основания да твърди сега, че финансирането на проекта би могло да бъде незаконно.

⁽⁴³⁾ Проект за консолидирано юрисдикционно известие на Комисията съгласно Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (ОВ С 95, 16.4.2008 г., стр. 1).

⁽⁴⁴⁾ Решение на Европейската комисия от 21 февруари 1994 г. относно процедура в изпълнение на член 53, втора алинея от Договора за Евратом (ОВ L 122, 17.5.1994 г., стр. 30), точка 22.

⁽⁴⁵⁾ Регламент (ЕО) № 1209/2000 на Комисията от 8 юни 2000 г. относно определянето на процедурите за осъществяване на съобщенията, предвидени в член 41 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 138, 9.6.2000 г., стр. 12).

⁽⁴⁶⁾ Вж. съображение 13, буква в).

- (122) Унгария сравнява Договора за Евратом с Договора за ЕОБС въз основа на това, че и двата договора са със секторен характер и тя твърди, че Договорът за ЕОБС съдържа широкообхватна забрана за държавна помощ, която на практика беше приведена в съответствие с член 107 от ДФЕС по силата на членове 67 и 95 от Договора за ЕОБС. Унгария твърди, че ако приложи правилата за държавна помощ, определени в ДФЕС, Комисията ще пренебрегне регулаторната цел, преследвана от съставителите на Договора за Евратом, който не съдържа никакви конкретни разпоредби относно държавната помощ.
- (123) Унгария отбелязва също така, че Комисията не е извършила разследване за държавна помощ за нито една друга капиталова инвестиция в изграждането на атомна електроцентрала в Съюза, включително за тези в Flamanville или Hanhikivi. По мнение на Унгария инвестицията в Hinkley Point C е била обект на преглед за наличие на държавна помощ само поради нейните специфични характеристики (като например държавна гаранция за кредит и договор за разлики), които я отличават от другите инвестиции в Европа.

4. МНЕНИЯ ОТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

4.1. МНЕНИЯ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО НА ПОМОЩ

- (124) Мненията на следните трети страни, които Комисията получи, съдържат количествена информация и анализ по отношение на наличието на мерки за помощ:
- становище на г-н Benedek Jávor, член на Европейския парламент („становището на г-н Jávor“),
 - становище на Green Peace („становището на GP“), включително проучване, изготвено от неговите икономически консултанти — Candole Partners („проучването на Candole“) ⁽⁴⁷⁾,
 - становище на EnergiaKlub („становището на ЕК“), включително проучване, изготвено от г-н Balazs Felsmann („проучването на г-н Felsmann“) ⁽⁴⁸⁾.

Становището на г-н Jávor

- (125) Становището на г-н Jávor се отнася за разходите на собствениците, които не са включени в договора за ИСС (вж. раздел 2.5.2 от настоящото решение), като се твърди, че тези разходи е възможно да са силно подценени. По-специално в становището са засъгипени следните твърдения:
- а) тъй като договърът за ИСС на Paks II е сключен въз основа на проекта на атомната електроцентрала „Ленинградская“ ⁽⁴⁹⁾, е разумно да се счита, че ще се изисква допълнителна инвестиция в системата за безопасност, която ще струва най-малко 1 млрд. евро;
 - б) системата за директно охлаждане с прясна вода е недостатъчна за охлаждане на водата в случай на успоредна експлоатация на Paks NPP и Paks II през горещи летни дни. Това ще причини допълнителни вреди на околната среда и ще се изисква инвестиция в по-ефективна охлаждаща система с охладителна кула, която е с около 40 % по-скъпо струваща от системата за директно охлаждане;
 - в) малко вероятно е сумата, която се предвижда да бъде депозирана в Централния фонд по ядрена енергия, да бъде достатъчна за съхранението на радиоактивни отпадъци и извеждането от експлоатация. По-специално временното съхранение, депото за окончателно съхранение на ядрени отпадъци и извеждането от експлоатация ще струват съответно най-малко 150 млн. евро, 1,54 млрд. евро и 1,734 млрд. евро;
 - г) модернизирването на електропреносната мрежа, необходимо за интегрирането на новите блокове на атомната електроцентрала, включително инвестициите в системата от кабели от 400 kV и в помощната система с кабели с високо напрежение от 120 kV, може да струва приблизително 1,6 млрд. евро;
 - д) инвестициите, които са необходими, за да се постигне съответствие с действителните регулаторни изисквания за мрежата, под формата както на помпено-акумулираща електроцентрала, така и на допълнителни производствени съоръжения, осигуряващи резервите за сигурност, които по закон се изисква да бъдат равни на най-голямото национално съоръжение за производство на електроенергия, ще струват 1,2 млрд. евро;

⁽⁴⁷⁾ Вж. Candole Partners — атомна електроцентрала Paks II, Икономическа оценка на възможностите за осъществяване, февруари 2016 г., публикувано на следния уебсайт: <http://www.greenpeace.org/hungary/Global/hungary/kampanyok/atomenergia/paks2/NPP%20Paks%20II%20Candole.pdf>.

⁽⁴⁸⁾ Вж. Felsmann Balázs, „Működhet-e Paks II állami támogatások nélkül? Az erőműtársaság vállalatgazdasági közelítésben“, на разположение на адрес: https://energiaklub.hu/sites/default/files/paks2_allami_tamogatas_2015jun.pdf.

⁽⁴⁹⁾ Описание на атомната електроцентрала „Ленинградская“ може да се получи от: http://atomproekt.com/en/activity/generation/vver/leningr_npp/, прегледано на 24 февруари 2017 г.

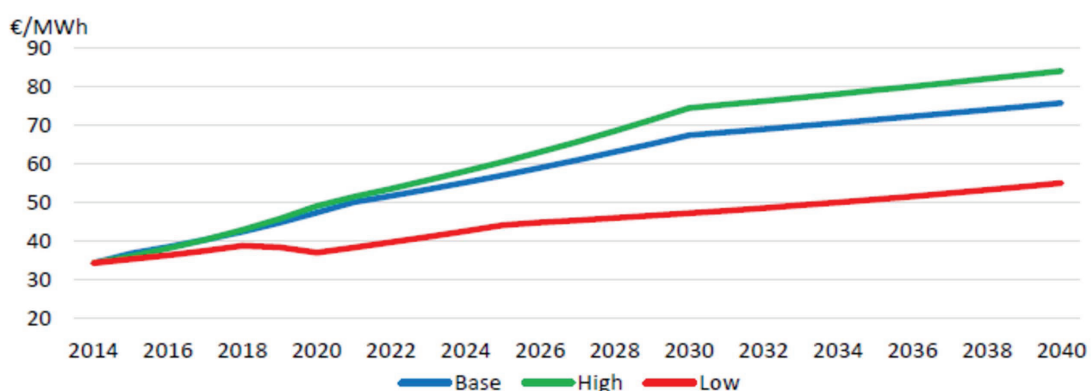
- е) загубите от намаляването на експлоатацията на едната от двете съседни атомни електроцентрали поради причини, свързани с балансирането на системите, биха могли да означават обща финансова загуба от около 1,2 млрд. евро;
- ж) различните данъци и такси, които не са включени в договора за ИСС, могат да увеличат разходите с още 1,8 млрд. евро.
- (126) В становището се твърди, че разходните елементи, посочени в съображение 125, следва да се добавят към разходите на проекта, което от своя страна драстично ще понижи IRR на проекта. Посочва се също така, че закъсненията и по-краткият срок на експлоатация на електроцентралата допълнително ще намалят IRR на проекта.

Проучването на Candole

- (127) В проучването на Candole са използвани допусканията и информацията, включени в икономическото проучване, и е разгледана жизнеспособността на проекта Paks II. По-специално се твърди, че прогнозите за цените, използвани при икономическото проучване, може да са прекалено оптимистични и че при по-реалистични прогнози за цените проектът ще се окаже губещ, дори и ако бъдат приети оперативните допускания от икономическото проучване.
- (128) За илюстриране на този довод в проучването на Candole е разработена собствена дългосрочна прогноза за цените на електроенергията. По-специално се прогнозира бъдещи дългосрочни цени на електроенергията, като се използват прогнозите за цените на въглищата, нефта и газа от публикацията от 2015 г. на „Световни перспективи за енергетиката“ на Международната агенция по енергетика (IEA WEO 2015), и се изчисляват пределните разходи за производството за различните видове генератори⁽⁵⁰⁾. Освен това са формулирани отделни прогнози за различни бъдещи сценарии, взети под внимание в публикацията IEA WEO 2015, т.е. i) „сценарий при нови политики“, при който се вземат под внимание политики и мерки за изпълнение, засягащи енергийните пазари, приети непосредствено няколко месеца преди отпечатването на публикацията IEA WEO 2015, както и съответните провъзгласени политически намерения; ii) „сценарий при текущите политики“, при който се вземат под внимание политиките, влезли в сила няколко месеца преди отпечатването на проучването на Candole; и iii) „сценарий при ниска цена на нефта“, при който се проучват последиците от трайно по-ниските цени (в резултат на по-ниските цени на нефта) за енергийната система⁽⁵¹⁾. Следната графика илюстрира изведените дългосрочни прогнози за цените на електроенергията за всеки един от трите сценария.

Фигура 12

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh)

Източник: Candole Partners.

- (129) На фигурата е илюстрирано, че сценарият при текущите политики предполага малко по-високи бъдещи цени на електроенергията, докато сценарият при ниска цена на нефта предполага значително по-ниски бъдещи цени на електроенергията, отколкото сценария при нови политики — този, който е използван в становищата на Унгария.

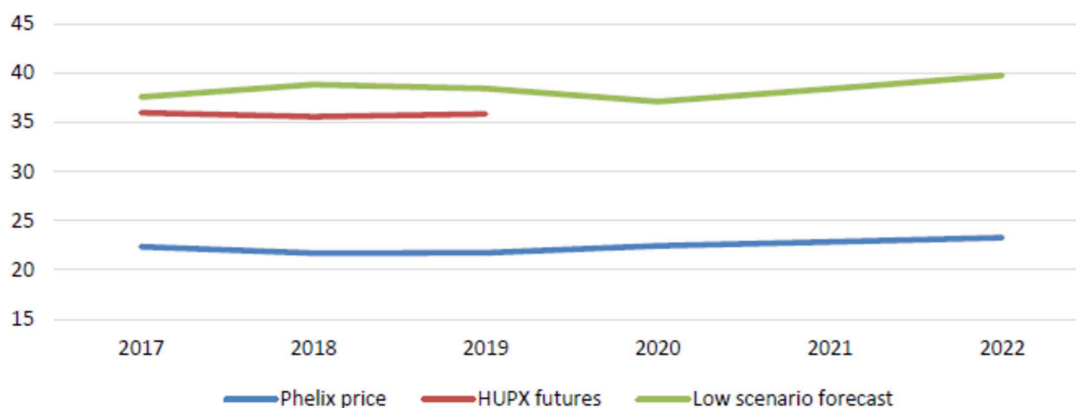
⁽⁵⁰⁾ За IEA WEO 2015 вж. <http://www.worldenergyoutlook.org/weo2015/>.

⁽⁵¹⁾ В IEA WEO 2015 е взет под внимание и четвърти сценарий — „сценарий 450“, при който се описва пътят за постигане на целта от 2 °C по отношение на климата чрез технологии, които предстои да станат достъпни в търговски мащаби.

- (130) В допълнение към прогнозите от фигура 12, в проучването на Candole е направено също така сравнение между дългосрочната прогноза за цените на електроенергията, изготвена въз основа на сценария при ниски цени на нефта от публикацията IEA WEO 2015, и фючърните договори, търгувани (от февруари 2016 г.) на немските и унгарските борси на електроенергия. Тези криви са представени на Фигура 13 по-долу.

Фигура 13

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh)

Източник: Candole Partners.

- (131) Фигурата показва, че до 2022 г., когато могат да се търгуват немско-австрийски договори, цените по немските фючърни договори са по-ниски от прогнозата за цените, изготвена въз основа на сценария при ниска цена на нефта от публикацията IEA WEO 2015. Същото е валидно и за фючърните договори на унгарската борса, които могат да се търгуват до 2019 г. ⁽⁵²⁾
- (132) Въз основа на тези съображения в проучването на Candole се твърди, че при дългосрочните прогнози за цените на електроенергията, както са представени в икономическото проучване, проектът Paks II ще работи на загуба дори и ако бъдат приети оперативните допускания от икономическото проучване ⁽⁵³⁾.

Становището на EnergiaKlub

- (133) В становището на EnergiaKlub са очертани потенциални пропуски в решението на Комисията за откриване на процедурата, както и проблемни точки в икономическото проучване на Унгария. Изтъкнати са също и някои рискове за проекта. Накрая, представено е проучването на г-н Felsmann като количествен анализ на жизнеспособността на Paks II. При проучването е изчислена нетната настояща стойност на проекта Paks II въз основа на оперативните разходи на настоящата атомна електроцентрала Paks NPP и е установено, че при повечето от разгледаните сценарии проектът ще реализира загуби.
- (134) Във връзка с решението за откриване на процедурата в становището на EnergiaKlub се посочва, че някои разходни елементи не са включени в оценката, представена в решението за откриването на процедурата, или не са разгледани напълно. Твърди се например, че не е ясно до каква степен в стойността на договора за ИСС са включени потенциалните допълнителни разходи за ядрена безопасност, разходите за развитие на мрежата поради интегрирането на двата нови реактора на Paks II в системата или за изграждането на подходяща система за охлаждане. В становището са изказани и съмнения относно това дали точно са отразени разходите за предварителни проучвания, разрешителни и комуникация.

⁽⁵²⁾ Твърди се, че разликите между немските и унгарските фючърни цени вероятно се дължат на свързането на пазари с несвършена конкуренция.

⁽⁵³⁾ В проучването на Candole има допълнителен раздел, който съдържа сравнение между разходите на Paks II и оперативните разходи на реакторите с вода под налягане (EPR), изчислени от Сметната палата на Франция (2002 г.) и публикувани в Vocard, N. „The Costs of Nuclear Electricity: France after Fukushima“ („Разходите за ядрената електроенергия: Франция след Фукушима“, на разположение на адрес: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2353305).

- (135) Освен това в становището се твърди, че стойността на разходите от 2,1—2,7 EUR/MWh за отпадъци и извеждане от експлоатация може да е подценена, тъй като тази стойност е 4,5 EUR/MWh за настоящата атомна електроцентрала Paks NPP. Освен това се подчертава отрицателното въздействие на проекта за бъдещия централен държавен бюджет, като се твърди, че той ще бъде в противоречие със статистическата счетоводна система и правилото на Съюза за увеличаване на дълга⁽⁵⁴⁾. Накрая, в становището се изтъква рискът от корупция, който е свързан най-вече с мащаба на проекта и с информационното предимство на доставчика и собственика⁽⁵⁵⁾.
- (136) По отношение на икономическото проучване, изготвено от Унгария, в становището се поставя под въпрос високият коефициент на натоварване (92 %), използван при изчисленията, и по-специално по време на успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II по време на периодите с ниско потребление, както и валидността на използваните при проучването прогнози за цените.
- (137) Във връзка с различните видове рискове за проекта в становището на EnergiaKlub се подчертава потенциалното въздействие на забавянията на проекта и преразходите, както и необходимостта от допълнително държавно подпомагане по време на жизнения цикъл на проекта.
- (138) В становището на EnergiaKlub се прави позоваване на проучването на г-н Felsmann в подкрепа на опасенията относно валидността на проекта Paks II. При това проучване е извършено изчисление на нетната настояща стойност на проекта Paks II въз основа на оперативните разходи на настоящата атомна електроцентрала Paks NPP (които включват основен средносрочен ремонт на електроцентралата) и на редица алтернативни стойности (т.е. 75 %, 85 % и 92 %) на процента на използване при някои прогнози за цените на електроенергията въз основа на обществено достъпни международни източници (например Администрацията на САЩ за управление на информацията относно енергетиката и Националната мрежа на Обединеното кралство). Заключение на проучването е, че при по-голямата част от разглежданите сценарии проектът ще работи на загуба, което говори за наличие на държавна помощ.

Правителството на Австрия

- (139) Австрия твърди, че изграждането и експлоатацията на атомни електроцентрали не е нерентабилно предвид всички свързани разходи, които трябва да бъдат интернализирани съгласно принципа „замърсителят плаща“. Австрия счита, че по отношение на инвестицията на Унгария в Paks II не е спазен принципът на ПИУПИ. Австрия твърди, че няма доказателства, че икономическите проучвания, които Унгария е представила на Комисията, са извършени въз основа на комплексна проверка, или че разходите, взети под внимание за изчисленията, съдържат всички възможни разходи в съответствие с принципа „замърсителят плаща“.
- (140) Австрия също така посочва, че са изпълнени останалите условия за наличието на държавна помощ.

Други становища относно наличието на помощ

- (141) Paks II твърди, че в решението за откриване на процедурата неправилно е използвана само една крива на прогнозите на цените, особено предвид продължителния жизнен цикъл на проекта. В някои от нейните забележки е отбелязано, че Комисията неправилно използва разходите за експлоатация и поддръжка („разходи за ЕиП“) на настоящата атомна електроцентрала Paks NPP, за да обоснове разходите за ЕиП за новите блокове 5 и 6 от поколение III+. Освен това Paks II подчертава, че първоначалното ѝ решение за инвестиране е взето в момента на подписване на договора за ИСС и че такъв ангажимент е поет само за разходите за съответния етап на изграждане, но окончателният ангажимент на Paks II за разходите за периода на изграждане ще бъде поет в определен момент в бъдещето. Paks II посочва, че докато настъпи този момент в бъдещето, дружеството може да реши да не продължи с проекта, в случай че икономическите показатели на проекта се променят поради външни пазарни промени, но тази възможност е малко вероятна. Paks II също така се позовава на доклада, изготвен от Rothschild & Co за правителството на Унгария („поучаването на Rothschild“) ⁽⁵⁶⁾, в който се заключава, че диапазонът на IRR, която би могла да достигне 12 %, е значително по-висок от диапазона от 6,7—9 %, посочен от Комисията в решението за откриване на процедурата. Накрая, Paks II отбелязва, че диапазоните на WACC и IRR, изчислени от Комисията, се припокриват и следователно може да се очаква проектът да осигури подходяща възвръщаемост.

⁽⁵⁴⁾ Това е посочено в Romhányi Balázs, „A Paks II beruházási költségvetés-politikai következnényei“, на разположение на адрес: https://energiaklub.hu/sites/default/files/a_paks_ii_beruhazas_koltsegvetes-politikai_kovetkezmenyei.pdf.

⁽⁵⁵⁾ Това е посочено в проучването на Fazekas, M. et al., „The Corruption Risks of Nuclear Power Plants: What Can We Expect in Case of Paks2?“ („Рисковете от корупция за атомните електроцентрали: Какво можем да очакваме в случая на Paks 2“, на разположение на адрес: http://www.pakskontroll.hu/sites/default/files/documents/corruption_risks_paks2.pdf.

⁽⁵⁶⁾ <http://www.kormany.hu/download/a/84/90000/2015%20Economic%20analysis%20of%20Paks%20II.pdf>

- (142) Epersense Group твърдят, че формулата за WACC, използвана от Комисията, не е точна, тъй като Комисията е използвала прекалено консервативни фактори при определянето ѝ. Според тяхното становище съответните разходи по обслужване на дълга, които следва да се приложат за елемента на WACC при оценката относно ПИУПИ, е 4,5 % преди облагане с данъци или 3,6 % след облагане с данъци с малки планирани корекции с времето. Те твърдят, че тъй като руският доставчик осигурява приблизително 80 % от финансирането на договорната цена, възвръщаемостта на инвестицията следва да се определи въз основа на отношение на дълговия капитал към собствения капитал от 80 %, за да се отрази източникът на финансовите средства за инвестицията, както е при другите атомни електроцентрали. Epersense Group твърдят, че ако се допуснат стойност на собствения капитал от 11 % и разходи за обслужване на дълга от 3,6 % след облагане с данъци и се приложи намаление от 80 % въз основа на съотношението на дълговия капитал към собствения капитал, WACC следва да бъде 5,1 %. Освен това те твърдят, че тази стойност ще се повиши на 6,2 %, когато се приложи намаляване въз основа на съотношение на дълговия капитал към собствения капитал от 65 %. В заключение те отбелязват, че възвръщаемостта на инвестицията ще се подобри значително от избора на разходи за дълга и коефициент дълг/капитал, основани на пазара.
- (143) Заинтересовани страни представиха допълнителни аргументи, че WACC ще се намали значително, след като електроцентрала бъде свързана към мрежата, а стойността на предприятието ще се увеличи. Следователно цялата централа или части от нея биха могли да бъдат продадени на цена, съпоставима на тази на другите атомни електроцентрали, които понастоящем са в експлоатация. Те твърдят, че изчисленията на Комисията в решението за откриване на процедурата не отразяват тази гъвкавост на инвестицията.
- (144) Комисията получи и коментари относно значението на цялостното изчисляване и включване на алтернативните разходи в случай на изключване на ядрената технология от националния енергиен микс при значителни промени в съществуващия портфейл от производствени мощности. Според тези коментари, освен моделите за възвръщаемост на инвестицията и дисконтираните парични потоци, е важно да се вземе предвид и фактът, че проектът Paks II е значителна инвестиция в съществуващ сектор, която придава реална стойност, а не е просто възможност за портфейлна инвестиция или краткосрочна спекулация. В коментарите се твърди, че тези особености следва да бъдат отразени и в изчисленията на Комисията относно жизнеспособността на проекта.
- (145) В няколко коментара е направено позоваване на заключението от проучването на Rothschild, че проектът може да бъде жизнеспособен единствено при пазарни условия, дори когато то стъпва на много песимистични допускания. Някои заинтересовани страни твърдят също така, че основните допускания по отношение на бъдещите цени на електроенергията са твърде умерени и че тези цени се очаква да се повишат след 2025 г. На тези основания Paks II няма да получи предимство.
- (146) Според някои коментари фактът, че проектът се изпълнява посредством споразумение за ИСС „до ключ“, би го направил привлекателен за всеки инвеститор в условията на пазарна икономика и следователно Унгария също инвестира при пазарни условия.

4.2. МНЕНИЯ ОТНОСНО ВЪЗМОЖНАТА СЪВМЕСТИМОСТ НА МЯРКАТА С ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

4.2.1. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ЦЕЛТА ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

- (147) Австрия, IG Windkraft, Oekostorm AG и други трети страни твърдят, че съгласно принципите, заложили в член 107, параграф 3 от ДФЕС, субсидирането на изграждането и експлоатацията на нови атомни електроцентрали не е предвидено като съвместимо с вътрешния пазар. Ядрената енергетика не е нова, иновативна или устойчива технология за производство на електроенергия, която би могла да допринесе за постигането на целта на Съюза за увеличаване на дела на производството на електроенергия чрез технологии от възобновяеми източници. Следователно не би трябвало проектът да може да получава временна подкрепа до достигането на зрелост на пазара.
- (148) Австрия твърди, че член 2, буква в) и член 40 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) не позволяват насърчаването на нови инвестиции в ядрения сектор да се счита за цел от общ интерес поради факта, че не е налице общ интерес по смисъла на член 107, параграф 3 от ДФЕС, който може да се тълкува, че произтича от Договора за Евратом. Освен това подобна цел би била в противоречие с други цели на Съюза съгласно ДФЕС, а именно принципа на предпазните мерки и превантивните действия съгласно член 191 и принципа на устойчиво развитие съгласно програмата „Хоризонт 2020“⁽⁵⁷⁾.
- (149) Според няколко становища проектът ще допринесе за обшоевропейските цели за изграждане на ядрени инсталации, както и за научните изследвания в ядрения сектор, които също се признават от Договора за Евратом.
- (150) В много становища се твърди, че фактът, че ядрената енергия осигурява чист, нисковъглероден източник на енергия, трябва да бъде признат от Комисията като обща цел на Съюза, в която е оправдано да се инвестира.

⁽⁵⁷⁾ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>

- (151) Някои от становищата се позовават на член 194, параграф 2 от ДФЕС, който позволява на държавите членки да определят своя енергиен микс. В становищата се изтъква, че планираният енергиен микс на Унгария е част от Националната енергийна стратегия и следва сценарий за ядрена енергия, енергия от въглища и зелена енергия. Инвестицията може да бъде оправдана на това основание.
- (152) Комисията получи също така коментари, в които се посочва, че ядрената енергия осигурява много дългосрочен, сигурен и надежден източник на енергия в енергийния микс на Съюза. В тези коментари се посочва, че електричеството, произведено от ядрени източници, обикновено с високи равнища на използване на мощността (между 85 и 90 %), би могло да допринесе значително за дългосрочната сигурност на доставките. Други заинтересовани страни твърдят, че поради значителния недостиг на бъдещите инсталирани мощности, който се очаква да възникне до 2030 г. с постепенното извеждане от експлоатация на съществуващите блокове в Paks NPP, и поради зависимостта от вноса на електроенергия проектът би могъл да бъде идеална възможност за гарантиране на сигурността на доставките за Унгария и намаляване на зависимостта от горивата.
- (153) Пред Комисията бяха представени аргументи, че завършването на проекта би допринесло за растежа в региона главно чрез създаването на работни места. Освен това в някои становища се посочва, че за предприятията в Съюза от всякакъв мащаб съществуват значителни възможности да участват в завършването на проекта, като по този начин се стимулира веригата на стопански доставки. В тези становища се твърди, че такъв предвиждан растеж представлява общ интерес, който би могъл да оправдае завършването на проекта.

4.2.2. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА НА МЯРКАТА

- (154) IG Windkraft и Energiaklub твърдят, че мярката е нецелесъобразна предвид разходите по проекта в сравнение с възможните алтернативи, насочени към попълване на недостига на електроенергия при бъдещите инсталирани мощности. Субсидия с подобен размер би могла да донесе много по-голямо годишно количество електроенергия, когато се инвестира в други източници на електроенергия, като например технологиите за възобновяема енергия.

4.2.3. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С НЕОБХОДИМОСТТА ОТ МЯРКАТА И СТИМУЛИРАЩИЯ ЕФЕКТ

- (155) Австрия твърди, че Комисията е определила неправилно съответния пазар, т.е. пазара на ядрена енергия в Унгария, за да оцени дали е налице неефективност на пазара, или не. Австрия твърди, че правилният съответен пазар би бил либерализираният вътрешен пазар на електроенергия на Съюза. Освен това Австрия твърди, че не е налице неефективност на пазара по отношение на производството и доставката на електроенергия на националния пазар на електроенергия. Напротив, цените на електроенергията ще падат, отчасти поради наличието на достатъчно производствени мощности. Освен това Унгария има добри междусистемни връзки с мрежите на съседни държави членки.
- (156) Австрия и IG Windkraft твърдят, че когато Унгария е изправена пред проблем със сигурността на доставките, атомните електроцентрали може да не са подходящите средства за справяне с този проблем. Те твърдят, че по-екологосъобразни, гъвкави и по-евтини енергийни източници в малки децентрализирани блокове могат да бъдат по-подходящи. Австрия също така твърди, че атомните електроцентрали са чувствителни към вълните от горещини поради изискванията за охлаждане и че държавите членки са почти 100 % зависими от вноса на уранова руда.
- (157) Трети страни твърдят също, че пазарът сам по себе си ще доведе до изграждането на нови производствени мощности в сектора на производството на електроенергия. Фактът, че Унгария зависи от вноса на електроенергия, не съставлява неефективност на пазара, и по-конкретно не такава, която би била преодолена чрез нова атомна електроцентрала. Представените коментари показват, че вносът на по-евтина електроенергия от други държави членки е нормално и приемливо следствие от функциониращ пазар, а не от неефективност на пазара. Това просто показва способността да се купуват стоки на най-ниската пазарна цена. Според получените коментари цената на електроенергията се определя от много фактори, включително цените на стоките, търсенето и предлагането. В Европа по-специално намаляването на цените на електроенергията би било реакция на хронично свръхпроизводство. Тъй като това може да се разглежда като реакция на един ефективно функциониращ пазар, не може да се твърди, че намаляването на пазарните цени на енергията в резултат на вноса представлява неефективност на пазара, за да се обоснове изграждането на нова ядрена мощност.
- (158) Според получените коментари дори в случаите, когато има неефективност на пазара в сектора на производството на електроенергия, Унгария следва да обмисли повече варианти по прозрачен и недискриминационен начин.

- (159) В други становища се посочва, че макар и предизвикателствата при инвестирането в ядрена енергия да са добре известни, включително големите първоначални капиталови инвестиции и нуждата от обществена и политическа подкрепа, признаването на тези трудности не е равносилно на това да се констатира, че изграждането на ядрена мощност е свързано с неефективност на пазара. В същите становища се подчертава, че макар Комисията да е заключила, че в случая на Hinkley Point C е налице неефективност на пазара, не трябва да се предполага, че всички инвестиции в ядрени съоръжения могат да бъдат реализирани единствено чрез механизми за субсидиране или че има основания да се приеме наличието на обща неефективност на пазара на ядрена енергия.

4.2.4. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОПОРЦИОНАЛНОСТТА НА МЯРКАТА

- (160) Австрия твърди, че държавната помощ трябва винаги да бъде ограничена до минималния необходим размер. В настоящия случай, при който строителството по предложението проект се осъществява без покана за участие в търг, не може да се определи дали общите разходи по проекта ще бъдат ограничени до минималния необходим размер.
- (161) Energiaklub твърди, че унгарските органи не са проучили минималното равнище на финансова помощ, което би довело до осъществяването на проекта. Вместо това унгарските органи са се стремили да финансират проекта в неговата цялост, като по възможност включат и оперативните разходи. Energiaklub също така подчертава, че според изчисленията, предоставени от Унгария, държавната помощ не се ограничава до реализацията на инвестицията, но се предоставя и за експлоатацията на проекта, което може да води до свръхкомпенсиране на Paks II.

4.2.5. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МЯРКАТА ВЪРХУ ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

- (162) Австрия твърди, че държавната помощ за технология, която сама по себе си не е рентабилна в рамките на либерализирания вътрешен пазар на електроенергия, води до прекомерно нарушаване на конкуренцията. Освен това тя може да попречи на навлизането на нови участници на пазара, които са устойчиви и икономически по-ефективни, или да ги изтласка от пазара. Австрия твърди, че атомните електроцентрали се изграждат с цел покриване на базови мощности с висок коефициент на натоварване, на които се отдава приоритет при присъединяването към електропреносната мрежа, тъй като възможностите за вариране на мощностите на АЕЦ са твърде незначителни. Макар че разходите им за строителство и извеждане от експлоатация са високи, те имат ниски оперативни разходи, което им позволява да се класират в т.нар. „подреждане по качества“ (merit order).
- (163) Австрийските органи и IG Windkraft твърдят, че изграждането на новите атомни електроцентрали ще създаде значителна пазарна мощ за операторите на електроцентралите в Пакш чрез засилване на пазарната концентрация и е възможно да доведе до злоупотреба с господстващо положение съгласно член 102 от ДФЕС.
- (164) MVM Group и Paks II твърдят, че след продажбата на 100 % от акциите на Paks II на държавата от страна на MVM Group двете дружества са станали напълно независими едно от друго. Те подчертават, че MVM Group няма контрол, директно или по друг начин, върху управлението и експлоатацията на Paks II. Те също така изтъкват, че MVM Group и Paks II са две отделни предприятия за производство на електроенергия като всички останали конкуренти и няма причина да се предполага каквото и да е координиране или дейности, или че двете предприятия ще се комбинират. Освен това MVM Group твърди, че собствената ѝ стратегия включва възможни инвестиции, които могат да се конкурират с Paks II в бъдеще.
- (165) Paks II твърди, че целта на проекта е да бъде заместваща мощност за сегашните четири блока на Paks NPP. Очаква се тези сегашни блокове да бъдат поетапно изведени от експлоатация до средата на 30-те години на XXI век, докато новите блокове 5 и 6 (проектът Paks II) няма да бъдат пуснати в експлоатация до средата на 20-те години на XXI век. Paks II твърди, че следователно оценката на пазарните дялове и твърденията за господстващо положение са неоснователни и не могат да се разглеждат на този етап.
- (166) Няколко заинтересовани страни подчертаха, че енергийният пазар, който е разглеждан, е по-голям от територията на отделната държава, където има редица международни конкуренти, предвид големия мащаб на вноса на електроенергия в Унгария и много доброто ниво на междусистемните връзки на страната със съседните държави.
- (167) Някои страни изрично твърдят, че проектът би могъл да окаже потенциален ефект за намаляване на цените върху регионалните пазари на електроенергия, като например Германия, където годишната цена при базово натоварване се очаква да падне с до 0,6 % до 2025 г., с до 1,1 % до 2030 г. и с до 1,2 % до 2040 г. От друга страна някои страни твърдят също така, че инсталациите за възобновяема енергия в Германия биха генерирали по-ниски приходи поради новите реактори на Paks II и че тежестта върху данъкоплатците за финансирането на германските схеми за подпомагане на възобновяемата енергия ще се увеличи, докато доставчиците на „сива електроенергия“ биха могли да реализират икономия от до 1,02 % до 2030 г.

4.3. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МНЕНИЯ, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

- (168) В няколко становища се подчертава, че подробностите за проекта не са били предоставени в своята пълнота на обществеността в Унгария. Те също така твърдят, че решението относно Paks II е технически необосновано, тъй като не са направени подготвителни проучвания за това как една инвестиция в мерки за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници в същия мащаб би спомогнала за сигурността на доставките. Поради това тези наблюдатели отбелязват, че предвид липсата на широко участие на обществеността и на специалисти проектът не трябва да продължава.
- (169) В някои мнения се изтъква потенциалната опасност от атомните електроцентрали. В някои становища са изразени опасения относно способността на Унгария и Paks II да се справят с инциденти, свързани с ядрената безопасност, включително безопасното обезвреждане на ядрени отпадъци.
- (170) В някои становища се подчертава липсата на тръжна процедура при определянето на строителя на новите производствени блокове, което според авторите им противоречи на разпоредбите на правото на Съюза. Освен това членът на Европейския парламент г-н Benedek Jávör твърди, че твърдяното нарушение на правилата на Съюза за обществените поръчки е присъщо и неразривно свързано с мярката, тъй като той смята, че Русия не би предоставила заем на Унгария за проекта Paks II, без да осигури инвестицията за Rosatom, която заобикаля правилата на Съюза за обществените поръчки. Той заключава, че оценката на това дали използването на руския заем представлява неправомерна държавна помощ не може да бъде отделена от заобикалянето на правилата за обществените поръчки, те са неразривно свързани и последиците от тях следва да се оценяват заедно.
- (171) Бяха отправени няколко възражения срещу факта, че проектът се осъществява чрез руски заем. В тях се твърди, че това ще засили зависимостта от горивата и финансовата зависимост и в същото време ще наруши стратегията на ЕС за енергийна сигурност, като ограничи възможностите за участниците на пазара на Съюза от изграждането на енергийна мрежа и инфраструктура в целия Съюз.
- (172) Някои заинтересовани страни твърдят, че когато Унгария е решила, че се нуждае от нови електроенергийни мощности в бъдеще, тя е трябвало да спазва член 8 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽⁵⁸⁾. В разглеждания случай не е имало процедура за възлагане на обществена поръчка или друга равностойна по отношение на прозрачност и недискриминиране процедура за осигуряване на нова мощност. Съответно според тях инвестицията Paks II може да нарушава правото на Съюза.
- (173) Някои страни твърдят, че не е уместно да се използва държавна помощ в случаите, когато тя би освободила замърсителя от плащане на разходите за замърсяването, което предизвиква, в духа на Насоките на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда⁽⁵⁹⁾.

4.4. ОТГОВОР НА УНГАРИЯ НА МНЕНИЯТА, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

- (174) Унгария е представила отговора си на мненията на трети страни относно решението за откриване на процедурата за държавна помощ („отговор на мненията на трети страни“) на 8 април 2016 г.
- (175) По-специално, Унгария изразява категорично несъгласие с мненията, получени от правителството на Австрия, Greenpeace Energy, Energiaklub и члена на ЕП Benedek Jávör, в които различните трети страни твърдят, че разходите, свързани с правилата за безопасност и опазване на околната среда, дълговото финансиране, застраховането, безопасността, обезвреждането на отпадъци, извеждането от експлоатация, преносните връзки и инвестициите в преоборудване, не са били включени в анализа на Унгария, като заявява, че тези страни са погрешно информирани и че техните твърдения са неоснователни.
- (176) Отговорът включва подробно опровержение на мненията, представени от члена на ЕП Benedek Jávör. По-специално Унгария изтъква, че:

— разходите за всички необходими инвестиции в областта на безопасността са включени в договора за ИСС,

— изборът на системата за директно охлаждане се подкрепя от оценката на въздействието върху околната среда на проекта,

⁽⁵⁸⁾ Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55).

⁽⁵⁹⁾ Насоки на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда (ОВ С 82, 1.4.2008 г., стр. 1).

- данните за разходите, свързани с управлението на отпадъците и извеждането от експлоатация, са изчислени от Агенцията за управление на радиоактивните отпадъци въз основа на Закон № CXVI за атомната енергия от 1996 г.,
 - разходите, свързани с присъединяването към електропреносната мрежа на Paks II, са включени във финансовия анализ на проекта,
 - няма да има намаляване на работата нито на Paks NPP, нито на Paks II по време на часовете с ниско потребление, тъй като Paks II следва да замени по-стари и съществуващи производствени мощности, които ще бъдат поетапно изведени от експлоатация,
 - тъй като това е модерна технология от поколение III +, може сигурно да се предполага относително висок процент на използване (90+ %) по време на срока на експлоатация на Paks II,
 - 60-годишният експлоатационен период е широко приет в международен мащаб, тъй като това е стандартно допускане дори за по-нисък клас централи от трето поколение,
 - проектът е неутрален по отношение на ДДС и тъй като голяма част от услугите ще бъдат предоставяни от доставчици с местонахождение в ЕС, презумпцията за мита и изчисленията на размера им са погрешни.
- (177) Унгарските органи твърдят, че са извършили задълбочен анализ на чувствителността, за да разгледат въздействието на допусканията и променливите, като например срока на експлоатация на централата, разходите за експлоатация и поддръжка, разходите за управление на отпадъците и извеждане от експлоатация, коефициентите на натоварване, макроикономически фактори като валута и инфлация, различни сценарии за пазарните цени, закъсненията и др., върху икономическата обосновка и този анализ на чувствителността напълно подкрепя заключението им, че мярката не представлява държавна помощ.
- (178) Що се отнася до получените становища относно възможната съвместимост на мярката, Унгария изтъква още веднъж няколко аргумента, представени във връзка със свободния избор и диверсификация на производствения микс, необходимостта от заместваща мощност, декарбонизацията, създаването на работни места, достъпността и твърдяните мултиплициращи ефекти.
- (179) Унгария заявява, че аргументът на австрийското правителство, че задачата на Договора за Евратом във връзка с „развитието на ядрената енергетика в Общността“ е „вече постигната и не може да бъде използвана в подкрепа на общ интерес по смисъла на член 107, параграф 3 от ДФЕС поради технически усъвършенстванията и многобройни атомни електроцентрали, които са построени в Европа“, е неправилен. Според Унгария този аргумент смесва целта за развитието на ядреното енергопроизводство с концепцията за технологията, за която не може да се твърди, че не е претърпяла развитие. Унгария твърди, че Договорът за Евратом продължава да бъде част от устройствените правила на Съюза и че те не са отменени. И накрая, Унгария подчертава, че Австрия и Greenpeace не са се позовали на никаква съдебна практика, която да предполага, че целите от общ интерес по необходимост са крайни или ограничени във времето.
- (180) Що се отнася до диверсификацията на енергийния микс, Унгария отхвърля твърденията на Австрия и Австрийската асоциация за вятърна енергия за общата зависимост от уран в целия Съюз и подчертава, че има голямо разнообразие и наличие на уран от значителни неразработени находища. Унгария също така твърди, че самият факт, че даден ресурс е изчерпаем, не означава, че използването му е неустойчиво, и отговаря на коментарите на икономистката в областта на енергетиката Loteta Stankevičiute от името на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ)⁽⁶⁰⁾, според която „при съпоставка по множество показатели за устойчивост ядрената енергия показва благоприятни резултати“.
- (181) Унгария подчертава, че някои от аргументите, изтъкнати във връзка с необходимостта от декарбонизация чрез използване на ядрени енергийни източници, са валидни, тъй като разходите на технологиите за възобновяема енергия са високи и производството на енергия при тях е с неритмичен характер. Унгария също така твърди, че фиксиранията тарифи за субсидиране на възобновяеми енергийни източници са несъвместими с позволяването на свободни пазарни условия и цитира организацията „Greenpeace“, според която споразуменията за изкупуване на електроенергия на фиксирана цена са по-малко изгодни при сценариите за по-ниски пазарни цени, макар че това не е начинът, по който Paks II ще продава електроенергията си.
- (182) Унгария цитира няколко източника, които твърдят, че мярката няма да наруши ненужно конкуренцията, и подчертава, че Комисията не е имала съмнения относно съвместимостта на мярката с вътрешния пазар (както предлагат от Greenpeace), а по-скоро относно въпроса за наличието на помощ.

⁽⁶⁰⁾ <https://www.oecd-nea.org/ndd/climate-change/cop21/presentations/stankeviciute.pdf>

- (183) В същия контекст (възможно нарушаване на конкуренцията) Унгария отхвърля аргументите, представени от Greenpeace, че тя ще въведе фиксирана тарифа (подобна на тази в случая Hinkley Point C), за да подкрепи експлоатацията на Paks II в дългосрочен план.
- (184) Унгария оспорва становищата, според които проектът би изтласкал от пазара инвестициите във възобновяеми енергийни източници в Унгария и съседните държави. Тя твърди, че националната енергийна стратегия включва възобновяемите енергийни източници успоредно с ядрената енергия и че бъдещият недостиг на инсталирани мощности не може да бъде запълнен само с ядрената енергия. Ето защо допълнителните ядрени мощности не биха възпрепятствали развитието на енергията от възобновяеми източници. Унгария отбелязва, че анализът на пазара, включен като част от подадената от Greenpeace информация от Energy Brainpool, предполага развитие на енергията от възобновяеми източници в съответствие с националната цел на Унгария за възобновяеми енергийни източници.
- (185) Унгария отново изтъква позициите, представени от MVM Group, че не се предвижда сливане между MVM Group и Paks II и съответно няма да има пазарна концентрация. Тя също така потвърждава твърдението на MVM Group, че бизнес стратегията на MVM Group включва възможни инвестиции, които могат да се конкурират с Paks II в бъдеще.
- (186) Унгария също така потвърждава, че пазарът, който трябва да бъде разглеждан, трябва да се тълкува по-широко от територията на държавата Унгария поради високото ниво на междусистемните връзки. В този контекст въздействието на мярката ще бъде незначително. Унгария също така оспорва методологията на анализа, извършен от Energy Brainpool от името на Greenpeace, относно потенциалното въздействие на проекта върху регионалните пазари на електроенергия, например в Германия. Тя твърди, че използваният подход включва оценка на въздействието на проекта изключително в национален контекст, без да се взема предвид ролята на вноса на енергия в Унгария и данните да се екстраполират за Германия, като косвено се приеме, че въздействието върху германския пазар на електроенергия ще бъде същото като това върху унгарския пазар. Унгария също така посочва, че анализът има недостатъци, доколкото в него се приема съществуващото равнище на междусистемна преносна способност, но се пренебрегват бъдещите междусистемни връзки, които са част от целите на Съюза.
- (187) Що се отнася до становищата по въпроси, свързани с безопасността, Унгария твърди, че в страната съществуват значителни познания и експертен опит въз основа на съществуващите четири ядрени блока. Унгария също така отбелязва, че унгарският орган за атомна енергия (който издава лицензи за ядрени съоръжения) вече е много добре запознат с технологията ВВЕР и е разработил двугодишна вътрешна програма за обучение по тази технология. В програмата участват членове на регулаторния орган, които притежават значителен академичен и практически опит, тя включва обучение и развитие на новите служители по задачите и задълженията, които ще изпълняват като част от регулатора.
- (188) Освен това Унгария подчертава, че органът за опазване на околната среда и регулаторът са независими един от друг, което осигурява стабилна и обективна рамка за безопасност. Унгария също така отбелязва, че съответните технически изисквания на проекта по отношение на ядрената безопасност са разработени чрез съчетаване на унгарското право, европейските изисквания за комунални услуги, препоръките за безопасност на МААЕ и Асоциацията на западноевропейските ядрени регулатори, както и извлечените поуки от аварията във Фукушимата.
- (189) В отговор на становищата, разискващи очевидната липса на прозрачност по време на подготовката на проекта, Унгария е обяснила, че е постигнала прозрачност в резултат на процеса на вземане на решения в Парламента. Парламентарният процес е осигурил достъп до цялата съответна информация на всички заинтересовани страни и органи, включително Комисията. Като част от процеса са публикувани всички доклади на независими експерти, включително икономическите анализи на проекта, а всички материали от оценката на въздействието върху околната среда са предоставени на много езици.
- (190) Унгария се позовава и на обществени консултации, проведени между 17 март и 4 май 2015 г. от правителствения комисар, отговорен за проекта, насочени към потенциалните въздействия върху околната среда от изграждането и експлоатацията на Paks II. Унгария също така е уведомила всички свои съседни държави (от ЕС и извън ЕС) за проекта и е провела девет обществени консултации относно проекта в редица държави.

- (191) Във връзка със становищата, в които се твърди, че изпълнението на проекта е в нарушение на Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁶¹⁾ и на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁶²⁾, унгарските органи обясняват, че МПС и споразуменията за изпълнение не попадат в приложното поле на ДФЕС и на директиви 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС. Освен това те посочват, че дори ако ДФЕС се прилага, МПС и споразуменията за изпълнение ще попаднат в обхвата на специфичното освобождаване по отношение на международните споразумения, предвидено в член 22 от Директива 2014/25/ЕС, или на техническото освобождаване, предвидено в член 50, буква в) от посочената директива и следователно следва да бъдат освободени от прилагането на правилата на Съюза в областта на обществените поръчки. Унгария обяснява, че МПС определя ясни процедури за възлагане на споразуменията за изпълнение, включително конкретни изисквания за определяне на дружества и възлагане на дейности на подизпълнители.
- (192) Унгария също така отхвърля становищата, в които се твърди, че проектът нарушава член 8 от Директива 2009/72/ЕО. Унгария твърди, че посочената директива не се прилага за проекта, тъй като той попада в изключителната компетентност на Договора за Евратом, който има предимство пред правилата в ДФЕС и всяко вторично законодателство, произтичащо от него. Унгарските органи подчертават също така, че според тях разпоредбите за тръжна процедура за мощности на Директива 2009/72/ЕО няма да се прилагат, тъй като проектът не съдържа държавна помощ.
- (193) И накрая Унгария се позовава на съдебната практика на Съда на Европейския съюз ⁽⁶³⁾, в която се посочва, че наличието или липсата на нарушение на разпоредби на правото на Съюза не може да бъде взето предвид в рамките на производство в областта на държавните помощи. С оглед на това Унгария счита, че всяко евентуално нарушение на Директивата за електроенергията следва да бъде разгледано извън обхвата на официалното разследване за държавна помощ. Унгария също така се позовава на решението на Комисията относно държавна помощ по делото Hinkley Point C, в което се посочва, че вместо конкретни тръжни процедури могат да се използват еквивалентни процедури по отношение на прозрачността и недопускането на дискриминация по смисъла на член 8 от Директива 2009/72/ЕО. Унгария твърди, че възлагането на договори за подизпълнение ще се извършва в съответствие с принципите на недопускане на дискриминация и прозрачност.

4.5. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МНЕНИЯ, ИЗРАЗЕНИ ОТ УНГАРИЯ В НЕЙНИЯ ОТГОВОР НА СТАНОВИЩАТА, ПРЕДСТАВЕНИ ПРЕД КОМИСИЯТА

- (194) Унгария твърди в отговора си на становищата, представени пред Комисията, че съобщението на Комисията относно примерна ядрена програма (PINС) ⁽⁶⁴⁾ показва, че милиарди евро (с прогнозен размер между 650 и 760 млрд. евро) ще трябва да бъдат инвестирани в ядрена енергия между 2015 и 2050 г., за да се осигури сигурно бъдеще на енергийните доставки на равнище ЕС.

5. ОЦЕНКА НА МЯРКАТА

5.1. НАЛИЧИЕ НА ПОМОЩ

- (195) Дадена мярка представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС, ако отговаря кумулативно на четири условия. Първо, мярката трябва да се предоставя от държавата или чрез ресурси на държавата. Второ, мярката трябва да предоставя предимство на получателя на помощ. Трето, мярката трябва да поставя в неблагоприятно положение определени предприятия или стопански дейности (т.е. трябва да има степен на избирателност). Четвърто, мярката трябва да е в състояние потенциално да засегне търговията между държавите членки и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар.
- (196) В раздел 3.1. от решението за откриване на процедурата Комисията е направила предварителни констатации, че мярката може да предостави икономическо предимство на Paks II, че тя включва държавна помощ, тъй като е предоставена чрез държавни ресурси, които могат да бъдат приписани на унгарската държава, че мярката е избирателна и че е в състояние потенциално да засегне търговията между държавите членки и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар. Комисията не е открила причини да промени оценката си по тези аспекти по време на официалното разследване.

⁽⁶¹⁾ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

⁽⁶²⁾ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

⁽⁶³⁾ Решение от 12 февруари 2008 г. по дело T-289/03, BUPA/Комисия, точка 313.

⁽⁶⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0177&from=EN>

5.1.1. ИКОНОМИЧЕСКО ПРЕДИМСТВО

- (197) Комисията оцени дали мярката би довела до икономическо предимство за Paks II поради факта, че централата ще притежава и експлоатира двата нови ядрени енергоблока, изцяло финансирани от унгарската държава. Освен това Комисията оцени дали съществуването на икономическо предимство за Paks II би могло да бъде изключено, в случай че инвестицията на унгарската държава е пазарна инвестиция, мотивирана от обосновка за генериране на печалба.
- (198) В оценката си Комисията е съгласна с Унгария по отношение на използването на теста за ПИУПИ, за да се определи дали определена инвестиция е основана на пазара. При този тест се разглежда дали пазарен инвеститор би инвестирал в проекта при същите условия като публичния инвеститор по времето, когато е взето решението да се направи публичната инвестиция [вж. също съображения 53 и 54].
- (199) Този тест потвърждава наличието на икономическо предимство и следователно наличието на държавна помощ тогава, когато очакваната вътрешна норма на възвръщаемост (IRR) на инвестицията е по-ниска от пазарно базирания съпоставим показател среднопотеглена цена на капитала (WACC) за същия проект, тъй като рационалният частен инвеститор не би инвестирал при такива условия.
- (200) Анализът на ПИУПИ изисква доказателствата, използвани при оценката на IRR и WACC, да съвпадат по време с инвестиционното решение, за да се възпроизведе информацията, с която са разполагали инвеститорите по това време. Комисията установи график на процеса на вземане на решения по отношение на проекта Paks II, за да определи коя информация е била и би била на разположение на инвеститорите в момента на вземане на решението да се продължи с проекта ⁽⁶⁵⁾.
- (201) Към датата на това решение Paks II все още не е възложила по неотменим начин строителните работи на двата нови реактора ⁽⁶⁶⁾ [...]. Поради това Комисията счита, че данните, налични към февруари 2017 г. (наричани по-нататък „данните от 2017 г.“), са най-важни за оценката на ПИУПИ и се вземат като базов сценарий.
- (202) Преговорите относно Paks II обаче са започнали повече от две години по-рано. За да осигури проверка на достоверността на резултатите от теста за ПИУПИ, Комисията направи и отделна оценка към датата на първоначалното решение за инвестиране, т.е. момента на подписване на договора за ИСС на 9 декември 2014 г. (наричани по-нататък „данните от 2014 г.“). Комисията илюстрира, че резултатът от същия анализ, но за по-ранна дата, т.е. датата на първоначалната инвестиция, е в съответствие с резултата, получен чрез данните от 2017 г.
- (203) За да се прецени дали е спасен ПИУПИ, Комисията оцени теоретичната WACC за инвестиция с рисков профил, сходен с този на Paks II. След това Комисията сравни тази оценена пазарна WACC с WACC на проекта, първо при базовия сценарий, като използва данните от 2017 г., а след това — за проверка на достоверността, като използва данните от 2014 г., които са от значение за първоначалното решение за инвестиране.

5.1.1.1. Оценка на Комисията на WACC

- (204) Комисията следва двете методологии, използвани от Унгария за оценка на WACC, т.е. стандартния подход „от долу нагоре“, чрез който се изгражда теоретична WACC, като се оценяват всички нейни компоненти, и съпоставителния анализ, основан на референтни данни, които могат да бъдат уместни и сравними с Paks II. Независимо от факта, че бяха използвани идентични методологии, резултатът на Комисията се различава от заключенията на Унгария поради факта, че Комисията оспори стойностите на някои параметри, използвани от Унгария, и отхвърли тяхната валидност. Други параметри и референтни данни бяха приети и стойностите им бяха взети във вида, в който са предложени от Унгария. В своята оценка Комисията ще представи подкрепящи доказателства за всяка стойност, която се различава от предложението на Унгария.
- (205) И при двете методологии, приложени в оценката на Комисията, данните от 2017 г. се използват като базов сценарий, а данните от 2014 г. се използват за проверка на достоверността.
- (206) Предвид сравнително голямата несигурност, присъща на финансовите оценки, Комисията предоставя диапазон от стойности за теоретичния пазарен съпоставим показател WACC, който следва да бъде използван при теста за ПИУПИ.

⁽⁶⁵⁾ Унгария не е установила график в подадената от нея информация и е използвала понякога непоследователно наличните данни от различни моменти във времето. Докато фокусът на информацията, подадена от Унгария, е инвестиционно решение от декември 2014 г., във второто разяснително писмо, представено от Унгария, са използвани също така данни за премии за капиталов риск от юли 2015 г.

⁽⁶⁶⁾ Договорът за ИСС предвижда, че изграждането на новите реактори е разделено на две фази, като първата се състои само от [...], а втората — от [...].

- (207) При прилагането на двете методологии Комисията прие формално, че целевият среден ливъридж за целия срок на експлоатация в диапазона 40 — 50 %, предложен от Унгария в проучването за ПИУПИ и икономическото проучване, е в съответствие с надеждни съпоставими показатели. За целите на настоящото решение под „ливъридж“ се разбира съотношението между привлечения капитал и общия капитал по проекта. Освен това Комисията прие и унгарската ставка на корпоративния данък от 19 %.
- (208) Преди да предостави своя собствена оценка, Комисията отбеляза следните слабости по отношение на окончателния съпоставим показател WACC, представен от Унгария:
- а) диапазоните, получени по двете предложени от Унгария методологии, не си съответстват напълно. Интервалът [5,9 % — 8,4 %], получен при съпоставителния анализ в икономическото проучване, е по-широк от този [6,2 % — 7,0 %], получен при подхода „от долу нагоре“ в същото проучване, като включва много по-високи стойности. Унгария не показва защо най-точната подгрупа за WACC трябва да бъде ограничена в диапазона [6,2 % — 7,0 %], който се припокрива само с по-ниските стойности на интервала от съпоставителния анализ;
 - б) освен това стойностите на различните променливи в съпоставителния анализ на Унгария, включени в проучването за ПИУПИ и икономическото проучване, не съответстват на респективните стойности на променливите от подхода „от долу нагоре“, включени в същите проучвания⁽⁶⁷⁾.
 - в) По отношение на подхода „от долу нагоре“ Комисията отхвърля главно три от параметрите, използвани от Унгария, а именно премията за капиталов риск, безрисковата норма на възвръщаемост и дълговата премия. Първо, не е представена обосновка защо историческата ефективност на капиталовия пазар за последните десет години (използвана както в проучването за ПИУПИ, така и в икономическото проучване) е подходящият съпоставим показател за унгарската премия за капиталов риск. Аргументите за това да не се използва историческата рискова премия са свързани с пазарното поведение след кризата от 2008 г., което се оказва в противоречие с периодите преди кризата⁽⁶⁸⁾. Второ, безрисковата норма на възвръщаемост, представена от Унгария във второто разяснително писмо (преди решението за откриване на процедурата), се съпоставя с доходността в размер на 3,8 % на деноминирани в HUF 15-годишни унгарски държавни облигации, която е била валидна през ноември и декември 2014 г. Комисията обаче счита, че поради големите разлики в доходността на унгарските държавни облигации по-разумно е да се изчисли средна доходност въз основа на наличните данни за месечната доходност през периода на цялата календарна година, предшестваща инвестиционното решение. Трето, Унгария използва базираната в евро референтен търговски лихвен процент (РТЛП) на ОИСР за проект с матуритет 18 години като заместител за дълговата премия на Paks II. Унгария обаче уточнява в проучването за ПИУПИ, че ставката на РТЛП на ОИСР се изчислява въз основа на правила, според които за финансирането на ядрени проекти могат да се използват експортни кредити и свързана с търговията помощ. Потенциалният аспект на експортните кредити, свързан с държавни помощи, може да изкриви пазарния съпоставим показател за дългова премия.
 - г) И накрая, достоверността на оценките не е подробно разгледана от Унгария. Допълнителният риск за атомните електроцентрали не е изрично отчетен в оценките, нито се използва в анализа на чувствителността. Това е важно, тъй като производството на ядрена енергия може да води до различни видове потенциално по-големи рискове в сравнение с други видове технологии за производство на електроенергия⁽⁶⁹⁾ ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁷⁾ Например премията за капиталов риск се оценява на 9,0 % в съпоставителните анализи, включени от Унгария в посочените проучвания, за разлика от 4,0 % за прогнозната премия за капиталов риск в методологията „отдолу нагоре“, включена в същите проучвания.

⁽⁶⁸⁾ Вж. Damodaran, A., „Equity risk premium (ERP): Determinants, estimation and implications — The 2016 Edition“ („Премията за капиталов риск (ERP): детерминанти, оценяване и последици — издание за 2016 г.“) (2016 г.), раздел „Estimation Approaches — Historical Premiums“ („Подходи за оценяване — исторически премии“), стр. 29—34, на разположение на адрес: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2742186. Освен това казуист с историческия индекс на унгарската фондова борса със стойност, близка до 24,561 80 на 2 май 2006 г., и стойност, близка до 26,869 01 на 2 май 2016 г. (данните, свалени от https://www.bet.hu/oldalak/piac_most), изглежда е в подкрепа на тези съмнения.

⁽⁶⁹⁾ Според проучването на Moody's (2009 г.) обявяването на проект за изграждане на атомна електроцентрала от страна на американски предприятия за производство на електроенергия предполага средно понижаване с 4 пункта. На свой ред Дамодаран в своите бази данни оценява, че разлика в кредитния рейтинг от 4 пункта, например А3 и Вa1, се превръща в обща премия за капиталов риск от 2,0 % (база данни „Дамодаран“, юли 2016 г.).

⁽⁷⁰⁾ Размерът на този риск е намален за Paks II, тъй като нейната експозиция на риск, свързан със строителството, е ограничена.

Първа методология — подход „от долу нагоре“

- (209) При методологията „от долу нагоре“ се използват стандартните формули (използвани и от Унгария) за изчисляване на WACC и се оценяват нейните параметри:

$$WACC = \frac{D}{D+E} (1 - t) R_d + \frac{E}{D+E} R_e$$

където с D и E са означени стойностите на привлечения и собствения капитал, с R_d и R_e са означени съответно разходите за дълговия и за собствения капитал, а t е ставката на корпоративния данък, която за Унгария е 19 %. Тази формула се основава на очакваните стойности на нейните параметри. R_d и R_e са разходите за дългов и за собствен капитал към момента на решението за инвестиране, а не исторически разходи.

- (210) На свой ред, разходите за дълговия капитал се определят по следната формула (използвана и от Унгария):

$$R_d = R_f + (R_d - R_f)$$

където с R_f е означена безрисковата норма на възвръщаемост на пазара, а с $(R_d - R_f)$ е означена премията по облигациите на пазара.

- (211) На свой ред разходите за собствен капитал се определят по стандартната формула за изчисляване на CAPM (използвана и от Унгария) ⁽⁷¹⁾:

$$R_e = R_f + \beta \times (E(R_m) - R_f)$$

където с R_f се означава безрисковата норма на възвръщаемост на пазара, с β се означава премията за риск на капиталовия пазар, а β (бета) е мярка за идиосинкретичния, недиверсифициран риск на проекта.

- (212) Комисията потвърждава следните стойности за параметрите, използвани за изчисляване на WACC:

— за да определи безрисковата норма на възвръщаемост, Комисията използва лихвения процент на 15-годишните унгарски държавни облигации, деноминирани в HUF, тъй като те са най-дългосрочните облигации, емитирани от унгарското правителство. Колебанията на месечния лихвен процент са били много големи през периода, в който е взето първоначалното решение за инвестиране на Paks II. Ето защо избирането на стойност, съответстваща само на един месец, може да доведе до резултат, който не е достоверен. Тя няма да отразява реалността и сложността на решение от толкова голям мащаб, при което инвеститорите търсят цялостен набор от информация. По тази причина Комисията използва средна стойност за 12-те календарни месеца, предшестващи фокусната точка във времето, за разлика от Унгария, която избира лихвения процент за месеца, непосредствено предхождащ инвестиционното решение ⁽⁷²⁾.

— По причините, обяснени в съображение 208, буква в), във връзка с неуместността на използваните от Унгария исторически премии за капиталов риск на пазара Комисията е изчислила премията за капиталов риск като средноаритметичната стойност на премията за капиталов риск от два източника, които са широко признати във финансовите и стопанските среди.

— Основният източник на данни е глобалната база данни за премията за капиталов риск, разработена от професор Асуат Дамодаран от Нюйоркския университет (базата данни за рискови премии „Дамодаран“) ⁽⁷³⁾,

⁽⁷¹⁾ CAPM означава модел за оценка на капиталовите активи (Capital Asset Pricing Model), стандартният финансов модел за изчисляване на очакваната възвръщаемост на даден актив, вж. <http://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp>.

⁽⁷²⁾ Комисията разгледа и лихвените проценти по държавните облигации, деноминирани в евро и щатски долари, но тези държавни облигации бяха с по-кратка продължителност, а датата на последната емисия беше май 2011 г. за деноминирани в евро облигации и март 2014 г. за деноминирани в щатски долари облигации. Във времена с толкова големи колебания в лихвените проценти по държавните облигации Комисията реши да не включва тези облигации в анализа. Освен това включването им би увеличило прогнозната стойност на WACC, така че изключването им от анализа беше консервативен избор.

⁽⁷³⁾ За данните за декември 2014 г. вж. заглавията „Risk Premiums for Other Markets“ > „1/14“ на уебстраницата http://people.stern.nyu.edu/adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html. За данните за февруари 2017 г. вж. заглавията „Risk Premiums for Other Markets“ > „Download“ на уебстраницата http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datacurrent.html. Базите данни на Дамодаран са широко използвани и цитирани във финансовата практика.

— Втората база данни е базата данни за премиите за пазарен риск на професор Фернандес от катедрата по бизнес на Университета в Навара ⁽⁷⁴⁾.

Констатациите са обобщени в таблица 6 по-долу.

Таблица 6

Премия за капиталов риск — Унгария

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Премиата за капиталов риск — Дамодаран	8,84	8,05
Премиата за капиталов риск — Фернандес	8,30	8,10
Средноаритметична премия за капиталов риск	8,57	8,08

— За оценката на коефициента „бета“ Комисията е приела стойността във вида, в който е предложена от Унгария в становището за ПИУПИ, а именно 0,92 ⁽⁷⁵⁾.

— Разходите за дългов капитал преди облагане с данъци са равни на посочената от Унгария безрискова норма на възвръщаемост (средната стойност за 12-те календарни месеца, предхождащи фокусната точка във времето) плюс допълнителна търговска дългова премия за риск по държавните облигации в размер на 2,26 %, която е мярка за дълговата рискова премия на държавата ⁽⁷⁶⁾.

— Приема се, че ливъриджът по проекта стъпва на две стойности, 50 % и 40 %, предложени от Унгария както в проучването за ПИУПИ, така и в икономическото проучване.

(213) Входящите данни за WACC, посочени в съображение 212, и получените диапазони на WACC са събрани в таблица 7. Използвана е отделна колона за всеки период от значение за оценката.

Таблица 7

Изчисление на WACC по подхода „от долу нагоре“

Входящи данни	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Безрискова норма на възвръщаемост — Унгария	5,30 %	3,45 %
Премия за капиталов риск — Унгария	8,57 %	8,08 %

⁽⁷⁴⁾ За 2014 г. вж. Fernandez, P., Linares P. и Acin, I. F., „Market Risk Premium used in 88 countries in 2014: a survey with 8,228 answers“ („Премиата за пазарен риск, използвана в 88 държави през 2014 г.: проучване с 8 228 отговора“), 20 юни 2014 г., на разположение на адрес: <http://www.valuewalk.com/wp-content/uploads/2015/07/SSRN-id2450452.pdf>. За 2016 г. вж. Fernandez, P., Ortiz, A. и Acin, I. F. „Market Risk Premium used in 71 countries in 2016: a survey with 6,932 answers“ („Премиата за пазарен риск, използвана в 71 държави през 2016 г.: проучване с 6 932 отговора“), 9 май 2016 г., на разположение на адрес: https://papers.ssrn.com/sol3/papers2.cfm?abstract_id=2776636&download=yes.

⁽⁷⁵⁾ Другите бета стойности, предложени от Унгария в проучването за ПИУПИ и последвалото второ разяснително писмо, и бета стойностите, съответстващи респективно на секторите на комуналните услуги, възобновяемите енергийни източници и енергетиката в базата данни „Дамодаран“, са по-високи от 1. Следователно използването на бета стойност от 0,92 е консервативен избор, тъй като води до по-ниска стойност на WACC в сравнение с другите по-високи стойности на „бета“.

⁽⁷⁶⁾ Вж. <http://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok>, в следната последователност: „XI. Deviza, penzes tokepiac“ > „Allampapir piaci referenciahozamok“ за първото и https://www.quandl.com/data/WORLDBANK/HUN_FR_INR_RISK-Hungary-Risk-premium-on-lending-lending-rate-minus-treasury-bill-rate за второто. По отношение на последната стойност се препоръчва известна предпазливост поради малкия мащаб на унгарския пазар на корпоративни облигации. Данните се отнасят за 31 декември 2014 г. Не са налице данни за по-скорошни периоди.

Входящи данни	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Бета	0,92	0,92
Възвръщаемост на собствения капитал	13,19 %	10,88 %
Допълнителна търговска дългова премия за риск по унгарските държавни облигации	2,26 %	2,26 %
Възвръщаемост на дълговия капитал преди облагане с данъци	7,56 %	5,71 %
Ставка на корпоративния данък	19 %	19 %
Възвръщаемост на дълговия капитал след облагане с данъци	6,12 %	4,63 %
Ливъридж (D/(D + E)) — сценарий I	50 %	50 %
Ливъридж (D/(D + E)) — сценарий II	40 %	40 %
WACC при ливъридж I	9,66 %	7,75 %
WACC при ливъридж II	10,36 %	8,38 %
Диапазон на WACC	9,66 %—10,36 %	7,75 %—8,38 %

- (214) Елементите на WACC, представени в таблица 7, водят до диапазон на WACC от [9,66 — 10,36 %] за декември 2014 г. и от [7,75 % — 8,38 %] за февруари 2017 г. ⁽⁷⁷⁾ Трябва да се отбележи обаче, че единствената специфична за сектора входяща информация в тези изчисления е коефициентът „бета“ за сектора (0,92). В резултат на това е малко вероятно да бъде включена пълната премия, свързана с по-големия риск при ядрените проекти (вж. бележка под линия 68), и поради това получената стойност следва да се разглежда като долна граница за действителния риск.

Втора методология — съпоставителен анализ

- (215) Комисията е съгласна с Унгария, че алтернативен подход за намиране на подходящ диапазон за пазарната WACC би било съпоставянето ѝ с референтни данни, които са сравними с тези на проекта Paks II. Въпреки това поради причините, изложени в съображение 0, Комисията не счита референтните данни и диапазоните, представени от унгарските органи, за достатъчно достоверни. Ето защо Комисията е разработила свой собствен съпоставителен анализ, чрез който се достига до специфичен за сектора и държавата съпоставим показател WACC, основан на базата данни „Дамодаран“ ⁽⁷⁸⁾, ⁽⁷⁹⁾, като се използват данните от 2017 г. и тези от 2014 г.

⁽⁷⁷⁾ Тези цифри надвишават цифрите, получени от Унгария, преди всичко заради по-високата безрискова норма на възвръщаемост и по-високата премия за капиталов риск, използвани от Комисията (изборът на Унгария е критикуван в съображение 208).

⁽⁷⁸⁾ За специфичните за държавата данни за WACC за месец декември 2014 г. вж. „Data“ > „Archived data“ > „Cost of capital by industry“ > „Europe“ > „1/14“ на адрес <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>. За специфичните за държавата данни за WACC за месец февруари 2017 г. вж. заглавията „Data“ > „Current data“ > „Cost of capital by industry“ > „Europe“ на адрес <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>. За данни за рисковата премия вж. бележка под линия 72. Трябва също така да се отбележи, че тази база данни е част от глобална база данни и включва европейски държави (означени като „Западна Европа“). Държавите обаче са допълнително групирани, а Унгария е част от подгрупа, наречена „Развити европейски държави“ („Developed Europe“) — вж. работен лист „Европа“ или „Отрасли, групирани в световен мащаб“ („Industries sorted global“) във файла в Excel <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/indname.xls>.

⁽⁷⁹⁾ Унгария е разработила и съкратен съпоставителен анализ въз основа на данните от „Дамодаран“ във второто разяснително писмо (приложено в допълнение 2). Този анализ обаче не е уместен, тъй като се основава на по-късна информация, за да обоснове инвестиционно решение, взето през 2014 г.

(216) По-конкретно, този подход следва следните три стъпки (данните за всяка от трите стъпки се изчисляват отделно както за декември 2014 г., така и за февруари 2017 г.):

- а) при първата стъпка се използва базата данни „Дамодаран“ за WACC на равнище отрасли за Западна Европа, за да се определят разходите за дългов и собствен капитал за отраслите, за които може да се твърди, че са добри заместители на производството на атомна електроенергия⁽⁸⁰⁾.

Заместителите, използвани за отрасъла на ядреното енергопроизводство, включват секторите „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“, „Енергетика“ и „Комунални услуги (общини)“ за базата данни за 2017 г. и секторите „Енергетика“ и „Комунални услуги (общини)“ за базата данни за 2014 г.⁽⁸¹⁾. Всяка стойност на разходите за дългов и за собствен капитал, изчислена въз основа на тези сектори, може да се разглежда като консервативна оценка за атомната електроцентрала Paks по две причини. Първо, в базата данни „Дамодаран“ не се прави разлика между регулираните и нерегулираните сегменти в тези сектори. Paks II е в нерегулиран сегмент, което предполага по-висок риск и следователно по-високи стойности на разходите за дългов и за собствен капитал от тези на регулираните фирми в същия сектор. Второ, поради големия си размер и мащаб атомните електроцентрали са по-рискови от средното предприятие за производство на електроенергия или комунални услуги⁽⁸²⁾.

В таблица 8 се посочват разходите за дългов и за собствен капитал преди облагане с данъци, взети директно от базата данни „Дамодаран“ за WACC за Западна Европа, както и секторните бета стойности⁽⁸³⁾. Таблицата също така съдържа средноаритметичната стойност за тези отрасли⁽⁸⁴⁾.

Таблица 8

Разходи за дълг (преди данъци) и собствен капитал на равнище отрасли за Западна Европа

Година	Разходи	Зелена електроенергия и електроенергия от възобновяеми източници	Енергетика	Комунални услуги (общини)	Производство и комунални услуги (средна стойност)
2014 г.	Дълг	—	5,90 %	5,40 %	5,65 %
	Собствен капитал	—	9,92 %	9,84 %	9,88 %
	β	—	1,09	1,08	
2017 г.	Дълг	4,41 %	3,96 %	3,96 %	4,11 %
	Собствен капитал	9,31 %	9,82 %	9,82 %	9,65 %
	β	1,01	1,08	1,08	

⁽⁸⁰⁾ Данните в тези таблици са коригирани, като към дълга е приложена ставката на унгарския корпоративен данък от 19 %.

⁽⁸¹⁾ Данни за сектора „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“ не бяха налични за базата данни за 2014 г. През 2016 г. този сектор имаше по-висока WACC, отколкото средната за другите два включени сектора, което показва, че включването му би увеличило стойността на оценката на WACC за 2014 г., ако имаше данни на разположение.

⁽⁸²⁾ Вж. бележка под линия 68.

⁽⁸³⁾ За данните в тази таблица са използвани бета стойности, взети от базата данни „Дамодаран“ за WACC на равнище отрасли.

⁽⁸⁴⁾ В настоящия случай е взета по-скоро средната, а не среднопретеглената стойност, като се използва броят на фирмите, включени във всеки сегмент, тъй като фокусът е върху заместващи сегменти, а не върху заместващи фирми. Вземането на среднопретеглената стойност няма да има значение за 2016 г., докато това би довело до малко по-високи стойности за 2014 г., което на свой ред би довело до по-високи стойности на WACC. Следователно, в настоящия контекст изборът на средна, а не на среднопретеглена стойност, е консервативен.

- б) При втората стъпка базата данни за рискови премии „Дамодаран“ се използва за изчисляване на средните дългови премии и премии за капиталов риск, които Унгария изисква спрямо останалите западноевропейски държави, принадлежащи към подгрупа „Развити европейски държави“ [вж. бележка под линия 77], както е посочено в таблица 9, в която подгрупа има предприятия, които осъществяват дейност в секторите, разгледани в Таблица 8, и които са включени в базата данни за WACC на равнище отрасли⁽⁸⁵⁾. Това ще бъде добавено към данните за разходите за дългов и собствен капитал, представени в първата стъпка а).

Таблица 9

Рискови премии за Унгария

(%)

Година	Рискова премия	Развити европейски държави	Унгария	Разлика
2014 г.	Рискова премия за държавата (облигации)	0,99	2,56	1,57
	Рискова премия за държавата (собствен капитал)	1,48	3,84	2,36
2017 г.	Рискова премия за държавата (облигации)	1,06	1,92	0,86
	Рискова премия за държавата (собствен капитал)	1,30	2,36	1,06

- в) При третата стъпка съответната разлика при специфичните за отделните държави рискови премии за Унгария, определена на втората стъпка б), се прибавя към разходите за дългов и собствен капитал, получени на първата стъпка а), и така се получават стойностите на разходите за дългов и собствен капитал за Унгария⁽⁸⁶⁾. Впоследствие се намира WACC за двете равнища на ливъридж, предложени от унгарските органи. Резултатите са обобщени в таблица 10.

Таблица 10

Разходи за дългово и капиталово финансиране и WACC (*) за Унгария

(%)

Година	Разходи	D/ (D+E)	Зелена електроенергия и електроенергия от възобновяеми източници	Мощност	Комунални услуги (общини)	Производство и комунални услуги (средна стойност)
2014 г.	Дълг преди облагане с данъци			7,47	6,97	7,22
	Дълг след облагане с данъци			6,05	5,65	5,85
	Собствен капитал			12,50	12,40	12,45
	WACC	50		9,28	9,02	9,15
	WACC	40		9,92	9,70	9,81

⁽⁸⁵⁾ Ключов елемент от оценката е това, че в „Дамодаран“ премията за рисков капитал за дадена държава се определя като сбора от премията на развит пазар и допълнителна рискова премия за държавата, базирана на спреда на държавата за неизпълнение и и пропорционално увеличена (с 1,5 през 2014 г. и 1,39 през 2016 г.), за да отрази по-високия капиталов риск на пазара. За повече подробности вж. работния лист „Explanation and FAQ“ („Обяснение и често задавани въпроси“) в базата данни за премии за капиталов риск, специфични за отделните държави, на Дамодаран, достъпна на адрес <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>.

⁽⁸⁶⁾ Обърнете внимание, че специфичната за Унгария допълнителна премия за рисков капитал, изчислена в подточка ii, ще трябва да бъде умножена по бета стойностите, представени в таблица 8:, за да бъде включена в стойността на разходите за собствен капитал, получена в подточка iii.

(%)

Година	Разходи	D/ (D+E)	Зелена електроенергия и електроенергия от възобновяеми източници	Мошност	Комунални услуги (общини)	Производство и комунални услуги (средна стойност)
2017 г.	Дълг преди облагане с данъци		5,27	4,82	4,82	4,97
	Дълг след облагане с данъци		4,27	3,91	3,91	4,03
	Собствен капитал		10,38	10,97	10,97	10,77
	WACC	50	7,32	7,44	7,44	7,40
	WACC	40	7,93	8,15	8,14	8,07

(*) Във формулата за WACC са използвани разходи за дългов капитал след облагане с данъци.

- (217) Тази методология предполага WACC за проекта Paks II в диапазона 9,15 — 9,81 % към датата на първоначалното решение за инвестиране през декември 2014 г. и в диапазон 7,40 — 8,07 % към февруари 2017 г. Този диапазон се основава на стойностите на ливъридж между 40 и 50 %, посочени в проучването за ПИУПИ. Също така трябва да се отбележи, че долната граница от 9,15 % за WACC за 2014 г. вероятно би трябвало да се коригира нагоре, когато има на разположение данни за „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“ за 2014 г. Също така изричното включване на допълнителна рискова премия за атомните електроцентрали (вж. бележка под линия 68) би увеличило двата диапазона.

Заклучение относно WACC

- (218) При двете методологии, използвани за оценка на пазарен съпоставим показател за WACC, се получават припокриващи се интервали. Като цяло стойностите за 2017 г. са средно по-ниски от тези за 2014 г., като отразяват основно пазарната оценка на безрисковата норма на възвръщаемост на Унгария. Съответните интервали са обобщени в таблица 11.

Таблица 11

Обобщение относно WACC

(%)

	Декември 2014 г.	Февруари 2017 г.
Подход „от долу нагоре“	9,66 — 10,36	7,75 — 8,38
Подход на съпоставителен анализ	9,15 — 9,81	7,40 — 8,07
Цялостен диапазон	9,15 — 10,36	7,40 — 8,38
Средна стойност	9,76	7,89

- (219) В таблица 11 са показани данни за WACC в диапазона 9,15 — 10,36 % за първоначалното решение за инвестиране през декември 2014 г. и данни в диапазона 7,40 — 8,38 % за февруари 2017 г. Всички тези стойности на WACC трябва да се разглеждат като консервативни, защото не включват потенциалната рискова премия, която изискват проектите за атомни електроцентрали⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁷⁾ Освен това долната граница от 9,15 % за 2014 г. вероятно би трябвало да се коригира нагоре, ако имаше на разположение данни за „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“ за 2014 г.

5.1.1.2. Оценка на Комисията за IRR на проекта

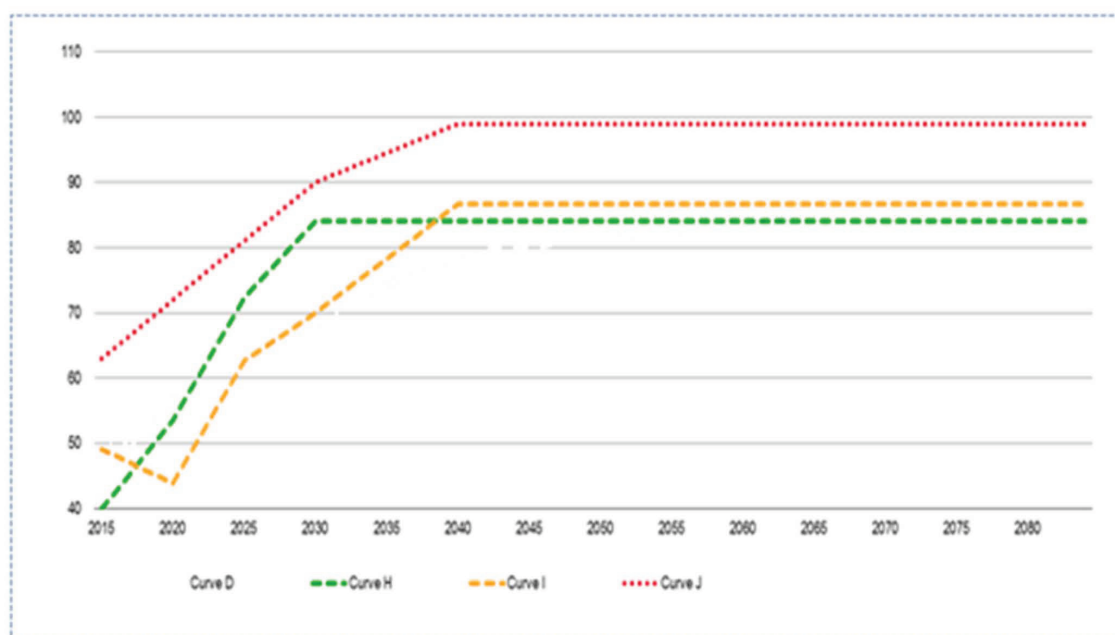
- (220) При оценката на IRR Комисията използва финансовия модел, представен от Унгария. По-специално, Комисията прие методологията, използвана във финансовия модел, както и вложените данни за модела, с изключение на прогнозата за цените на електроенергията, за разглеждания централен сценарий. Въпреки това Комисията отбелязва:
- а) стойността на IRR е много чувствителна към избраната за изчислението прогноза за цените. Така например, поради прилагането на обменния курс EUR/USD от ноември 2014 г. ⁽⁸⁸⁾, а не обменния курс от октомври 2015 г. (изборът на унгарското правителство), за получаване на прогнозата за базираните в евро цени на Международната агенция по енергетика от 2014 г. (която се основава на прогнозни данни в публикацията IEA WEO 2014) IRR на проекта намалю с повече от 0,8 %. Това налага извършването на нова оценка на прогнозата за цените, която е в основата на изчисляването на IRR на проекта.
- б) Стойността на IRR е чувствителна също и към i) коефициента на натоварване (или процента на използване) на блоковете на атомната електроцентрала, ii) различните разходни елементи, свързани с проекта, включително разходите във връзка със собствеността през периода на строителство, както и последващите разходи за експлоатация и поддръжка през периода на експлоатация, и iii) потенциалните закъснения при строителството. Въздействието на промените при тези фактори трябва да бъде внимателно оценено, т.е. с изключение на някои малки отклонения, разгледани от Унгария във финансовия модел, в рамките на анализ на чувствителността, който осигурява проверка на достоверността на основните резултати.
- (221) Поради това, за да се осигурят по-точни прогнозни резултати за IRR на проекта, както и за придружаващия анализ на чувствителността и проверките за достоверност, Комисията направи известно прецизиране на компонентите, използвани за оценката на IRR. По-специално, Комисията преразгледа и допълни прогнозите за цените, представени от Унгария. В допълнение, освен че използва стойностите на разходите и коефициента на натоварване, предложени от Унгария за централния сценарий на финансовия модел, Комисията включи и информацията, предоставена от заинтересованите страни, за да се подобри точността на резултатите. И накрая, Комисията направи задълбочена проверка на чувствителността на резултатите, като симулира промени във всички съответни параметри на модела.
- (222) Подобно на WACC, съответните диапазони на IRR бяха изчислени въз основа на наличната информация през февруари 2017 г. (данните от 2017 г.) и по време на първоначалното решение за инвестиране на 9 декември 2014 г. (данните от 2014 г.).

Прогнози за цените

- (223) Отправната точка за оценката на Комисията на прогнозите за цените са кривите на прогнозните цени, представени на фигура 16 в икономическото проучване, предоставено от Унгария, заедно с прогнозата за цените, базирана на публикацията IEA WEO (2014), използвана от Комисията в решението за откриване на процедурата. За да обхване целия очакван период на експлоатация на блоковете на Paks II, Комисията разшири тези графики, като включи само онези, които обхващат периодите съответно до 2030 г. и до 2040 г., като прогнозираните равнища на цените се поддържат на стойностите им към момента на затварянето на блоковете (т.е. 2030 г. и 2040 г.). Тези прогнози за цените са илюстрирани на фигура 14.

⁽⁸⁸⁾ Дата на издаване на прогнозата за цените на Международната агенция по енергетика от 2014 г.

Фигура 14

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Кривата D се счита за поверителна информация/търговска тайна.

Източник: икономическото проучване и финансовият модел [вж. съображение 69].

- (224) Кривата D на фигура 14 беше използвана от Комисията в решението за откриване на процедурата за изчисляване на IRR на проекта. Освен това кривата H представлява прогнозата от проучване на пазара от 2014 г. на BMWi (Федералното министерство на икономиката и енергетиката на Германия), кривата I представлява прогноза за референтен сценарий от 2014 г. на BMWi, кривата J представлява прогнозата за цените на електроенергията от публикацията IEA WEO 2014, като превръщането на цифрите в щатски долари в цифри в евро беше направено по приблизителния среден обменен курс EUR/USD за септември 2015 г. от 0,9 ⁽⁸⁹⁾. Изчисленията на IRR, представени от Унгария, се основават главно на кривите H, I и J.
- (225) Комисията извърши следните корекции на кривите, представени на Фигура 14. Кривата J бе коригирана въз основа на средния обменен курс EUR/USD, наличен по време на прогнозите в щатски долари от публикацията IEA WEO 2014, публикувани през ноември 2014 г. По това време средният обменен курс EUR/USD за предходните 3 месеца е 0,79. На кривата L на фигура 15 е нанесена същата корекция ⁽⁹⁰⁾.

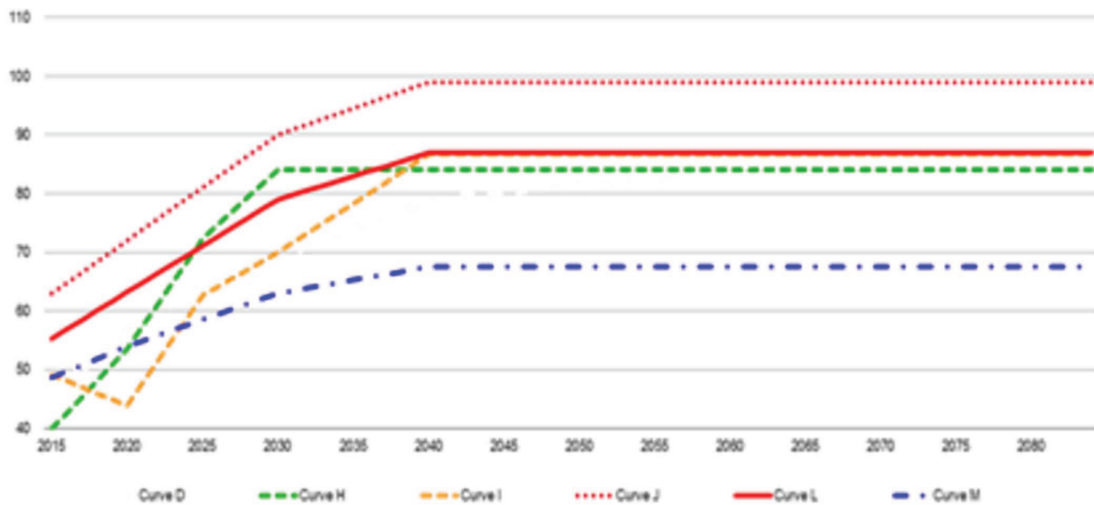
⁽⁸⁹⁾ Унгарското правителство не е предоставило подробности за използваните обменни курсове. Приложената стойност от 0,9 може да бъде приспадната от финансовия модел. Средният месечен обменен курс за септември 2015 г. беше 0,89. Тази стойност на обменния курс EUR/USD (заедно с другите стойности, използвани в настоящия документ) е взета от интернет страницата на ЕЦБ на адрес http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?sessionId=B13D3D3075AF28A4265A4DF53BE1ABC0?SERIES_KEY=120.EXR.D.USD.EUR.SP00.A&start=01-07-2014&end=15-11-2016&trans=MF&submitOptions.x=46&submitOptions.y=5.

⁽⁹⁰⁾ Поради големите разлики в обменния курс EUR/USD Комисията избра среден обменен курс през 3-те месеца, предшестващи датата на първоначалното решение за инвестиране от 9 декември 2014 г., което включва и публикуването на IEA WEO 2014. Като алтернатива може да се използват средни годишни обменни курсове. Средният годишен обменен курс преди декември 2014 г. е 0,75, което би довело до малко по-ниска стойност на IRR, следователно предпочетенят вместо това тримесечен среден обменен курс за настоящия анализ е консервативен избор.

- (226) Освен това, за да изчисли точната IRR за февруари 2017 г., Комисията очертава ценовите прогнози, включени в публикуваното на 16 ноември 2016 г. издание „Световни перспективи за енергетиката“ на Международната агенция по енергетика за 2016 г. (IEA WEO 2016) ⁽⁹¹⁾. Тъй като първоначалните цифри бяха предоставени в щатски долари, Комисията използва тримесечния среден обменен курс EUR/USD (от средата на август 2016 г. до средата на ноември 2016 г.) от 0,9, съответстващ на тази дата на публикуване, за да получи цифрите в евро ⁽⁹²⁾ ⁽⁹³⁾. Кривата M на фигура 15 по-долу показва тази прогноза за цените.

Фигура 15

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Кривата D се счита за поверителна информация/търговска тайна.

Източник: икономическото проучване и финансовият модел (вж. съображение 69) и изчисленията на Комисията.

- (227) На тази фигура са илюстрирани два основни пункта. Първо, при прилагането на правилния обменен валутен курс за превръщане на стойностите в щатски долари в стойности в евро прогнозата за цените за Европа на IEA WEO 2014 става с около 12 % по-ниска (кривата L се намира под кривата J). Второ, прогнозата за цените на IEA WEO, публикувана през ноември 2016 г., е средно с малко над 20 % по-ниска от прогнозата за цените, публикувана в същото издание две години по-рано (кривата L и кривата M). Това може да се отнася до падащите цени на електроенергията през 2014 г. и 2016 г. и необходимите корекции на прогнозата ⁽⁹⁴⁾. Следователно всяка направена оценка по отношение на прогнозата за 2016 г. и всяко свързано изчисление на IRR следва да вземат предвид този спад в ценовите прогнози и трябва да се съсредоточат върху кривата M на фигура 15 ⁽⁹⁵⁾.

⁽⁹¹⁾ Вж. <http://www.worldenergyoutlook.org/publications/weo-2016/>.

⁽⁹²⁾ Вж. данните за цената на електроенергията на едро в таблица 6.13 на страница 267 от публикацията IEA WEO 2016.

⁽⁹³⁾ Отново съответният годишен среден обменен курс за разглеждания случай е 0,89, което прави избора на 3-месечен среден валутен курс по-консервативен за настоящия анализ.

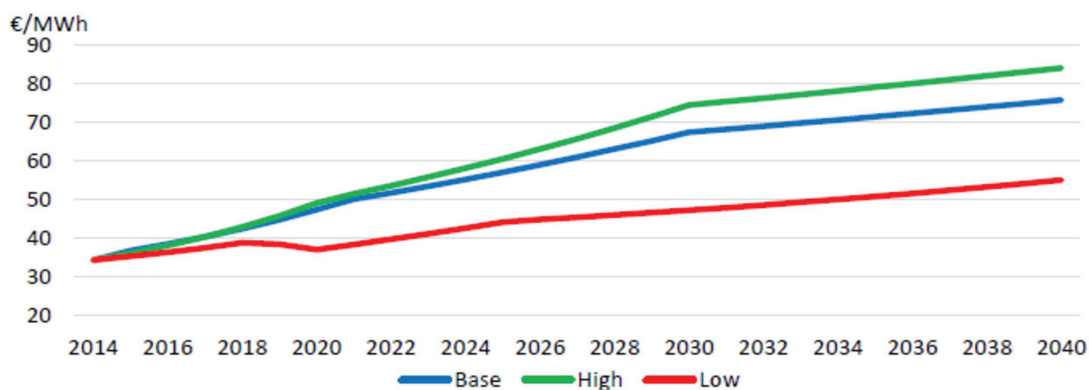
⁽⁹⁴⁾ Подобни корекции в посока надолу на прогнозите за цените на електроенергията между 2014 г. и 2015 г. бяха предприети също така от националната електропреносна мрежа на Обединеното кралство — вж. например стр. 46 от енергийните сценарии за бъдещето на Обединеното кралство от 2014 г., изготвени от националната електропреносна мрежа на Обединеното кралство, достъпни на адрес <http://www2.nationalgrid.com/UK/Industry-information/Future-of-Energy/FES/Documents-archive/>, и стр. 36 от енергийните сценарии за бъдещето на Обединеното кралство от 2015 г., изготвени от националната електропреносна мрежа на Обединеното кралство, достъпни на адрес: <http://www2.nationalgrid.com/UK/Industry-information/Future-of-Energy/FES/Documents-archive/>, означаващи средно намаление от 12 % за прогнозните цени на електроенергията за прогнозния период 2016—2035 г. Не беше намерено такова сравнение за данните на BMWi.

⁽⁹⁵⁾ В своя количествен анализ Комисията приема направените от Унгария допускания за увеличаване на цените на електроенергията до 2040 г., които след това остават постоянни. Това е консервативен избор. Като алтернатива могат да се построят сценарии за прогнозиране на цените, в които по-непосредствено се отчита въздействието на широкомащабното навлизане на технологии за възобновяема енергия върху цените на електроенергията на едро, когато наблюдаваните понастоящем ниски цени ще бъдат нормата и високите цени ще произтичат от недостига и зависимостта от метеорологичните условия. При такъв сценарий ще бъдат получени бъдещи цени, които са близки до настоящите цени, което предполага по-ниска възвръщаемост на инвестицията, отколкото тези, които ще бъдат изрично разглеждани в следващите раздели.

- (228) Във връзка с прогнозите за цените на IEA WEO трябва да се отбележи, че те се основават на оценката на „сценария при нови политики“⁽⁹⁶⁾. Изчерпателната оценка следва да включва и другите сценарии, разгледани от IEA WEO, като „сценария при текущите политики“ и „сценария при ниски цени на нефта“, както е направено в проучването на Candole във връзка с прогнозите за цените от публикацията IEA WEO 2015⁽⁹⁷⁾. Това е важно, защото изборът на различен вариант на политиката води до различни методи за прогнозиране на цените, както е показано на Фигура 12 и възпроизведено на фигура 16 по-долу.

Фигура 16

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh)

Източник: Candole Partners.

- (229) Базовият, оптимистичният и песимистичният сценарии на фигура 16 съответстват на сценария при нови политики, сценария при текущите политики и сценария при ниски цени на нефта в публикацията IEA WEO 2015 [вж. също съображение 128]. От фигура 16 проличава, че според сценария при текущите политики се очакват малко по-високи цени на електроенергията в бъдеще, отколкото според сценария при нови политики, докато според сценария при ниски цени на нефта се очакват значително по-ниски цени на електроенергията в бъдеще, отколкото в сценария при нови политики (прогнози, направени през 2015 г.). Това трябва да се вземе предвид при един подробен анализ на чувствителността за изчисляване на IRR на проекта за Paks II⁽⁹⁸⁾.
- (230) Освен това, за да могат да се тълкуват и оценяват точно данните за дългосрочната прогноза за цените, изготвени от различни институции, тези данни следва да бъдат свързани с цените за електроенергия по фючърсни договори, подписвани на електроенергийните борси, дори ако последните се отнасят до много по-кратки времеви хоризонти, както е илюстрирано на фигура 12. Кривите на цените на фигура 13, като се направи сравнение на цените по германските и унгарските фючърсни договори с най-ниските ценови прогнози на IEA WEO (тези, съответстващи на сценария при ниски цени на нефта), показват, че дори последните прогнози за цените на IEA WEO 2015 може да са прекалено оптимистични, тъй като може да надценяват бъдещите цени на електроенергията. Този факт също трябва да бъде взет предвид при определянето на IRR на проекта Paks II, както и всеки подкрепящ анализ на чувствителността.

Коефициент на натоварване, различни разходни елементи и закъснения

- (231) Поради големия си мащаб, сложността на строителните работи и продължителността на периода на експлоатация атомните електроцентрали са изложени на несигурност по отношение, наред с друго, на коефициента на натоварване, времето за строителство и различните елементи на разходите. Това на свой ред оказва съществено въздействие върху IRR на проекта.

⁽⁹⁶⁾ Вж. съображение 128 за определение на „сценария при нови политики“.

⁽⁹⁷⁾ Вж. съображение 128 и бележка под линия 53: Сценарият при текущите политики отчита само политиките, приети няколко месеца преди отпечатването на публикацията. В „сценарий 450“ се описва пътят за постигане на целта от 2 °C по отношение на климата чрез технологии, които предстои да станат достъпни в търговски мащаби. И накрая, сценарият при ниски цени на нефта изследва последиците от устойчивите по-ниски цени (произтичащи от по-ниските цени на нефта) върху енергийната система.

⁽⁹⁸⁾ Комисията не предприе такъв подробен количествен анализ поради липсата на висококачествени съответни данни. Независимо от това е видно, че кривата на цените, съответстваща на сценария при ниски цени на нефта, ще води до значително по-ниска стойност на IRR, отколкото кривата на цените, съответстваща на сценария при нови политики.

- (232) Трудността при оценката на тези несигурности се крие във факта, че Paks II е проект за атомна електроцентрала от поколение III +, а понастоящем няма такива функциониращи централи⁽⁹⁹⁾. Следователно всеки съпоставителен анализ е хипотетичен. Технологичната разлика между атомните електроцентрали от поколение III и от поколение III + е твърде голяма, за да се твърди, че посочените в съображение 231 несигурности не засягат Paks II.

Коефициент на натоварване

- (233) Изчисленията на IRR на унгарското правителство се основават на допускането за среден коефициент на натоварване от [90—95] % (*) за Paks II. Това е много по-висока стойност от средногодишния коефициент на натоварване за всички атомни електроцентрали в света в размер на 72 %, както е посочено в „Световната ядрена промишленост — доклад за състоянието, 2015 г.“ (WNISR2015)⁽¹⁰⁰⁾. От своя страна IEA WEO 2014 отбелязва в своята публикация „Перспективи за ядрената енергетика“, че „[м]ежду 1980 и 2010 г. средният глобален коефициент на използване на мощността за реактори се е увеличил от 56 % на 79 %. Това е резултат от по-добро управление, което значително съкрати периодите на прекъсване на енергопроизводството за планирана поддръжка и зареждане с гориво. Най-ефективните реактори достигат коефициенти на използване на мощността от около 95 %. Тъй като електроцентралите остаряват обаче, постигането на такива високи равнища може да е трудно, тъй като се изискват по-чести проверки и тестване на компонентите⁽¹⁰¹⁾.“
- (234) Следва да се отбележи, че такива данни за високо натоварване могат лесно да бъдат изложени на риск поради аварии по време на срока на експлоатация на електроцентралата. Така например, аварията през 2003 г. в блок 2 на Paks NPP намали средния коефициент на натоварване за периода 1990—2015 г. с почти пет процентни пункта от 85,3 % на 80,7 %.
- (235) Допълнително предизвикателство за двата нови реактора на Paks II за поддръжане на коефициент на натоварване над 90 % е това, че се предвижда централата да работи едновременно с някои от блоковете на Paks NPP. Екологичното въздействие на двете атомни електроцентрали върху река Дунав, намираща се в непосредствена близост до тях, през горещите летни дни може да изисква намаляване на производството на една от централите. Тъй като се предполага, че двата нови реактора на Paks II ще работят постоянно с висок коефициент на натоварване, това ще доведе до намаляване на производството и намаляване на приходите за Paks NPP, икономически разход, който трябва да бъде взет предвид при оценката на икономическата жизнеспособност на проекта Paks II.

Разходи

- (236) Разходите през жизнения цикъл на дългосрочен проект могат значително да се отклонят от прогнозираните дългосрочни стойности, представени в първоначалния бизнес план на проекта. Типичните причини за това са невключването на всички релевантни разходни елементи в бизнес плана или използването на твърде оптимистични допускания и оценки на разходите.
- (237) Поради сложността на тези проекти реалните разходи за изграждане на атомни електроцентрали често са много по-високи от прогнозираните. Така например, разходите за изграждане на електроцентралите AREVA EPR от поколение III + във Франция и Финландия бяха почти три пъти по-големи от първоначалните разходи, включени в договора за строителство⁽¹⁰²⁾. При реакторите Westinghouse AP1000, които се строят в Китай и САЩ, също се наблюдава значително надхвърляне на разходите с около 20 % или повече, а разходите за атомната електроцентрала Rosatom AES-2006 в Беларус са почти удвоени спрямо първоначалните разходи за строителство⁽¹⁰³⁾.
- (238) Макар че по принцип договорите с фиксирана цена „до ключ“ могат да осигурят защита на собственика при увеличени разходи за строителство, те често не покриват всички разходи на новите реактори. Съответно разходите на собственика, включително разходите за получаване на необходимите разрешителни, разходите за присъединяване към мрежата, разходите за управление на отпадъците и извеждане от експлоатация, както и разходите за околната среда,

⁽⁹⁹⁾ Вж. раздел 2.3.

(*) Коефициентът на натоварване се счита за търговска тайна и е заместен с по-широк диапазон на този коефициент.

⁽¹⁰⁰⁾ Вж. стр. 25 от WNISR2015.

⁽¹⁰¹⁾ Вж. стр. 350 от IEA WEO 2014.

⁽¹⁰²⁾ Вж. <http://www.world-nuclear-news.org/NN-Flamanville-EPR-timetable-and-costs-revised-0309154.html> и http://www.theecologist.org/News/news_analysis/2859924/finland_cancels_olkiluoto_4_nuclear_reactor_is_the_epr_finished.html.

⁽¹⁰³⁾ Вж. стр. 66 от WNISR2015.

не са фиксирани и могат да се увеличат. От своя страна доставчикът може да реши да не поема допълнителни разходи над определени граници и може да предполага, че увеличението на разходите се дължи на промени, поискани от собственика. Такъв спор може да завърши с арбитраж или в съда, като по този начин допълнително се увеличават разходите, свързани с инвестицията.

- (239) Бизнес планът за атомната електроцентрала Paks II изглежда съдържа и някои допускания за разходите, които биха могли да се считат за оптимистични. Според становищата на заинтересованите страни прогнозните данни може да са прекалено оптимистични за следните елементи:

- охлаждане на атомната електроцентрала: във финансовия модел е възприета система за охлаждане с прясна вода, подкрепена от Унгария, а не по-скъпа охладителна система, основана на охладителна кула, каквато е необходима според члена на ЕП г-н Jávor; в проучването на въздействието върху околната среда на проекта не е представен подробен количествен анализ на разходите и ползите от двете системи. Освен това може да е необходимо да се инсталира по-скъпо струваща охладителна кула по време на успоредната експлоатация на двете електроцентрали⁽¹⁰⁴⁾;
- присъединяване към електроенергийната мрежа: финансовият модел включва обща сума от [43 000—51 000] (*) млн. HUF, или [124—155] (*) млн. евро, което е по-малко от сумата от 1,6 млрд. евро, представена от члена на ЕП г-н Jávor; никоя от страните не е предоставила подробна информация за това как са изчислени тези цифри;
- разходи за резерви: финансовият модел не включва елемент, който би могъл да бъде отнесен към разходите от въздействието на атомната електроцентрала Paks II върху унгарската електроенергийна система, например изисквания за допълнителни резерви; допълнителни резерви ще се изискват от закона поради големия мащаб на отделните блокове на Paks II, според члена на ЕП г-н Jávor;
- разходи за застраховки: застраховка, която покрива големи аварии, които атомните електроцентрали могат да причинят, т.е. надпроектни аварии (BDVA), може да струва повече от [15 000—20 000] (*) млн. HUF, или [45—60] (*) млн. евро, посочени във финансовия модел⁽¹⁰⁵⁾;
- разходи за поддръжка: не се очакват големи разходи за ремонти по време на срока на експлоатация на атомната електроцентрала; разходи за ремонт може да са необходими поради преждевременно стареене на някои от елементите на атомната електроцентрала или поради инциденти или аварии, възникнали по време на срока на експлоатация на централата⁽¹⁰⁶⁾.

- (240) Комисията отбелязва, че всяко дължащо се на опасенията, изброени в съображение 239, отклонение от предоставените от Унгария цифри, така, както са представени в бизнес плана (и финансовия модел) на Paks II, би довело до намаляване на стойността на IRR на проекта⁽¹⁰⁷⁾.

Потенциални закъснения

- (241) При изграждането на атомни електроцентрали има тенденция към закъснения и това увеличава времето за строителство⁽¹⁰⁸⁾. Основните причини за закъсненията при строителството включват проблеми с проектирането, недостиг на квалифицирана работна ръка, загуба на експертен опит, проблеми с веригата на доставките, лошо планиране и проблеми, свързани с първа по рода си технология (FOAK)⁽¹⁰⁹⁾ ⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Вж. раздел 6.3 от проучването на въздействието върху околната среда, на разположение на адрес: <http://www.mvmpaks2.hu/hu/Dokumentumtarolo/Simplified%20public%20summary.pdf>.

(*) Данните във финансовия модел се считат за търговска тайна и са замасирани с по-широки диапазони.

⁽¹⁰⁵⁾ Разходите за подобни BDVA могат лесно да надхвърлят 100 милиарда евро и потенциално да достигнат стойности в размер на стотици или дори хиляди милиарди евро (виж стр. 20—24 от „The true costs of nuclear power“ („Истинските разходи за ядрена енергия“) от Wiener Umwelt Anwaltshaft и Österreichische Ökologie Institute, на разположение на адрес <http://wua-wien.at/images/stories/publikationen/true-costs-nuclear-power.pdf>). Като се има предвид, че BDVA се случва веднъж на всеки 25 години (1986 г. (Чернобил) и 2011 г. (Фукушима) и има близо 400 ядрени реактора, действащи по целия свят, съществува вероятност от $2 \times (1/400) = 0,5\%$ на двата реактора на Paks II да се случи надпроектна авария през първите 25 години от експлоатацията им. Цената на застрахователното покритие за такива шети обикновено е много по-висока от очакваната стойност на шетите, причинени от такава авария, т.е. от $0,5\% \times 100$ млрд. EUR = 500 млн. EUR (като се взема по-консервативната оценка за стойността на шетите, причинени от реално случила се надпроектна авария).

⁽¹⁰⁶⁾ В проучването на г-н Felsmann е установен такъв основен ремонт на Paks I. Макар че унгарското правителство изключва необходимостта от подобни ремонти за Paks II, основанията за такова изключване не са ясни.

⁽¹⁰⁷⁾ Комисията не предприе подробен количествен анализ на въздействието на подобни отклонения поради липсата на висококачествени съответни данни. Вместо това част от информацията, представена в съображение 239, беше използвана като аргументи за анализа на чувствителността, въз основа на който е определена IRR на проекта (вж. съображения 245 и 246 в следващия раздел).

⁽¹⁰⁸⁾ Вж. стр. 33 от WNISR2015.

⁽¹⁰⁹⁾ Вж. стр. 58—60 от WNISR2015.

⁽¹¹⁰⁾ В публикацията IEA WEO 2014 също се отбелязва, че строителството на първи по рода си проект може да отнеме много по-дълго време и да е свързано с много по-високи разходи, отколкото при по-зрелите проекти поради липсата на опит и обучение — вж. стр. 366.

- (242) Що се отнася до закъсненията в периода на изграждане, първите две електроцентрали от поколение III +, които на практика бяха построени и пуснати в експлоатация, електроцентралата Oikiluoto-3 във Финландия (начало на строителството: 2005 г.) и електроцентралата Flamanville във Франция (начало на строителството: 2007 г.), са имали закъснения от повече от пет години всяка ⁽¹¹¹⁾. И двете електроцентрали са модел Areva EPR.
- (243) Четирите проекта AES-2006 от поколение III + на Rosatom в Русия, чието строителство започна между 2008 и 2010 г., също претърпяха закъснения, както е описано в Таблица 3 в съображение 99. Например изграждането на един от двата блока V-491 (Paks II е по същия проект) на електроцентралата Leningrad II в Санкт Петербург (чието въвеждане в експлоатация първоначално беше предвидено за октомври 2013 г.) бе прекъснато, когато стоманена конструкция на защитната обвивка се срути на 17 юли 2011 г. ⁽¹¹²⁾, поради което пускането му в експлоатация сега се предвижда за средата на 2017 г., докато другият блок се очаква да бъде пуснат в експлоатация до 2016 г. и понастоящем се предвижда да бъде присъединен към мрежата едва през 2018 г. ⁽¹¹³⁾ Изграждането на друг блок в Niemen в Калининград беше спряно през 2013 г. ⁽¹¹⁴⁾
- (244) Като резултат последната хронология на изграждането на електроцентрали от поколение III + предполага, че закъсненията по време на строителството не са необичайни ⁽¹¹⁵⁾. Това на свой ред дава отражение върху IRR. Това отражение може да бъде смекчено само до определена степен, като бъдат заложени обезщетения за вреди при определени обстоятелства.

Изчисляване на IRR

- (245) Комисията използва предоставения от Унгария финансов модел за изчисляване на диапазоните за съответните стойности за IRR за декември 2014 г. и февруари 2017 г. Комисията по-специално:
- се позова на стойностите на разходите, включени във финансовия модел от унгарското правителство като отправна точка,
 - актуализира кривите на прогнозите на цените във финансовия модел в посоката, разгледана в подраздел „Прогнози за цените“ [вж. съображения 223—230] — за изчисляване на IRR за декември 2014 г. бяха използвани кривите на прогнозите за цените H, I и L, а за изчисляване на IRR за февруари 2017 г. беше използвана кривата M,
 - разработи анализ на чувствителността, основан на т.нар. анализ „Монте Карло“, за да получи съответните диапазони за стойностите на IRR, съответстващи на двете точки във времето, а именно декември 2014 г. и февруари 2017 г. ⁽¹¹⁶⁾
- (246) Анализът на чувствителността „Монте Карло“ беше използван за оценка на отклоненията на IRR от централната ѝ стойност в следствие на малки промени в стойностите на различните входящи данни за модела. Бяха приети следните отклонения от въведените от Унгария стойности:
- малки симетрични отклонения в използваните бъдещи инфлация, валутен курс, оперативни разходи, разходи за гориво, разходи за поддръжка, разходи за управление на отпадъците и извеждане от експлоатация, очакван срок на експлоатация и крива на прогнозата на цените ⁽¹¹⁷⁾,

⁽¹¹¹⁾ За закъсненията при електроцентралата Oikiluoto-3 вж. <http://www.world-nuclear-news.org/C-Oikiluoto-EPR-supplier-revises-compensation-claim-1002164.html>. За закъсненията при електроцентралата Flamanville вж. <http://www.world-nuclear-news.org/NN-Flamanville-EPR-timetable-and-costs-revised-0309154.html>.

⁽¹¹²⁾ Вж. стр. 64 от WNISR2015.

⁽¹¹³⁾ Вж. <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-o-s/russia-nuclear-power.aspx>.

⁽¹¹⁴⁾ Вж. стр. 63 от WNISR2015, както и статиите в пресата <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2013-06-12/russia-freezes-construction-nuclear-power-plant-kaliningrad> и <http://www.bsrrw.org/nuclear-plants/kaliningrad/>

⁽¹¹⁵⁾ Всъщност самата Унгария очаква закъснения (вж. съображение 99).

⁽¹¹⁶⁾ Това е по-надежден анализ на чувствителността от онези, използвани от Унгария във финансовия модел (вж. съображение 177), тъй като при тях се разглежда въздействието върху WACC и IRR на промените в само една основна променлива. Вместо това анализът „Монте Карло“ позволява да се установи влиянието на промените в стойността на повече от една основна променлива.

⁽¹¹⁷⁾ Тези отклонения са взети от нормалните разпределения, като средната стойност е равна на базовите стойности, включени във Финансовия модел, а стандартното отклонение е равно на отклоненията, включени в анализа на чувствителността на Финансовия модел — 95 % от стойностите, взети от тези нормални разпределения, попадат в рамките на двукратния размер на избраното стандартно отклонение на разпределението. Избраните двойки средна стойност — стандартно отклонение са следните: i) инфлация ([0 — 2] %*; 0,25 %), ii) валутен курс (HUF/EUR) [300 — 310]*; 10 %), iii) ценова чувствителност (всяка отделна крива; 2,5 EUR/MWh) и iv) срок на експлоатация на централата (60; 5). За различните елементи на периодичните разходи: i) оперативни разходи, ii) разходи за гориво, iii) разходи за поддръжка и iv) разходи за извеждане от експлоатация и управление на отпадъците е избрано стандартно отклонение от 10 % от съответната периодична стойност.

* В тази бележка под линия избраните методи във финансовия модел се считат за търговска тайна и са заменени с по-широки диапазони.

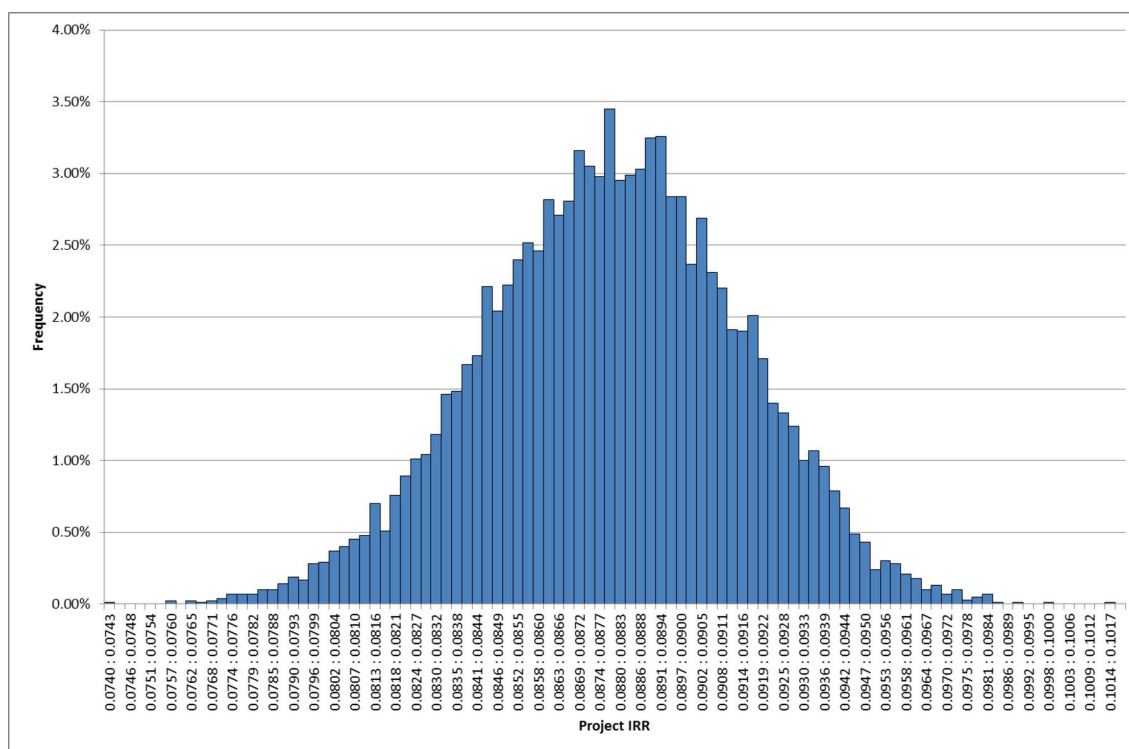
- малки асиметрични отклонения за бъдещите коефициенти на прекъсване на енергопроизводството — отклоненията надолу са ограничени от пълното (100-процентно) използване на капацитета и се приема, че са по-малки от отклоненията нагоре спрямо базовата стойност от [5—10] % (**) (т.е. коефициент на използване на капацитета от [90—95] % (**))⁽¹¹⁸⁾,
- в анализа „Монте Карло“ не бяха включени закъснения по проекта поради непълния начин за третиране на закъсненията във финансовия модел (вж. съображение 249 по-долу).

На фигура 17 и фигура 18 по-долу е показано разпределението на стойностите на IRR на проекта за двата периода на оценката. Във всеки от двата случая резултатът се основава на 10 000 симулации⁽¹¹⁹⁾.

- (247) За декември 2014 г. центърът на разпределението на прогнозната IRR е в 8,79 %, докато 90 % от изчислените стойности на IRR попадат в интервала [8,20 %; 9,36 %].

Фигура 17

Стойности на IRR за декември 2014 г.

Източник: изчисления на Комисията

- (248) За февруари 2017 г. центърът на разпределението на прогнозната IRR е около 7,35 % и 90 % от изчислените стойности на IRR попадат в интервала [6,79 %; 7,90 %]⁽¹²⁰⁾:

(**) Базовата стойност и коефициентът на използване на капацитета се считат за търговска тайна и са заменени с по-широки диапазони.

⁽¹¹⁸⁾ Понеже базовият коефициент на прекъсване е малък при [5—10]*** %, отклоненията нагоре, т.е. по-големите коефициенти на прекъсване, могат да бъдат потенциално по-високи от отклоненията надолу, т.е. по-малките коефициенти на прекъсване. Избрано е триъгълно разпределение с крайни точки от 5 % и 12 % (съответстващи на коефициентите на натоварване 88 % и 95 %) и централен пик при [5—10]*** % (базова стойност).

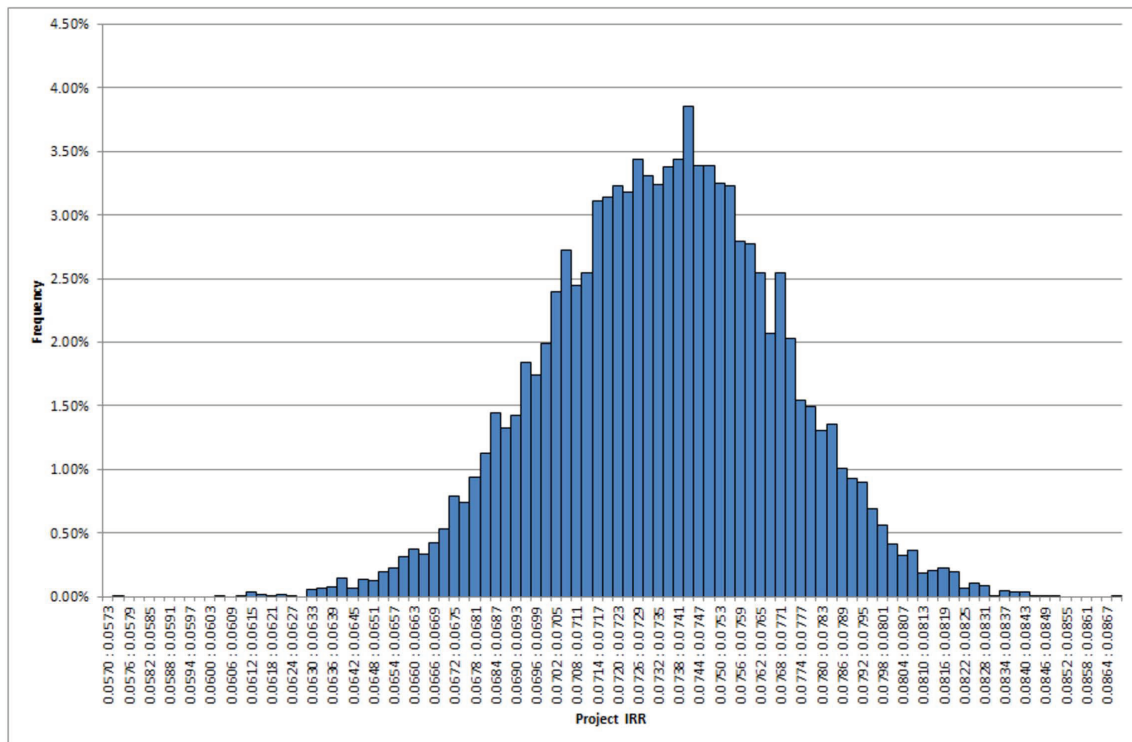
*** В тази бележка под линия базовата стойност се счита за търговска тайна и е заменена с по-широк диапазон.

⁽¹¹⁹⁾ Трябва да се отбележи, че през тези периоди не се приема корелация между различните променливи.

⁽¹²⁰⁾ И за двете години стойностите на IRR, оценени от Комисията, са по-ниски от представените от Унгария най-вече поради по-ниските прогнози за бъдещите цени, а също и поради по-общ анализ на чувствителността (вж. съображение 246).

Фигура 18

Стойности на IRR за февруари 2017 г.

Източник: изчисления на Комисията.

- (249) Трябва да се отбележи, че въздействието на потенциалните закъснения не е включено в изчисленията на IRR, на които се основават фигура 17 и фигура 18. Основната причина за това е непълното третиране на закъсненията от финансовия модел. По-конкретно финансовият модел позволява следните видове закъснения:

- закъснения, които вече са настъпили преди началото на строителните работи (означени във финансовия модел като „закъснения по време на строителството“),
- закъснения, които са настъпили след приключването на строителните работи (означени във финансовия модел като „последващи закъснения, невключени в договорната цена“).

- (250) Комисията отбелязва, че тези два сценария за закъснения, включени във финансовия модел, са основни и не могат да бъдат използвани за адекватно моделиране на истинското въздействие на най-често срещаните видове закъснения, например когато закъснения с различна продължителност настъпват на различни етапи от периода на строителство⁽¹²¹⁾.

- (251) Диапазоните на IRR за двете точки във времето, които са взети предвид при оценката, са обобщени в таблица 12 по-долу. Прогнозната IRR е по-ниска за февруари 2017 г. поради прогноза за намаление на цените на електроенергията между 2014 г. и 2017 г. Въпреки това и двете оценки могат да се считат за консервативни предвид факта, че някои качествени елементи, описани в съображения 238 и 239, и недостатъци в оценките на унгарските органи не могат да бъдат включени количествено във финансовия модел.

⁽¹²¹⁾ Освен това подобни закъснения най-вероятно ще бъдат съчетани с надхвърляне на разходите. По-специално, надхвърляне на разходите може да настъпи въпреки характера на договора за ИСС като договор с фиксирана цена „до ключ“ по две причини: i) фиксираната цена се отнася само за разходите на доставчиците, но не и за разходите на собствениците, и ii) ако доставчиците обсъждат някои увеличения на разходите, които са тяхна отговорност, евентуалният правен спор определено ще увеличи разходите по проекта.

Таблица 12
Обобщение на IRR

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Диапазон	8,20 —9,36	6,79 —7,90
Средна стойност	8,79	7,35

(%)

5.1.1.3. Оценка на Комисията на LCOE

- (252) От съображения за изчерпателност и с цел отразяване на цялата представена от Унгария информация [вж. съображения 69 и 81—82], Комисията разгледа накратко също и икономическата жизнеспособност на Paks II, като използва мярката стандартни разходи за производството на електроенергия (LCOE) (вж. раздел 3.1.1.3).
- (253) При оценката на LCOE на унгарска атомна електроцентрала, подобна на Paks II, Комисията използва като отправна точка проучването на ОИСП/IEA/NEA от 2015 г. [вж. съображение 81]. В това проучване LCOE на унгарска атомна електроцентрала се оценява на 80,95 EUR/MWh при лихвен процент 7 % и на 112,45 EUR/MWh при лихвен процент 10 % при коефициент на натоварване 85 % ⁽¹²²⁾. Тъй като тези данни бяха публикувани през август 2015 г., те могат да се използват само за оценката на LCOE през 2017 г., но не и за оценката на LCOE през 2014 г.
- (254) Комисията отбелязва, че при увеличаване на коефициента на натоварване до [90—95] % (*) — централната стойност на коефициента на натоварване в представените от Унгария данни, стойностите на LCOE в предходното съображение се променят съответно на 74 EUR/MWh и 103 EUR/MWh ⁽¹²³⁾.
- (255) Въз основа на гореизложеното Комисията заключава, че LCOE на унгарска атомна електроцентрала надвишава 74 EUR/MWh, което от своя страна надвишава ценовата прогноза от 73 EUR/MWh, изчислена през 2015 г., или ценовата прогноза от 68 EUR/MWh, изчислена през 2016 г. ⁽¹²⁴⁾

5.1.1.4. Заключение относно икономическото предимство

- (256) Комисията използва оценките на WACC и IRR, получени в раздели 5.1.1.1 и 5.1.1.2, за да оцени дали е спазен ПИУПИ. В таблица 13 по-долу е обобщена съответната информация за двете точки във времето:

Таблица 13
Сравнение на WACC и IRR

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Диапазон на WACC	9,15 —10,36	7,40 —8,35

(%)

⁽¹²²⁾ Стойностите EUR/MWh са получени чрез прилагане на средния месечен обменен курс EUR/USD от 0,9 за август 2015 г. (месеца на публикуване на проучването ОИСП/IEA/NEA) към стойностите USD/MWh в публикацията.

(*) Коефициентът на натоварване се счита за търговска тайна и е заместен с по-широк диапазон на този коефициент.

⁽¹²³⁾ Тези корекции в стойността на LCOE могат да бъдат получени чрез умножаване на всеки елемент в знаменателя на формулата за LCOE $LCOE = \frac{\text{Sumt}(\text{Costst} \times (1+r)^{-t})}{\text{Sumt}(\text{MWh} \times (1+r)^{-t})}$ (вж. бележка под линия 32) по 93/85.

⁽¹²⁴⁾ Ценовата прогноза от 73 EUR/MWh е получена чрез умножаване на цената на електроенергията на едро от 81 EUR/MWh за 2040 г. от фигура 8.11 на стр. 327 от IEA WEO 2015 със среден месечен обменен курс EUR/USD от 0,9 за периода септември—ноември 2015 г., датата на публикуването на IEA WEO 2015. По подобен начин ценовата прогноза от 68 EUR/MWh е получена чрез умножаване на цената на електроенергията на едро от 75 EUR/MWh за 2040 г. от фигура 6.13 на стр. 267 от IEA WEO 2016 със среден месечен обменен курс EUR/USD от 0,9 за периода септември—ноември 2016 г., датата на публикуването на IEA WEO 2016.

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Диапазон на IRR	8,20 —9,36	6,79 —7,90
Средна стойност на WACC	9,76	7,88
Централна стойност на IRR	8,79	7,35
Процент на случаите със симулирана IRR, когато $IRR < \min(WACC)$	85	55

(257) Таблица 13 предлага следната ключова информация:

- централната стойност на IRR е значително по-ниска от средната стойност на диапазона на WACC (8,79 % спрямо 9,66 % и 7,35 % спрямо 7,88 %) и в двата периода,
- централната стойност на IRR е по-ниска дори от долната граница на диапазона на WACC (8,79 % спрямо 9,15 % и 7,35 % спрямо 7,40 %) и в двата периода,
- IRR пада под съответния диапазон на WACC в повечето случаи, и по-конкретно прогнозните стойности на IRR, получени от симулацията „Монте Карло“, са по-ниски от долната граница на диапазона на WACC в повечето случаи (85 % за декември 2014 г. и 55 % за февруари 2017 г.)⁽¹²⁵⁾⁽¹²⁶⁾.

(258) Комисията подчертава, че тези резултати са консервативни, като се има предвид, че:

- Комисията не разполага със средствата за точна оценка на възможността за допълнителни разходи, и по-специално за величините, предложени в мненията от заинтересованите страни след публикуването на решението за откриване на процедурата; колебанията на разходите, включени в симулациите „Монте Карло“, са с много по-малка величина от тези, предложени във въпросните мнения,
- ценовите прогнози за сценарии с ниски бъдещи цени на нефта, представени в мненията, получени от Комисията, не бяха включени в анализа на чувствителността и не бяха направени корекции, за да се вземе предвид отклонението на цените за електроенергия по фючърсни договори, подписвани на електроенергийните борси, от разглежданите ценови прогнози,
- не е включена рискова премия за атомни електроцентрали над стандартните рискови премии за производство на електроенергия и комунални услуги,
- за 2014 г. в съпоставителния анализ на WACC не е имало на разположение прогнози за WACC за сектора „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“.

Това предполага, че в действителност потенциалната разлика между стойностите на IRR и стойностите на WACC, съответстващи на всяка от точките във времето, много вероятно е дори по-голяма.

⁽¹²⁵⁾ Трябва също така да се има предвид, че разпределението на стойностите на WACC най-вероятно не е равномерно в посочения диапазон. Вместо това е по-вероятно стойностите да се струпват около средата на интервала, т.е. по-вероятно е да се вземат стойности, близки до средата на диапазона, и по-малко вероятно е такива да се вземат в крайните точки на диапазона, което показва, че припокриването между данните за IRR и данните за WACC е дори по-малко от това, което се предполага от данните в последния ред на таблица 13.

⁽¹²⁶⁾ Трябва да се отбележи, че това припокриване се изчислява само за статистически цели. Пазарният инвеститор обикновено сравнява централните стойности (или диапазоните) на интервалите на WACC и IRR. Причината за това е, че припокриването на двата диапазона обхваща донякъде екстремните условия, когато IRR е висока и в същото време WACC е ниска. Тъй като и двете мерки са свързани с едни и същи пазарни условия и един и същ конкретен проект, т.е. Paks II, те обикновено се движат заедно (т.е. висока стойност на IRR в диапазона на IRR най-вероятно съвпада с висока стойност на WACC в диапазона на WACC), което потенциално изключва едновременното реализиране на ниска стойност на WACC заедно с висока стойност на IRR.

- (259) Освен това изчисленията, на които се основава оценката на IRR на проекта, съчетани с изчислените стойности на WACC, могат да се използват и за количествено определяне на нетната настояща стойност (ННС) на общите загуби, които се очаква да се натрупат през жизнения цикъл на проекта, ако той е финансиран от инвеститор в условията на пазарна икономика. По-конкретно, очаква се проектът да доведе до загуби в размер на 600 млн. евро в базовия случай, при който пазарната WACC е 7,88 %, а IRR е 7,35 % — средните стойности за данните за 2017 г.⁽¹²⁷⁾
- (260) Освен това, освен сравнението на WACC и IRR, също и краткият анализ на LCOE потвърди, че стандартните разходи за електроенергията, произвеждана от Paks II, няма да се покриват от прогнозните цени.
- (261) Въз основа на тези резултати Комисията заключава, че проектът няма да генерира достатъчна възвръщаемост, за да покрие разходите на частен инвеститор, който може да получи финансиране само на пазарни цени. Макар данните от февруари 2017 г. да са най-подходящи за провеждането на теста за ПИУПИ, резултатите, получени от анализа на тези данни, са валидни дори когато анализът е направен въз основа на данните, налични по време на първоначалното решение за инвестиране през декември 2014 г.
- (262) Въз основа на направената оценка Комисията стига до заключението, че частен инвеститор не би инвестирал в проекта при същите условия. Следователно, тъй като Paks II се възползва изцяло от нов актив с икономическа стойност, Комисията счита, че мярката предполага икономическо предимство за Paks II.

5.1.2. ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ДЪРЖАВНИ РЕСУРСИ И ПРИПИСВАНЕ НА ОТГОВОРНОСТ НА ДЪРЖАВАТА

- (263) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, Унгария ще финансира изграждането на проекта с държавни средства, от които 80 % са заем от Руската федерация и 20 % са собствени средства на Унгария. Унгария ще финансира директно всички инвестиции, необходими за възлагането, проектирането и изграждането на блокове 5 и 6, както е посочено в МПС за финансиране. Следователно Комисията заключава, че мярката ще доведе до прехвърляне на ресурси от страна на унгарската държава.
- (264) Комисията също така припомня, че мярката може да бъде приписана на унгарската държава, тъй като Унгария е взела решение да инвестира в проекта и ще взема решения за отпускане на необходимите средства за изплащане на покупната цена по договора за ИСС и на капиталовото финансиране на двата нови реактора на Paks II.

5.1.3. ИЗБИРАТЕЛНОСТ

- (265) Една мярка се счита за избирателна, ако поставя в по-благоприятно положение само определени предприятия или производството на някои стоки. Комисията потвърждава, че мярката е избирателна, защото се отнася само до едно предприятие, тъй като Унгария е определила Paks II с Резолюция № 1429/2014 на правителството (VII. 31.) като унгарската упълномощена организация, която ще бъде собственик и оператор на новите блокове за производство на ядрена енергия. Поради това се счита, че предимството е избирателно.

5.1.4. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА И НАРУШАВАНЕ НА КОНКУРЕНЦИЯТА

- (266) Както беше посочено от Комисията в решението за откриване на процедурата, пазарът на електроенергия в Съюза беше либерализиран и производителите на електроенергия осъществяват търговия между държавите членки. Освен това унгарската електроенергийна инфраструктура е сравнително силна и разполага със стабилни междусистемни връзки (равняващи се на 30 % от националните инсталирани мощности) със съседните държави членки. Макар че Унгария е нетен вносител, фигура 5 в съображение 49 показва, че Унгария също така изнася електроенергия не само за свързания пазар на Чехия, Словакия, Унгария и Румъния „ден напред“ (функциониращ от 2014 г.), но и за Австрия и Хърватия.
- (267) Мярката, за която е подадено уведомление, позволява изграждането на значителни мощности, които иначе могат да бъдат обект на частни инвестиции от други пазарни участници, използващи алтернативни технологии, както от Унгария, така и от други държави членки. Освен това, тъй като електроенергията се търгува през границите, всяко избирателно предимство за дадено предприятие има потенциала да засегне търговията в рамките на Съюза.

⁽¹²⁷⁾ Тези оценки на разглежданата ННС са консервативни, тъй като не отчитат въздействието на някои видове закъснения [вж. съображения 99, 246 и 0] и факторите, описани в съображения 239 и 258, които биха могли значително да увеличат разходите или да намалят бъдещите приходи и следователно в тях вероятно съществено са подценени евентуалните загуби. Всяко отклонение на тези фактори допълнително ще увеличи нетните загуби на проекта.

- (268) Поради това Комисията потвърждава, че мярката заплашва да наруши конкуренцията.

5.1.5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО НА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

- (269) Като се има предвид, че Комисията заключава, че мярката предполага икономическо предимство за Paks II и че останалите елементи за наличието на държавна помощ са налице, Комисията заключава, че в рамките на проекта унгарската държава предоставя помощ в полза на Paks II, която е държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

5.2. ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ НА ПОМОЩТА

- (270) Както е установено в решението за откриване на процедурата [съображение 116], Комисията поддържа своето твърдение, че въпреки че вече са подписани редица споразумения и вече е взето първоначалното решение за инвестиране, окончателното решение за инвестиране, с което Paks II възлага по неотменим начин строителните работи на двата нови реактора, все още предстои да бъде взето и все още не са извършени плащания по договора за ИСС. Следователно, като е подала уведомление за мярката преди привиждането ѝ в изпълнение, Унгария е изпълнила своето задължение за изчакване в съответствие с член 108, параграф 3 от ДФЕС.

5.3. СЪВМЕСТИМОСТ

- (271) Тъй като беше установено, че мярката съдържа държавна помощ, Комисията допълнително проучи дали мярката може да се счита за съвместима с вътрешния пазар.
- (272) Комисията отбелязва, че Унгария счита, че мярката не представлява държавна помощ, но независимо от това е представила аргументи относно съвместимостта на мярката с вътрешния пазар в отговор на решението за откриване на процедурата и на становищата на трети страни, получени от Комисията вследствие на публикуването на решението за откриване на процедурата (вж. раздел 3.2).

5.3.1. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ ЗА ОЦЕНКА

- (273) Както е обяснено в раздел 3.3.1 от решението за откриване на процедурата, Комисията може да обяви дадена мярка за съвместима директно по член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, ако мярката допринася за постигането на обща цел, ако е необходима и пропорционална за постигането от тази цел и не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общата цел.
- (274) Мярката трябва да отговаря на следните условия: i) тя има за цел да улесни развитието на икономически дейности или икономически региони в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС; ii) тя е насочена към постигане на съществено подобрене, което не може да бъде постигнато само от пазара (например справяне с неефективност на пазара); iii) предложената мярка е подходящ инструмент на политиката за постигането на целта от общ интерес; iv) тя има стимулиращ ефект; v) пропорционална е на нуждите, въз основа на които се предоставя; и vi) то не води до ненужно нарушаване на конкуренцията и търговията между държавите членки.
- (275) В отговора си на решението за откриване на процедурата унгарските органи заявиха, че правилата за държавна помощ, и по-специално общата забрана за предоставянето на държавна помощ, не се прилагат за мерки, попадащи в обхвата на Договора за Евратом.
- (276) Комисията признава, че разглежданата инвестиция е промишлена дейност, попадаща в обхвата на Договора за Евратом (вж. приложение II към него); този факт обаче не прави членове 107 и 108 от ДФЕС неприложими при оценката на метода на финансиране на такава дейност.
- (277) Всъщност, докато член 2, буква в) от Договора за Евратом създава задължение за Съюза да улеснява инвестициите в областта на ядрената енергетика и член 40 от Договора за Евратом задължава Съюза да публикува примерни програми, за да улеснява развитието на ядрената енергетика, Договорът за Евратом не предвижда никакви специфични правила за контрол от страна на държава членка върху финансирането на подобни инвестиции. Съгласно член 106а, параграф 3 от Договора за Евратом разпоредбите на ДФЕС не дерогират разпоредбите на Договора за Евратом.
- (278) В действителност членове 107 и 108 от ДФЕС не дерогират разпоредбите на Договора за Евратом, тъй като в Договора за Евратом не са предвидени различни правила за контрол на държавните помощи, нито контролът на държавните помощи, осъществяван от Комисията съгласно членове 107 и 108 от ДФЕС, възпрепятства изпълнението на целта за насърчаване на нови ядрени инвестиции, залегнала в Договора за Евратом.

5.3.2. СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА СЪЮЗА, РАЗЛИЧНО ОТ ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

- (279) Многобройни заинтересовани страни представиха мнения относно съответствието на мярката с директиви 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС (особено с Директива 2014/25/ЕС поради специфичните за сектора правила) и член 8 от Директива 2009/72/ЕО (Директивата за електроенергията); поради това Комисията оцени до каква степен (евентуалната) несъвместимост с разпоредбите на директиви 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС и член 8 от Директива 2009/72/ЕО относно прякото възлагане на дадено предприятие на изграждането на двата нови реактора на Paks II би могла да повлияе на оценката на държавните помощи съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.
- (280) Съгласно установената съдебна практика, „когато Комисията прилага производството в областта на държавните помощи, тя е длъжна по силата на общата структура на Договора да зачита съответствието между разпоредбите, уреждащи държавните помощи и специфичните разпоредби, различни от тези относно държавите помощи, и по този начин да прецени съвместимостта на разглежданата помощ с тези специфични разпоредби (...). При все това подобно задължение се налага на Комисията единствено що се отнася до условията на помощ, които са до такава степен неразривно свързани с предмета на помощта, че не би могло да бъдат преценени поотделно. (...) Всъщност задължение на Комисията да изрази окончателна позиция, независимо от връзката между условията на помощ и предмета на разглежданата помощ, в рамките на процедура в областта на държавните помощи относно наличието или липсата на нарушение на разпоредби на правото на Съюза, различни от тези по членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, (...), би влязло в стълкновение, от една страна, с процедурните правила и гаранции — които отчасти са твърде различни и пораждат различни правни последици — присъщи на специално предвидените производства за контрол върху прилагането на тези разпоредби, а от друга страна, с принципа на автономия на административните процедури и на способите за защита (...). (...) Така, ако разглежданото условие на помощ е неразривно свързано с предмета на помощта, неговата съвместимост с разпоредбите, различни от тези относно държавните помощи, ще бъде преценена от Комисията в рамките на процедурата по член 108 ДФЕС и тази преценка би могла да доведе до обявяване на несъвместимостта на съответната помощ с вътрешния пазар. За сметка на това, ако разглежданото условие може да бъде отделено от предмета на помощта, Комисията не е длъжна да прецени неговата съвместимост с разпоредбите, различни от тези относно държавните помощи в рамките на производството по член 108 ДФЕС (...).“⁽¹²⁸⁾
- (281) В светлината на гореизложеното, по отношение на мярката, за която е подадено уведомление, оценката на нейната съвместимост би могла да бъде засегната от евентуално несъответствие с Директива 2014/25/ЕС, ако доведе до допълнително нарушаване на конкуренцията и търговията на пазара на електроенергия (пазара, на който получателят на помощ — Paks II — ще извършва дейност).
- (282) Във връзка с това Комисията отбелязва, че Директива 2014/25/ЕС е от значение във връзка с прякото възлагане на строителните работи за двата нови реактора на едно конкретно предприятие. В разглеждания случай, макар че строителните работи за двата реактора са били директно възложени посредством междуправителственото споразумение на НИАЕП, предприятие, работещо в сектора на строителството на атомни електроцентрали, НИАЕП не е получателят на помощта. Всъщност получателят на помощта е Paks II, пазарен участник на пазара на електроенергия, който ще притежава и експлоатира двата нови ядрени реактора. Както вече е посочено в решението за откриване на процедурата, НИАЕП не се счита за потенциален получател на помощ по разглежданата мярка.
- (283) По този начин евентуалното неспазване на правилата за обществените поръчки в разглеждания случай може да доведе до изкривяване на пазара на строителство на атомни електроцентрали. Предметът на инвестиционната помощ в полза на Paks II обаче е да се даде възможност на предприятието да произвежда електроенергия, без да понеса инвестиционните разходи за изграждането на ядрени инсталации. Следователно не е установено допълнително изкривяващо въздействие върху конкуренцията и търговията на пазара на електроенергия, което се създава от несъответствието с Директива 2014/25/ЕС във връзка с прякото възлагане на строителните работи на НИАЕП.
- (284) Поради това при липсата на „неразривна връзка“ между евентуалното нарушение на Директива 2014/25/ЕС и предмета на помощта, оценката за съвместимост на помощта не може да бъде засегната от това евентуално нарушение.
- (285) Във всеки случай спазването на Директива 2014/25/ЕС от страна на Унгария е било оценено от Комисията в рамките на отделна процедура, като предварителното заключение по нея въз основа на наличната информация е, че процедурите, предвидени в Директива 2014/25/ЕС, не се прилагат за възлагането на строителните работи за двата реактора въз основа на член 50, буква в) от нея.

⁽¹²⁸⁾ Решение от 3 декември 2014 г., *Castelnuovo Energia, SL/Комисия*, по дело T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, точки 181—184.

- (286) По отношение на евентуалното нарушение на член 8 от Директива 2009/72/ЕО Комисията счита, че изискването за прилагане на тръжна процедура или процедура, равностойна по отношение на прозрачност и недискриминиране, за осигуряване на нова мощност не е абсолютно. Всъщност член 8, параграф 1, първо изречение изисква държавите членки да предвидят във вътрешното си право възможността да се използва тръжна процедура за осигуряване на нова мощност. Унгария е спазила това изискване, като го е транспонирала в своя Закон за електроенергията⁽¹²⁹⁾. Освен това в съответствие с член 8, параграф 1, второ изречение не трябва да се изисква тръжна процедура, ако производствената мощност, която се изгражда въз основа на разрешителната процедура, предвидена в член 7 от Директива 2009/72/ЕО, е достатъчна за гарантиране на сигурността на доставките. Такъв е разглежданият случай: проектът е бил разрешен (в съответствие с разрешителната процедура, описана в член 7) именно за да покрие, наред с другото, недостига в предвижданите бъдещи национални инсталирани мощности, а Комисията не разполага с елементи, които показват, че инсталираните мощности ще бъдат недостатъчни. Следователно изискването за тръжна процедура или равностойна процедура съгласно член 8 от Директива 2009/72/ЕО изглежда не се прилага за разглеждания проект. В светлината на гореизложеното Комисията няма достатъчно елементи, за да посочи възможност за прилагане на член 8 от Директива 2009/72/ЕО.
- (287) Поради това Комисията счита, че оценката на мярката, за която е уведомена съгласно правилата за държавна помощ, не е засегната от спазването на други разпоредби на правото на Съюза.

5.3.3. ЦЕЛ ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

- (288) Както е обяснено в раздел 3.3.2 от решението за откриване на процедурата, мярката трябва да има за цел постигането на добре дефинирана цел от общ интерес. Когато от Съюза е било признато, че дадена цел е от общ интерес за държавите членки, от това следва, че тя е цел от общ интерес.
- (289) Комисията отбелязва, че мярката предполага специфична подкрепа за ядрената технология. В това отношение Комисията отбелязва, че член 2, буква в) от Договора за Евратом предвижда, че Съюзът трябва „да улеснява инвестициите и осигурява, по-специално като насърчава начинанията на предприятията, създаването на основни съоръжения, необходими за развитието на ядрената енергетика в Общността“.
- (290) Комисията счита, че инвестиционната помощ в полза на Paks II, предвидена от Унгария за насърчване на ядрената енергетика, може да се разглежда като преследване на целта от общ интерес чрез насърчване на нови инвестиции в ядрената енергетика.
- (291) Няколко заинтересовани страни представиха мнения, в които твърдят, че инвестициите в ядрена енергетика от страна на Унгария съгласно Договора за Евратом не могат да се разглеждат като цел от общ интерес.
- (292) Комисията обаче установява, че разпоредбите на Договора за Евратом са изрично потвърдени от Договора от Лисабон и поради това Договорът за Евратом не може да се счита за остарял или излязъл от употреба договор без приложимост. Страните по Договора от Лисабон считат, че е необходимо разпоредбите на Договора за Евратом да продължат да имат пълно правно действие⁽¹³⁰⁾. В преамбюла на Договора за Евратом се признава, че трябва да се създадат условия, необходими за развитието на мощна ядрена енергетика. Както е признато в предишни решения на Комисията⁽¹³¹⁾, Комисията заключава, че насърчването на ядрената енергетика е основна цел на Договора за Евратом и следователно на Съюза. Както се посочва в преамбюла на Договора за Евратом, Комисията в качеството си на институция на Европейската общност за атомна енергия трябва да създаде „условия, необходими за развитието на мощна ядрена енергетика, която ще осигури обширни енергийни ресурси“. Това задължение следва да бъде взето предвид при упражняване на правото на преценка за разрешаване на държавна помощ в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) и член 108, параграф 2 от ДФЕС.
- (293) Освен това, въпреки че развитието на ядрената енергетика не е задължително за държавите членки и някои държави членки са избрали да не изграждат и развиват атомни електроцентрали, насърчването на инвестициите в ядрения сектор може да се разглежда като цел от общ интерес за целите на контрола на държавната помощ. Много цели, приемливи и признати съгласно правилата за държавна помощ, както и в практиката, например регионалното развитие, са от значение само за една или няколко държави членки.

⁽¹²⁹⁾ Вж. алинея 8 от Закон № LXXXVI. от 2007 г. относно Закона за електроенергията.

⁽¹³⁰⁾ Протокол № 2 към Договора от Лисабон.

⁽¹³¹⁾ Вж. Решение 2005/407/ЕО на Комисията от 22 септември 2004 г. относно държавната помощ, която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие в полза на British Energy plc (ОВ L 142, 6.6.2005 г., стр. 26) и Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“ (ОВ L 109, 28.4.2015 г., стр. 44).

- (294) Поради това Комисията заключава, че предвидената от унгарските органи мярка преследва целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрения сектор, залегнала в Договора за Евратом.
- (295) След решението за откриване на процедурата унгарските органи предоставиха актуална информация от проучванията на операторите на преносни системи, които вземат предвид вноса и развитието на потреблението. Според проучването, представено от MAVIR, посочено в съображение 50, унгарският пазар има нужда от най-малко 5,3 GW допълнителни нови мощности за производство на електроенергия до 2026 г. и малко над 7 GW до края на прогнозния период през 2031 г. Следователно Комисията счита, че мярката, насочена към насърчаване на ядрената енергетика, преследва цел от общ интерес, залегнала в Договора за Евратом, като същевременно допринася за сигурността на доставките на електроенергия.

5.3.4. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПОМОЩТА И НЕЕФЕКТИВНОСТ НА ПАЗАРА

- (296) В решението за откриване на процедурата Комисията признава, че ядрената енергетика се характеризира с изключително високи постоянни невъзвръщаеми разходи и много дълги периоди от време, през които тези разходи трябва да бъдат амортизирани. Това предполага, че инвеститорите, които възнамеряват да навлязат в сектора на производство на ядрена енергия, ще бъдат изложени на значителни нива на рисковете, свързани с финансиране.
- (297) Комисията поиска информация относно потенциалните нови инвестиции в ядрения сектор (без държавна подкрепа), сроковете (предвид особеностите на унгарския пазар на електроенергия), очакваното им развитие, както и моделирането на пазара в това отношение, за да прецени дали има неефективности на пазара, които биха могли да повлияят на новите инвестиции в ядрени проекти в Унгария, и какви ще бъдат тези проекти.
- (298) Както е обяснено в съображение 129 от решението за откриване на процедурата, за да се определи дали е необходима държавна помощ, Комисията трябва да определи дали мярката е насочена към ситуация, в която тя може да доведе до съществено подобрене, което не може да бъде постигнато самостоятелно от пазара, например чрез отстраняването на добре дефинирана неефективност на пазара.
- (299) Наличието на неефективност на пазара е част от оценката на това дали държавната помощ е необходима за постигане на преследваната обща цел. В разглеждания случай Унгария преследва насърчаването на нови ядрени инвестиции, залегнало в Договора за Евратом, с цел да се преодолее недостигът в общите национални инсталирани мощности, пред който тя скоро ще бъде изправена. Ето защо Комисията трябва да прецени дали държавната помощ е необходима за постигане на целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика.
- (300) В това отношение Комисията припомня мненията на заинтересованите страни по отношение на това дали Комисията следва да прецени дали инвестициите в производството на електроенергия като цяло се характеризират с неефективност на пазара. Някои заинтересовани страни отбелязват, че не съществува неефективност на пазара за такива инвестиции и че сегашната ниска цена на електроенергията на едро е просто следствие от нормалното функциониране на пазара. Други заинтересовани страни изтъкват аргумента, че Комисията следва да определи съответния пазар, на който се оценява наличието на неефективност на пазара, като либерализирания вътрешен пазар на електроенергия. Освен това, ако е налице пазарна неефективност на този съответен пазар, тя не би била преодоляна най-успешно чрез атомна електроцентрала.
- (301) Въпреки това, при оценката си на необходимостта от помощта Комисията разглежда дали целта от общ интерес може да бъде постигната без държавна намеса, или неефективността на пазара възпрепятства това. При оценката на необходимостта от помощта не е необходимо Комисията първо да определи съответен пазар. За да се установи дали съществува неефективност на пазара, Комисията трябва първо да определи каква е целта от общ интерес за държавата членка. Целта от общ интерес за тази мярка не се отнася до вътрешния пазар на електроенергия като цяло или до инвестициите в производството на електроенергия като цяло; тя по-скоро се отнася до насърчаването на нови инвестиции в ядрения сектор, залегнали в Договора за Евратом, които несъмнено са част от пазара на електроенергия и ще спомогнат за справяне с бъдещия недостиг на общи инсталирани мощности в Унгария. На второ място, Комисията трябва да проучи дали свободното взаимодействие на търсенето и предлагането на пазара на електроенергия като цяло гарантира, че тази цел за нови ядрени разработки може да бъде постигната без държавна намеса. В това отношение не е необходимо определянето на конкретен пазар.

- (302) Поради това Комисията прецени дали съществува неефективност на пазара по отношение на целта за насърчване на нови инвестиции в ядрената енергетика в Унгария и дали тя е обща характеристика на унгарския пазар, или специфична особеност, свързана само с ядрената енергетика.
- (303) В раздел 5.1.1.4 от настоящото решение Комисията заключи, че проектът няма да генерира достатъчна възвръщаемост, за да покрие разходите на частен инвеститор, който би могъл да получи финансиране единствено на пазарни цени, тъй като очакваната IRR на инвестицията е по-ниска от пазарно базирания съпоставим показател WACC за проекта и следователно рационалният частен инвеститор не би инвестирал при такива условия без допълнителна държавна помощ.
- (304) Като има предвид инвестициите в ядрената енергетика, Унгария признава, че тази технология се характеризира с изключително високи първоначални инвестиционни разходи и много дълги периоди на изчакване преди инвеститорите да получат възнаграждение.
- (305) В решението за откриване на процедурата вече беше включено описание на унгарския пазар на електроенергия и обосновката на решението на Унгария да стартира нов проект за атомна електроцентрала, особено предвид факта, че се очаква съществуващите електроцентрали скоро да бъдат изведени от експлоатация. Както е обяснено в съображение 14 от решението за откриване на процедурата, проучването за осъществимост, разработено от MVM Group, което анализира изпълнението и финансирането на нова атомна електроцентрала, се основава на допускания, че в Унгария 6 000 MW от brutните инсталирани мощности от 8—9 000 MW се очаква да отпаднат до 2025 г. поради затварянето на остарелите електроцентрали.
- (306) Както е обяснено в съображения 15 и 45 от решението за откриване на процедурата, унгарският оператор на преносни системи MAVIR прогнозира значителен недостиг на бъдещите общи инсталирани мощности в Унгария⁽¹³²⁾. Съгласно последната налична информация, както е посочено в съображение 50 от настоящото решение, новите прогнозни оценки сочат обща необходимост от над 7 GW мощности до 2031 г. Според унгарските органи текущото национално производство на електроенергия ще бъде все по-недостатъчно за покриване на нарастващото енергопотребление и поради това Унгария неизбежно ще изпитва недостиг между търсенето и предлагането на електроенергия и нарастваща зависимост от вноса на електроенергия и увеличаване на цените на електроенергията за крайните потребители, ако не се направят нови инвестиции в съоръжения за производство на електроенергия. Проектът Paks II за 2,4 GW мощности ще допринесе за изпълнението на това изискване.
- (307) Унгарските органи освен това посочиха констатацията на MAVIR, че въпреки установения голям недостиг на мощности, в Унгария се изграждат относително малко нови мощности, както е обяснено в съображение 46 от решението за откриване на процедурата и в таблица 2 в съображение 51 от настоящото решение. Ето защо Комисията поставя въпроса дали неефективност на пазара, засягаща новите инвестиции в ядрена енергетика в Унгария, е специфична само за този вид инвестиции.
- (308) Комисията отбелязва, че новите инвестиции в ядрена енергетика в Европа се характеризират с несигурност и в някои случаи могат да бъдат планирани мерки за държавна подкрепа. Комисията разгледа предоставената от Унгария информация относно новите ядрени проекти във Финландия, Франция и Словакия, за които се твърди, че се финансират на пазарен принцип. Унгария твърди, че пазарното финансиране на тези проекти би изключило наличието на неефективност на пазара за ядрените проекти (поне за някои държави членки). Комисията обаче отбелязва, че в Словакия, Франция, както и в случая с Olkiluoto 3 във Финландия, решенията за инвестиране в проектите са взети преди икономическата криза през 2008 г. и преди бедствието във Фукушима, две събития, които може да са засегнали значително параметрите за инвестиране. Освен това инвестициите във Финландия се основават на бизнес модела „Манкала“⁽¹³³⁾, при който финландските инвеститори получават цялата произведена електроенергия по себестойност. Моделът „Манкала“ дава възможност множеството акционери, които са част от инвестиционното кооперативно дружество, да споделят свързаните рискове, вместо да се налага един или няколко големи акционери да поемат целия риск от осъществяването на проект за изграждане на атомна електроцентрала.
- (309) Унгария твърди, че Paks II трябва да се сравнява с проекта Hanhikivi-1 във Финландия, който ще бъде построен от Fennovoima. Комисията отбелязва, че в проекта Hanhikivi-1, който се основава на бизнес модела „Манкала“, освен това има 34 % участие на строителя на електроцентралата, Rosatom. Комисията не е в състояние да сравни двата

⁽¹³²⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1selemz%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6f84a (MAVIR, 2016 г.).

⁽¹³³⁾ „Манкала“ е широко използван бизнес модел във финландския електроенергиен сектор, при който дружество с ограничена отговорност се управлява като кооперация с нулева печалба в полза на неговите акционери. На разположение на адрес: <http://www.ben.ee/public/Tuumakonverentsi%20ettekanded%202009/Peter%20S.%20Treialt%20-%20Mankala%20principles.pdf>, прегледано на 26 октомври 2015 г.

проекта, които изглежда имат различен рисков профил, поне по отношение на акционерното участие. Унгария, като инвеститор, би поела сама риска от проекта Paks II, докато инвеститорите по модела „Манкала“ ще споделят тежестта. Освен това строителят на завода, като пряк акционер в проекта Hahnkivi-1, може да се държи по различен начин в проекта Paks II, където той носи отговорност само за договора за ИИС, а не като инвеститор или акционер.

- (310) Поради това ядрените проекти, които вече се изграждат, изглежда не представляват добър съпоставим показател за оценка дали съществуват неефективности на пазара при новите инвестиции в ядрена енергетика.
- (311) В допълнение Унгария предостави информация за плановете в други държави членки за разработване на нови атомни електроцентрали: Литва, Румъния, България и Чешката република. Изглежда обаче, че тези плановете се характеризират с несигурност, все още са в процес на договаряне по отношение на необходимите мерки за подкрепа и структура на финансиране⁽¹³⁴⁾ или предвиждат покриване на риска, свързан с цените, чрез договори за разлики⁽¹³⁵⁾. Като се има предвид, че тези плановете все още не са се реализирали, те не изглеждат валидни показатели за оценка на наличието на неефективност на пазара.
- (312) Проучване, проведено от ICF Consulting Services за дирекция „Икономически и финансови въпроси“ на Комисията, относно оценката на въздействието на механизма за отпускане на заеми от Евратом⁽¹³⁶⁾ („проучването на ICF“) констатира, че ядрените проекти имат някои уникални характеристики, които могат да направят тяхното финансиране особено предизвикателство. Тези характеристики включват: високите капиталови разходи и техническата сложност на ядрените реактори, чиито лицензиране, изграждане и експлоатация са свързани с относително високи рискове; дългия период на изплащане; често противоречивия характер на ядрените проекти, който води до допълнителни политически, обществени и регулаторни рискове; както и необходимостта от ясни подходи и схеми за финансиране на управлението на радиоактивните отпадъци и извеждането от експлоатация. Проучването на ICF е установило, че освен традиционните предизвикателства, свързани с финансирането, предприемачите, строящи атомни електроцентрали, са изправени пред засилен контрол и консерватизъм от страна на потенциалните инвеститори поради настоящите пазарни условия, а именно продължаващите последици от световната финансова криза през 2008 г., аварията във Фукушима, проблеми в еврозоната, както и споразумението „Базел III“. Предизвикателствата във финансирането поставиха нов акцент върху рисковете по проектите⁽¹³⁷⁾. Проучването на ICF установява въз основа на мненията на заинтересованите страни, потърсени в хода на провеждането му, че предизвикателствата, свързани с финансирането, произтичат по-малко от липсата на финансиране от частния сектор и повече от факта, че рисковете, свързани с такива инвестиции, са твърде високи в сравнение с алтернативните възможности за инвестиране (а именно в конвенционалната инфраструктура и инфраструктурата за възобновяеми енергийни източници). Проучването на ICF стига до извода, че финансирането на ядрената технология е непривлекателно, което води до несъответствие между равнището на необходимите инвестиции и това, което пазарът е готов да предостави.
- (313) Финансовите рискове, свързани с новите ядрени разработки, включват: риск при разработването и подготовката на проекта, риск при строителството, риск, свързан с пазара и приходите, политически рискове и регулаторни рискове. Проучването на ICF установява, че рисковете, специфични за ядрената енергетика в сравнение с други видове производство на електроенергия, се отнасят до стандартите за безопасност, изисквани за ядрената енергия, което означава по-високи разходи за строителство и по-високи експлоатационни разходи в сравнение с други енергийни технологии и среден период на експлоатация на атомните електроцентрали, който е значително по-дълъг от съпоставимите инфраструктурни инвестиции и съответно води до свързани с него финансови рискове. Това заключение е в съответствие със заключенията на Комисията при оценката на държавната помощ за Hinkley Point C⁽¹³⁸⁾.
- (314) По мнение на заинтересованите страни, потърсени в хода на проучването, пазарните рискове са основната пречка пред инвестициите в ядрената енергетика. Що се отнася до пазарните рискове, проучването на ICF установява, че в сравнение с конвенционалните енергийни източници, които могат да бъдат пуснати в експлоатация и да генерират приходи в рамките на три години, атомните електроцентрали отнемат по-дълго време за изграждане и пускане в експлоатация, за да генерират приходи. По-дългият срок на експлоатация на съоръжението също означава, че

⁽¹³⁴⁾ По отношение на Чешката република вж.: <http://www.world-nuclear.org/info/country-profiles/countries-a-f/czech-republic/>, прегледано на 26 октомври 2015 г., по отношение на Литва вж.: <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-G-N/Lithuania/>, прегледано на 26 октомври 2015 г., по отношение на България вж.: <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/Bulgaria/>, прегледано на 21 юни 2016 г.

⁽¹³⁵⁾ По отношение на Румъния вж.: <http://economie.hotnews.ro/stiri-companii-20436128-nuclearelectrica-solicita-actionarilor-aproba-re-a-memorandumului-intelegere-care-semna-companie-chineza-pentru-construirea-unitatilor-3-4-cernavoda.htm>, прегледано на 21 юни 2016 г.

⁽¹³⁶⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 35.

⁽¹³⁷⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 35.

⁽¹³⁸⁾ Марка за държавна помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N) — Обединено кралство — Подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“.

възвръщаемостта се получава в дългосрочен план, за разлика от краткосрочен до средносрочен план за инвестициите в конвенционални енергийни източници. Тъй като е трудно точно да се прогнозира цените на енергията за дълъг период от време, инвеститорите разчитат на прогнози за бъдещите цени на изкопаемите горива, навлизането на възобновяеми енергийни източници в сектора, както и достъпа на възобновяемите енергийни източници до условията на електропреносната мрежа и бъдещата цена на въглерода⁽¹³⁹⁾. Докато цените на изкопаемите горива се определят от пазара и по своята същност са несигурни, цената на въглерода до известна степен се определя от политиката. Проучването на ICF установява, че съществува несигурност за това дали цената на въглерода ще бъде достатъчно висока в бъдеще, за да се гарантира конкурентоспособността на технологиите на база неизкопаеми горива, включително ядрената енергия.

- (315) Освен това Комисията отбелязва, че в дългосрочен план има голяма несигурност относно цените на електроенергията, тъй като бъдещите цени на пазарите нагоре по веригата на газ, въглища и нефт, както и бъдещите политики в областта на възобновяемите енергийни източници, ядрената енергия и търговията с емисии, които всички оказват влияние върху бъдещите цени на електроенергията, е много трудно да бъдат предвидени. Това заключение се подкрепя и от състоянието на подобни проекти в Съюза, при които сигурността на приходния поток и гарантирането на производство на електроенергия са от решаващо значение за вземането на инвестиционни решения. Освен това текущата тенденция към по-ниски цени на електроенергията в Европа и нарасналата нужда на пазарите на електроенергия от гъвкаво енергопроизводство увеличават несигурността относно бъдещия приходен поток на атомна електроцентрала, която произвежда негъвкаво базово натоварване.
- (316) Проучването на ICF установява също така допълнителен елемент на пазарния риск, покриващ кредитоспособността на предприемача/предприятието за комунални услуги, отговарящ(о) за проекта, и държавата членка, предоставяща финансова подкрепа по проекта. Кредитоспособността влияе на разходите за финансиране и би могла да ги направи твърде високи за частни инвестиции.
- (317) Изследването на ICF установява и че дългият жизнен цикъл на финансирането и първоначалния проект на атомните електроцентрали може да ги изложи на рискове, произтичащи от смени на обществената и политическата подкрепа, като по този начин засегне търговската и финансовата жизнеспособност на ядрените проекти. Ето защо инвеститорите търсят потвърждение и сигурност, че след като централата бъде построена, договорът ѝ за доставка на електроенергия или срокът ѝ на експлоатация ще бъде изпълнен. Опасенията на инвеститорите са свързани и с регулаторните стандарти, които могат да се променят по време на жизнения цикъл на атомната електроцентрала и биха могли да изискват допълнителни капиталови инвестиции или увеличаване на оперативните разходи. Инвеститорите финансират неохотно такива проекти, освен ако не са взети достатъчни мерки за непредвидени разходи по подобряване на безопасността. Това е особено важно, когато атомната електроцентрала достигне края на нормалния си срок на експлоатация и той бива удължен, като е необходимо издаването на нов лиценз, за който трябва да бъдат изпълнени допълнителни условия⁽¹⁴⁰⁾. Допитването до заинтересованите страни показва, че политическият и регулаторният риск е третата най-важна пречка за инвестициите в атомни електроцентрали.
- (318) Проучването установява, че либерализацията на пазара може да има и отрицателно въздействие върху равнището на инвестициите в ядрената енергетика в сравнение с други енергийни технологии поради по-големите инвестиции, които се изискват. Регулаторната рамка във всяка държава членка играе важна роля, тъй като засяга способността на доставчика на комунални услуги да генерира печалби и следователно засяга стойността на дружеството и неговата способност да финансира ядрена разработка от своя баланс или чрез дългосрочни заеми от финансови институции. Друго финансово препятствие за нови инвестиции в ядрена енергетика е свързано с най-новите правила за капиталовите пазари на комитетa „Базел III“, според които се увеличава капиталът, който банките трябва да поддържат за дългосрочни заеми, като например заеми за изграждане на атомни електроцентрали⁽¹⁴¹⁾.
- (319) Тези констатации са в съответствие с твърденията на унгарските органи, които изтъкват, че дружествата от частния сектор, както и държавните бюджети, имат ограничение по отношение на финансовата експозиция, която могат да поемат по отделни проекти с изисквания за мащабно финансиране, дълги периоди на строителство и рискове по отношение на доставките и възложената работа при липсата на защита срещу надхвърляне на срока или бюджета за строителството. Инвестиционните резултати са по-високи в сектора на нефта и газа, отколкото при комуналните услуги, особено след неотдашното влошаване на оценките на тези дружества. Ако инвестират, за предприятията за комунални услуги е обичайно да инвестират заедно със своите партньори, за да споделят рискове.

⁽¹³⁹⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 37.

⁽¹⁴⁰⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 38.

⁽¹⁴¹⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 39.

- (320) Моделирането, извършено за целите на проучването на ICF, показва, че като цяло инвестициите в атомни електроцентрали не са конкурентоспособни до 2030 г., но тази липса на конкурентоспособност значително намалява от 2040 г. нататък. При песимистичния сценарий за неблагоприятен икономически климат обаче нови инвестиции почти няма да присъстват през целия период ⁽¹⁴²⁾. Също така в проучването на ICF е установено, че пазарът осигурява по-голяма конкурентоспособност след 2030 г., тъй като цените на въглерода и електроенергията продължават да се увеличават след 2030 г. В проучването на ICF е използвано моделиране на чувствителността, за да се оцени развитието на цената на въглерода и влиянието ѝ върху инвестициите в атомни електроцентрали. Проучването констатира, че при нито един от сценариите за цените на въглерода няма да има хипотетичен успех в постигането на рентабилност на ядрената енергетика през периода 2020—2025 г.
- (321) Освен това общедостъпната информация от агенциите за кредитен рейтинг ⁽¹⁴³⁾ показва, че изграждането на нови атомни електроцентрали обикновено понижава кредитния рейтинг, докато излизането на предприятията за комунални услуги от ядрения сектор доказано го повишава.
- (322) Моделирането и констатациите от проучването на ICF се прилагат изцяло и за ситуацията на пазара в Унгария, при която, както е обяснено по-горе в съображения 305 и 306, се очаква значителен недостиг на бъдещите общи инсталирани мощности в Унгария. Поради това, като взема предвид елементите, изложени в настоящия раздел 5.3.4, Комисията установява наличието на неефективност на финансовите пазари, която засяга новите инвестиции в ядрена енергетика и се отнася и за новите инвестиции в ядрена енергетика в Унгария.
- (323) Разбира се, би могло да се твърди, че в настоящото решение основните рискове, свързани с разработването, подготовката на проектите и строителството, са смекчени поне до известна степен от договора за ИСС „до ключ“. Това обаче не намалява рисковете за пазара и приходите, както и политическите и регулаторните рискове по отношение на проекта Paks II. Следователно мярката изглежда необходима за постигане на целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика в Унгария.

5.3.5. ПОДХОДЯЩ ИНСТРУМЕНТ

- (324) В своята оценка Комисията трябва да определи дали предложената мярка е подходящ политически инструмент за постигане на целта от общ интерес за насърчаване на ядрената енергетика.
- (325) Мярката е под формата на инвестиционна мярка, предоставена от унгарската държава на Paks II за разработването на проекта. Унгария е потвърдила, че не планира да предоставя никаква оперативна помощ за Paks II по време на нейната експлоатация и че държавната помощ ще обхваща само инвестиционните разходи за завършването на проекта.
- (326) След решението за откриване на процедурата Унгария не предостави информация за потенциални алтернативни инструменти, които биха могли да стимулират нови инвестиции в ядрената енергетика.
- (327) Други инструменти и механизми на политиката, като например преференциални заеми или данъчни облекчения, според Комисията не биха били достатъчни за постигането на същия резултат предвид спецификата на проекта и величината на необходимите финансови и други ресурси, както и установената потенциална неефективност на пазара.
- (328) Следователно Комисията счита, че мярката представлява подходящ инструмент за изграждането на двата нови реактора на Paks II.

5.3.6. СТИМУЛИРАЩ ЕФЕКТ

- (329) За да има стимулиращ, мярката трябва да променя поведението на съответното предприятие по такъв начин, че то да започне допълнителна дейност, която не би осъществявало без мярката или би осъществявало по ограничен или различен начин.
- (330) Комисията отбелязва, че Paks II е дружество, което е било учредено от държавата с единствената цел да изгради и експлоатира блокове 5 и 6 на атомната електроцентрала. Както е описано в съображения 12, 26 и 27 по-горе, унгарската държава е решила да предостави финансово участие на Paks II, за да бъде реализирана тази цел.

⁽¹⁴²⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 60.

⁽¹⁴³⁾ Moody's Investor Service, Nuclear Generation's Effect on Credit Quality („Ефектът на производството на ядрена енергия върху качеството на кредитите“), на разположение на адрес: https://www.oecd-neo.org/ndd/workshops/wpne/presentations/docs/2_2_LUND_OECD_Sept%2019_Lund_Moodys_Nuclear_Generations_effect_on_Credit_Quality.pdf, прегледано на 13 юли 2016 г.

- (331) В това отношение Комисията отбелязва, че проектът не би продължил, тъй като необходимите финансови и други ресурси не биха били на разположение, нито биха били достъпни за получателя на помощ, който няма други дейности, генериращи приходи, и чиято капиталова структура е предоставена и определена изцяло от държавата. Това беше потвърдено в хода на официалното разследване, в което Комисията установи, че проектът не би донесъл достатъчна възвръщаемост без подкрепата на унгарската държава (вж. анализа в раздел 5.1.1 от настоящото решение).
- (332) Следователно държавната помощ стимулира постигането на целта от общ интерес посредством разрастването на атомната електроцентрала.

5.3.7. ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- (333) За да оцени пропорционалността на дадена мярка, Комисията трябва да се увери, че мярката е ограничена до минимума, който позволява успешното завършване на проекта за постигането на преследваната обща цел.
- (334) В разглеждания случай получателят на помощ получава финансово участие за изграждането на производствени активи, без да е изправен пред какъвто и да е риск, свързан с разходите за рефинансиране, пред които ще бъдат изправени другите пазарни участници.
- (335) В различни коментари, получени от Комисията, се твърди, че тъй като проектът ще бъде осъществен без покана за участие в търг, не може да се определи дали мярката за покриване на общите разходи ще бъде ограничена до необходимия минимум за реализирането на проекта.
- (336) Комисията отбелязва, че правилата за държавна помощ не изискват тръжна процедура, за да се направи оценка на разходите и приходите. Тръжната процедура е само един от няколко начина, по които може да се направи оценка. Ето защо фактът, че Унгария не е избрала Paks II като получател по мярката в резултат на тръжна процедура, не представлява сам по себе си свръхкомпенсиране.
- (337) По отношение на твърденията, че унгарските органи не са проучили минималната помощ за осъществяването на проекта и са избрали да финансират проекта в неговата цялост, Комисията счита, че действително поради съществуващата неефективност на пазара цялото финансиране за изграждането на двата нови реактора на Paks II трябва да се разглежда като държавна помощ, както е потвърдено в раздел 5.1 от настоящото решение.
- (338) По отношение на евентуалната свръхкомпенсация на получателя в следствие на мярката Комисията припомня своя икономически анализ в раздел 5.1, в който се заключава, че сам по себе си проектът няма да бъде рентабилен, тъй като очакваната IRR няма да надхвърли пазарната WACC, понеже се очаква генерираните приходи да не покрият първоначалните и последващите разходи по проекта дори и при сравнително оптимистични сценарии. В оценката си Комисията е изчислила равнището на IRR въз основа на прогнози за пазарните цени и други параметри, считани за съответстващи на пазара. Следователно при определянето на разликата между цената на капитала и възвръщаемостта Комисията изцяло е взела предвид приноса за жизнеспособността на проекта, който се очаква да дадат приходите от стопанска дейност (продажбата на електроенергия). Всъщност очакваните разходи по проекта са били сравнени с очакваната възвръщаемост, като се има предвид, че Унгария не предвижда допълнителни държавни ресурси.
- (339) Поради факта, че цената на капитала по проекта е по-висока от очакваната възвръщаемост, Комисията е на мнение, че предоставената от Унгария държавна помощ в своята цялост е необходима и пропорционална за изграждането на проекта и че в това отношение се изключва свръхкомпенсиране. Както беше потвърдено от Унгария, за фазата на експлоатация не е предоставена допълнителна подкрепа.
- (340) В това отношение, както е обяснено в съображения 96 и 97, Унгария е поела ангажимент Paks II да използва държавните ресурси единствено за проекта и всеки генериран излишък да бъде върнат в държавния бюджет. Според Комисията този ангажимент изключва всякакво използване на държавни ресурси, което води до допълнителни печалби за Paks II, надхвърлящи необходимото за осигуряването на икономическата жизнеспособност на получателя на помощ, и гарантира, че помощта е ограничена до минимум.
- (341) В други коментари се подчертава, че държавната помощ няма да бъде ограничена само до реализацията на инвестицията, но ще се предоставя и на етапа на експлоатация, което може да доведе до свръхкомпенсиране на Paks II. Във връзка с това Комисията припомня, че Унгария е посочила, че няма да предоставя допълнителна държавна подкрепа по въпросната мярка, предмет на уведомлението. Освен това Комисията припомня, че съгласно допълнителната информация, предоставена от Унгария на 28 юли 2016 г., всяка нова подкрепа в полза на Paks II във всички случаи ще подлежи на одобрение за държавна помощ.

- (342) Комисията проучи дали би могло да възникне свръхкомпенсиране, ако по време на експлоатацията на реакторите получателят по мярката реализира възвръщаемост, която се окаже по-висока от очакваната от Комисията при изчисленията ѝ на IRR (вж. раздел 5.1). По-конкретно Комисията е проучила какво би се случило, ако Paks II може да реинвестира печалби, които не се изплащат на държавата под формата на дивиденди, за изграждането или закупуването на допълнителни производствени активи и по този начин да укрепи позицията си на пазара. Комисията отбелязва в този контекст, че съгласно допълнителната информация, предоставена от Унгария на 28 юли 2016 г. [вж. съображение 96], получателят на помощ не може да реинвестира в разширяването на собствените си производствени мощности или удължаването на срока на експлоатация на Paks II или в инсталирането на допълнителни производствени мощности, освен тези на реактори 5 и 6, които са предмет на настоящото решение.
- (343) Като се имат предвид елементите, изложени в настоящия раздел 5.3.7, Комисията е на мнение, особено предвид допълнителната информация от уведомяването, посочено в съображения 96 и 97, че получателят на помощ следва да компенсира държавата за предоставянето на инсталацията и не трябва да задържа допълнителни печалби над това, което е абсолютно необходимо, за да се гарантират неговите икономическа дейност и жизнеспособност. Следователно мярката е пропорционална.

5.3.8. ПОТЕНЦИАЛНО НАРУШАВАНЕ НА КОНКУРЕНЦИЯТА И ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА И ЦЯЛОСТНОТО БАЛАНСИРАНЕ

- (344) За да може мярката да е съвместима с вътрешния пазар, нейните отрицателни въздействия, изразяващи се в нарушаване на конкуренцията и засягане на търговията между държавите членки, трябва да бъдат ограничени и по-малки от положителните въздействия, изразяващи се в принос за целта от общ интерес. По-специално, след като целта на мярката бъде установена, е задължително да се сведат до минимум потенциалните отрицателни въздействия на мярката върху конкуренцията и търговията.
- (345) В решението за откриване на процедурата Комисията е определила три начина за евентуално нарушаване на конкуренцията. Първо, засилване на евентуалната концентрация на пазара в резултат на обединяването в бъдеще на собствеността и експлоатацията на функциониращите понастоящем Paks NPP и Paks II. Второ, Комисията изрази съмнения дали не е възможно новите базови мощности, характеризиращи се с висок коефициент на натоварване, да послужат като бариера за навлизането на нови пазарни участници и да изместят още по-надолу в подреждането по качества определено количество съществуващи производствени мощности с по-високи разходи. В това отношение Комисията разгледа следните параметри: i) потенциалното въздействие на мярката на унгарския пазар; ii) потенциалното трансгранично въздействие на мярката; iii) потенциалните последици от успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II. На последно място, беше установено потенциално изкривяване, тъй като Комисията подозираше, че Paks II би могла да доведе до известен риск за ликвидността на пазара на едро, като ограничи броя на наличните на пазара оферти от страната на предлагането.

5.3.8.1. Засилване на евентуалната концентрация на пазара

- (346) След изразените от Комисията съмнения относно възможна концентрация на пазара в решението за откриване на процедурата, в някои твърдения на заинтересованите страни се посочва също така евентуално сливане на Paks II и оператора на четирите функциониращи понастоящем блока на Paks NPP. Това беше отхвърлено от MVM Group и Paks II, както и от унгарската държава.
- (347) Комисията отбелязва, че пазарът на производство на електроенергия в Унгария се характеризира с относително висока пазарна концентрация, като съществуващата атомна електроцентрала Paks NPP (MVM Group) осигурява около 50 % от националното производство. Такива концентрации на пазара биха могли да бъдат в ущърб на ефективната пазарна конкуренция, тъй като те биха могли да служат като пречка за навлизането на нови участници на пазара и биха могли да създадат риск за ликвидността, като ограничат броя на наличните оферти от страната на предлагането.
- (348) Двата нови ядрени реактора на Paks II е планирано да бъдат пуснати в експлоатация в момент, когато съществуващите четири ядрени реактора все още не са изведени от експлоатация. В решението за откриване на процедурата Комисията е посочила, че ако собствеността на операторите на Paks NPP и Paks II не е напълно отделна и ако те не могат да се считат за независими и несвързани, това би могло да има изкривяващо въздействие върху унгарския пазар.
- (349) Комисията приема, че Paks II понастоящем е юридически независима от MVM Group. Въпреки това Комисията изразява загриженост, че такова юридическото отделяне не е достатъчно или че то може да не бъде запазено без допълнителни гаранции в това отношение. Комисията е загрижена също така за възможните бъдещи връзки на Paks II с държавни дружества, работещи в областта на енергетиката, които може да са засилили влиянието си върху унгарския пазар на електроенергия.

- (350) На първо място, Комисията отбелязва, че целта на унгарската мярка е постепенната замяна на съществуващите ядрени мощности в Paks NPP в периода между 2025 и 2037 г. Действително се очаква, че ще има период от време, когато всички четири реактора, които понастоящем се използват, ще се експлоатират успоредно с тези на Paks II; този период обаче ще бъде ограничен между 2026 и 2032 г., а с извеждането от експлоатация до 2037 г. на всички ядрени мощности на MVM Group, нейният пазарен дял значително ще намалее.
- (351) На второ място, Комисията припомня [вж. съображение 102], че Унгария твърди, че MVM Group и Paks II са независими и несвързани на следните основания:
- а) те се управляват от различни държавни ведомства (MVM Group от Министерството на националното развитие чрез Hungarian National Asset Management Inc. (дружеството за управление на националните активи на Унгария), а Paks II — от кабинета на министър-председателя);
 - б) не са налице споделени или общи директорски длъжности в управителния съвет на всяко от дружествата;
 - в) съществуват предпазни мерки, които гарантират, че чувствителна от търговска гледна точка и поверителна информация не се обменя между дружествата;
 - г) правомощията за вземане на решения на всяко дружество са отделни и ясно разграничени едни от други.
- (352) Това е потвърдено и от MVM Group, която подчертава, че MVM Group и Paks II са две отделни предприятия за производство на електроенергия като всички останали конкуренти и няма причина да се предполага каквото и да е координиране или дейности, или че двете предприятия ще се комбинират. Освен това MVM Group твърди, че собствената ѝ стратегия включва възможни инвестиции, които могат да се конкурират с Paks II в бъдеще.
- (353) На трето място, Комисията припомня допълнителната информация, предоставена от Унгария и посочена в съображение 117, според която Paks II, нейните правоприменици и подразделения са напълно отделени в правно и структурно отношение по смисъла на точки 52 и 53 от Проекта за консолидирано юрисдикционно известие относно контрола върху концентрациите между предприятия и ще се поддържат, управляват и експлоатират отделно и независимо от MVM Group и всички предприятия, правоприменици и подразделения на групата и други държавни дружества, които осъществяват дейност в секторите на производство на енергия и търговия на едро или търговия на дребно с енергия.
- (354) Комисията е удовлетворена, че тази допълнителна информация разглежда всички нейни опасения по отношение на евентуални бъдещи концентрации и връзки между традиционните енергийни дружества на унгарския пазар на електроенергия. Не съществува възможност понастоящем Paks II да бъде свързана с MVM Group или с други държавни енергийни дружества и съответно не съществува възможност тя да увеличи пазарното си влияние по време на експлоатацията на действащите четири блока в Paks NPP и след това.

5.3.8.2. *Бариера за навлизане на нови участници на пазара*

- (355) Що се отнася до съмненията на Комисията относно това дали новите производствени мощности могат да служат като бариера за навлизането на нови участници на пазара, в някои становища се подчертава, че атомните електроцентрали се изграждат с цел покриване на базови мощности с висок коефициент на натоварване, на които се отдава приоритет при присъединяването към електропреносната мрежа, и благодарение на ниските им оперативни разходи те също така са по-добре позиционирани на пазара на предлагането.
- (356) Комисията е анализираща въздействието на мярката върху конкуренцията спрямо другите пазарни участници на унгарския пазар, както и на съседните пазари. Тя също така е обърнала специално внимание на срока на паралелна експлоатация на четирите функциониращи понастоящем блока на Paks NPP и Paks II, т.е. предвидения период между 2026 и 2032 г.
- а) *Потенциално въздействие на мярката на унгарския пазар*
- (357) Комисията припомня, че експлоатацията на блокове 5 и 6 на Paks II има за цел да компенсира загубата на мощности, когато блокове 1—4 на Paks NPP постепенно бъдат изведени от експлоатация до края съответно на 2032, 2034, 2036 и 2037 г., без да се предвижда възможност за по-нататъшно удължаване на срока им на експлоатация [вж. съображение 10]. Двата нови блока 5 и 6 на Paks II е предвидено да бъдат пуснати в експлоатация съответно през 2025 г. и 2026 г. Това развитие на ядрените мощности се предполага и в проучването, публикувано от MAVIR през 2016 г. [вж. съображение 20].

- (358) Комисията припомня, че електроенергията, която понастоящем се произвежда от Paks NPP, обезпечава 36 % от общото потребление на електроенергия в Унгария, като този процент ще намалее предвид очаквания ръст на потреблението, посочен в съображение 50, и се очаква производствените мощности на Paks II да произведат подобни обеми след извеждането от експлоатация на Paks NPP.
- (359) Като се вземе предвид, че по своето същество проектът Paks II съставлява замяна на мощности, Комисията отбелязва, че след като всички четири блока на Paks NPP бъдат изведени от експлоатация през 2037 г., прогнозираният бъдещ недостиг на национални инсталирани мощности, предвиден от оператора на преносна система, както е обяснено в съображение 50, ще се върне към предишните равнища [вж. също фигура 7 в съображение 108], т.е. 2,4 GW мощности на Paks II няма да доведат до дългосрочно увеличение на общото равнище на инсталираните ядрени мощности в Унгария.
- (360) Комисията отбелязва също така, че списъкът на текущите инвестиции или одобрените нови инвестиции в инсталации за производство на електроенергия е твърде кратък [вж. таблица 2 в съображение 51]. Отчитайки тези данни, Комисията счита, че Унгария ще остане значим нетен вносител след поэтапното извеждане от експлоатация на четирите блока на функциониращата понастоящем АЕЦ Paks NPP.
- (361) Както беше обяснено по-горе в съображение 93, Унгария е посочила, че според анализа на NERA при липсата на мярката, за която е подадено уведомление, мощността от 2,4 GW, предоставяна от Paks II, вместо това ще се обезпечава от търговски газови турбини с отворен цикъл (ГТОЦ) и газови турбини с комбиниран цикъл (ГТКЦ). Дори и с Paks II ще има място на пазара за нова газова или друга мощност. Според проучването на NERA въпреки замяната на по-голямата част от производствените мощности на Paks II с нови съоръжения, работещи на газ, Унгария остава силно зависима от вноса на електроенергия.
- (362) Що се отнася до въвеждането на евентуални технологии освен Paks II, Комисията припомня твърдението на Унгария, че настоящите и миналите решения за пускане в експлоатация на инсталации, работещи с възобновяеми източници на енергия, се основават изключително на програмите за държавни субсидии, а не на пазарните цени [вж. съображение 107, буква а)]. Комисията признава, че националната енергийна стратегия⁽¹⁴⁴⁾ на Унгария предвижда енергия от възобновяеми източници в нейния енергиен микс, в съответствие с пакета за енергетиката и климата до 2020 г.⁽¹⁴⁵⁾ на Съюза, националните цели за енергия от възобновяеми източници, заложи в Директивата за енергия от възобновяеми източници⁽¹⁴⁶⁾, и ключовите цели на рамката в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г.⁽¹⁴⁷⁾ Комисията отбелязва, че променливите разходи⁽¹⁴⁸⁾ на технологиите, експлоатиращи възобновяеми енергийни източници, традиционно са по-ниски поради своя независим от горивото характер, отколкото тези на ядрената технология. Освен това, с оглед на споменатите европейски и национални цели и задължения в областта на възобновяемите енергийни източници, Унгария не прави изключение със създаването на механизми за подпомагане за присъединяването към мрежата на нови електроцентрали, които произвеждат електроенергия от възобновяеми източници. Комисията отбелязва, че част от унгарската схема за възобновяеми източници, наречена METÁR, функционира от януари 2017 г.⁽¹⁴⁹⁾, докато други части от схемата, свързани с по-големи производители на енергия от възобновяеми източници, понастоящем очакват одобрение от Комисията за предоставяне на държавна помощ.
- (363) Комисията припомня, че според проучването, представено от MAVIR през 2016 г. [вж. съображение 20], настоящият парк за производство на електроенергия от (лигнитни) въглища [вж. фигури 1 и 2 в съображение 43] поэтапно ще бъде изведен от експлоатация в периода между 2025 и 2030 г., което ще позволи присъединяването към мрежата на допълнителни инсталации, особено тъй като технологиите за производство на електроенергия с ритмичен характер, споменати в съображение 362, изискват едновременното наличие на допълнителни, гъвкави мощности.
- (364) Унгарската мярка е разработена като инвестиционна подкрепа и след като енергоблоковете започнат да функционират, на Paks II няма да бъде предоставяна допълнителна оперативна помощ, следователно тя ще бъде изложена на пазарните рискове.

⁽¹⁴⁴⁾ Вж. съображение 20.

⁽¹⁴⁵⁾ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020/index_en.htm

⁽¹⁴⁶⁾ Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчване на използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО; ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 16.

⁽¹⁴⁷⁾ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030/index_en.htm

⁽¹⁴⁸⁾ Променливите разходи на блок за производство на електроенергия са тези, които обикновено определят крайната цена на единица произведена електроенергия.

⁽¹⁴⁹⁾ Докладвано на Комисията по мярката SA.47331 (2017/X) в съответствие с общия регламент за групово освобождаване (Регламент (ЕС) №651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

(365) Цените на електроенергията се определят главно от пределните разходи на генераторите, участващи на определен пазар. Технологиите, експлоатиращи възобновяеми енергийни източници, имат ниски пределни разходи, тъй като повечето от тях могат да работят без разходи за гориво. Ядрената технология също има ниски текущи разходи и следва възобновяемите енергийни източници в класацията на т. нар. „подреждане по качества“. Макар че поради разходите си за гориво електроцентралите на въглища обикновено се експлоатират при по-високо равнище на пределните разходи, отколкото атомните електроцентрали, то поради цените, свързани с разрешителните за нисковъглеродни инсталации, текущите разходи на електроцентрала на въглища обикновено са по-ниски от тези на електроцентрала на газови турбини с отворен цикъл. Това означава, че цените могат да бъдат повишени от технологиите с по-високи оперативни разходи, ето защо присъствието на ядрената енергия в енергийния микс само по себе си не се очаква да увеличи цената на електроенергията в Унгария и ядрената енергетика по-скоро ще има неопределяща, а не определяща роля по отношение на цените.

б) Потенциално трансгранично въздействие на мярката

(366) Както Унгария, така и няколко заинтересовани страни са посочили, че пазарът на електроенергия, който трябва да бъде оценен, е по-голям от територията на отделната държава, като се има предвид най-вече доброто ниво на междусистемните връзки и това, че мярката води до нарушаване на конкуренцията, което засяга най-малкото държавите членки в близост до Унгария.

(367) Комисията отбелязва, че както е показано на фигура 5 в съображение 49 от настоящото решение, балансът между вноса и износа на търговията с електроенергия в Унгария е отрицателен спрямо почти всички съседни държави членки. Комисията също така отбелязва факта, че Унгария е цялостен нетен вносител, фигура 1 в съображение 43 показва, че приблизително 30 % от потреблението на страната е покрито от вноса през 2015 г., който възлиза на около 13 TWh. Комисията припомня, че както е обяснено на фигура 2 в съображение 43 от решението за откриване на процедурата, равнището на вноса е било също толкова високо през 2014 г.

(368) Комисията счита, че Унгария е силно интегриран пазар на електроенергия в рамките на Европейския съюз, като междусистемната преносна способност достига приблизително 75 % от общите национални инсталирани производствени мощности. Освен това, както е показано на таблици 4 и 5 в съображение 105, междусистемната преносна способност ще се увеличи значително до 2030 г., което ще позволи на търговските потоци да продължат да достигат до унгарския ценови регион.

(369) Тезата, обяснена по-горе в съображение 365, изглежда е валидна и в трансграничен контекст. Изграждането на Paks II ще създаде в бъдеще натиск за понижаване на цените на унгарския пазар, тъй като пределната цена на електроенергията, произвеждана от Paks II, е относително ниска в сравнение с алтернативните мощности на ГТКЦ и ГТОЦ, които биха били изградени според NERA. Изследването на NERA обаче показва, че Paks II ще продължи да има неопределяща роля по отношение на цените и цените в Унгария ще продължат да се определят на по-високи равнища от други електроцентрали. Следователно вносът в Унгария ще продължи да бъде рентабилен.

(370) Комисията е взела предвид твърденията на Унгария относно възможните въздействия на Paks II в по-широк пазарен контекст. Както е обяснено в съображение 112, оценката на NERA за пазарите в непосредствена близост, с които понастоящем е свързан пазарът на Унгария (Унгария + Словакия + Румъния), показва, че общите пазарни дялове на MVM Group и Paks II на свързания пазар на Унгария + Словакия + Румъния не надхвърлят 20 % [вж. фигура 10 в съображение 112].

(371) По отношение на други съседни пазари се очаква въздействието на новата електроцентрала Paks II да бъде по-малко поради липсата на пазарно свързване с тези ценови зони, както и поради по-ограничената (съществуваща и планирана) междусистемна способност за пренос към тези държави членки (вж. таблици 3 и 4).

в) Потенциалното въздействие от успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II

(372) Както е обяснено в съображения 98 — 99, както и в съображения 241 — 244, при изграждането на атомни електроцентрали има тенденция към закъснения по няколко причини, които увеличават времето за строителство. Комисията признава, че вече е налице значително закъснение в изпълнението на проекта в сравнение с първоначалния график, [...]. Освен това, както се вижда от таблица 3 в съображение 99, при предложената от НИАЕП технология са регистрирани средни закъснения от 2 години в Русия, националният пазар на изпълнителя, където той е построил по-голямата част от своите централи. Тези закъснения са значително по-големи, когато проектът се осъществява извън Русия (в Индия до 7 години). Унгария твърди, че Paks II се очаква да бъде първата атомна електроцентрала с технология ВВЕР III+, поръчана в ЕС, където ще бъдат изпълнени най-високите изисквания за ядрена безопасност

и техническата част от проекта, която не е освободена, ще бъде възложена в съответствие с изискванията на ЕС за обществените поръчки. Разумно е да се очаква, че това може да доведе до допълнителни закъснения. Следователно според Комисията продължителността на първоначално определения шестгодишен период на успоредна експлоатация на четирите блока на Paks NPP и на двата блока на Paks II се очаква да намалее значително. Освен това, известно застъпване на експлоатацията на съществуващите и новите блокове — реално погледнато твърде ограничено във времето по непосредствено изложените причини — ще окаже безспорно въздействие върху вътрешния пазар, но може да се счита за пропорционално предвид целите за сигурност на доставките и необходимостта от внимателна подготовка на извезждането от експлоатация на блоковете на Paks NPP, като се има предвид, че мощностите за енергопроизводство от ядрена енергия формират над 50 % от националното производство на електроенергия в Унгария.

- (373) Във всеки случай Комисията припомня заключенията от проучването на NERA [вж. по-специално фигура 7 в съображение 108], което показва, че дори и по време на успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II (между 2025 и 2037 г.) очакваното нараствашо национално върхово потребление няма да бъде задоволено само от националните електроцентрали, тъй като общата произведена електроенергия от допълнителните мощности от възобновяеми източници и газ заедно с тази от ядрените мощности ще остане под прогнозираното национално потребление (обозначено с черна линия на фигура 7). Според проучването това се дължи главно на факта, че в момента в Унгария има недостиг по отношение на предлагането и тя трябва да внася значителни количества електроенергия. NERA обяснява, че е установено, че този недостиг ще се задълбочи още повече между 2015 и 2025 г., тъй като потреблението на електроенергия в Унгария се очаква да нарасне значително до 2040 г., а втората по големина постоянно функционираща електроцентрала в Унгария [електроцентрала Mátra — вж. фигури 1 и 2 в съображение 43] се очаква да бъде затворена между 2025 и 2030 г., както е предвидено в проучването на оператора на преносна система [вж. съображение 20].
- (374) Следователно системата ще се нуждае от национални или вносни мощности, които да допълнят посочените ядрени мощности, мощности от възобновяеми източници и такива на газ, за да се отговори на вътрешното търсене, както и да се осигури устойчивост на системата спрямо очаквания недостиг на мощности. Допълнителни мощности са необходими и за създаването на задължителните резерви, предписани от ENTSO-E [вж. съображение 50].
- (375) Освен това Комисията припомня, че както е обяснено в съображение 105, вече съществуващото високо ниво на междусистемна свързаност на Унгария със съседните държави ще продължи да се повишава в резултат на новите междусистемни електропроводи, които ще бъдат пуснати в експлоатация през периода 2016—2021 г. между Словакия (2 × 400 kV и 1 × 400 kV) и Словения (1 × 400 kV), т.е. много преди да бъдат присъединени двата нови блока на Paks II. Комисията счита, че тези нови междусистемни електропроводи, посочени от Унгария, вероятно ще подобрят наличието на трансгранични търговски потоци, и по-специално на тези от вноса.
- (376) Както е описано в съображение 369, Комисията също така е взела предвид заключенията от проучването на NERA, според които ядрената технология се очаква да продължи да има неопределяща, вместо определяща роля за цените дори през периода на паралелна експлоатацията на Paks NPP и Paks II, когато вероятността ядрената технология да бъде ценоопределящата технология ще остане под 5 % от всички експлоатационни часове [вж. фигура 11 в съображение 113].

5.3.8.3. Риск за ликвидността на пазара на едро

- (377) Както е разгледано в раздел 2.6, най-често срещаните сделки в унгарския сектор за търговия на едро с електроенергия се сключват посредством двустранни СИЕ и HUPX все още не е стимулирала достатъчно равнище на ликвидност. Комисията има първоначални съмнения, доколкото при сценарий, при който доставчик с господстващо положение (MVM Partner) и значителна част от новите производствени мощности (Paks II) са собственост на един и същ субект (унгарската държава), пазарите биха могли да станат по-малко ликвидни, тъй като участниците биха могли да ограничат броя на наличните на пазара оферти от страната на предлагането.
- (378) Комисията също така счита, че в зависимост от начина, по който се продава на пазара електроенергията, произвеждана от новите реактори, ликвидността би могла да бъде значително засегната и разходите за конкурентите надолу по веригата могат да бъдат увеличени, като се ограничи техният конкурентен достъп до важни ресурси (препятстване на достъпа до производствени ресурси). Това би могло да се случи, ако електроенергията, произвеждана от Paks II, ще се продава основно чрез дългосрочни договори само на определени доставчици, като по този начин пазарната мощ на Paks II на пазара за производство на електроенергия се разпростира на пазара на дребно.
- (379) Изключването, както е обяснено в съображение 353, на връзките на Paks II с държавните оператори на пазара на дребно спомогна да бъдат разсеяни някои от съмненията на Комисията.

- (380) Комисията отбелязва, че Унгария е потвърдила, както е обяснено в съображение 118, че стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия ще бъде търговска стратегия за оптимизиране на печалбите при справедливи пазарни условия, като тя ще се осъществява чрез бизнес договорености за търговия, сключени чрез оферти посредством прозрачна търговска платформа или борса.
- (381) По-специално, Унгария е потвърдила, че такава стратегията за търговия с електроенергия (без тази за собствените нужди на Paks II) ще се състои в следното:
- а) Paks II ще продава най-малко 30 % от своята обща произведена електроенергия на пазара „ден напред“, на пазара „в рамките на деня“ и на форуърдния пазар на HUPX. Могат да се използват други сходни борси за търговия с електроенергия в зависимост от това дали службите на Комисията дадат или откажат да дадат своето съгласие или одобрение в срок от две седмици, след като унгарските органи са подали искане за това;
- б) Paks II ще продава останалата част от своята обща произведена електроенергия при обективни, прозрачни и недискриминационни условия посредством търгове. Условията за тези търгове ще се определят от унгарския регулаторен орган по енергетика, подобно на изискванията за провеждане на търгове, наложени на MVM Partner. Унгарският регулаторен орган по енергетика ще осъществява също така надзор върху провеждането на тези търгове.
- (382) Комисията отбелязва и че Унгария ще гарантира, че всички оферти за продаване и купуване ще бъдат еднакво достъпни за всички лицензирани или регистрирани търговци при едни и същи пазарни условия в тръжната платформа, която ще бъде управлявана от Paks II, и че системата за клиринг на офертите на тази платформа е проверима и прозрачна. Няма да се налагат ограничения относно крайната употреба на закупената електроенергия.
- (383) Следователно беше гарантирано, че електроенергията, произвеждана от Paks II, ще бъде достъпна на пазара на едро за всички пазарни участници по прозрачен начин и че няма опасност произвежданата от Paks II електроенергия да бъде монополизирана в дългосрочни договори, които представляват риск за ликвидността на пазара.
- (384) Следователно Комисията счита, че в настоящия си вид мярката би могла да доведе до незначителни рискове за ликвидността на пазара.

5.3.8.4. **Заключения относно нарушенията на конкуренцията и цялостното балансиране**

- (385) След внимателна оценка, изложена в раздел 5.3 от настоящото решение, Комисията признава, че мярката е насочена към насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика и следователно преследва цел от общ интерес, залегнала в Договора за Евратом, като същевременно допринася за сигурността на доставките.
- (386) Помощта ще се предоставя по пропорционален начин. Унгария ще гарантира, че Paks II ще компенсира държавата за новите блокове за производство на електроенергия и че Paks II няма да задържа допълнителни печалби над това, което е абсолютно необходимо, за да се гарантират икономическата ѝ дейност и жизнеспособността ѝ. Комисията също така отбелязва, че генерираните от получателя печалби няма да се използват за реинвестиране в разширяването на мощностите на Paks II или за закупуване или изграждане на нови производствени мощности без одобрение за държавна помощ.
- (387) Комисията също така проучи дали мярката би могла да служи като бариера за навлизането на други видове производствени мощности, особено през ограничения период на успоредна експлоатация на Paks NPP и Paks II. Комисията счита, че всяка бариера за навлизане на пазара е ограничена поради факта, че недостигът в бъдещите общи инсталирани мощности, установен от оператора на преносна система, би позволил навлизането на други технологии за енергопроизводство (както от възобновяеми, така и от нисковъглеродни източници) независимо от това дали Paks II е построена, или не.
- (388) Комисията също така проучи възможното трансгранично въздействие на мярката, макар че мащабът на Paks II е подобен на четирите функциониращи понастоящем блока на Paks NPP и не се очаква тя да играе важна трансгранична роля, дори с оглед на доброто ниво на междусистемните връзки на Унгария, тъй като Унгария ще остане нетен вносител с една от най-високите цени в региона. В допълнение към очакването да се запази дефицитът по вноса/износа в Унгария Комисията счита, че въздействието на Paks II върху ценовите региони на пазара на електроенергия извън онези, които са в пряко съседство с Унгария, ще бъде ограничено поради ограниченията на разстоянието и мрежата, които правят произведената в Унгария електроенергия дори още по-скъпа за по-отдалечените региони.
- (389) Комисията също така отбелязва констатацията, че по време на успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II, която се очаква да бъде по-кратка от първоначално предвиденото, очакваното нарастване национално върхово потребление няма да бъде задоволено само от националните електроцентрали.

- (390) Комисията подчертава още веднъж, че други възможни изкривявания на пазара, като например засилването на евентуалната концентрация на пазара, както и липсата на ликвидност на пазара, са сведени до минимум поради потвържденията, направени от Унгария на 28 юли 2016 г.
- (391) Поради това Комисията заключава, че всички потенциални нарушения на конкуренцията са ограничени и се компенсират от набелязаната обща цел, която следва да бъде постигната по пропорционален начин, като се вземат предвид по-специално потвържденията, направени от Унгария на 28 юли 2016 г.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- (392) В светлината на тези съображения Комисията установява, че мярката, за която Унгария е подала уведомление, включва държавна помощ, която, както е изменена от Унгария на 28 юли 2016 г., е съвместима с вътрешния пазар в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Мярката, която Унгария възнамерява да приложи за финансово подпомагане на изграждането на два нови ядрени реактора, които са изцяло финансирани от унгарската държава в полза на дружеството с ограничена отговорност MVM Paks II Nuclear Power Plant Development („Paks II“), което ще притежава и експлоатира тези ядрени реактори, представлява държавна помощ.

Член 2

Мярката е съвместима с вътрешния пазар при спазване на условията, определени в член 3.

Член 3

Унгария гарантира, че Paks II използва всички печалби, произтичащи от дейността на блокове 5 и 6 на атомната електроцентрала Paks II („Paks II NPP“), единствено за следните цели:

- а) проекта Paks II („проекта“), който е определен като разработване, финансиране, изграждане, пускане в експлоатация, експлоатация и поддръжка, ремонт, управление на отпадъците и извеждане от експлоатация на двата нови ядрени енергоблока с водно-водни енергийни реактори (ВВЕР) 5 и 6 в Paks II NPP, Унгария. Печалбите няма да се използват за финансиране на инвестиции в дейности, които не са в обхвата на така определения проект;
- б) изплащането на печалбите на унгарската държава (например чрез дивиденди).

Унгария гарантира, че Paks II няма да (ре)инвестира в разширяването на собствените си производствени мощности или удължаването на срока на експлоатация на Paks II, нито в инсталирането на допълнителни производствени мощности, освен тези на реактори 5 и 6 на Paks II NPP. В случай че бъде направена такава нова инвестиция, тя подлежи на отделно одобрение за държавна помощ.

Унгария гарантира, че стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия ще бъде търговска стратегия за оптимизиране на печалбите при справедливи пазарни условия, като тя ще се осъществява чрез бизнес договорености за търговия, сключени чрез оферти посредством прозрачна търговска платформа или борса. Стратегията за търговия с произведената от Paks II електроенергия (без тази за собствените нужди на Paks II) съставлява, както следва:

делки от ред 1: Paks II ще продава най-малко 30 % от своята обща произведена електроенергия на пазара „ден напред“, на пазара „в рамките на деня“ и на форуърдния пазар на унгарската борса за търговия с електроенергия (HUPX). Могат да се използват други подобни борси за търговия с електроенергия в зависимост от това дали службите на Комисията дадат или откажат да дадат своето съгласие или одобрение в срок от две седмици, след като унгарските органи са подали искане за това;

делки от ред 2: Paks II продава останалата част от своята обща произведена електроенергия при обективни, прозрачни и недискриминационни условия посредством търгове. Условията за тези търгове се определят от унгарския регулаторен орган по енергетика, подобно на изискванията за провеждане на търгове, наложени на MVM Partner [(Решение № 741/2011 на унгарския регулаторен орган)]. Унгарският регулаторен орган по енергетика осъществява също така надзор върху провеждането на тези търгове.

Унгария гарантира, че платформата за провеждане на търгове от ред 2 се управлява от Paks II и че всички оферти за продажба и купуване са еднакво достъпни за всички лицензирани или регистрирани търговци при едни и същи пазарни условия. Системата за клиринг на офертите е проверима и прозрачна. Не се налагат ограничения относно крайната употреба на закупената електроенергия.

В допълнение Унгария гарантира, че Paks II, нейните правопримници и подразделения са напълно отделени в правно и структурно отношение, те са независими по отношение на вземането на решения по смисъла на точки 52 и 53 от Проекта за консолидирано юрисдикционно известие относно контрола върху концентрациите между предприятия⁽¹⁵⁰⁾ и се поддържат, управляват и експлоатират отделно и независимо от MVM Group и всички предприятия, правопримници и подразделения на групата и други държавни дружества, които осъществяват дейност в секторите на производство на енергия и търговия на едро или търговия на дребно с енергия.

Член 4

Унгария представя на Комисията годишни доклади относно изпълнението на ангажиментите, посочени в член 3. Първият доклад се представя един месец след крайната дата на първата финансова година на търговската експлоатация на Paks II.

Съставено в Брюксел на 6 март 2017 година.

За Комисията

Margrethe VESTAGER

член на Комисията

⁽¹⁵⁰⁾ Проект за консолидирано юрисдикционно известие на Комисията съгласно Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (ОВ С 95, 16.4.2008 г., стр. 1).

ДЕЛЕГИРАНО РЕШЕНИЕ(ЕС) 2017/2113 НА КОМИСИЯТА**от 11 септември 2017 година****за изменение на приложение V към Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета във връзка с удостоверенията за професионална квалификация и наименованията на курсовете на обучение**

(нотифицирано под номер C(2017) 6054)

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации ⁽¹⁾, и по-специално член 21а, параграф 4 от нея,

като има предвид, че:

- (1) Приложение V към Директива 2005/36/ЕО съдържа списъци на удостоверенията за професионални квалификации на лекари, медицински сестри с общ профил, лекари по дентална медицина, ветеринарни лекари, акушерки, фармацевти и архитекти.
- (2) С Делегирано Решение (ЕС) 2016/790 ⁽²⁾ беше актуализирано приложение V към Директива 2005/36/ЕО вследствие на получаването на уведомления от държавите членки за изменение на техните закони, подзаконови и административни разпоредби относно издаването на удостоверения за професионална квалификация. След приемането на посоченото решение редица държави членки уведомиха Комисията за други подобни изменения. Комисията смята, че изменените разпоредби са в съответствие с условията, посочени в дял III, глава III от Директива 2005/36/ЕО. Поради това приложение V към директивата следва да бъде актуализирано.
- (3) От съображения за яснота и правна сигурност всички точки от приложение V към Директива 2005/36/ЕО, свързани с удостоверенията за професионална квалификация и наименованията на курсовете на обучение, следва да бъдат заменени.
- (4) Поради това Директива 2005/36/ЕО следва да бъде съответно изменена,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Приложение V към Директива 2005/36/ЕО се изменя в съответствие с приложението към настоящото решение.

Член 2

Адресати на настоящото решение са държавите членки.

Съставено в Брюксел на 11 септември 2017 година.

За Комисията

Elżbieta BIEŃKOWSKA

Член на Комисията⁽¹⁾ ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 22.⁽²⁾ Делегирано решение (ЕС) 2016/790 на Комисията от 13 януари 2016 г. за изменение на приложение V към Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета във връзка с удостоверенията за професионална квалификация и наименованията на курсовете на обучение (ОВ L 134, 24.5.2016 г., стр. 135).

ПРИЛОЖЕНИЕ

Приложение V към Директива 2005/36/ЕО се изменя, както следва:

1. Точки 5.1.1 — 5.1.4 се заменят със следното:

„5.1.1. Удостоверения за професионална квалификация за базово обучение по медицина

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	Diploma van arts/ Diplôme de docteur en médecine Diplôme de „médecin“/Master in de geneeskunde	— Les universités/De universiteiten — Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française/De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap		20.12.1976 г.
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър“ по „Медицина“ и професионална квалификация „Магистър-лекар“	Университет		1.1.2007 г.
Česká republika	Diplom o ukončení studia ve studijním programu všeobecné lékařství (doktor medicíny, MUDr.)	Lékařská fakulta univerzity v České republice		1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i medicin (cand.med.) Bevis for bestået lægevidenskabelig embedseksamen (cand.med.)	Universitet Styrelsen for Patientsikkerhed Medicinsk universitetsfakultet	— Autorisation som læge, udstedt af Sundhedsstyrelsen og — Tilladelse til selvstændigt virke som læge (dokumentation for gennemført praktisk uddannelse), udstedt af Sundhedsstyrelsen — Autorisation som læge og tilladelse til selvstændigt virke som læge	20.12.1976 г.
Deutschland	— Zeugnis über die Ärztliche Prüfung — Zeugnis über die Ärztliche Staatsprüfung und Zeugnis über die Vorbereitungszeit als Medizinalassistent, soweit diese nach den deutschen Rechtsvorschriften noch für den Abschluss der ärztlichen Ausbildung vorgesehen war	Zuständige Behörden		20.12.1976 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Eesti	Arstikraad Degree in Medicine (MD) Diplom arstiteaduse õppekava läbimise kohta	Tartu Ülikool		1.5.2004 г.
Ελλάς	Πτυχίο Ιατρικής	— Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου, — Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα Ιατρικής Πανεπιστημίου		1.1.1981 г.
España	Título de Licenciado en Medicina y Cirugía Título de Licenciado en Medicina Título de Graduado/a en Medicina	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una Universidad		1.1.1986 г.
France	Diplôme de fin de deuxième cycle des études médicales	Universités		20.12.1976 г.
Hrvatska	Diploma „doktor medicine/doktorica medicine“	Medicinski fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj		1.7.2013 г.
Ireland	Primary qualification	Competent examining body	Certificate of experience	20.12.1976 г.
Italia	Diploma di laurea in medicina e chirurgia	Università	Diploma di abilitazione all'esercizio della medicina e chirurgia	20.12.1976 г.
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Ιατρού	Ιατρικό Συμβούλιο		1.5.2004 г.
Latvija	ārsta diploms	Universitātes tipa augstskola		1.5.2004 г.
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą gydytojo kvalifikaciją 2. Magistro diplomas (medicinos magistro kvalifikacinis laipsnis ir gydytojo kvalifikacija)	Universitetas	1. Internatūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją 2. Internatūros pažymėjimas (medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija)	1.5.2004 г.
Luxembourg	Diplôme d'Etat de docteur en médecine, chirurgie et accouchements	Jury d'examen d'Etat	Certificat de stage	20.12.1976 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Magyarország	Okleveles orvosdoktor oklevél (dr. med)	Egyetem		1.5.2004 г.
Malta	Lawrja ta' Tabib tal-Mediċina u l-Kirurgija	Universita` ta' Malta	Ċertifikat ta' reġistrazzjoni mahruġ mill-Kunsill Mediku	1.5.2004 г.
Nederland	Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd artsexamen	Faculteit Geneeskunde		20.12.1976 г.
Österreich	Urkunde über die Verleihung des akademischen Grades Doktor der gesamten Heilkunde (bzw. Doctor medicinae universae, Dr.med.univ.)	Medizinische Fakultät einer Universität, bzw Medizinische Universität		1.1.1994 г.
Polska	Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku lekarskim z tytułem „lekarza“	szkoły wyższe	Świadectwo złożenia Lekarskiego Egzaminu Państwowego ⁽¹⁾ ⁽³⁾ / Świadectwo złożenia Lekarskiego Egzaminu Końcowego ⁽²⁾ ⁽³⁾	1.5.2004 г.
Portugal	Carta de Curso de licenciatura em medicina Certificado de mestrado integrado em medicina	Universidades	Certificado emitido pela Ordem dos Médicos	1.1.1986 г.
România	Diplomă de licență de doctor medic Diploma de licență și master ⁽⁴⁾	Universități Ministerul Educației Naționale ⁽⁴⁾		1.1.2007 г.
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov „doktor medicine/doktorica medicine“	Univerza	Potrnilo o Opravljenem Strokovnem Izpitu za Poklic Zdravnik/Zdravnica	1.5.2004 г.
Slovensko	DIPLOM všeobecné lekárstvo doktor všeobecného lekárstva („MUDr.“)	Univerzita		1.5.2004 г.
Suomi/Finland	Lääketieteen lisensiaatin tutkinto/Medicine licentiatexamen	Yliopisto		1.1.1994 г.
Sverige	Läkarexamen	Universitet eller högskola	Bevis om legitimation som läkare, utfärdat av Socialstyrelsen	1.1.1994 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
United Kingdom	Primary qualification	Competent examining body	Certificate of experience	20.12.1976 г.

⁽¹⁾ До 2012 г.

⁽²⁾ От 2013 г.

⁽³⁾ До 1 октомври 2017 г. удостоверението за професионална квалификация трябва да бъде придружено от свидетелство за завършен следдипломен стаж („staż poddyplomowy“).

⁽⁴⁾ От 2011 г.

5.1.2. Удостоверения за професионална квалификация на лекари специалисти

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Референтна дата
België/Belgique/ Belgie	Bijzondere beroepstitel van geneesheer-specialist/Titre professionnel particulier de médecin spécialiste	Minister bevoegd voor Volksgezondheid/Ministre de la Santé publique	20.12.1976 г.
България	Свидетелство за призната специалност	Университет	1.1.2007 г.
Česká republika	Diplom o specializaci	Ministerstvo zdravotnictví	1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som speciallæge	Sundhedsstyrelsen Styrelsen for Patientsikkerhed	20.12.1976 г.
Deutschland	Fachärztliche Anerkennung	Landesärztekammer	20.12.1976 г.
Eesti	Residentuuri lõpetamist tõendav tunnistus Residentuuri lõputunnistus eriarstiabi erialal	Tartu Ülikool	1.5.2004 г.
Ελλάς	Τίτλος Ιατρικής Ειδικότητας	1. Περιφέρεια 2. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση 3. Νομαρχία	1.1.1981 г.
España	Título de Especialista	Ministerio de Educación y Cultura	1.1.1986 г.
France	1. Certificat d'études spéciales de médecine accompagné du diplôme d'Etat de docteur en médecine 2. Attestation de médecin spécialiste qualifié accompagnée du diplôme d'Etat de docteur en médecine 3. Diplôme d'études spécialisées ou diplôme d'études spécialisées complémentaires qualifiant de médecine accompagné du diplôme d'Etat de docteur en médecine	1. Universités 2. Conseil de l'Ordre des médecins 3. Universités	20.12.1976 г.
Hrvatska	Diploma o specijalističkom usavršavanju	Ministarstvo nadležno za zdravstvo	1.7.2013 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Референтна дата
Ireland	Certificate of Specialist doctor	Competent authority	20.12.1976 г.
Italia	Diploma di medico specialista	Università	20.12.1976 г.
Κύπρος	Πιστοποιητικό Αναγνώρισης Ειδικότητας	Ιατρικό Συμβούλιο	1.5.2004 г.
Latvija	„Sertifikāts“—kompetentu iestāžu izsniegts dokuments, kas apliecina, ka persona ir nokārtojusi sertifikācijas eksāmenu specialitātē	Latvijas Ārstu biedrība Latvijas Ārstniecības personu profesionālo organizāciju savienība	1.5.2004 г.
Lietuva	1. Rezidentūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą gydytojo specialisto profesinę kvalifikaciją 2. Rezidentūros pažymėjimas (gydytojo specialisto profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1.5.2004 г.
Luxembourg	Certificat de médecin spécialiste	Ministre de la Santé publique	20.12.1976 г.
Magyarország	Szakorvosi bizonyítvány	Nemzeti Vizsgabizottság	1.5.2004 г.
Malta	Ċertifikat ta' Speċjalista Mediku	Kumitat ta' Approvazzjoni dwar Speċjalisti	1.5.2004 г.
Nederland	Bewijs van inschrijving in een Specialistenregister Diploma geneeskundig specialist	— Medische Specialisten Registratie Commissie (MSRC) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst — Sociaal-Geneskundigen Registratie Commissie (SGRC) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst — Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst ⁽¹⁾	20.12.1976 г.
Österreich	Facharzt Diplom	Österreichische Ärztekammer	1.1.1994 г.
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty	Centrum Egzaminów Medycznych	1.5.2004 г.
Portugal	Titulo de especialista	Ordem dos Médicos	1.1.1986 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който присъжда квалификацията	Референтна дата
România	Certificat de medic specialist	Ministerul Sănătății	1.1.2007 г.
Slovenija	Potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu	1. Ministrstvo za zdravje 2. Zdravniška zbornica Slovenije	1.5.2004 г.
Slovensko	Diplom o špecializácii	1. Slovenská zdravotnícka univerzita 2. Univerzita Komenského v Bratislave 3. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	1.5.2004 г.
Suomi/Finland	Erikoislääkäarin tutkinto/Speciallääkärexamen	Yliopisto	1.1.1994 г.
Sverige	Bevis om specialkompetens som läkare, utfärdat av Socialstyrelsen	Socialstyrelsen	1.1.1994 г.
United Kingdom	Certificate of Completion of training	Postgraduate Medical Education and Training Board General Medical Council	20.12.1976 г. 1.4.2010 г.

(¹) От януари 2013 г.

5.1.3. Наименования на курсовете на обучение по специализирана медицина

	Анестезиология	Обща хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Anesthésie-réanimation/Anesthesie-reanimatie	Chirurgie/Heelkunde
България	Анестезиология и интензивно лечение	Хирургия
Česká republika	Anesteziologie a intenzivní medicína	Chirurgie
Danmark	Anæstesiologi	Kirurgi
Deutschland	Anästhesiologie	(Allgemeine) Chirurgie
Eesti	Anestesioloogia	Üldkirurgia
Ελλάς	Αναισθησιολογία	Χειρουργική
España	Anestesiología y Reanimación	Cirugía general y del aparato digestivo

	Анестезиология	Обща хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
France	Anesthésie-réanimation	Chirurgie générale
Hrvatska	Anesteziologija, reanimatologija i intenzivna medicina	Opća kirurgija
Ireland	Anaesthesia	General surgery
Italia	Anestesia, rianimazione e terapia intensiva Anestesia, rianimazione, terapia intensiva e del dolore ⁽²⁾	Chirurgia generale
Κύπρος	Αναισθησιολογία	Γενική Χειρουργική
Latvija	Anestezioloģija un reanimatoloģija	Ķirurgija
Lietuva	Anesteziologija reanimatologija	Chirurgija
Luxembourg	Anesthésie-réanimation	Chirurgie générale
Magyarország	Aneszteziológia és intenzív terápia	Sebészet
Malta	Anesteżija u Kura Intensiva	Kirurgija Ġenerali
Nederland	Anesthesiologie	Heelkunde
Österreich	Anästhesiologie und Intensivmedizin	— Chirurgie — Allgemeinchirurgie und Viszeralchirurgie ⁽¹⁾
Polska	Anesteziologia i intensywne terapie	Chirurgia ogólna
Portugal	Anestesiologia	Cirurgia geral
România	Anestezie și terapie intensivă	Chirurgie generală
Slovenija	Anesteziologija, reanimatologija in perioperativna intenzivna medicina	Splošna kirurgija
Slovensko	Anestéziológia a intenzívna medicína	Chirurgia
Suomi/Finland	Anestesiologia ja tehohoito/Anestesiologi och intensivvård	Yleiskirurgia/Allmän kirurgi

	Анестезиология	Обща хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Sverige	Anestesi och intensivvård	Kirurgi
United Kingdom	Anaesthetics	General surgery

⁽¹⁾ От юни 2015 г.

⁽²⁾ От февруари 2015 г.

	Неврохирургия	Акушеро-гинекология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Neurochirurgie	Gynécologie — obstétrique/Gynaecologie — verloskunde
България	Неврохирургия	Акушерство и гинекология
Česká republika	Neurochirurgie	Gynekologie a porodnictví
Danmark	Neurokirurgi	Gynækologi og obstetrik
Deutschland	Neurochirurgie	Frauenheilkunde und Geburtshilfe
Eesti	Neurokirurgia	Sünnitusabi ja günekoloogia
Ελλάς	Νευροχειρουργική	Μαιευτική-Γυναικολογία
España	Neurocirugía	Obstetricia y ginecología
France	Neurochirurgie	Gynécologie — obstétrique
Hrvatska	Neurokirurgija	Ginekologija i opstetricija
Ireland	Neurosurgery	Obstetrics and gynaecology
Italia	Neurochirurgia	Ginecologia e ostetricia
Κύπρος	Νευροχειρουργική	Μαιευτική — Γυναικολογία
Latvija	Neiroķirurgija	Ginekoloģija un dzemdniecība
Lietuva	Neurochirurgija	Akušerija ginekologija
Luxembourg	Neurochirurgie	Gynécologie — obstétrique
Magyarország	Idegsebészet	Szülészet-nőgyógyászat

	Неврохирургия	Акушеро-гинекология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Malta	Newrokirurgija	Ostetričja u Ġinekologija
Nederland	Neurochirurgie	Obstetrie en Gynaecologie
Österreich	Neurochirurgie	Frauenheilkunde und Geburtshilfe
Polska	Neurochirurgia	Położnictwo i ginekologia
Portugal	Neurocirurgia	Ginecologia e obstetricia
România	Neurochirurgie	Obstetrică-ginecologie
Slovenija	Nevrokirurgija	Ginekologija in porodništvo
Slovensko	Neurochirurgia	Gynekológia a pôrodníctvo
Suomi/Finland	Neurokirurgia/Neurokirurgi	Naistentaudit ja synnytykset/Kvinnosjukdomar och förlossningar
Sverige	Neurokirurgi	Obstetrik och gynekologi
United Kingdom	Neurosurgery	Obstetrics and gynaecology
	Вътрешни болести	Офталмология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Médecine interne/Inwendige geneeskunde	Ophthalmologie/Oftalmologie
България	Вътрешни болести	Очни болести
Česká republika	Vnitřní lékařství	Oftalmologie
Danmark		Oftalmologi
Deutschland	Innere Medizin	Augenheilkunde
Eesti	Sisehaigused	Oftalmoloogia
Ελλάς	Παθολογία	Οφθαλμολογία
España	Medicina interna	Oftalmología
France	Médecine interne	Ophthalmologie
Hrvatska	Opća interna medicina	Oftalmologija i optometrija

	Вътрешни болести	Офталмология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Ireland	General (Internal) Medicine	Ophthalmic surgery Ophthalmology ⁽¹⁾
Italia	Medicina interna	Oftalmologia
Κύπρος	Παθολογία	Οφθαλμολογία
Latvija	Internā medicīna	Oftalmoloģija
Lietuva	Vidaus ligos	Oftalmologija
Luxembourg	Médecine interne	Ophthalmologie
Magyarország	Belgyógyászat	Szemészet
Malta	Medicina Interna	Oftalmoloģija
Nederland	Interne geneeskunde	Oogheelkunde
Österreich	Innere Medizin	Augenheilkunde und Optometrie
Polska	Choroby wewnętrzne	Okulistyka
Portugal	Medicina interna	Oftalmologia
România	Medicină internă	Oftalmologie
Slovenija	Interna medicina	Oftalmologija
Slovensko	Vnútorné lekárstvo	Oftalmológia
Suomi/Finland	Sisätaudit/Inre medicin	Silmätaudit/Ögonsjukdomar
Sverige	Internmedicin	Ögonsjukdomar (oftalmologi)
United Kingdom	Вътрешни болести	Офталмология

⁽¹⁾ От 1991/1992 г.

	Оториноларингология	Педиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/ Belgien	Oto-rhino-laryngologie/Otorhinolaryngologie	Pédiatrie/Pediatrie

	Оториноларингология	Педиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
България	Ушно-носно-гърлени болести	Педиатрия
Česká republika	Otorinolaryngologie	Dětské lékařství
Danmark	Oto-rhino-laryngologi	Pædiatri
Deutschland	Hals-Nasen-Ohrenheilkunde	Kinder- und Jugendmedizin
Eesti	Otorinolarüingoloogia	Pediaatria
Ελλάς	Ωτορινολαρυγγολογία	Παιδιατρική
España	Otorrinolaringología	Pediatría y sus áreas específicas
France	Oto-rhino-laryngologie et chirurgie cervico-faciale	Pédiatrie
Hrvatska	Otorinolaringologija	Pedijatrija
Ireland	Otolaryngology	Paediatrics
Italia	Otorinolaringoiatria	Pediatria
Κύπρος	Ωτορινολαρυγγολογία	Παιδιατρική
Latvija	Otolaringoloģija	Pedijatrija
Lietuva	Otorinolaringologija	Vaikų ligos
Luxembourg	Oto-rhino-laryngologie	Pédiatrie
Magyarország	Fül-orr-gégegyógyászat	Csecsemő- és gyermekgyógyászat
Malta	Otorinolaringoloġija	Pedjatrija
Nederland	Keel-, neus- en oorheelkunde	Kindergeneeskunde
Österreich	— Hals-, Nasen- und Ohrenkrankheiten — Hals-, Nasen- und Ohrenheilkunde ⁽¹⁾	Kinder- und Jugendheilkunde
Polska	Otorynolaryngologia	Pediatria
Portugal	Otorrinolaringologia	Pediatria
România	Otorinolaringologie	Pediatrie
Slovenija	Otorinolaringologija	Pedijatrija

	Оториноларингология	Педиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Slovensko	Otorinolaryngológia	Pediatrica
Suomi/Finland	Korva-, nenä- ja kurkkutaudit/Öron-, näs- och halssjukdomar	Lastentaudit/Barnsjukdomar
Sverige	Öron-, näs- och halssjukdomar (oto-rhinolaryngologi)	Barn- och ungdomsmedicin
United Kingdom	Otolaryngology	Paediatrics

(¹) От юни 2015 г.

	Пульмология	Урология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Pneumologie	Urologie
България	Пневмология и фтизиатрия	Урология
Česká republika	Pneumologie a ftizeologie	Urologie
Danmark	Intern medicin: lungesygdomme	Urologi
Deutschland	— Pneumologie — Innere Medizin und Pneumologie (¹)	Urologie
Eesti	Pulmonoloogia	Uroloogia
Ελλάς	Φυματιολογία- Πνευμονολογία	Ουρολογία
España	Neumología	Urología
France	Pneumologie	Chirurgie urologique
Hrvatska	Pulmologija	Urologija
Ireland	Respiratory medicine	Urology
Italia	Malattie dell'apparato respiratorio	Urologia
Κύπρος	Πνευμονολογία — Φυματιολογία	Ουρολογία
Latvija	Ftizio pneimonoloģija	Uroloģija
Lietuva	Pulmonologija	Urologija

	Пулмология	Урология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Luxembourg	Pneumologie	Urologie
Magyarország	Tüdőgyógyászat	Urológia
Malta	Mediċina Respiratorja	Urologija
Nederland	Longziekten en tuberculose	Urologie
Österreich	— Lungenkrankheiten — Innere Medizin und Pneumologie ⁽²⁾	Urologie
Polska	Choroby płuc	Urologia
Portugal	Pneumologia	Urologia
România	Pneumologie	Urologie
Slovenija	Pnevmoologija	Urologija
Slovensko	Pneumológia a ftizeológia	Urológia
Suomi/Finland	Keuhkosairaudet ja allergologia/Lungsjukdomar och allergologi	Urologia/Urologi
Sverige	Lungsjukdomar (pneumologi)	Urologi
United Kingdom	Respiratory medicine	Urology

⁽¹⁾ От юли 2011 г.

⁽²⁾ От юни 2015 г.

	Ортопедия	Патоанатомия
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Chirurgie orthopédique/Orthopedische heelkunde	Anatomie pathologique/Pathologische anatomie
България	Ортопедия и травматология	Обща и клинична патология
Česká republika	Ortopedie	Patologie
Danmark	Ortopædisk kirurgi	Patologisk anatomi og cytology
Deutschland	— Orthopädie (und Unfallchirurgie) — Orthopädie und Unfallchirurgie ⁽¹⁾	Pathologie

	Ортопедия	Патоанатомия
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Eesti	Ortopeedia	Patoloogia
Ελλάς	Ορθοπαιδική	Παθολογική Ανατομική
España	Cirugía ortopédica y traumatología	Anatomía patológica
France	Chirurgie orthopédique et traumatologie	Anatomie et cytologie pathologiques
Hrvatska	Ortopedija i traumatologija	Patologija Patologija i citologija ⁽³⁾
Ireland	Trauma and orthopaedic surgery	Histopathology
Italia	Ortopedia e traumatologia	Anatomia patologica
Κύπρος	Ορθοπαιδική	Παθολογοανατομία — Ιστολογία
Latvija	Traumatoloģija un ortopēdija	Patoloģija
Lietuva	Ortopedija traumatologija	Patologija
Luxembourg	Orthopédie	Anatomie pathologique
Magyarország	Ortopédia és traumatológia	Patológia
Malta	Kirurgija Ortopedika	Istopatoloģija
Nederland	Orthopedie	Pathologie
Österreich	— Orthopädie und Orthopädische Chirurgie — Orthopädie und Traumatologie ⁽²⁾	— Pathologie — Klinische Pathologie und Molekularpathologie ⁽²⁾ — Klinische Pathologie und Neuropathologie
Polska	Ortopedia i traumatologia narządu ruchu	Patomorfologia
Portugal	Ortopedia	Anatomia patologica
România	Ortopedie și traumatologie	Anatomie patologică
Slovenija	— Ortopedska kirurgija; Travmatologija	Patologija
Slovensko	Ortopédia	Patologická anatomia
Suomi/Finland	Ortopedia ja traumatologia/Ortopedi och traumatologi	Patologia/Patologi

	Ортопедия	Патоанатомия
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Sverige	Ortopedi	Klinisk patologi
United Kingdom	Trauma and orthopaedic surgery	Histopathology

⁽¹⁾ От май 2006 г.

⁽²⁾ От юни 2015 г.

⁽³⁾ От 3 ноември.2015 г.

	Неврология	Психиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Neurologie	Psychiatrie, particulièrement de l'adulte/Psychiatrie, meer bepaald in de volwassenpsychiatrie
България	Нервни болести	Психиатрия
Česká republika	Neurologie	Psychiatrie
Danmark	Neurologi	Psykiatri
Deutschland	Neurologie	Psychiatrie und Psychotherapie
Eesti	Neuroloogia	Psühhiaatria
Ελλάς	Νευρολογία	Ψυχιατρική
España	Neurología	Psiquiatría
France	Neurologie	Psychiatrie
Hrvatska	Neurologija	Psihijatrija
Ireland	Neurology	Psychiatry
Italia	Neurologia	Psichiatria
Κύπρος	Νευρολογία	Ψυχιατρική
Latvija	Neirolģija	Psihijatrija
Lietuva	Neurologija	Psichiatrija
Luxembourg	Neurologie	Psychiatrie

	Неврология	Психиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Magyarország	Neurológia	Pszichiátria
Malta	Newrologija	Psikjatrija
Nederland	Neurologie	Psychiatrie
Österreich	Neurologie	Psychiatrie und Psychotherapeutische Medizin
Polska	Neurologia	Psychiatria
Portugal	Neurologia	Psiquiatria
România	Neurologie	Psihiatrie
Slovenija	Nevrologija	Psihiatrija
Slovensko	Neurológia	Psychiatria
Suomi/Finland	Neurologia/Neurologi	Psykiatria/Psykiatri
Sverige	Neurologi	Psykiatri
United Kingdom	Neurology	General psychiatry
	Образна диагностика	Лъчетерапия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Radiodiagnostic/Röntgendiagnose	Radiothérapie-oncologie/Radiotherapie-oncologie
България	Образна диагностика	Лъчелечение
Česká republika	Radiologie a zobrazovací metody	Radiační onkologie
Danmark	Radiologi	Klinisk Onkologi
Deutschland	(Diagnostische) Radiologie	Strahlentherapie
Eesti	Radioloogia	Onkoloogia
Ελλάς	Ακτινοδιαγνωστική	Ακτινοθεραπευτική — Ογκολογία
España	Radiodiagnóstico	Oncología radioterápica

	Образна диагностика	Лъчетерапия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
France	Radiodiagnostic et imagerie médicale	Oncologie option oncologie radiothérapique
Hrvatska	Klinička radiologija	Onkologija i radioterapija
Ireland	Radiology	Radiation oncology
Italia	Radiodiagnostica	Radioterapia
Κύπρος	Ακτινολογία	Ακτινοθεραπευτική Ογκολογία
Latvija	Diagnostiskā radioloģija	Terapeitiskā radioloģija
Lietuva	Radiologija	Onkologija radioterapija
Luxembourg	Radiodiagnostic	Radiothérapie
Magyarország	Radiológia	Sugárterápia
Malta	Radjoloġija	Onkoloġija u Radjoterapija
Nederland	Radiologie	Radiotherapie
Österreich	Radiologie	Strahlentherapie-Radioonkologie
Polska	Radiologia i diagnostyka obrazowa	Radioterapia onkologiczna
Portugal	Radiodiagnóstico	Radioterapia Radioncologia
România	Radiologie-imagistică medicală	Radioterapie
Slovenija	Radiologija	Radioterapija in onkologija
Slovensko	Rádiológia	Radiačná onkológia
Suomi/Finland	Radiologia/Radiologi	Syöpätaudit/Cancersjukdomar
Sverige	Medicinsk radiologi Radiologi ⁽²⁾	Tumörsjukdomar (allmän onkologi) Onkologi ⁽¹⁾
United Kingdom	Clinical radiology	Clinical oncology

⁽¹⁾ От септември 2008 г.

⁽²⁾ От май 2015 г.

	Пластична хирургия	Клинична биология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Chirurgie plastique, reconstructrice et esthétique/Plastische, reconstructieve en esthetische heekunde	Biologie clinique/Klinische biologie
България	Пластично-възстановителна и естетична хирургия	Клинична лаборатория
Česká republika	Plastická chirurgie	
Danmark	Plastikkirurgi	
Deutschland	— Plastische (und Ästhetische) Chirurgie — Plastische und Ästhetische Chirurgie ⁽¹⁾	Laboratoriumsmedizin ⁽²⁾
Eesti	Plastika- ja rekonstruktiivkirurgia	Laborimeditisiin
Ελλάς	Πλαστική Χειρουργική	Ιατρική βιοπαθολογία ⁽⁵⁾
España	Cirugía plástica, estética y reparadora	Análisis clínicos
France	Chirurgie plastique, reconstructrice et esthétique	Biologie médicale
Hrvatska	Plastična, rekonstrukcijska i estetska kirurgija	
Ireland	Plastic, reconstructive and aesthetic surgery	
Italia	Chirurgia plastica, ricostruttiva ed estetica	Patologia clinica Patologia clinica e biochimica clinica ⁽⁴⁾
Κύπρος	Πλαστική Χειρουργική	
Latvija	Plastiskā ķirurģija	
Lietuva	Plastinė ir rekonstrukcinė chirurgija	Laboratorinė medicina
Luxembourg	Chirurgie plastique	Biologie clinique
Magyarország	Plasztikai (égési) sebészet	Orvosi laboratóriumi diagnosztika
Malta	Kirurgija Plastika	
Nederland	Plastische chirurgie	
Österreich	Plastische, Ästhetische und Rekonstruktive Chirurgie Plastische, Rekonstruktive und Ästhetische Chirurgie ⁽³⁾	Medizinische Biologie

	Пластична хирургия	Клинична биология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Polska	Chirurgia plastyczna	Diagnostyka laboratoryjna
Portugal	Cirurgia plástica, estética e reconstrutiva	Patologia clínica
România	Chirurgie plastică, estetică și microchirurgie reconstructivă	Medicină de laborator
Slovenija	Plastična, rekonstrukcijska in estetska kirurgija	
Slovensko	Plastická chirurgia	Laboratórna medicína
Suomi/Finland	Plastiikkirurgia/Plastikkirurgi	
Sverige	Plastikkirurgi	
United Kingdom	Plastic surgery	

⁽¹⁾ От 2006 г.

⁽²⁾ От 2012 г.

⁽³⁾ От юни 2015 г.

⁽⁴⁾ От юни 2015 г.

⁽⁵⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 30 декември 1994 г.

	Микробиология — Бактериология	Биохимия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		
България	Микробиология	Биохимия
Česká republika	Lékařská mikrobiologie	Klinická biochemie
Danmark	Klinisk mikrobiologi	Klinisk biokemi
Deutschland	— Mikrobiologie (Virologie) und Infektionsepidemiologie — Mikrobiologie, Virologie und Infektionsepidemiologie ⁽³⁾	Laboratoriumsmedizin ⁽¹⁾
Eesti		
Ελλάς	— Ιατρική Βιοπαθολογία — Μικροβιολογία	Ιατρική βιοπαθολογία ⁽⁶⁾
España	Microbiología y parasitología	Bioquímica clínica

	Микробиология — Бактериология	Биохимия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
France		
Hrvatska	Klinička mikrobiologija	
Ireland	Microbiology	Chemical pathology
Italia	Microbiologia e virologia	Biochimica clinica ⁽⁵⁾
Κύπρος	Μικροβιολογία	
Latvija	Mikrobioloģija	
Lietuva		
Luxembourg	Microbiologie	Chimie biologique
Magyarország	Orvosi mikrobiológia	
Malta	Mikrobijologija	Patoloģija Kimika
Nederland	Medische microbiologie	Klinische chemie ⁽²⁾
Österreich	— Hygiene und Mikrobiologie — Klinische Mikrobiologie und Hygiene ⁽⁴⁾ — Klinische Mikrobiologie und Virologie ⁽⁴⁾	Medizinische und Chemische Labordiagnostik
Polska	Mikrobiologia lekarska	
Portugal		
România		
Slovenija	Klinična mikrobiologija	Medicinska biokemija
Slovensko	Klinická mikrobiológia	Klinická biochémia
Suomi/Finland	Kliininen mikrobiologia/Klinisk mikrobiologi	Kliininen kemia/Klinisk kemi
Sverige	Klinisk bakteriologi Klinisk mikrobiologi ⁽⁷⁾	Klinisk kemi

	Микробиология — Бактериология	Биохимия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
United Kingdom	Medical microbiology and virology	Chemical pathology

⁽¹⁾ До 2012 г.

⁽²⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 4 април 2000 г.

⁽³⁾ От май 2006 г.

⁽⁴⁾ От юни 2015 г.

⁽⁵⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 3 юни 2015 г.

⁽⁶⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 30 декември 1994 г.

⁽⁷⁾ От май 2015 г.

	Имунология	Гръдна хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Chirurgie thoracique/Heelkunde op de thorax ⁽¹⁾
България	Клинична имунология	Гръдна хирургия Кардиохирургия
Česká republika	Alergologie a klinická imunologie	Hrudní chirurgie
Danmark	Klinisk immunologi	Thoraxkirurgi
Deutschland		Thoraxchirurgie
Eesti		Torakaalkirurgia
Ελλάς		Χειρουργική Θώρακος
España	Inmunología	— Cirugía torácica — Cirugía cardiovascular
France		Chirurgie thoracique et cardiovasculaire
Hrvatska	Alergologija i klinička imunologija	
Ireland	Immunology (clinical and laboratory)	Cardiothoracic surgery
Italia		— Chirurgia toracica — Cardiochirurgia
Κύπρος	Ανοσολογία	Χειρουργική Θώρακος
Latvija	Imunoloģija	Torakālā ķirurģija Sirds ķirurgs

	Имунология	Гръдна хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Lietuva		Krūtinės chirurgija
Luxembourg	Immunologie	Chirurgie thoracique
Magyarország	Allergológia és klinikai immunológia	Mellkassebészet
Malta	Immunoloġija	Kirurgija Kardjo-Toracika
Nederland		Cardio-thoracale chirurgie
Österreich	— Immunologie — Klinische Immunologie ⁽²⁾	Thoraxchirurgie
Polska	Immunologia kliniczna	Chirurgia klatki piersiowej
Portugal		Cirurgia cardiotorácica
România		Chirurgie toracică
Slovenija		Toralna kirurgija
Slovensko	Klinická imunológia a alergológia	Hrudníková chirurgia
Suomi/Finland		Sydän-ja rintaelinkirurgia/Hjärt- och thoraxkirurgi
Sverige	Klinisk immunologi ⁽³⁾	Thoraxkirurgi
United Kingdom	Immunology	Cardo-thoracic surgery

⁽¹⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 1 януари 1983 г.

⁽²⁾ От юни 2015 г.

⁽³⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 14 юни 2017 г.

	Детска хирургия	Съдова хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Chirurgie des vaisseaux/Bloedvatenheekunde ⁽¹⁾
България	Детска хирургия	Съдова хирургия
Česká republika	Dětská chirurgie	Cévní chirurgie
Danmark		Karkirurgi

	Детска хирургия	Съдова хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Deutschland	Kinderchirurgie	Gefäßchirurgie
Eesti	Lastekirurgia	Kardiovaskulaarkirurgia
Ελλάς	Χειρουργική Παιδών	Αγγειοχειρουργική
España	Cirugía pediátrica	Angiología y cirugía vascular
France	Chirurgie infantile	Chirurgie vasculaire
Hrvatska	Dječja kirurgija	Vaskularna kirurgija
Ireland	Paediatric surgery	
Italia	Chirurgia pediatrica	Chirurgia vascolare
Κύπρος	Χειρουργική Παιδών	Χειρουργική Αγγείων
Latvija	Bērnu ķirurgija	Asinsvadu ķirurgija
Lietuva	Vaikų chirurgija	Kraujagyslių chirurgija
Luxembourg	Chirurgie pédiatrique	Chirurgie vasculaire
Magyarország	Gyermeksebészet	Érsebészet
Malta	Kirurgija Pedjatrika	Kirurgija Vaskolari
Nederland		
Österreich	Kinder- und Jugendchirurgie	Allgemeinchirurgie und Gefäßchirurgie
Polska	Chirurgia dziecięca	Chirurgia naczyniowa
Portugal	Cirurgia pediátrica	Angologia/Cirurgia vascular
România	Chirurgie pediatrică	Chirurgie vasculară
Slovenija		Kardiovaskularna kirurgija
Slovensko	Detská chirurgia	Cievna chirurgia
Suomi/Finland	Lastenkirurgia/Barnkirurgi	Verisuonikirurgia/Kärlkirurgi

	Детска хирургия	Съдова хирургия
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Sverige	Barn- och ungdomskirurgi	Kärlkirurgi
United Kingdom	Paediatric surgery	Vascular surgery

(¹) Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 1 януари 1983 г.

	Кардиология	Гастроентерология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Cardiologie	Gastro-entérologie/Gastro-enterologie
България	Кардиология	Гастроентерология (¹)
Česká republika	Kardiologie	Gastroenterologie
Danmark	Intern medicin: kardiologi	Intern medicin: gastroenterology og hepatologi
Deutschland	— Innere Medizin und Schwerpunkt Kardiologie — Innere Medizin und Kardiologie (²)	— Innere Medizin und Schwerpunkt Gastroenterologie — Innere Medizin und Gastroenterologie (²)
Eesti	Kardioloogia	Gastroenteroloogia
Ελλάς	Καρδιολογία	Γαστρεντερολογία
España	Cardiología	Aparato digestivo
France	Cardiologie et maladies vasculaires	Gastro-entérologie et hépatologie
Hrvatska	Kardiologija	Gastroenterologija
Ireland	Cardiology	Gastro-enterology
Italia	Malattie dell'apparato cardiovascolare	Gastroenterologia Malattie dell'apparato digerente (³)
Κύπρος	Καρδιολογία	Γαστρεντερολογία
Latvija	Kardioloģija	Gastroenteroloģija
Lietuva	Kardiologija	Gastroenterologija
Luxembourg	Cardiologie et angiologie	Gastro-enterologie

	Кардиология	Гастроентерология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Magyarország	Kardiológia	Gasztroenterológia
Malta	Kardjologija	Gastroenterologija
Nederland	Cardiologie	Maag-darm-leverziekten
Österreich	Innere Medizin und Kardiologie	Innere Medizin und Gastroenterologie und Hepatologie
Polska	Kardiologia	Gastrenterologia
Portugal	Cardiologia	Gastrenterologia
România	Cardiologie	Gastroenterologie
Slovenija	Kardiologija in vaskularna medicina	Gastroenterologija
Slovensko	Kardiológia	Gastroenterológia
Suomi/Finland	Kardiologia/Kardiologi	Gastroenterologia/Gastroenterologi
Sverige	Kardiologi	Medicinsk gastroenterologi och hepatologi
United Kingdom	Cardiology	Gastroenterology

⁽¹⁾ До 14 септември 2010 г.

⁽²⁾ От октомври 2009 г.

⁽³⁾ От юни 2015 г.

	Ревматология	Обща хематология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Rhumathologie/reumatologie	
България	Ревматология	Клинична хематология
Česká republika	Revmatologie	Hematologie a transfúzní lékařství
Danmark	Intern medicin: reumatologi	Intern medicin: hæmatologi
Deutschland	— Innere Medizin und Schwerpunkt Rheumatologie — Innere Medizin und Rheumatologie ⁽¹⁾	— Innere Medizin und Schwerpunkt Hämatologie und Onkologie — Innere Medizin und Hämatologie und Onkologie ⁽¹⁾

	Ревматология	Обща хематология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Eesti	Reumatoloogia	Hematoloogia
Ελλάς	Ρευματολογία	Αιματολογία
España	Reumatología	Hematología y hemoterapia
France	Rhumatologie	
Hrvatska	Reumatologija	Hematologija
Ireland	Rheumatology	Haematology (clinical and laboratory)
Italia	Reumatologia	Ematologia
Κύπρος	Ρευματολογία	Αιματολογία
Latvija	Reimatoloģija	Hematoloģija
Lietuva	Reumatologija	Hematologija
Luxembourg	Rhumatologie	Hématologie
Magyarország	Reumatológia	Hematológia
Malta	Rewmatoloģija	Ematoloģija
Nederland	Reumatologie	
Österreich	Innere Medizin und Rheumatologie	Innere Medizin und Hämatologie und inter-nistische Onkologie
Polska	Reumatologia	Hematologia
Portugal	Reumatologia	Imuno-hemoterapia
România	Reumatologie	Hematologie
Slovenija	Revmatologija	Hematologija
Slovensko	Reumatológia	Hematológia a transfúziológia
Suomi/Finland	Reumatologia/Reumatologi	Kliininen hematologia/Klinisk hematologi
Sverige	Reumatologi	Hematologi

	Ревматология	Обща хематология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
United Kingdom	Rheumatology	Haematology

(¹) От октомври 2009 г.

	Ендокринология	Физиотерапия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Médecine physique et réadaptation/Fysische geneeskunde en revalidatie
България	Ендокринология и болести на обмяната	Физикална и рехабилитационна медицина
Česká republika	Diabetologie a endokrinologie	Rehabilitační a fyzikální medicína
Danmark	Intern medicin: endokrinologi	
Deutschland	— Innere Medizin und Schwerpunkt Endokrinologie und Diabetologie — Innere Medizin und Endokrinologie und Diabetologie (¹)	Physikalische und Rehabilitative Medizin
Eesti	Endokrinoloogia	Taastusravi ja füsiaatria
Ελλάς	Ενδοκρινολογία	Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση
España	Endocrinología y nutrición	Medicina física y rehabilitación
France	Endocrinologie — diabète — maladies métaboliques	Médecine physique et de réadaptation
Hrvatska	Endokrinologija i dijabetologija	Fizikalna medicina i rehabilitacija
Ireland	Endocrinology and diabetes mellitus	
Italia	Endocrinologia e malattie del ricambio Endocrinologia e malattie del metabolismo (²)	Medicina fisica e riabilitazione Medicina fisica e riabilitativa (²)
Κύπρος	Ενδοκρινολογία	Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση
Latvija	Endokrinoloģija	Rehabilitoloģija Fiziskā rehabilitācija Fizikālā medicīna
Lietuva	Endokrinologija	Fizinė medicina ir reabilitacija

	Ендокринология	Физиотерапия
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Luxembourg	Endocrinologie, maladies du métabolisme et de la nutrition	Rééducation et réadaptation fonctionnelles
Magyarország	Endokrinológia	Fizikális medicina és rehabilitációs orvoslás
Malta	Endokrinologija u Dijabete	
Nederland		Revalidatiegeneeskunde
Österreich	Innere Medizin und Endokrinologie und Diabetologie	Physikalische Medizin und Allgemeine Rehabilitation
Polska	Endokrynologia	Rehabilitacja medyczna
Portugal	Endocrinologia/Nutrição	Medicina física e de reabilitação
România	Endocrinologie	Reabilitare Medicală
Slovenija		Fizikalna in rehabilitacijska medicina
Slovensko	Endokrinológia	Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia
Suomi/Finland	Endokrinologia/Endokrinologi	Fysiatria/Fysiatri
Sverige	Endokrina sjukdomar Endokrinologi och diabetologi ⁽³⁾	Rehabiliteringsmedicin
United Kingdom	Endocrinology and diabetes mellitus	

⁽¹⁾ От октомври 2009 г.

⁽²⁾ От февруари 2015 г.

⁽³⁾ От септември 2008 г.

	Невропсихиатрия	Дерматология — Венерология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Neuropsychiatrie ⁽¹⁾	Dermato-vénérologie/Dermato-venereologie
България		Кожни и венерически болести
Česká republika		Dermatovenerologie
Danmark		Dermato-venereologi
Deutschland	Nervenheilkunde (Neurologie und Psychiatrie)	Haut — und Geschlechtskrankheiten

	Невропсихиатрия	Дерматология — Венерология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
Eesti		Dermatovenerologia
Ελλάς	Νευρολογία — Ψυχιατρική	Δερματολογία — Αφροδισιολογία
España		Dermatología médico-quirúrgica y venereología
France	Neuropsychiatrie ⁽²⁾	Dermatologie et vénéréologie
Hrvatska		Dermatologija i venerologija
Ireland		
Italia	Neuropsychiatria ⁽³⁾	Dermatologia e venereologia
Κύπρος	Νευρολογία — Ψυχιατρική	Δερματολογία — Αφροδισιολογία
Latvija		Dermatoloģija un veneroloģija
Lietuva		Dermatovenerologija
Luxembourg	Neuropsychiatrie ⁽⁴⁾	Dermato-vénéréologie
Magyarország		Bőrgyógyászat
Malta		Dermato-venerejoloģija
Nederland	Zenuw — en zielsziekten ⁽⁵⁾	Dermatologie en venerologie
Österreich	Neurologie und Psychiatrie ⁽⁶⁾	Haut- und Geschlechtskrankheiten
Polska		Dermatologia i wenerologia
Portugal		Dermatovenereologia
România		Dermatovenerologie
Slovenija		Dermatovenerologija
Slovensko	Neuropsychiatria	Dermatovenerológia
Suomi/Finland		Ihotaudit ja allergologia/Hudsjukdomar och allergologi
Sverige		Hud- och könssjukdomar

	Невропсихиатрия	Дерматология — Венерология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 3 години
Държава	Звание	Звание
United Kingdom		

Дати на отмяна съгласно член 27, параграф 3:

⁽¹⁾ 1 август 1987 г., освен за лицата, започнали обучение преди тази дата.

⁽²⁾ От 31 декември 1971 г.

⁽³⁾ От 31.10.1999 г.

⁽⁴⁾ Удостоверение за професионална квалификация не се издава за обучение, започнало след 5 март 1982 г.

⁽⁵⁾ От 9 юли 1984 г.

⁽⁶⁾ От 31 март 2004 г.

	Радиология	Детска психиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Psychiatrie, particulièrement en psychiatrie infanto-juvénile/Psychiatrie, meer bepaald in de kinder- en jeugdpsychiatrie
България	Радиобиология	Детска психиатрия
Česká republika		Dětská a dorostová psychiatrie
Дания		Børne- og ungdomspsykiatri
Deutschland	Radiologie	Kinder — und Jugendpsychiatrie und — psychotherapie
Eesti		
Ελλάς	Ακτινολογία — Ραδιολογία	Παιδοψυχιατρική
España	Electroradiología ⁽¹⁾	
France	Electro-radiologie ⁽²⁾	Pédopsychiatrie ⁽⁷⁾
Hrvatska	Klinička radiologija	Dječja i adolescentna psihijatrija
Ireland		Child and adolescent psychiatry
Italia	Radiologia ⁽³⁾	Neuropsichiatria infantile
Κύπρος		Παιδοψυχιατρική
Latvija		Bērnu psihiatrija
Lietuva		Vaikų ir paauglių psichiatrija
Luxembourg	Électroradiologie ⁽⁴⁾	Psychiatrie infantile

	Радиология	Детска психиатрия
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Magyarország	Radiológia	Gyermek- és ifjúsági pszichiátria
Malta		
Nederland	Radiologie ⁽⁵⁾	
Österreich	Radiologie ⁽⁶⁾	— Kinder- und Jugendpsychiatrie — Kinder- und Jugendpsychiatrie und Psychotherapeutische Medizin ⁽⁸⁾
Polska		Psychiatria dzieci i młodzieży
Portugal	Radiologia	Psiquiatria da infância e da adolescência
România		Psihiatrie pediatrică
Slovenija	Radiologija	Otroška in mladostniška psihiatrija
Slovensko		Detská psychiatria
Suomi/Finland		Lastenpsykiatria/Barnpsykiatri
Sverige		Barn- och ungdomspsykiatri
United Kingdom		Child and adolescent psychiatry

- Дати на отмяна съгласно член 27, параграф 3:

⁽¹⁾ 1 февруари 1984 г.

⁽²⁾ 3 декември 1971 г.

⁽³⁾ 31 октомври 1993 г.

⁽⁴⁾ Удостоверение за професионална квалификация не се издава за обучение, започнало след 5 март 1982 г.

⁽⁵⁾ 8 юли 1984 г.

⁽⁶⁾ 31 март 2004 г.

⁽⁷⁾ 1 януари 1991 г.

⁽⁸⁾ От юни 2015 г.

	Гериатрия	Нефрология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Gériatrie/Geriatrie	
България	Гериатрична медицина	Нефрология
Česká republika	Geriatrie	Nefrologie
Danmark	Intern medicin: geriatric	Intern medicin: nefrologi

	Гериатрия	Нефрология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Deutschland		— Innere Medizin und Schwerpunkt Nephrologie — Innere Medizin und Nephrologie ⁽¹⁾
Eesti		Nefroloogia
Ελλάς		Νεφρολογία
España	Geriatría	Nefrología
France		Néphrologie
Hrvatska	Gerijatrija	Nefrologija
Ireland	Geriatric medicine	Nephrology
Italia	Geriatría	Nefrologia
Κύπρος	Γηριατρική	Νεφρολογία
Latvija		Nefroloģija
Lietuva	Geriatrija	Nefrologija
Luxembourg	Gériatrie	Néphrologie
Magyarország	Geriatría	Nefrológia
Malta	Ġerjatrija	Nefroloģija
Nederland	Klinische geriatrie	
Österreich		Innere Medizin und Nephrologie
Polska	Geriatría	Nefrologia
Portugal		Nefrologia
România	Geriatric și gerontologie	Nefrologie
Slovenija		Nefrologija
Slovensko	Geriatría	Nefrológia
Suomi/Finland	Geriatría/Geriatri	Nefrologia/Nefrologi

	Гериатрия	Нефрология
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Sverige	Geriatrisk	Medicinska njursjukdomar (nefrologi) Njurmedicin ⁽²⁾
United Kingdom	Geriatric medicine	Renal medicine

⁽¹⁾ От октомври 2009 г.

⁽²⁾ От май 2015 г.

	Инфекциозни болести	Социална медицина
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		
България	Инфекциозни болести	Социална медицина и здравен мениджмънт комунална хигиена
Česká republika	Infekční lékařství	Hygiena a epidemiologie
Danmark	Intern medicin: infektionsmedicin	Samfundsmedicin
Deutschland		Öffentliches Gesundheitswesen
Eesti	Infektsioonhaigused	
Ελλάς		Κοινωνική Ιατρική
España		Medicina preventiva y salud pública
France		Santé publique et médecine sociale
Hrvatska	Infektologija	Javnozdravstvena medicina
Ireland	Infectious diseases	Public health medicine
Italia	Malattie infettive Malattie infettive e tropicali ⁽²⁾	Igiene e medicina preventiva
Κύπρος	Λοιμώδη Νοσήματα ⁽³⁾	— Υγειονομία
		— Κοινοτική Ιατρική
Latvija	Infektoloģija	
Lietuva	Infektologija	

	Инфекциозни болести	Социална медицина
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Luxembourg	Maladies contagieuses	Santé publique
Magyarország	Infektológia	Megelőző orvostan és népegészségtan
Malta	Mard Infettiv	Saħħa Pubblika
Nederland		Maatschappij en gezondheid
Österreich	Innere Medizin und Infektiologie	— Sozialmedizin — Public Health ⁽¹⁾
Polska	Choroby zakaźne	Zdrowie publiczne, epidemiologia
Portugal	Doenças infecciosas	Saúde pública
România	Boli infecțioase	Sănătate publică și management
Slovenija	Infektologija	Javno zdravje
Slovensko	Infektológia	Verejné zdravotníctvo
Suomi/Finland	Infektiosairaudet/Infektionssjukdomar	Terveystieteiden tutkimus/Hälsöförhållanden
Sverige	Infektionssjukdomar	Socialmedicin
United Kingdom	Infectious diseases	Public health medicine

⁽¹⁾ От юни 2015 г.

⁽²⁾ От февруари 2015 г.

⁽³⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 8 декември 2016 г.

	Фармация	Трудова медицина
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Médecine du travail/Arbeidsgeneeskunde
България	Клинична фармакология и терапия Фармакология	Трудова медицина
Česká republika	Klinická farmakologie	Pracovní lékařství
Danmark	Klinisk farmakologi	Arbejdsmedicin
Deutschland	Pharmakologie und Toxikologie	Arbeitsmedizin

	Фармация	Трудова медицина
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Eesti		
Ελλάς		Ιατρική της Εργασίας
España	Farmacología clínica	Medicina del trabajo
France		Médecine du travail
Hrvatska	Klinička farmakologija s toksikologijom	Medicina rada i športa
Ireland	Clinical pharmacology and therapeutics Pharmaceutical Medicine ⁽⁴⁾	Occupational medicine
Italia	Farmacologia Farmacologia e tossicologia clinica ⁽²⁾	Medicina del lavoro
Κύπρος		Ιατρική της Εργασίας
Latvija		Arodslimības
Lietuva		Darbo medicina
Luxembourg		Médecine du travail
Magyarország	Klinikai farmakológia	Foglalkozás-orvostan (üzemorvostan)
Malta	Farmakologija Klinika u t-Terapewtika	Medicina Okkupazzjonali
Nederland		— Arbeid en gezondheid, bedrijfsgeneeskunde — Arbeid en gezondheid, verzekeringsgeneeskunde
Österreich	Pharmakologie und Toxikologie	— Arbeitsmedizin — Arbeitsmedizin und angewandte Physiologie ⁽¹⁾
Polska	Farmakologia kliniczna	Medycyna pracy
Portugal		Medicina do trabalho
România	Farmacologie clinică	Medicina muncii
Slovenija		Medicina dela, prometa in športa
Slovensko	Klinická farmakológia	Pracovné lekárstvo

	Фармация	Трудова медицина
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Suomi/Finland	Kliininen farmakologia ja lääkehoito/Klinisk farmakologi och läkemedelsbehandling	Työterveyshuolto/Företagshälsovård
Sverige	Klinisk farmakologi	Yrkes- och miljömedicin Arbets- och miljömedicin ⁽³⁾
United Kingdom	Clinical pharmacology and therapeutics	Occupational medicine

⁽¹⁾ От юни 2015 г.

⁽²⁾ От февруари 2015 г.

⁽³⁾ От септември 2008 г.

⁽⁴⁾ От юли 2017 г.

	Алергология	Нуклеарна медицина
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Médecine nucléaire/Nucleaire geneeskunde
България	Клинична алергология	Нуклеарна медицина
Česká republika	Alergologie a klinická imunologie	Nukleární medicína
Danmark		Klinisk fysiologi og nuklearmedicin
Deutschland		Nuklearmedizin
Eesti		
Ελλάς	Αλλεργιολογία	Πυρηνική Ιατρική
España	Alergología	Medicina nuclear
France		Médecine nucléaire
Hrvatska	Alergologija i klinička imunologija	Nuklearna medicina
Ireland		
Italia	Allergologia ed immunologia clinica	Medicina nucleare
Κύπρος	Αλλεργιολογία	Πυρηνική Ιατρική
Latvija	Alergoloģija	
Lietuva	Alergologija ir klinikinė imunologija	

	Алергология	Нуклеарна медицина
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Luxembourg		Médecine nucléaire
Magyarország	Allergológia és klinikai immunológia	Nukleáris medicina
Malta		Medicina Nukleari
Nederland	Allergologie ⁽¹⁾	Nucleaire geneeskunde
Österreich		Nuklearmedizin
Polska	Alergologia	Medycyna nuklearna
Portugal	Imuno-alergologia	Medicina nuclear
România	Alergologie și imunologie clinică	Medicină nucleară
Slovenija		Nuklearna medicina
Slovensko	Klinická imunológia a alergológia	Nukleárna medicína
Suomi/Finland		Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede/ Klinisk fysiologi och nukleärmedicin
Sverige	Allergisjukdomar	Nukleärmedicin Nuklearmedicin ⁽²⁾
United Kingdom		Nuclear medicine

⁽¹⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 12 август 1996 г.

⁽²⁾ От септември 2008 г.

	Лицево-челюстна хирургия (основно обучение на лекари)	Клинична хематология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		
България	Лицево-челюстна хирургия	Трансфузионна хематология
Česká republika	Maxilofaciální chirurgie	
Danmark		
Deutschland		
Eesti		

	Лицево-челюстна хирургия (основно обучение на лекари)	Клинична хематология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Ελλάς		
España	Cirugía oral y maxilofacial	
France	Chirurgie maxillo-faciale et stomatologie	Hématologie
Hrvatska	Maksilofacijalna kirurgija	
Ireland		
Italia	Chirurgia maxillo-facciale	
Κύπρος		
Latvija	Mutes, sejas un žokļu ķirurģija	
Lietuva	Veido ir žandikaulių chirurgija	
Luxembourg	Chirurgie maxillo-faciale	Hématologie biologique
Magyarország	Szájsebészet ⁽¹⁾	
Malta		
Nederland		
Österreich	Mund– Kiefer — und Gesichtschirurgie ⁽²⁾	
Polska	Chirurgia szczekowo-twarzowa	
Portugal	Cirurgia maxilo-facial	Hematologia clinica
România		
Slovenija	Maxilofacialna kirurgija	
Slovensko	Maxilofaciálna chirurgia	
Suomi/Finland		
Sverige		

	Лицево-челюстна хирургия (основно обучение на лекари)	Клинична хематология
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
United Kingdom		

Дати на отмяна съгласно член 27, параграф 3:

⁽¹⁾ От 30 септември 2007 г.

⁽²⁾ От 28 февруари 2013 г.

	Стоматология	Дерматология
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		
България		
Česká republika		
Danmark		
Deutschland		
Eesti		
Ελλάδα		
España	Estomatología	
France	Stomatologie	
Hrvatska		
Ireland		Dermatology
Italia	Odontostomatologia ⁽¹⁾	
Κύπρος		
Latvija		
Lietuva		
Luxembourg	Stomatologie	
Magyarország		
Malta		Dermatologija

	Стоматология	Дерматология
	Минимална продължителност на обучението: 3 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Nederland		
Österreich		
Polska		
Portugal	Estomatologia	
România		
Slovenija		
Slovensko		
Suomi/Finland		
Sverige		
United Kingdom		Dermatology

(¹) Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 31 декември 1994 г.

	Венерология	Тропически болести
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		
България		
Česká republika		
Danmark		
Deutschland		
Eesti		
Ελλάς		
España		
France		
Hrvatska		
Ireland	Genito-urinary medicine	Tropical medicine

	Венерология	Тропически болести
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Italia		Medicina tropicale ⁽²⁾
Κύπρος		
Latvija		
Lietuva		
Luxembourg		
Magyarország		Trópusi betegségek
Malta	Mediċina Uro-ġenetali	
Nederland		
Österreich		— Spezifische Prophylaxe und Tropenmedizin — Klinische Immunologie und Spezifische Prophylaxe und Tropenmedizin ⁽¹⁾
Polska		Medycyna transportu
Portugal		Medicina tropical
România		
Slovenija		
Slovensko		Tropická medicína
Suomi/Finland		
Sverige		
United Kingdom	Genito-urinary medicine	Tropical medicine

⁽¹⁾ От юни 2015 г.

⁽²⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 3 юни 2015 г.

	Коремна хирургия	Спешна медицина
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Chirurgie abdominale/Heelkunde op het abdomen ⁽¹⁾	

	Коремна хирургия	Спешна медицина
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
България	Гастроентерологична хирургия	Спешна медицина
Česká republika		— Traumatologie — Urgentní medicína
Danmark		
Deutschland	Visceralchirurgie	
Eesti		
Ελλάς		
España		
France	Chirurgie viscérale et digestive	
Hrvatska	Abdominalna kirurgija	Hitna medicina
Ireland		Emergency medicine
Italia	Chirurgia dell'apparato digerente ⁽³⁾	Medicina d'emergenza-urgenza ⁽²⁾
Κύπρος		
Latvija		
Lietuva	Abdominalinė chirurgija	
Luxembourg	Chirurgie gastro-entérologique	
Magyarország		Oxyológia és sürgősségi orvostan
Malta		Medicina tal-Accidenti u l-Emergenza Medicina tal-Emergenza ⁽⁴⁾
Nederland		
Österreich		
Polska		Medycyna ratunkowa
Portugal		
România		Medicină de urgență
Slovenija	Abdominalna kirurgija	Urgentna medicina

	Коремна хирургия	Спешна медицина
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 5 години
Държава	Звание	Звание
Slovensko	Gastroenterologická chirurgia	— Úrazová chirurgia — Urgentná medicína
Suomi/Finland	Gastroenterologinen kirurgia/Gastroenterologisk kirurgi	Akuuttilääketiede/Akutmedicin
Sverige		Akutsjukvård
United Kingdom		Emergency medicine

⁽¹⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 1 януари 1983 г.

⁽²⁾ От 17 февруари 2006 г.

⁽³⁾ Дата на отмяна съгласно член 27, параграф 3: 3 юни 2015 г.

⁽⁴⁾ От 21 ноември 2003 г.

	Клинична неврофизиология	Хирургична стоматология и лицево-челюстна хирургия (основно обучение на лекари и стоматолози) ⁽¹⁾
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien		Stomatologie et chirurgie orale et maxillo-faciale/Stomatologie en mond-, kaak- en aangezichtschirurgie
България		Дентална, орална и лицево-челюстна хирургия
Česká republika		
Danmark		
Deutschland		— Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie — Mund-Kiefer-Gesichtschirurgie ⁽²⁾
Eesti		
Ελλάς		Στοματική και Γναθοπροσωπική Χειρουργική ⁽³⁾
España	Neurofisiología clínica	
France		
Hrvatska		
Ireland	Clinical neurophysiology	Oral and maxillo-facial surgery
Italia		

	Клинична неврофизиология	Хирургична стоматология и лицево-челюстна хирургия (основно обучение на лекари и стоматолози) ⁽¹⁾
	Минимална продължителност на обучението: 4 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Kύπρος		Στοματο-Γναθο-Προσωποχειρουργική
Latvija		
Lietuva		
Luxembourg		Chirurgie dentaire, orale et maxillo-faciale
Magyarország		Arc-állcsont-szájsebészet
Malta	Newrofizjologija Klinika	Kirurgija tal-ghadam tal-wicċ
Nederland		
Österreich		Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie
Polska		
Portugal		
România		Chirurgie Orală și Maxilo-facială ⁽⁴⁾
Slovenija		
Slovensko		
Suomi/Finland	Kliininen neurofysiologia/Klinisk neurofysiologi	Suu- ja leukakirurgia/Oral och maxillofacial kirurgi
Sverige	Klinisk neurofysiologi	
United Kingdom	Clinical neurophysiology	Oral and maxillo-facial surgery

⁽¹⁾ Обучение, за което се издава удостоверение за професионална квалификация на специалист по стоматологична, орална и лицево-челюстна хирургия (основно обучение на лекари и стоматолози), предполага завършване и заверяване на основно обучение на лекари (член 24) и в допълнение завършване и заверяване на основно обучение на стоматолози (член 34).

⁽²⁾ От 2006 г.

⁽³⁾ От 10 юли 2014 г.

⁽⁴⁾ От 2009 г.

	Медицинска онкология	Медицинска генетика
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Belgique/België/Belgien	Oncologie médicale/ Medische oncologie	
България	Медицинска онкология	Медицинска генетика

	Медицинска онкология	Медицинска генетика
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Česká republika	Klinická onkologie	Lékařská genetika
Danmark		Klinisk genetik
Deutschland		Humangenetik
Eesti		Meditsiinigenetika
Ελλάς	Παθολογική Ογκολογία	
España	Oncología Médica	
France	Oncologie	Génétique médicale
Hrvatska		
Ireland	Medical oncology	Clinical genetics
Italia	Oncologia medica	Genetica medica
Κύπρος	Ακτινοθεραπευτική Ογκολογία	
Latvija	Onkoloģija ķīmijterapija	Medicīnas ģenētika
Lietuva	Chemoterapinė onkologija	Genetika
Luxembourg	Oncologie médicale	Médecine génétique
Magyarország	Klinikai onkológia	Klinikai genetika
Malta		Ġenetika Klinika/Medika
Nederland		Klinische genetika
Österreich		Medizinische Genetik
Polska	Onkologia kliniczna	Genetyka kliniczna
Portugal	Oncologia médica	Genética médica
România	Oncologie medicală	Genetică medicală
Slovenija	Internistična onkologija	Klinična genetika
Slovensko	Klinická onkológia	Lekárska genetika

	Медицинска онкология	Медицинска генетика
	Минимална продължителност на обучението: 5 години	Минимална продължителност на обучението: 4 години
Държава	Звание	Звание
Suomi/Finland		Perinnöllisyyslääketiede/Medicinsk genetik
Sverige	Onkologi	Klinisk genetik
United Kingdom	Medical oncology	Clinical genetics

5.1.4. Удостоверения за професионална квалификация на общопрактикуващи лекари

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Професионално звание	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	Bijzondere beroepstitel van huisarts/ Titre professionnel particulier de médecin généraliste	Huisarts/Médecin généraliste	31.12.1994 г.
България	Свидетелство за призната специалност по Обща медицина	Лекар-специалист по Обща медицина	1.1.2007 г.
Česká republika	Diplom o specializaci všeobecné praktické lékařství	Všeobecný praktický lékař	1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som speciallæge i almen medicin	Alment praktiserende læge/Speciallæge i almen medicin	31.12.1994 г.
Deutschland	Zeugnis über die spezifische Ausbildung in der Allgemeinmedizin	Facharzt/Fachärztin für Allgemeinmedizin	31.12.1994 г.
Eesti	Residentuuri lõpetamist tõendav tunnistus Diplom peremeditsiini erialal	Perearst	1.5.2004 г.
Ελλάς	Τίτλος ιατρικής ειδικότητας γενικής ιατρικής	Ιατρός με ειδικότητα γενικής ιατρικής	31.12.1994 г.
España	Título de especialista en medicina familiar y comunitaria	Especialista en medicina familiar y comunitaria	31.12.1994 г.
France	Diplômes d'études spécialisées de médecine générale accompagnés du diplôme d'Etat de docteur en médecine	Médecin qualifié en médecine générale	31.12.1994 г.
Hrvatska	Diploma o specijalističkom usavršavanju	specijalist obiteljske medicine	1.7.2013 г.
Ireland	Certificate of specific qualifications in general medical practice	General medical practitioner	31.12.1994 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Italia	— Attestato di formazione specifica in medicina generale — Diploma di formazione specifica in medicina generale	Medico di medicina generale	31.12.1994 г.
Κύπρος	Τίτλος Ειδικότητας Γενικής Ιατρικής	Ιατρός Γενικής Ιατρικής	1.5.2004 г.
Latvija	Ģimenes ārsta sertifikāts	Ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	1.5.2004 г.
Lietuva	1. Šeimos gydytojo rezidentūros pažymėjimas 2. Rezidentūros pažymėjimas (šeimos gydytojo profesinė kvalifikacija)	Šeimos medicinos gydytojas Šeimos gydytojas	1.5.2004 г.
Luxembourg	Diplôme de formation spécifique en médecine générale	Médecin généraliste	31.12.1994 г.
Magyarország	Háziorvostan szakorvosa bizonyítvány	Háziorvostan szakorvosa	1.5.2004 г.
Malta	Tabib tal-familja	Mediċina tal-familja	1.5.2004 г.
Nederland	Certificaat van inschrijving in een specialistenregister van huisartsen Diploma geneeskundig specialist	Huisarts, Verpleeghuisarts en arts voor verstandelijk gehandicapte Registratie Commissie (HVRC) Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst ⁽¹⁾	31.12.1994 г.
Österreich	Diplom über die besondere Ausbildung in der Allgemeinmedizin	Arzt für Allgemeinmedizin	31.12.1994 г.
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie medycyny rodzinnej	Specjalista w dziedzinie medycyny rodzinnej	1.5.2004 г.
Portugal	Título de especialista em medicina geral e familiar	Especialista em medicina geral e familiar	31.12.1994 г.
România	Certificat de medic specialist medicină de familie	Medic specialist medicină de familie	1.1.2007 г.
Slovenija	Potrtilo o opravljenem specialističnem izpitu iz družinske medicine	Specialist družinske medicine/ Specialistka družinske medicine	1.5.2004 г.
Slovensko	Diplom o špecializácii v odbore „všeobecné lekárstvo“	Všeobecný lekár	1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Suomi/Finland	Todistus yleislääketieteen erityiskoulutuksesta/ Bevis om särskild allmänläkarutbildning	Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittanut laillistettu lääkäri/ Legitimerad läkare som har fullgjort särskild allmänläkarutbildning	1.1.1994 г.
Sverige	Bevis om specialistkompetens i allmänmedicin	Specialist i allmänmedicin	31.12.1994 г.
United Kingdom	Certificate of completion of training	г. Slovensko	31.12.1994 г.

⁽¹⁾ От януари 2013 г.“

2. Точка 5.2.2 се заменя със следното:

„5.2.2. Удостоверения за професионална квалификация на медицински сестри с общ профил

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	<ul style="list-style-type: none"> — Diploma gegradueerde verpleger/verpleegster/Diplôme d'infirmier(ère) gradué(e)/Diplom eines (einer) graduierten Krankenpflegers (-pflegerin) — Diploma in de ziekenhuisverpleegkunde/Brevet d'infirmier(ère) hospitalier(ère)/Brevet eines (einer) Krankenpflegers (-pflegerin) — Brevet van verpleegassistent (e)/Brevet d'hospitalier(ère)/Brevet einer Pflegeassistentin 	<ul style="list-style-type: none"> — De erkende opleidingsinstututen/Les établissements d'enseignement reconnus/Die anerkannten Ausbildungsanstalten — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française/Der zuständige Prüfungsausschuß der Deutschsprachigen Gemeinschaft 	<ul style="list-style-type: none"> — Hospitalier(ère)/Verpleegassistent(e) — Infirmier(ère) hospitalier(ère)/Ziekenhuisverpleger (-verpleegster) 	29.6.1979 г.
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ с професионална квалификация „Медицинска сестра“	Университет	Медицинска сестра	1.1.2007 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Česká republika	<ol style="list-style-type: none"> Diplom o ukončení studia ve studijním programu ošetrovatelství ve studijním oboru všeobecná sestra (bakalář, Bc.) Diplom o ukončení studia ve studijním oboru diplomovaná všeobecná sestra (diplomovaný specialista, DiS.), accompanied by the following certificate: — Vysvědčení o absolutoriu 	<ol style="list-style-type: none"> Vysoká škola zřízená nebo uznaná státem Vyšší odborná škola zřízená nebo uznaná státem 	<p>— Všeobecná sestra</p> <p>— Všeobecný ošetrovatel</p>	1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for uddannelsen til professionsbachelor i sygepleje	Professionshøjskole	Sygeplejerske	29.6.1979 г.
Deutschland	Zeugnis über die staatliche Prüfung in der Krankenpflege	Staatlicher Prüfungsausschuss	Gesundheits- und Krankenpflegerin/Gesundheits- und Krankenpfleger	29.6.1979 г.
Eesti	<ol style="list-style-type: none"> Diplom õe erialal Õe põhikoolituse diplom Õe põhiõpe diplom 	<ol style="list-style-type: none"> Tallinna Meditsiinikool Tartu Meditsiinikool Kohtla-Järve Meditsiinikool Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Tartu Tervishoiu Kõrgkool 	õde	1.5.2004 г.
Ελλάς	<ol style="list-style-type: none"> Πτυχίο Νοσηλευτικής Παν/μίου Αθηνών Πτυχίο Νοσηλευτικής Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) Πτυχίο Αξιωματικών Νοσηλευτικής Πτυχίο Αδελφών Νοσοκόμων πρώην Ανωτέρων Σχολών Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας Πτυχίο Αδελφών Νοσοκόμων και Επισκεπτριών πρώην Ανωτέρων Σχολών Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας Πτυχίο Τμήματος Νοσηλευτικής Πτυχίο Τμήματος Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου 	<ol style="list-style-type: none"> Πανεπιστήμιο Αθηνών Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Υπουργείο Εθνικής Άμυνας Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας ΚΑΤΕΕ Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου 	Διπλωματούχος ή πτυχιούχος νοσοκόμος, νοσηλεύτης ή νοσηλεύτρια	1.1.1981 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
España	Título de Diplomado universitario en Enfermería	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una Universidad	Enfermero/a diplomado/a	1.1.1986 г.
	Titulo de Graduado/a en Enfermería	— El rector de una Universidad	Graduado/a en Enfermería	1.1.1986 г.
France	— Diplôme d'Etat d'infirmier (ère) — Diplôme d'Etat d'infirmier (ère) délivré en vertu du décret № 99-1147 du 29 décembre 1999	Le ministère de la santé	Infirmier(ère)	29.6.1979 г.
Hrvatska	1. Svjedodžba „medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege“ 2. Svjedodžba „prvostupnik (baccalaureus) sestrištva/prvostupnica (baccalaurea) sestrištva“	1. Srednje strukovne škole koje izvode program za stjecanje kvalifikacije „medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege“ 2. Medicinski fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj Sveučilišta u Republici Hrvatskoj Veleučilišta u Republici Hrvatskoj	1. medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege 2. prvostupnik (baccalaureus) sestrištva/prvostupnica (baccalaurea) sestrištva	1.7.2013 г.
Ireland	1. Certificate of Registered General Nurse ⁽¹⁾ 2. B.Sc. in Nursing Studies (General) approved by the NMBI ⁽²⁾ 3. B.Sc. in Children's and General (Integrated) Nursing approved by the NMBI ⁽²⁾	1. An Bórd Altranais (The Nursing Board) [up to 1 October 2012]; Bórd Altranais agus Cnáimhseachais na hÉireann (The Nursing and Midwifery Board of Ireland) [from 2 October 2012] 2. Third-level Institution delivering the B.Sc. in Nursing Studies approved by the NMBI [as of September 2002] 3. Third-level Institution delivering the B.Sc. in Children's and General (Integrated) Nursing approved by the NMBI [as of September 2006]	Registered General Nurse (RGN)	29.6.1979 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Italia	1. Diploma di infermiere professionale ⁽⁴⁾ 2. Diploma di laurea in infermieristica ⁽⁵⁾	1. Scuole riconosciute dallo Stato ⁽⁴⁾ 2. Università ⁽⁵⁾	1. Infermiere professionale ⁽⁴⁾ 2. Infermiere ⁽⁵⁾	29.6.1979 г.
Κύπρος	Δίπλωμα Γενικής Νοσηλευτικής Πτυχίο Νοσηλευτικής Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου Πτυχίο Νοσηλευτικής Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου Πτυχίο Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Λευκωσίας — BSc in Nursing Πτυχίο Γενικής Νοσηλευτικής	Νοσηλευτική Σχολή Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Λευκωσίας University of Nicosia Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Frederick	Εγγεγραμμένος Νοσηλευτής Νοσηλευτής(τρια) Γενικής Νοσηλευτικής	1.5.2004 г.
Latvija	1. Diploms par māsas kvalifikācijas iegūšanu 2. Māsas diploms	1. Māsu skolas 2. Universitātes tipa augstskola pamatojoties uz Valsts eksāmenu komisijas lēmumu	Māsa	1.5.2004 г.
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją 2. Aukštojo mokslo diplomas (neuniversitetinės studijos), nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją 3. Bakalauro diplomas (slaugos bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija) 4. Profesinio bakalauro diplomas (slaugos profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija)	1. Universitetas 2. Kolegija 3. Universitetas 4. Kolegija	Bendrosios praktikos slaugytojas	1.5.2004 г.
Luxembourg	— Diplôme d'Etat d'infirmier — Diplôme d'Etat d'infirmier hospitalier gradué	Ministère de l'éducation nationale, de la formation professionnelle et des sports	Infirmier	29.6.1979 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Magyarország	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ápoló bizonyítvány 2. Ápoló oklevél 3. Okleveles ápoló oklevél 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szakképző iskola 2. Felsőoktatási intézmény 3. Felsőoktatási intézmény 	Ápoló	1.5.2004 г.
Malta	Lawrja jew diploma fl-istudji tal-infermerija	Universita „ta' Malta“	Infermier Registrat tal-Ewwel Livell	1.5.2004 г.
Nederland	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diploma's verpleger A, verpleegster A, verpleegkundige A 2. Diploma verpleegkundige MBOV (Middelbare Beroepsopleiding Verpleegkundige) 3. Diploma verpleegkundige HBOV (Hogere Beroepsopleiding Verpleegkundige) 4. Diploma beroepsonderwijs verpleegkundige — Kwalificatieniveau 4 5. Diploma hogere beroepsopleiding verpleegkundige — Kwalificatieniveau 5 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door een van overheidswege benoemde examencommissie 2. Door een van overheidswege benoemde examencommissie 3. Door een van overheidswege benoemde examencommissie 4. Door een van overheidswege aangewezen opleidingsinstelling 5. Door een van overheidswege aangewezen opleidingsinstelling 	Verpleegkundige	29.6.1979 г.
Österreich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diplom über die Ausbildung in der all-gemeinen Gesundheits- und Krankenpflege 2. Diplom als „Diplomierte Krankenschwester, Diplomierter Krankenpfleger“ 3. Diplom über den Abschluss des Fachhochschul-Bachelorstudiengangs „Gesundheits- und Krankenpflege“ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Schule für allgemeine Gesundheits- und Krankenpflege 2. Allgemeine Krankenschule 3. Fachhochschulrat/Fachhochschule 	<p>— Diplomierte Gesundheits- und Krankenschwester</p> <p>— Diplomierter Gesundheits- und Krankenpfleger</p>	1.1.1994 г.
Polska	<p>— Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku pielęgniarstwo z tytułem „magister pielęgniarstwa“</p> <p>— Dyplom ukończenia studiów wyższych zawodowych na kierunku/specjalności pielęgniarstwo z tytułem „licencjat pielęgniarstwa“</p>	Instytucja prowadząca kształcenie na poziomie wyższym uznana przez właściwe władze	Pielęgniarka	1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Portugal	<ol style="list-style-type: none"> Diploma do curso de enfermagem geral Diploma/carta de curso de bacharelato em enfermagem Diploma/Carta de curso de licenciatura em enfermagem 	<ol style="list-style-type: none"> Escolas de Enfermagem Escolas Superiores de Enfermagem Escolas Superiores de Enfermagem; Escolas Superiores de Saúde 	Enfermeiro	1.1.1986 г.
România	<ol style="list-style-type: none"> Diplomă de absolvire de asistent medical generalist cu studii superioare de scurtă durată Diplomă de licență de asistent medical generalist cu studii superioare de lungă durată Certificat de competențe profesionale (de asistent medical generalist) Certificat de calificare nivel 5 Certificat de calificare profesională nivel 5 	<ol style="list-style-type: none"> Universități Universități Ministerul Educației Naționale 	Asistent medical generalist	1.1.2007 г.
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov „diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik“	<ol style="list-style-type: none"> Univerza Visoka strokovna šola 	Diplomirana medicinska sestra/ Diplomirani zdravstvenik	1.5.2004 г.
Slovensko	<ol style="list-style-type: none"> DIPLOM ošetrovatelstvo „magister“ („Mgr.“) DIPLOM ošetrovatelstvo „bakalár“ („Bc.“) DIPLOM diplomovaná všeobecná sestra 	<ol style="list-style-type: none"> Vysoká škola/Univerzita Vysoká škola/Univerzita Stredná zdravotnícka škola 	Sestra	1.5.2004 г.
Suomi/Finland	<ol style="list-style-type: none"> Sairaanhoitajan tutkinto/Sjukskötarexamen Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, sairaanhoitaja (AMK)/Yrkehögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området, sjukskötare (YH) 	<ol style="list-style-type: none"> Terveystieteiden tutkimuskeskus/ Hälsöförhållningsanstalter Ammattikorkeakoulut/Yrkehögskolor 	Sairaanhoitaja/Sjukskötare	1.1.1994 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Sverige	Sjuksköterskeexamen	Universitet eller högskola	Sjuksköterska	1.1.1994 г.
United Kingdom	A qualification approved by the Nursing and Midwifery Council or one of its predecessor bodies as attesting to the completion of training required for general nurses by Article 31 and the standard of proficiency as required for registration as a Registered Nurse — Adult in its register ⁽³⁾	Education institutions approved by the Nursing and Midwifery Council or one of its predecessor bodies	Registered Nurse — Adult	29.6.1979 г.

⁽¹⁾ Удостоверението за професионална квалификация се ползва с автоматично признаване, когато титулярят е гражданин на държава членка и е придобил квалификация в Ирландия.

⁽²⁾ Тази информация относно удостоверението за квалификация е включена с цел да се гарантира, че лицата, завършили обучение в Ирландия, ще се ползват с автоматично признаване на квалификацията, без да е необходимо да имат регистрация в Ирландия, доколкото регистрацията не е част от процеса на квалификация.

⁽³⁾ Тази информация относно удостоверението за квалификация заменя предишните вписвания за Обединеното кралство с цел да се гарантира, че лицата, завършили обучение в Обединеното кралство, ще се ползват с автоматично признаване на квалификацията, без да е необходимо да имат регистрация, доколкото регистрацията не е част от процеса на квалификация.

⁽⁴⁾ До 2001 г.

⁽⁵⁾ От 2001/2002 г.“

3. Точки 5.3.2 и 5.3.3 се заменят със следното:

„5.3.2. Удостоверения за базова професионална квалификация на лекари по дентална медицина

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Професионално звание	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	Diploma van tandarts/ Diplôme licencié en science dentaire	— De universiteiten/ Les universités — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française		Licentiaat in de tandheelkunde/Licencié en science dentaire	28.1.1980 г.
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „Магистър“ по „Дентална медицина“ с професионална квалификация „Магистър-лекар по дентална медицина“	Университет		Лекар по дентална медицина	1.1.2007 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Професионално звание	Референтна дата
Česká republika	Diplom o ukončení studia ve studijním programu zubní lékařství (doktor zubního lékařství, MDDr.)	Lékařská fakulta univerzity v České republice		Zubní lékař	1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i odontologi (cand.odont.)	Universitet Styrelsen for Patientsikkerhed	1. Autorisation som tandlæge, udstedt af Sundhedsstyrelsen 2. Tilladelse til selvstændig virke som tandlæge	Tandlæge	28.1.1980 г.
Deutschland	Zeugnis über die Zahnärztliche Prüfung	Zuständige Behörden		Zahnarzt	28.1.1980 г.
Eesti	Hambaarstikraad <i>Degree in Dentistry (DD)</i> Diplom hambaarstiteaduse õppekava läbimise kohta	Tartu Ülikool		Hambaarst	1.5.2004 г.
Ελλάς	Πτυχίο Οδοντιατρικής	Πανεπιστήμιο		Οδοντίατρος ή χειρουργός οδοντίατρος	1.1.1981 г.
España	Título de Licenciado en Odontología Título de Graduado/a en Odontología	El rector de una universidad El rector de una Universidad		Licenciado en Odontología Graduado/a en Odontología	1.1.1986 г. 1.1.1986 г.
France	Diplôme d'Etat de docteur en chirurgie dentaire	Universités		Chirurgien-dentiste	28.1.1980 г.
Hrvatska	Diploma „doktor dentalne medicine/ doktorica dentalne medicine“	Fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj		doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine	1.7.2013 г.
Ireland	— Bachelor in Dental Science (B.Dent.Sc.) — Bachelor of Dental Surgery (BDS) — Licentiate in Dental Surgery (LDS)	— Universities — Royal College of Surgeons in Ireland		— Dentist — Dental practitioner — Dental surgeon	28.1.1980 г.
Italia	Diploma di laurea in Odontoiatria e Protesi Dentaria	Università	Diploma di abilitazione all'esercizio della professione di odontoiatra	Odontoiatra	28.1.1980 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Професионално звание	Референтна дата
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Οδοντίατρου	Οδοντιατρικό Συμβούλιο		Οδοντίατρος	1.5.2004 г.
Latvija	Zobārsta diploms	Universitātes augstskola	Sertifikāts — kompetentas iestādes izsniegts dokuments, kas apliecina, ka persona ir nokārtojusi sertifikācijas eksāmenu zobārstniecībā	Zobārsts	1.5.2004 г.
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą gydytojo odontologo kvalifikaciją 2. Magistro diplomas (odontologijos magistro kvalifikacinis laipsnis ir gydytojo odontologo kvalifikacija)	Universitetas	1. Internatūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą gydytojo odontologo profesinę kvalifikaciją 2. Internatūros pažymėjimas (gydytojo odontologo profesinė kvalifikacija)	Gydytojas odontologas	1.5.2004 г.
Luxembourg	Diplôme d'Etat de docteur en médecine dentaire	Jury d'examen d'Etat		Médecin-dentiste	28.1.1980 г.
Magyarország	Okleveles fogorvos doktor oklevél (doctor medicinae dentariae, dr. med. dent)	Egyetem		Fogorvos	1.5.2004 г.
Malta	Lawrja fil-Kirurgija Dentali	Universita` ta Malta		Kirurgu Dentali	1.5.2004 г.
Nederland	Universitair getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd tandartsexamen	Faculteit Tandheelkunde		Tandarts	28.1.1980 г.
Österreich	Bescheid über die Verleihung des akademischen Grades „Doktor der Zahnheilkunde“	— Medizinische Universität — Medizinische Fakultät der Universität		Zahnarzt	1.1.1994 г.
Polska	Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku lekarsko-dentystycznym lekarskim z tytułem „lekarz dentysta“	Szkoły wyższe	Świadectwo złożenia Lekarsko — Dentystycznego Egzaminu Państwowego ⁽¹⁾ ⁽³⁾ / Świadectwo złożenia Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego ⁽²⁾ ⁽³⁾	Lekarz dentysta	1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Професионално звание	Референтна дата
Portugal	— Carta de curso de licenciatura em medicina dentária — Mestrado integrado em medicina dentária	— Faculdades — Institutos Superiores		Médico dentista	1.1.1986 г. 24.3.2006 г.
România	Diplomă de licență de medic dentist Diploma de licență și master ⁽⁴⁾	— Universități — Ministerul Educației Naționale ⁽⁴⁾		Medic dentist Doctor-medic stomatology ⁽⁵⁾	1.10.2003 г.
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov „doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine“	— Univerza	Potrnilo o opravljenem strokovnem izpitu za poklic doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine	Doktor dentalne medicine/Doktorica dentalne medicine	1.5.2004 г.
Slovensko	DIPLOM zubné lekárstvo doktor zubného lekárstva („MDDr.“)	Univerzita		Zubný lekár	1.5.2004 г.
Suomi/Finland	Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto/Odontologie licentia-texamen	— Helsingin yliopisto/Helsingfors universitet — Oulun yliopisto — Itä-Suomen yliopisto — Turun yliopisto	Sosiaali- ja terveystieteiden ja valvontaviraston päätös käytännön palvelun hyväksymisestä/Beslut av Tillståndsoch tillsynsverket för social- och hälsovården om godkännande av praktisk tjänstgöring	Hammaslääkäri/Tandläkare	1.1.1994 г.
Sverige	Tandläkarexamen	Universitet eller högskola	Bevis om legitimation som tandläkare, utfärdad av Socialstyrelsen	Tandläkare	1.1.1994 г.
United Kingdom	— Bachelor of Dental Surgery (BDS or B.Ch.D.) — Licentiate in Dental Surgery	— Universities — Royal Colleges		— Dentist — Dental practitioner — Dental surgeon	28.1.1980 г.

⁽¹⁾ До 2012 г.⁽²⁾ От 2013 г.⁽³⁾ До 1 октомври 2016 г. удостоверението за професионална квалификация трябва да бъде придружено от свидетелство за завършен следдипломен стаж („staž roduplomu“).⁽⁴⁾ От 1 октомври 2011 г.⁽⁵⁾ От 1 септември 2017 г.

5.3.3. Удостоверения за професионална квалификация на лекари по дентална медицина — специалисти

Орална хирургия			
Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien			
България	Свидетелство за призната специалност по „Орална хирургия“	Факултет по дентална медицина към Медицински университет	1.1.2007 г.
Česká republika	Diplom o specializaci (v oboru orální a maxilofaciální chirurgie)	1. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví 2. Ministerstvo zdravotnictví	19.7.2007 г.
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som specialtandlæge i tand-, mund- og kæbekirurgi	Sundhedsstyrelsen Styrelsen for Patientsikkerhed	28.1.1980 г.
Deutschland	Fachzahnärztliche Anerkennung für Oralchirurgie/ Mundchirurgie	Landeszahnärztekammer	28.1.1980 г.
Eesti			
Ελλάς	Τίτλος Οδοντιατρικής ειδικότητας της Γναθοχειρουργικής (υρ το 31.12.2002)	— Περιφέρεια — Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση — Νομαρχία	1.1.2003 г.
España			
France	Diplôme d'études spécialisées de chirurgie orale	Universités	31.3.2011 г.
Hrvatska			
Ireland	Certificate of specialist dentist in oral surgery	Competent authority recognised for this purpose by the competent minister	28.1.1980 г.
Italia	Diploma di specialista in Chirurgia Orale	Università	21.5.2005 г.
Κύπρος	Πιστοποιητικό Αναγνώρισης του Ειδικού Οδοντιάτρου στην Στοματική Χειρουργική	Οδοντιατρικό Συμβούλιο	1.5.2004 г.
Latvija			

Орална хирургия

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Референтна дата
Lietuva	1. Rezidentūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą burnos chirurgo profesinę kvalifikaciją 2. Rezidentūros pažymėjimas (burnos chirurgo profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1.5.2004 г.
Luxembourg			
Magyarország	Dento-alveoláris sebészet szakorvosa bizonyítvány	Nemzeti Vizsgabizottság	1.5.2004 г.
Malta	Ċertifikat ta' speċjalista dentali fil-Kirurgija tal-halq	Kumitat ta' Approvazzjoni dwar Speċjalisti	1.5.2004 г.
Nederland	Bewijs van inschrijving als kaakchirurg in het Specialistenregister	Registratiecommissie Tandheelkundige Specialismen (RTS) van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheerkunde	28.1.1980 г.
Österreich			
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie chirurgii stomatologicznej	Centrum Egzaminów Medycznych	1.5.2004 г.
Portugal	Título de Especialista em Cirurgia Oral	Ordem dos Médicos Dentistas (OMD)	4.6.2008 г.
România	Certificatul de specialist în Chirurgie dento-alveolară	Ministerul Sănătății	17.12.2008 г.
Slovenija	Potrtilo o opravljenem specialističnem izpitu iz oralne kirurgije	1. Ministrstvo za zdravje 2. Zdravniška zbornica Slovenije	1.5.2004 г.
Slovensko	Diplom o špecializácii v špecializačnom odbore maxilofaciálna chirurgia	— Slovenská zdravotnícka univerzita — Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	17.12.2008 г.
Suomi/Finland	Erikoishammaslääkärin tutkinto, suuja leukakirurgia/Specialtandläkarexamen, oral och maxillofacial kirurgi	Yliopisto	1.1.1994 г.
Sverige	Bevis om specialistkompetens i oral kirurgi	Socialstyrelsen	1.1.1994 г.
United Kingdom	Certificate of completion of specialist training in oral surgery	Competent authority recognised for this purpose	28.1.1980 г.

Ортодонтия

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Reference date
België/Belgique/ Belgien	Titre professionnel particulier de dentiste spécialiste en orthodontie/ Bijzondere beroepstitel van tandarts specialist in de orthodontie	Ministre de la Santé publique/ Minister bevoegd voor Volksgezondheid	27.1.2005 г.
България	Свидетелство за призната специалност по „Ортодонтия“	Факултет по дентална медицина към Медицински университет	1.1.2007 г.
Česká republika	Diplom o specializaci (v oboru ortodontie)	1. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví 2. Ministerstvo zdravotnictví	19.7.2007 г.
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som specialtandlæge i ortodonti	Sundhedsstyrelsen Styrelsen for Patientsikkerhed	28.1.1980 г.
Deutschland	Fachzahnärztliche Anerkennung für Kieferorthopädie	Landeszahnärztekammer	28.1.1980 г.
Eesti	Residentuuri lõputunnistus ortodontia erialal Ortodontia residentuuri lõpetamist tõendav tunnistus	Tartu Ülikool	1.5.2004 г.
Ελλάς	Τίτλος Οδοντιατρικής ειδικότητας της Ορθοδοντικής	— Περιφέρεια — Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση — Νομαρχία	1.1.1981 г.
España			
France	Titre de spécialiste en orthodontie	Conseil National de l'Ordre des chirurgiens dentistes	28.1.1980 г.
Hrvatska			
Ireland	Certificate of specialist dentist in orthodontics	Competent authority recognised for this purpose by the competent minister	28.1.1980 г.
Italia	Diploma di specialista in Ortognatodonzia	Università	21.5.2005 г.
Κύπρος	Πιστοποιητικό Αναγνώρισης του Ειδικού Οδοντιάτρου στην Ορθοδοντική	Οδοντιατρικό Συμβούλιο	1.5.2004 г.
Latvija	„Sertifikāts“– kompetentas iestādes izsniegts dokuments, kas apliecina, ka persona ir nokārtojusi sertifikācijas eksāmenu ortodontijā	Latvijas Ārstu biedrība	1.5.2004 г.

Ортодонтия			
Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Reference date
Lietuva	1. Rezidentūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą gydytojo ortodonto profesinę kvalifikaciją 2. Rezidentūros pažymėjimas (gydytojo ortodonto profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1.5.2004 г.
Luxembourg			
Magyarország	Fogszabályozás szakorvosa bizonyítvány	Nemzeti Vizsgabizottság	1.5.2004 г.
Malta	Ċertifikat ta' speċjalista dentali fl-Ortodonzja	Kumitat ta' Approvazzjoni dwar Speċjalisti	1.5.2004 г.
Nederland	Bewijs van inschrijving als orthodontist in het Specialistenregister	Registratiecommissie Tandheelkundige Specialismen (RTS) van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde	28.1.1980 г.
Österreich			
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie ortodoncji	Centrum Egzaminów Medycznych	1.5.2004 г.
Portugal	Título de Especialista em Ortodontia	Ordem dos Médicos Dentistas (OMD)	4.6.2008 г.
România	Certificatul de specialist în Ortodonție și Ortopedie dento-facială	Ministerul Sănătății	17.12.2008 г.
Slovenija	Potrđilo o opravljenem specialističnem izpitu iz čeljustne in zobne ortopedije	1. Ministrstvo za zdravje 2. Zdravniška zbornica Slovenije	1.5.2004 г.
Slovensko	Diplom o špecializácii v špecializačnom odbore čelustná ortopédia	Slovenská zdravotnícka univerzita	17.12.2008 г.
Suomi/Finland	Erikoishammaslääkärin tutkinto, hampaiston oikomishoito/ Specialtandläkarexamen, tandreglering	Yliopisto	1.1.1994 г.
Sverige	Bevis om specialistkompetens i ortodonti	Socialstyrelsen	1.1.1994 г.
United Kingdom	Certificate of Completion of specialist training in orthodontics	Competent authority recognised for this purpose	28.1.1980 г.“

4. Точка 5.4.2 се заменя със следното:

„5.4.2. Удостоверения за професионална квалификация на ветеринарни лекари

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	Diploma van dierenarts/Diplôme de docteur en médecine vétérinaire	— De universiteiten/ Les universités — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française		21.12.1980 г.
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен магистър по специалност Ветеринарна медицина с професионална квалификация Ветеринарен лекар	— Лесотехнически университет София Факултет Ветеринарна медицина — Тракийски университет Стара Загора, Ветеринарномедицински факултет		1.1.2007 г.
Česká republika	— Diplom o ukončení studia ve studijním programu veterinární lékařství (doktor veterinární medicíny, MVDr.) — Diplom o ukončení studia ve studijním programu veterinární hygiena a ekologie (doktor veterinární medicíny, MVDr.)	Veterinární fakulta univerzity v České republice		1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i veterinærmedicin (cand.med. vet.)	Københavns Universitet		21.12.1980 г.
Deutschland	— Zeugnis über das Ergebnis des Dritten Abschnitts der Tierärztlichen Prüfung und das Gesamtergebnis der Tierärztlichen Prüfung — Zeugnis über das Ergebnis der Tierärztlichen Prüfung und das Gesamtergebnis der Tierärztlichen Prüfung	Der Vorsitzende des Prüfungsausschusses für die Tierärztliche Prüfung einer Universität oder Hochschule		21.12.1980 г. 1.1.2006 г.
Eesti	Diplom: täitnud veterinaarmeditsiini õppekava Loomaarstikraad <i>Degree in Veterinary Medicine (DVM)</i>	Eesti Põllumajandusülikool Eesti Maaülikool		1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Ελλάς	Πτυχίο Κτηνιατρικής	1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 2. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας		1.1.1981 г.
España	Título de Licenciado en Veterinaria	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una Universidad		1.1.1986 г.
	Título de Graduado/a en Veterinaria	— El rector de una Universidad		1.1.1986 г.
France	Diplôme d'Etat de docteur vétérinaire	— L'Institut d'enseignement supérieur et de recherche en alimentation, santé animale, sciences agronomiques et de l'environnement (Vet Agro Sup); — L'Ecole nationale vétérinaire, agroalimentaire et de l'alimentation, Nantes-Atlantique (ONIRIS); — L'Ecole nationale vétérinaire d'Alfort; — L'Ecole nationale vétérinaire de Toulouse.		21.12.1980 г.
Hrvatska	Diploma „doktor veterinarske medicine/doktorica veterinarske medicine“	Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu		1.7.2013 г.
Ireland	— Diploma of Bachelor in/of Veterinary Medicine (MVB) — Diploma of Membership of the Royal College of Veterinary Surgeons (MRCVS)			21.12.1980 г.
Italia	Diploma di laurea in medicina veterinaria	Università	Diploma di abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria	1.1.1985 г.
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Κτηνιάτρου	Κτηνιατρικό Συμβούλιο		1.5.2004 г.
Latvija	Veterinārārsta diploms	Latvijas Lauksaimniecības Universitāte		1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas (veterinarijos gydytojo (DVM))	1. Lietuvos Veterinarijos Akademiija		1.5.2004 г.
	2. Magistro diplomas (veterinarinės medicinos magistro kvalifikacinis laipsnis ir veterinarijos gydytojo profesinė kvalifikacija)	2. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas		
Luxembourg	Diplôme d'Etat de docteur en médecine vétérinaire	Jury d'examen d'Etat		21.12.1980 г.
Magyarország	Okleveles állatorvos doktor oklevél (dr. vet)	Felsőoktatási intézmény		1.5.2004 г.
Malta	Liċenzja ta' Kirurgu Veterinarju	Kunsill tal-Kirurgi Veterinarji		1.5.2004 г.
Nederland	Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd diergeneeskundig/veeartsenijkundig examen			21.12.1980 г.
Österreich	— Diplom-Tierarzt — Magister medicinae veterinariae	Universität		1.1.1994 г.
Polska	Dyplom lekarza weterynarii	1. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie 2. Akademia Rolnicza we Wrocławiu ⁽¹⁾ 3. Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu ⁽²⁾ 4. Akademia Rolnicza w Lublinie ⁽³⁾ 5. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie ⁽⁴⁾ 6. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie 7. Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu ⁽⁶⁾ 8. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie ⁽⁷⁾		1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Portugal	— Carta de curso de licenciatura em medicina veterinária — Carta de mestrado integrado em medicina veterinária	Universidade		1.1.1986 г.
România	Diplomă de licență de doctor medic veterinar	Universități Ministerul Educatiei Nationale ⁽⁵⁾		1.1.2007 г.
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov „doktor veterinarske medicine/doktorica veterinarske medicine“	Univerza	Spričevalo o opravljenem državnem izpitu s področja veterinarstva	1.5.2004 г.
Slovensko	Vysokoškolský diplom o udelení akademického titulu „doktor veterinárskeho lekárstva“ („MVDr.“)	Univerzita		1.5.2004 г.
Suomi/Finland	Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto/Veterinärmedicine licentiatexamen	Yliopisto		1.1.1994 г.
Sverige	Veterinärexamen	Sveriges Lantbruksuniversitet		1.1.1994 г.
United Kingdom	1. Bachelor of Veterinary Science (BVSc) 2. Bachelor of Veterinary Science (BVSc) 3. Bachelor of Veterinary Medicine (Vet MB) 4. Bachelor of Veterinary Medicine and Surgery (BVM&S) 5. Bachelor of Veterinary Medicine and Surgery (BVMS) 6. Bachelor of Veterinary Medicine (BvetMed) 7. Bachelor of Veterinary Medicine and Bachelor of Veterinary Surgery (B.V.M., B.V.S.)	1. University of Bristol 2. University of Liverpool 3. University of Cambridge 4. University of Edinburgh 5. University of Glasgow 6. University of London 7. University of Nottingham		21.12.1980 г.

⁽¹⁾ Валидно до 22 ноември 2006 г.⁽²⁾ От 23 ноември 2006 г.⁽³⁾ Валидно до 10 май 2008 г.⁽⁴⁾ От 11 април 2008 г.⁽⁵⁾ От 10 януари .2011 г.⁽⁶⁾ От 1 октомври 2011 г.⁽⁷⁾ От 1 октомври .2012 г.“

„5.5.2 Удостоверения за професионална квалификация на акушерки

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	Diploma van vroedvrouw/Di- plôme d'accoucheuse	— De erkende opleidingsinsti- tuten/Les établissements d'enseignement — De bevoegde Examencom- missie van de Vlaamse Ge- meenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté françai- se	Vroedvrouw/ Accoucheuse	23.1.1983 г.
България	Диплома за висше образование на образователно-квалифика- ционна степен „Бакалавър“ с професионална квалификация „Акушерка“	Университет	Акушерка	1.1.2007 г.
Česká republika	1. Diplom o ukončení studia ve studijním programu ošetřova- vatelství ve studijním oboru porodní asistentka (bakalář, Bc.) 2. Diplom o ukončení studia ve studijním programu porodní asistence ve studijním oboru porodní asistentka (bakalář, Bc.) 3. Diplom o ukončení studia ve studijním oboru diplomova- ná porodní asistentka (diplo- movaný specialista, DiS.)	1. Vysoká škola zřízená nebo uznaná státem 2. Vysoká škola zřízená nebo uznaná státem 3. Vyšší odborná škola zřízená nebo uznaná státem	Porodní asistentka/ porodní asi- stent	1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for uddannelsen til pro- fessionsbachelor i jordemoder- kundskab	Professionshøjskole	Jordemoder	23.1.1983 г.
Deutschland	Zeugnis über die staatliche Prü- fung für Hebammen und Ent- bindungspfleger	Staatlicher Prüfungsausschuss	— Hebamme — Entbindungspfleger	23.1.1983 г.
Eesti	Diplom ämmaemanda erialal Ämmaemanda diplom	— Tallinna Meditsiinikool — Tartu Meditsiinikool — Tallinna Tervishoiu Kõrg- kool — Tartu Tervishoiu Kõrgkool	Ämmaemand	1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Ελλάς	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πτυχίο Τμήματος Μαιευτικής Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) 2. Πτυχίο του Τμήματος Μαιών της Ανωτέρας Σχολής Στελεχών Υγείας και Κοινων. Πρόνοιας (ΚΑΤΕΕ) 3. Πτυχίο Μαίας Ανωτέρας Σχολής Μαιών 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) 2. ΚΑΤΕΕ Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων 3. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας 	<p>— Μαία</p> <p>— Μαιευτής</p>	23.1.1983 г.
España	<p>— Título de matrona</p> <p>— Título de asistente obstétrico (matrona)</p> <p>— Título de enfermería obstétrica-ginecológica</p>	Ministerio de Educación y Cultura	<p>— Matrona</p> <p>— Asistente obstétrico</p>	1.1.1986 г.
France	Diplôme de sage-femme	L'Etat	Sage-femme	23.1.1983 г.
Hrvatska	Svjedodžba „prvostupnik (baccalaureus) primaljstva/sveučilišna prvostupnica (baccalaurea) primaljstva“	<p>— Medicinski fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj</p> <p>— Sveučilišta u Republici Hrvatskoj</p> <p>— Veleučilišta i visoke škole u Republici Hrvatskoj</p>	Prvostupnik (baccalaureus) Primaljstva/ Prvostupnica (baccalaurea) primaljstva	1.7.2013 г.
Ireland	<ol style="list-style-type: none"> 1. Certificate in Midwifery ⁽¹⁾ 2. B.Sc. in Midwifery approved by the NMBI ⁽²⁾ 3. Higher/Post-graduate Diploma in Midwifery approved by the NMBI ⁽²⁾ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. An Bórd Altranais (The Nursing Board) [up to 1 October 2012]; Bórd Altranais agus Cnáimhseachais na hÉireann (The Nursing and Midwifery Board of Ireland, NMBI) [from 2 October 2012]. 2. A third-level Institution delivering a Midwifery education programme approved by the NMBI 3. Third-level Institution delivering Higher/Post-graduate Diploma in Midwifery approved by the NMBI 	Registered Midwife (RM)	23.1.1983 г.
Italia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diploma d'ostetrica ⁽⁴⁾ 2. Laurea in ostetricia ⁽⁵⁾ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Scuole riconosciute dallo Stato ⁽⁴⁾ 2. Università ⁽⁵⁾ 	Ostetrica ⁽⁴⁾	23.1.1983 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Κύπρος	Δίπλωμα στο μεταβασικό πρόγραμμα Μαιευτικής	Νοσηλευτική Σχολή	Εγγεγραμμένη Μαία	1.5.2004 г.
Latvija	Diploms par vecmātes kvalifikācijas iegūšanu	Māsu skolas	Vecmāte	1.5.2004 г.
Lietuva	<p>1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją, ir profesinės kvalifikacijos pažymėjimas, nurodantis suteiktą akušerio profesinę kvalifikaciją</p> <p>— Pažymėjimas, liudijantis akušerio profesinę praktiką</p> <p>2. Aukštojo mokslo diplomas (neuniversitetinės studijos), nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją, ir profesinės kvalifikacijos pažymėjimas, nurodantis suteiktą akušerio profesinę kvalifikaciją</p> <p>— Pažymėjimas, liudijantis akušerio profesinę praktiką</p> <p>3. Aukštojo mokslo diplomas (neuniversitetinės studijos), nurodantis suteiktą akušerio profesinę kvalifikaciją</p> <p>4. Bakalauro diplomas (slaugos bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos augytojo profesinė kvalifikacija) Ir Profesinės kvalifikacijos pažymėjimas (akušerio profesinė kvalifikacija)</p> <p>5. Profesinio bakalauro diplomas (slaugos profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija) Ir Profesinės kvalifikacijos pažymėjimas (akušerio profesinė kvalifikacija)</p> <p>6. Profesinio bakalauro diplomas (akušerijos profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir akušerio profesinė kvalifikacija)</p>	<p>1. Universitetas</p> <p>2. Kolegija</p> <p>3. Kolegija</p> <p>4. Universitetas</p> <p>5. Kolegija</p> <p>6. Kolegija</p>	Akušeris	1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Luxembourg	Diplôme de sage-femme	Ministère de l'éducation nationale, de la formation professionnelle et des sports	Sage-femme	23.1.1983 г.
Magyarország	1. Szülész nő bizonyítvány 2. Szülész nő oklevél	1. Iskola/főiskola 2. Felsőoktatási intézmény	Szülész nő	1.5.2004 г.
Malta	Lawrja jew diploma fl- Istudji tal-Qwiebel	Universita` ta' Malta	Qabla	1.5.2004 г.
Nederland	Diploma van verloskundige	Door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport erkende opleidings-instellingen	Verloskundige	23.1.1983 г.
Österreich	1. Hebammen-Diplom 2. Diplom über den Abschluss des Fachhochschul-Bachelorstudiengangs „Hebamme“	1. — Hebammenakademie — Bundeshebammenlehranstalt 2. Fachhochschulrat	Hebamme	1.1.1994 г.
Polska	— Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku położnictwo z tytułem „magister położnictwa“ — Dyplom ukończenia studiów wyższych zawodowych na kierunku/specjalności położnictwo z tytułem „licencjat położnictwa“	Instytucja prowadząca kształcenie na poziomie wyższym uznana przez właściwe władze (Higher education institution recognised by the competent authorities)	Położna	1.5.2004 г.
Portugal	1. Diploma de enfermeiro especialista em enfermagem de saúde materna e obstétrica 2. Diploma/carta de curso de estudos superiores especializados em enfermagem de saúde materna e obstétrica 3. Diploma (do curso de pós-licenciatura) de especialização em enfermagem de saúde materna e obstétrica	1. Ecolas de Enfermagem 2. Escolas Superiores de Enfermagem 3. — Escolas Superiores de Enfermagem — Escolas Superiores de Saúde	Enfermeiro especialista em enfermagem de saúde materna e obstétrica	1.1.1986 г.
România	Diplomă de licență de moașă	Universități	Moașă	1.1.2007 г.
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov „diplomirana babica/diplomirani babičar“	1. Univerza 2. Visoka strokovna šola	diplomirana babica/diplomirani babičar	1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Професионално звание	Референтна дата
Slovensko	1. DIPLOM pôrodná asistencia „bakalár“ („Bc.“) 2. DIPLOM diplomovaná pôrodná asistentka	1. Vysoká škola /Univerzita 2. Stredná zdravotnícka škola	Pôrodná asistentka	1.5.2004 г.
Suomi/Finland	1. Kätilön tutkinto/barnmorskeexamen 2. Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, kätilö (AMK)/yrkeshögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området, barnmorska (YH)	1. Terveystieteiden tutkimuskeskus/hälsövärdsläroanstalter 2. Ammattikorkeakoulut/ Yrkeskolor	Kätilö/Barnmorska	1.1.1994 г.
Sverige	Barnmorskeexamen	Universitet eller högskola	Barnmorska	1.1.1994 г.
United Kingdom	A qualification approved by the Nursing and Midwifery Council or its predecessor bodies as attesting to the completion of training as required for midwives by Article 40 and the standard of proficiency as required for registration as a Registered Midwife in its register ⁽³⁾	Education institution approved by the Nursing and Midwifery Council or its predecessor bodies	Registered Midwife	23.1.1983 г.

⁽¹⁾ Удостоверението за професионална квалификация се ползва с автоматично признаване, когато титулярят е гражданин на държава членка и е придобил квалификация в Ирландия.

⁽²⁾ Тази информация относно удостоверението за квалификация е включена с цел да се гарантира, че лицата, завършили обучение в Ирландия, ще се ползват с автоматично признаване на квалификацията, без да е необходимо да имат регистрация в Ирландия, доколкото регистрацията не е част от процеса на квалификация.

⁽³⁾ Тази информация относно удостоверението за квалификация е включена с цел да се гарантира, че лицата, завършили обучение в Обединеното кралство, ще се ползват с автоматично признаване на квалификацията, без да е необходимо да имат регистрация, доколкото регистрацията не е част от процеса на квалификация.

⁽⁴⁾ Валидно до 2001 г.

⁽⁵⁾ От 2001/2002 г.“

6. Точка 5.6.2 се заменя със следното:

„5.6.2. Удостоверения за професионална квалификация на фармацевти

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
België/Belgique/ Belgien	Diploma van apotheker/Diplôme de pharmacien	— De universiteiten/Les universités — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française		1.10.1987 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „Магистър“ по „Фармация“ с професионална квалификация „Магистър-фармацевт“	Университет		1.1.2007 г.
Česká republika	Diplom o ukončení studia ve studijním programu farmacie (magistr, Mgr.)	Farmaceutická fakulta univerzity v České republice		1.5.2004 г.
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i farmaci (cand.pharm.) Bevis for kandidatuddannelsen i farmaci (cand.pharm.)	Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet Syddansk Universitet		1.10.1987 г.
Deutschland	Zeugnis über die Staatliche Pharmazeutische Prüfung	Zuständige Behörden		1.10.1987 г.
Eesti	Diplom proviisori õppekava läbimisest Farmaatsiamagister <i>Master of Science in Pharmacy (MSc)</i>	Tartu Ülikool		1.5.2004 г.
Ελλάς	Άδεια άσκησης φαρμακευτικού επαγγέλματος	— Περιφέρεια — Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση		1.10.1987 г.
España	Título de Licenciado en Farmacia Título de Graduado/a en Farmacia	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una universidad — El rector de una Universidad		1.10.1987 г. 1.1.1986 г.
France	— Diplôme d'Etat de pharmacien — Diplôme d'Etat de docteur en pharmacie	Universités		1.10.1987 г.
Hrvatska	Diploma 'magistar farmacije/ magistra farmacije'	— Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu — Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu — Kemijsko-tehnološki fakultet Sveučilišta u Splitu		1.7.2013 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Ireland	1. Certificate of Registered Pharmaceutical Chemist ⁽¹⁾ Certificate of Registration as a Pharmacist ⁽¹⁾ 2. A degree in Pharmacy recognised by the Pharmaceutical Society of Ireland ⁽²⁾	1. Cumann Cógaiseoirí na hEireann (Pharmaceutical Society of Ireland) 2. Universities delivering degrees in pharmacy recognised by the Pharmaceutical Society of Ireland	2. Notification from the Pharmaceutical Society of Ireland that the person named therein is the holder of a qualification appropriate for practicing as a pharmacist	1.10.1987 г.
Italia	Diploma o certificato di abilitazione all'esercizio della professione di farmacista ottenuto in seguito ad un esame di Stato	Università		1.11.1993 г.
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Φαρμακοποιού	Συμβούλιο Φαρμακευτικής		1.5.2004 г.
Latvija	Farmaceita diploms	Universitātes tipa augstskola		1.5.2004 г.
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą vaistininko profesinę kvalifikaciją 2. Magistro diplomas (farmacijos magistro kvalifikacinis laipsnis ir vaistininko profesinė kvalifikacija)	Universitetas		1.5.2004 г.
Luxembourg	Diplôme d'Etat de pharmacien	Jury d'examen d'Etat + visa du ministre de l'éducation nationale		1.10.1987 г.
Magyarország	Okleveles gyógyszerész oklevél (magister pharmaciae, abbrev: mag. Pharm)	Egyetem		1.5.2004 г.
Malta	Lawrja fil-farmacija	Universita` ta' Malta		1.5.2004 г.
Nederland	Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd apothekersexamen	Faculteit Farmacie		1.10.1987 г.
Österreich	Staatliches Apothekerdiplom	Österreichische Apothekerkammer		1.10.1994 г.
Polska	Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku farmacja z tytułem magistra	1. Akademia Medyczna 2. Uniwersytet Medyczny 3. Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego		1.5.2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна дата
Portugal	— Licenciatura em Farmácia	Instituição de Ensino Superior Universitário		1.10.1987 г.
	— Carta de curso de licenciatura em Ciências Farmacêuticas			1.1.2007 г.
Mestrado Integrado em Ciências Farmacêuticas				
România	Diplomă de licență de farmacist Diploma de licență și master ⁽⁵⁾	Universități Ministerul Educației Nationale		1.1.2007 г.
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naziv „magister farmacije/magistra farmacije“	Univerza	Potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu za poklic magister farmacije/magistra farmacije	1.5.2004 г.
Slovensko	DIPLOM farmácia magister („Mgr.“)	Univerzita		1.5.2004 г.
Suomi/Finland	Proviisorin tutkinto/Provisorexamen	Yliopisto		1.10.1994 г.
Sverige	Apotekarexamen	Universitet och högskolor		1.10.1994 г.
United Kingdom	1. Certificate of Registered Pharmacist ⁽³⁾ 2. A degree in pharmacy approved by either the General Pharmaceutical Council (formerly Royal Pharmaceutical Society of Great Britain) or the Pharmaceutical Society of Northern Ireland ⁽⁴⁾	Universities delivering pharmacy degrees approved by the General Pharmaceutical Council (formerly Royal Pharmaceutical Society of Great Britain) or the Pharmaceutical Society of Northern Ireland	Notification from the General Pharmaceutical Council or Pharmaceutical Society of Northern Ireland confirming successful completion of the approved pharmacy degree, 12 months practical training and a pass of the registration assessment.	1.10.1987 г.

⁽¹⁾ Удостоверението за професионална квалификация се ползва с автоматично признаване, когато титулярят е гражданин на държава членка и е придобил квалификация в Ирландия..

⁽²⁾ Тази информация относно удостоверението за квалификация е включена с цел да се гарантира, че лицата, завършили обучение в Ирландия, ще се ползват с автоматично признаване на квалификацията, без да е необходимо да имат регистрация в Ирландия. В тези случаи придружаващото удостоверение свидетелство удостоверява, че са изпълнени всички квалификационни изисквания.

⁽³⁾ Удостоверението за професионална квалификация се ползва с автоматично признаване, когато титулярят е гражданин на държава членка и е придобил квалификация в Обединеното кралство.

⁽⁴⁾ Тази информация относно удостоверението за квалификация е включена с цел да се гарантира, че лицата, завършили обучение в Обединеното кралство, ще се ползват с автоматично признаване на квалификацията, без да е необходимо да имат регистрация. В тези случаи придружаващото удостоверение свидетелство удостоверява, че са изпълнени всички квалификационни изисквания.

⁽⁵⁾ От 10 януари 2011 г.“

7. Точка 5.7.1 се заменя със следното:

„5.7.1. Удостоверение за професионална квалификация на архитекти, признати съгласно член 46

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година	
België/Belgique/ Belgien	1. Architect/Architecte	1. Nationale hogescholen voor architectuur/Ecoles nationales supérieures d'architecture	Certificat de stage délivré par l'Ordre des Architectes/Stagegetuigschrift afgeleverd door de Orde van Architecten	1988/1989 г.	
	2. Architect/Architecte	2. Hogere-architectuur-instituten/Instituts supérieurs d'architecture			
	3. Architect/Architecte	3. Provinciaal Hoger Instituut voor Architectuur te Hasselt/Ecole provinciale supérieure d'architecture de Hasselt			
	4. Architect/Architecte	4. Koninklijke Academies voor Schone Kunsten/Académies royales des Beaux-Arts			
	5. Architect/Architecte	5. Sint-Lucasscholen/Ecoles Saint-Luc			
	6. Burgerlijke ingenieur-architect/ Ingénieur Civil Architecte	6. — Faculteiten Toegepaste Wetenschappen van de Universiteiten/Facultés des sciences appliquées des universités — „Faculté Polytechnique“ van Mons			
	7. Burgerlijk Ingenieur-Architect (Ir. Arch.)	7. K.U. Leuven, faculteit ingenieurswetenschappen			2004/2005 г.
	8. Burgerlijk Ingenieur-Architect (Ir. Arch.)	8. Vrije Universiteit Brussel, faculteit ingenieurswetenschappen			2004/2005 г.
	9. Master Ingénieur Civil Architecte, à finalité spécialisée	9. Faculté Polytechnique de Mons			2008/2009 г.
България	Магистър-Специалност архитектура	— Университет по архитектура, строителство и геодезия — София, Архитектурен факултет	Свидетелство, издадено от компетентната Камара на архитектите, удостоверяващо изпълнението на предпоставките, необходими за регистрация като архитект с пълна проектантска правоспособност в регистъра на архитектите	2010/2011 г.	
		— Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Варна, Архитектурен факултет		2007/2008 г.	
		— Висше строително училище „Любен Каравелов“, Архитектурен факултет		2009/2010 г.	

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година	
Česká republika	Architektura a urbanismus	— Fakulta architektury, České vysoké učení technické (ČVUT) v Praze — Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury	Osvědčení o splnění kvalifikačních požadavků pro samostatný výkon profese architekta vydané Českou komorou architektů	2007/2008 г.	
	Inženýr architekt (Ing.Arch.)	— Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury			
	Magistr umění v oboru architektura (MgA.)	— Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze			
	Magistr umění v oboru Architektonická tvorba, MgA	— Akademie výtvarných umění v Praze		2007/2008 г.	
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i arkitektur (cand.arch.)	— Kunstakademiets Arkitektskole i København — Arkitektskolen i Århus		1988/1989 г.	
Deutschland	Diplom-Ingenieur,	— Universitäten (Architektur/Hochbau)	Bescheinigung einer zuständigen Architektenkammer über die Erfüllung der Qualifikationsvoraussetzungen im Hinblick auf eine Eintragung in die Architektenliste	1988/1989 г.	
	Diplom-Ingenieur Univ.	— Technische Hochschulen (Architektur/Hochbau) — Technische Universitäten (Architektur/Hochbau) — Universitäten-Gesamthochschulen (Architektur/Hochbau) — Hochschulen für bildende Künste — Hochschulen für Künste			
	Diplom-Ingenieur, Diplom-Ingenieur FH	— Fachhochschulen (Architektur/Hochbau) — Universitäten-Gesamthochschulen (Architektur/Hochbau) bei entsprechenden Fachhochschulstudiengängen			
	Master of Arts — M.A.	— Hochschule Bremen — University of applied Sciences, Fakultät Architektur, Bau und Umwelt — School of Architecture Bremen			2003/2004 г.
		— Fachhochschule Münster (University of Applied Sciences) — Muenster School of Architecture			2000/2001 г.
		— Georg-Simon-Ohm-Hochschule Nürnberg Fakultät Architektur			2005/2006 г.
	— Hochschule Anhalt (University of Applied Sciences) Fachbereich Architektur, Facility Management und Geoinformation	2010/2011 г.			

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		— Hochschule Regensburg (University of Applied Sciences), Fakultät für Architektur		2007/2008 г.
		— Technische Universität München, Fakultät für Architektur		2009/2010 г.
		— Hochschule Lausitz, Studiengang Architektur, Fakultät für Bauen „seit Juli 2013: Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg“		2009/2010 г.
		— Fachhochschule Lübeck, University of Applied Sciences, Fachbereich Bauwesen		2004/2005 г.
		— Fachhochschule für Technik und Wirtschaft Dresden, Fakultät Bauingenieurwesen/ Architektur		2005/2006 г.
		— Fachhochschule Erfurt/University of Applied Sciences		2006/2007 г.
		— Hochschule Augsburg/Augsburg University of Applied Sciences		2005/2006 г.
		— Hochschule Koblenz, Fachbereich Bauwesen		2004/2005 г.
		— Hochschule München/Fakultät für Architektur		2005/2006 г.
		— Hochschule für Technik Stuttgart, Fakultät Architektur und Gestaltung		2005/2006 г.
		— SRH Hochschule Heidelberg		2013/2014 г.
		— Staatliche Akademie der Bildenden Künste Stuttgart, Fachbereich Architektur		2006/2007 г.
		— Hochschule Konstanz Technik, Wirtschaft und Gestaltung (HTWG)		2014/2015 г.
	Master of Arts (in Kombination mit einem Bachelorabschluss in Architektur)	Hochschule Trier Fachbereich Gestaltung — Fachrichtung Architektur		2007/2008 г.
	Master of Engineering (in Kombination mit einem Bachelorabschluss in Engineering)	Technische Hochschule Mittelhessen (University of Applied Sciences) Fachbereich Bauwesen		2010/2011 г.
	Bachelor of Arts — B.A.	— Hochschule Anhalt (University of Applied Sciences) Fachbereich Architektur, Facility Management und Geoinformation		2010/2011 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	Bachelor of Sciences (B.Sc.)	<ul style="list-style-type: none"> — Technische Universität München, Fakultät für Architektur — Alanus Hochschule für Kunst und Gesellschaft, Bonn — Hochschule Konstanz Technik, Wirtschaft und Gestaltung (HTWG) 		<p>2009/2010 г.</p> <p>2007/2008 г.</p> <p>2014/2015 г.</p>
	Master of Science	<ul style="list-style-type: none"> Hochschule Bochum, Fachbereich Architektur — Universität Stuttgart, Fakultät 1: Architektur und Stadtplanung — Leibniz Universität Hannover, Fakultät für Architektur und Landschaft — Fachhochschule Aachen, Fachbereich Architektur 		<p>2003/2004 г.</p> <p>2009/2010 г.</p> <p>2011/2012 г.</p> <p>2009/2010 г.</p>
	Master of Science (M.Sc.) in Kombination mit dem Bachelor of Science (B.Sc.)	<ul style="list-style-type: none"> — Bauhaus-Universität Weimar — Bauhaus-Universität Weimar, Fakultät Architektur — Bauhaus-Universität Weimar, Fakultät Architektur und Urbanistik 		<p>2005/2006 г.</p> <p>2008/2009 г.</p> <p>2013/2014 г.</p>
Eesti	Arhitektuurimagister	Eesti Kunstiakadeemia		2006/2007 г.
Ελλάς	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα — Μηχανικού	<ul style="list-style-type: none"> — Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ), τμήμα αρχιτεκτόνων — μηχανικών — Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), τμήμα αρχιτεκτόνων — μηχανικών της Πολυτεχνικής σχολής — Πανεπιστήμιο Πατρών, τμήμα αρχιτεκτόνων — μηχανικών της Πολυτεχνικής σχολής — Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών — Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών <p>Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών</p>	Βεβαίωση που χορηγεί το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) και η οποία επιτρέπει την άσκηση δραστηριοτήτων στον τομέα της αρχιτεκτονικής	<p>1988/1989 г.</p> <p>2003/2004 г.</p> <p>1999/2000 г.</p> <p>1999/2000 г.</p> <p>2004/2005 г.</p>

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
Espanya	Título oficial de arquitecto	Rectores de las universidades enumeradas a continuación:		1988/1989 г.
		— Universidad politécnica de Cataluña, escuelas técnicas superiores de arquitectura de Barcelona o del Vallès		
		— Universidad politécnica de Madrid, escuela técnica superior de arquitectura de Madrid		
		— Escuela de Arquitectura de la Universidad de Las Palmas de Gran Canaria		
		— Universidad politécnica de Valencia, escuela técnica superior de arquitectura de Valencia		
		— Universidad de Sevilla, escuela técnica superior de arquitectura de Sevilla		
		— Universidad de Valladolid, escuela técnica superior de arquitectura de Valladolid		
		— Universidad de Santiago de Compostela, escuela técnica superior de arquitectura de La Coruña		
		— Universidad del País Vasco, escuela técnica superior de arquitectura de San Sebastián		
		— Universidad de Navarra, escuela técnica superior de arquitectura de Pamplona		
		— Universidad de A Coruña		1991/1992 г.
		— Universidad de Granada, Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Granada.		1994/1995 г.
		— Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante		1997/1998 г.
— Universidad Europea de Madrid	1998/1999 г.			
— Universidad Ramón Llull, escuela técnica superior de arquitectura de La Salle				
— Universidad politécnica de Cataluña, escuela técnica superior de arquitectura de Barcelona	1999/2000 г.			

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		<ul style="list-style-type: none"> — Universidad Alfonso X El Sabio, centro politécnico superior de Villanueva de la Cañada — Universidad de Alcalá (Escuela de Arquitectura) — Universidad Internacional de Cataluña, Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad S.E.K. de Segovia, centro de estudios integrados de arquitectura de Segovia — Universidad Camilo José Cela de Madrid — Universidad San Pablo CEU — Universidad CEU Cardenal Herrera, Valencia-Escuela Superior de Enseñanzas Técnicas — Universidad Rovira i Virgili — Universidad de Málaga. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Girona. Escuela Politécnica Superior — Universidad Pontificia de Salamanca — Universidad Francisco de Vitoria 2006/2007 г. — IE Universidad. Escuela Técnica Superior de Estudios Integrados de Arquitectura — IE Universidad, Escuela Técnica Superior de Estudios Integrados de Arquitectura — Universidad de Zaragoza. Escuela de Ingeniería y Arquitectura — Universidad Europea de Madrid — Universitat Internacional de Catalunya — Universidad San Jorge (Zaragoza) — Universidad de Navarra — Universidad de Girona. Escuela Politécnica Superior — Universitat Ramon Llull, la Salle 		<p>2000/2001 г.</p> <p>2001/2002 г.</p> <p>2002/2003 г.</p> <p>2005/2006 г.</p> <p>2006/2007</p> <p>2009/2010 г.</p> <p>2008/2009 г.</p> <p>2009/2010 г.</p>
	Título de Graduado/a en Arquitectura			

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		<ul style="list-style-type: none"> — Universidad San Pablo CEU — Madrid — Universitat Politècnica de València — Universidad de A Coruña. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de A Coruña — Universidad Rovira i Virgili — Universidad Cardenal Herrera CEU — Universidad Francisco de Vitoria — Universidad de Málaga. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Las Palmas de Gran Canaria. Escuela de Arquitectura — Universidad de Castilla La Mancha. Escuela de Arquitectura — Universidad Camilo José Cela de Madrid — Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante — Universidad de Sevilla, escuela técnica superior de arquitectura de Sevilla — Universitat Politècnica de Catalunya 		2010/2011 г.
	Graduado en fundamentos de la arquitectura + Máster en Arquitectura	<ul style="list-style-type: none"> — Universidad Politécnica de Madrid. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid — Universidad Antonio de Nebrija — Universidad de Zaragoza, Escuela de Ingeniería y Arquitectura — Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea — Universidad Europea de Madrid — Universidad Politécnica de Valencia. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante 		2010/2011 г. 2011/2012 г.
		<ul style="list-style-type: none"> — Universidad Politécnica de Valencia. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante 		2014/2015 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		<ul style="list-style-type: none"> — Universidad de Alcalá de Henares. Escuela Politécnica de Alcalá de Henares — Universidad de A Coruña. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de A Coruña — Universidad Cardenal Herrera CEU — Universidad Europea de Valencia — Universidad Europea de Canarias 		<p>2015/2016 г.</p> <p>2016/2017 г.</p> <p>2013/2014 г.</p> <p>2012/2013 г.</p>
France	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diplôme d'architecte DPLG, y compris dans le cadre de la formation professionnelle continue et de la promotion sociale. 2. Diplôme d'architecte ESA 3. Diplôme d'architecte EN-SAIS 4. Diplôme d'Etat d'architecte (DEA) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Le ministre chargé de l'architecture 2. Ecole spéciale d'architecture de Paris 3. Ecole nationale supérieure des arts et industries de Strasbourg, section architecture 4. Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et de Paysage de Bordeaux (Ministère chargé de l'architecture et Ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Bretagne (Ministère chargé de l'architecture et Ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole nationale supérieure d'architecture de Clermont-Ferrand (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole nationale supérieure d'architecture de Grenoble (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole nationale supérieure d'architecture et de paysage de Lille (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur) 	<p>Habilitation de l'architecte diplômé d'Etat à l'exercice de la maîtrise d'œuvre en son nom propre (HMONP) (Ministère chargé de l'architecture)</p>	<p>1988/1989 г.</p> <p>2005/2006 г.</p> <p>2005/2006 г.</p> <p>2004/2005 г.</p> <p>2004/2005 г.</p> <p>2004/2005 г.</p>

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Lyon (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Marne La Vallée (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Marseille (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Montpellier (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Nancy (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Nantes (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Normandie (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris-Belleville (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris-La Villette (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris Malaquais (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris Val-de-Seine (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Saint-Etienne (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Strasbourg (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Toulouse (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Versailles (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005 г.
	Diplôme d'Etat d'architecte (DEA), dans le cadre de la formation professionnelle continue	Ecole nationale supérieure d'architecture de Lyon (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Marseille (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Montpellier (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Nantes (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007 г.
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Strasbourg (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година	
	5. Diplôme d'études de l'école spéciale d'architecture Grade 2 équivalent au diplôme d'Etat d'architecte	5. Ecole spéciale d'architecture (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Diplôme d'architecte de l'ESA habilitant à exercer la maîtrise d'œuvre en son nom propre, équivalent à l'habilitation de l'architecte diplômé d'Etat à l'exercice de la maîtrise d'œuvre en son nom propre, reconnu par le Ministère chargé de l'architecture	2006/2007 г.	
	6. Diplôme d'architecte INSA de Strasbourg équivalent au diplôme d'Etat d'architecte conférant le grade de master (parcours architecte)	6. Institut national des sciences appliquées de Strasbourg (INSA) (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Habilitation de l'architecte de l'INSA à exercer la maîtrise d'œuvre en son nom propre équivalent à l'HMONP, reconnue par le ministère chargé de l'architecture	2005/2006 г.	
	Diplôme d'architecte INSA de Strasbourg équivalent au diplôme d'Etat d'architecte conférant le grade de master (parcours d'architecte pour ingénieur)	Institut national des sciences appliquées de Strasbourg (INSA) (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Habilitation de l'architecte de l'INSA à exercer la maîtrise d'œuvre en son nom propre équivalent à l'HMONP, délivrée par le ministère chargé de l'architecture	2005/2006 г.	
Hrvatska	Magistar/Magistrica inženjer/inženjerka arhitekture i urbanizma	Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet	Diploma; Dopunska isprava o studiju; Potvrda HKA da podnositelj zahtjeva ispunjava kvalifikacijske uvjete	2005/2006 г.	
	Magistar/magistra inženjer/inženjerka arhitekture	Sveučilišteu Splitu — Gakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije	Potvrda Hrvatske komore arhitekata da podnositelj zahtjeva zadovoljava uvijete za upis u komoru.	2016/2017 г.	
Ireland	1. Degree of Bachelor of Architecture (B.Arch. NUI)	1. National University of Ireland to architecture graduates of University College Dublin	Certificate of fulfilment of qualifications requirements for professional recognition as an architect in Ireland issued by the Royal Institute of Architects of Ireland (RIAI)	1988/1989 г.	
	2. Degree of Bachelor of Architecture (B.Arch.) (Previously, until 2002 — Degree standard diploma in architecture (Dip. Arch))	2. Dublin Institute of Technology, Bolton Street, Dublin (College of Technology, Bolton Street, Dublin)			
	3. Certificate of associateship (ARIAI)	3. Royal Institute of Architects of Ireland			
	4. Certificate of membership (MRIA)	4. Royal Institute of Architects of Ireland			
	5. Degree of Bachelor of Architecture (Honours) (B.Arch. (Hons) UL)	5. University of Limerick			2005/2006 г.
	6. Degree of Bachelor of Architecture (Honours) (B.Arch. (Hons) WIT)	6. Waterford Institute of Technology			2005/2006 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
Italia ⁽¹⁾	Laurea in architettura	— Università di Camerino	Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione che viene rilasciato dal ministero della Pubblica Istruzione (ora Ministero dell'istruzione, dell'università e della ricerca) dopo che il candidato ha sostenuto con esito positivo l'esame di Stato davanti ad una commissione competente	1988/1989
		— Università di Catania — Sede di Siracusa		
		— Università di Chieti		
		— Università di Ferrara		
		— Università di Firenze		
		— Università di Genova		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università di Napoli II		
		— Università di Palermo		
		— Università di Parma		
		— Università di Reggio Calabria		
		— Università di Roma „La Sapienza“		
		— Università di Roma III		
		— Università di Trieste		
		— Politecnico di Bari		
— Politecnico di Milano				
— Politecnico di Torino				
— Istituto universitario di architettura di Venezia				
— Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria	2000/2001 г.			
Laurea in ingegneria edile — architettura	— Università dell'Aquila	1998/1999 г.		
	— Università di Pavia			
	— Università di Roma „La Sapienza“			
Laurea specialistica in ingegneria edile — architettura	— Università dell'Aquila	2000/2001 г.		
	— Università di Pavia			
	— Università di Roma „La Sapienza“			
	— Università di Ancona			
	— Università di Basilicata — Potenza			
	— Università di Pisa			
	— Università di Bologna			
	— Università di Catania			

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	Laurea magistrale in ingegneria edile — architettura	— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università di Roma — Tor Vergata		
		— Università di Trento		
		— Politecnico di Bari		
		— Politecnico di Milano		
		— Università degli studi di Brescia		2001/2002 г.
		— Università degli Studi di Cagliari		
		— Università Politecnica delle Marche		2002/2003 г.
		— Università degli studi della Calabria		2003/2004
		— Università degli studi di Salerno		2005/2006 г.
		— Università dell'Aquila		2004/2005 г.
		— Università di Pavia		
		— Università di Roma „La Sapienza“		
		— Università di Pisa		
		— Università di Bologna		
		— Università di Catania		
		— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università di Roma — Tor Vergata		
		— Università di Trento		
		— Politecnico di Bari		
	— Politecnico di Milano			
	— Università degli studi di Salerno		2010/2011 г.	
	— Università degli studi della Calabria		2004/2005 г.	

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		— Università degli studi di Brescia		2004/2005 г.
		— Università Politecnica delle Marche		2004/2005 г.
		— Università degli Studi di Perugia		2006/2007 г.
		— Università degli Studi di Padova		2008/2009 г.
		— Università degli Studi di Genova		2014/2015 г.
	Laurea specialistica quinquennale in Architettura	— Prima Facoltà di Architettura dell'Università di Roma „La Sapienza“		1998/1999 г.
		— Università di Ferrara		1999/2000 г.
		— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Politecnico di Milano		
		— Politecnico di Bari		
		— Università di Firenze		2001/2002 г.
	Laurea magistrale quinquennale in Architettura	— Prima Facoltà di Architettura dell'Università di Roma „La Sapienza“		2004/2005 г.
		— Università di Ferrara		
		— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Politecnico di Bari		
		— Università di Firenze		
		— Politecnico di Milano		
	Laurea specialistica in architettura (Progettazione architettonica)	— Università di Roma Tre		2001/2002 г.
		Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2005/2006 г.
	Laurea magistrale in architettura (Progettazione architettonica)	Università di Roma Tre		2004/2005 г.
	Laurea specialistica in Architettura	— Università di Napoli II		2001/2002 г.
		— Politecnico di Milano II		
		— Facoltà di architettura dell'Università degli Studi G. D'Annunzio di Chieti-Pescara		
		— Facoltà di architettura, Pianificazione e Ambiente del Politecnico di Milano		
		— Facoltà di Architettura dell'Università degli studi di Trieste		

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		— Facoltà di Architettura di Siracusa, Università di Catania		
		— Facoltà di architettura, Università degli Studi di Parma		
		— Facoltà di Architettura, Università di Bologna		
		— Università IUAV di Venezia		2002/2003 г.
		— Politecnico di Torino		
		— Facoltà di Architettura Valle Giulia, Università degli Studi di Roma „La Sapienza“		2004/2005 г.
		— Università degli Studi di Camerino		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria		
		— Università degli Studi di Sassari		2005/2006 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Progettazione Urbanistica)	— Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria		2005/2006 г.
	Laurea Specialistica in Progettazione dell'Architettura	— Università di Firenze		2001/2002 г.
	Laurea magistrale in Architettura	— Politecnico di Milano II		2004/2005 г.
		— Università di Napoli II		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Facoltà di architettura dell'Università degli Studi G. D'Annunzio di Chieti-Pescara		
		— Facoltà di architettura, Pianificazione e Ambiente del Politecnico di Milano		
		— Università IUAV di Venezia		
		— Facoltà di Architettura, Università di Bologna		
		— Facoltà di Architettura di Siracusa, Università di Catania		
		— Facoltà di architettura, Università degli Studi di Parma		
		— Facoltà di architettura dell'Università degli Studi di Trieste		
		— Università degli Studi di Trieste		2014/2015 г.
		— Università degli Studi di Camerino		2006/2007 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		— Università degli Studi di Enna „Kore“		2004/2005 г.
		— Università degli Studi di Firenze		2008/2009 г.
		— Università degli Studi di Cagliari		
		— Università degli Studi di Udine		2009/2010 г.
		— Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria		
		— Università degli Studi di Sassari		2010/2011 г.
		— Università degli Studi della Basilicata		
		— Università degli Studi di Genova		2014/2015 г.
	Laurea specialistica in architettura -progettazione architettonica e urbana	Facoltà „Ludovico Quaroni“ dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2000/2001 г.
	Laurea Magistrale in architettura -progettazione architettonica e urbana	Facoltà „Ludovico Quaroni“ dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2004/2005 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Progettazione Urbana)	Università di Roma Tre		2001/2002 г.
	Laurea Magistrale in Architettura (Progettazione Urbana)	Università di Roma Tre		2004/2005 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Progettazione urbana e territoriale)	Politecnico di Torino		2002/2003 г.
	Laurea Specialistica in architettura (Architettura delle costruzioni)	Politecnico di Milano (Facoltà di Architettura civile)		2001/2002 г.
	Laurea magistrale in architettura (Architettura delle costruzioni)	Politecnico di Milano (Facoltà di Architettura civile)		2004/2005 г.
	Laurea Specialistica Architettura delle Costruzioni	Università degli Studi di Cagliari		2005/2006 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Restauro)	— Facoltà di architettura di Valle Giulia dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2004/2005 г.
		— Università degli Studi di Roma Tre — Facoltà di Architettura		2001/2002 г.
		— Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2005/2006 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	Laurea Magistrale in Architettura (Restauro)	— Facoltà di architettura di Valle Giulia dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2004/2005 г.
		— Università degli Studi di Roma Tre — Facoltà di Architettura		2009/2010 г.
		— Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2004/2005 г.
	Laurea Specialista in Architettura (costruzione)	Politecnico di Torino		2002/2003 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Restauro e Valorizzazione)	Politecnico di Torino		2005/2006 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Ambiente e Paesaggio)	Politecnico di Torino		2005/2006 г.
	Laurea Specialistica in Architettura (Nuove Qualità delle Costruzioni e dei Contesti)	Università degli Studi della Campania „Luigi Vanvitelli“ (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2007/2008 г.
	Laurea Magistrale in Architettura e Ingegneria Edile	Università degli Studi della Campania „Luigi Vanvitelli“ (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2009/2010 г.
	Laurea Magistrale in Architettura e Progetto dell'Ambiente Urbano	Università degli Studi della Campania „Luigi Vanvitelli“ (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2009/2010 г.
	Laurea Magistrale in Architettura — Progettazione degli Interni e per l'Autonomia	Università degli Studi della Campania „Luigi Vanvitelli“ (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2011/2012 г.
	Laurea Magistrale in Architettura — Progettazione architettonica	Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2004/2005 г.
		— Politecnico di Torino		2013/2014 г.
	Laurea Magistrale in Architettura e Città, Valutazione e progetto	Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2004/2005 г.
	Laurea Specialistica in Architettura e Città, Valutazione e progetto	Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2007/2008 г.
	Laurea Magistrale in Architettura — Arredamento e Progetto	Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2008/2009 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	Laurea Magistrale in Architettura Manutenzione e Gestione	Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2008/2009 г.
	Laurea Magistrale in Architettura Costruzione Città	Politecnico di Torino		2010/2011 г.
	Laurea Magistrale in Architettura per il Progetto Sostenibile	Politecnico di Torino		2010/2011 г.
	Laurea Magistrale in Architettura per il Restauro e la Valorizzazione del Patrimonio	Politecnico di Torino		2010/2011 г.
	Laurea Magistrale Architettura per la Sostenibilità	Politecnico di Torino		2010/2011 г.
	Laurea Magistrale Architettura per l'Ambiente Costruito	Politecnico di Torino		2010/2011 г.
	Laurea Magistrale in Architettura e Culture del Progetto	Università IUAV di Venezia		2013/2014 г.
	Laurea Magistrale in Architettura e Innovazione	Università IUAV di Venezia		2013/2014 г.
	Laurea Magistrale in Architettura per il Nuovo e l'Antico	Università IUAV di Venezia		2013/2014 г.
	Laurea Magistrale in Architettura — Restauro	Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria		2013/2014 г.
Κύπρος	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα — Μηχανικού στην αρχιτεκτονική	— Πανεπιστήμιο Κύπρου	Βεβαίωση που εκδίδεται από το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ) η οποία επιτρέπει την άσκηση δραστηριοτήτων στον τομέα της αρχιτεκτονικής	2005/2006 г.
	Professional Diploma in Architecture	— University of Nicosia		2006/2007 г.
	Δίπλωμα Αρχιτεκτονικής (5 έτη)	— Frederick University, Σχολή Αρχιτεκτονικής, Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Frederick		2008/2009 г.
	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού (5 ετούς φοίτησης)	— Frederick University, Σχολή Αρχιτεκτονικής, Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Frederick		2008/2009 г.
	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού (5 ετούς φοίτησης)	Frederick University, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Frederick		2014/2015 г.
Latvija	Arhitekta diploms	Rīgas Tehniskā universitāte	Latvijas Arhitektu savienības sertificēšanas centra Arhitekta prakses sertifikāts	2007/2008 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	<ul style="list-style-type: none"> — de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten te Amsterdam — de Hogeschool Rotterdam en omstreken te Rotterdam — de Hogeschool Katholieke Leergangen te Tilburg — de Hogeschool voor de Kunsten te Arnhem — de Rijkshogeschool Groningen te Groningen — de Hogeschool Maastricht te Maastricht 			
	4. Master of Science in Architecture, Urbanism & Building Sciences variant Architecture	4. Technische Universiteit Delft Faculteit Bouwkunde		2003/2004 г.
	— Master of Science in Architecture, Building and Planning (specialisatie: Architecture)	Technische Universiteit Eindhoven		2002/2003 г.
	Master of Architecture	ArtEZ hogeschool voor de kunsten/ ArtEZ Academie van Bouwkunst		2003/2004 г.
		Amsterdamse Hogeschool van de Kunsten/Academie van Bouwkunst Amsterdam		2003/2004 г.
		Hanze Hogeschool Groningen/Academie van Bouwkunst Groningen		2003/2004 г.
		Hogeschool Rotterdam/Rotterdamse Academie van Bouwkunst		2003/2004 г.
		Fontys Hogeschool voor de Kunsten/Academie voor Architectuur en Stedenbouw in Tilburg		2003/2004 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година	
Österreich	1. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	1. Technische Universität Graz (Erzherzog-Johann-Universität Graz)	Bescheinigung des Bundesministers für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft über die Erfüllung der Voraussetzung für die Eintragung in die Architektenkammer/Bescheinigung einer Bezirksverwaltungsbehörde über die Ausbildung oder Befähigung, die zur Ausübung des Baumeistergewerbes (Berechtigung für Hochbauplanung) berechtigt	1998/1999 г.	
	2. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	2. Technische Universität Wien			
	3. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	3. Universität Innsbruck (Leopold-Franzens-Universität Innsbruck)			
	4. Magister der Architektur, Magister architecturae, Mag. Arch.	4. Universität für Angewandte Kunst in Wien			
	5. Magister der Architektur, Magister architecturae, Mag. Arch.	5. Akademie der Bildenden Künste in Wien			
	6. Magister der Architektur, Magister architecturae, Mag. Arch.	6. Universität für künstlerische und industrielle Gestaltung in Linz			
	7. Bachelor of Science in Engineering (BSc) (aufgrund eines Bachelorstudiums), Diplom-Ingenieur/in (Dipl.-Ing. oder DI) für technisch-wissenschaftlich Berufe (aufgrund eines Bachelor- und eines Masterstudiums entspricht MSc)	7. Fachhochschule Kärnten			2004/2005 г.
	8. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	8. Universität Innsbruck (Leopold-Franzens-Universität Innsbruck)			2008/2009 г.
	9. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	9. Technische Universität Graz (Erzherzog-Johann-Universität Graz)			2008/2009 г.
	10. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	10. Technische Universität Wien			2006/2007 г.
	11. Master of Architecture (MArch) (aufgrund eines Bachelor- und eines Masterstudiums entspricht MSc)	11. Universität für künstlerische und industrielle Gestaltung Linz			2008/2009 г.
		11. Akademie der bildenden Künste Wien	2008/2009 г.		
12. Masterstudium der Architektur	12. Universität für angewandte Kunst Wien	2011/2012 г.			

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	13. BA-Studiengang Bauplanung u. Bauwirtschaft Studienzweig Architektur u. MA-Studiengang Architektur	13. Fachhochschule Joanneum Graz		2015/2016 г.
	14. Bachelorstudiengang „Green Building“ und Masterstudiengang „Architektur — Green Building“	14. Fachhochschule Campus Wien		2016/2017 г.
Polska	magister inżynier architekt (mgr inż. arch.)	— Politechnika Białostocka — Politechnika Gdańska — Politechnika Łódzka — Politechnika Śląska — Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie — Politechnika Warszawska — Politechnika Krakowska — Politechnika Wrocławska — Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego	Zaświadczenie o członkostwie w okręgowej izbie architektów/Zaświadczenie Krajowej Rady Izby Architektów RP potwierdzające posiadanie kwalifikacji do wykonywania zawodu architekta zgodnych z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej osoby nie będącej członkiem Izby	2007/2008 г.
	dypłom ukończenia studiów wyższych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera architekta	— Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie — Politechnika Lubelska — Uniwersytet Techniczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy — Politechnika Poznańska — Uniwersytet Zielonogórski		2003/2004 г. 2011/2012 г. 2008/2009 г. 2011/2012 г.
	dypłom studiów wyższych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera architekta	Politechnika Świętokrzyska		2007/2008 г. 2008/2009 г. 2012/2013 г.
Portugal	Carta de curso de licenciatura em Arquitectura	— Faculdade de Arquitectura da Universidade técnica de Lisboa — Faculdade de arquitectura da Universidade do Porto — Escola Superior Artística do Porto — Faculdade de Ciências e Tecnologia da Universidade de Coimbra	Certificado de cumprimento dos pré-requisitos de qualificação para inscrição na Ordem dos Arquitectos, emitido pela competente Ordem dos Arquitectos	1988/1989 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		— Universidade Lusíada de Lisboa		1986/1987 г.
		— Faculdade de Arquitectura e Artes da Universidade Lusíada de Vila Nova de Famalicão		1993/1994 г.
		— Universidade Lusófona de Humanidades e Tecnologia		1995/1996 г.
		— Instituto Superior Manuel Teixeira Gomes		1997/1998 г.
		— Universidade do Minho		1997/1998 г.
		— Instituto Superior Técnico da Universidade Técnica de Lisboa		1998/1999 г.
		— ISCTE-Instituto Universitário de Lisboa		1998/1999 г.
	Carta de Curso de Licenciatura em Arquitectura e Urbanismo	— Escola Superior Gallaecia		2002/2003 г.
	Para os cursos iniciados a partir do ano académico de 1991/1992	— Faculdade de Arquitectura e Artes da Universidade Lusíada do Porto		1991/1992 г.
	Mestrado integrado em Arquitectura	— Universidade Autónoma de Lisboa		2001/2002 г.
		— Universidade Técnica de Lisboa (Instituto Superior Técnico)		2001/2002 г.
	Carta de curso de Mestrado integrado em Arquitectura	— Universidade do Minho		1997/1998 г.
		— ISCTE-Instituto Universitário de Lisboa		1999/2000 г.
		— Universidade Lusíada de Vila Nova de Famalicão		2006/2007 г.
		— Universidade Lusófona de Humanidades e Tecnologias		1995/1996 г.
		— Faculdade de Arquitectura da Universidade Técnica de Lisboa		2008/2009 г.
		— Universidade de Évora		2007/2008 г.
		— Escola Superior Artística do Porto (ESAP)		1988/1989 г. (Licenciatura) 2007/ 2008 г. (Mestrado)
		— Instituto Superior Manuel Teixeira Gomes		2006/2007 г.
		Universidade Lusíada do Porto		2006/2007 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	Carta de curso de Mestrado Integrado em Arquitectura e Urbanismo	— Universidade Fernando Pessoa		2006/2007 г.
		— ESG/Escola Superior Gallaecia		2002/2003 г.
	Diploma de Mestre em Arquitectura	— Universidade Lusíada de Lisboa		1988/1989 г.
	Carta de Curso, Grau de Licenciado	— Universidade de Évora		2001/2002 г.
	Carta de curso de mestre em Arquitectura	— Universidade do Porto		2003/2004 г.
	Certidão de Licenciatura em Arquitectura	Universidade Católica Portuguesa Centro Regional das Beiras		2001/2002 г.
	Diploma de Mestrado Integrado em Arquitectura	Universidade Católica Portuguesa Centro Regional das Beiras		2001/2002 г.
România	Diploma de arhitect	— Universitatea de arhitectură și urbanism „ION MINCU“	Certificat de dobândire a dreptului de semnătură și de înscriere în Tabloul Național al Arhitecților	2010/2011 г.
		— Universitatea „Politehnică“ din Timișoara		2011/2012 г.
		— Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca		2010/2011 г.
		— Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi“ din Iași		2007/2008 г.
		— Universitatea Spiru Haret — Facultatea de Arhitectură		2009/2010 г.
	Diploma de licență și master	— Universitatea de arhitectură și urbanism „ION MINCU“		2011/2012 г.
		— Universitatea „Politehnică“ din Timișoara		
		— Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca		
		— Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi“ din Iași		
		— Universitatea Spiru Haret — Facultatea de Arhitectură		

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
Slovenija	Magister inženir arhitekture/ Magistrica inženirka arhitekture	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Arhitekturo	Potrdilo Zbornice za arhitekturo in prostor o usposobljenosti za opravljanje nalog odgovornega projektanta arhitekture	2007/2008 г.
	Diploma o pridobljeni magistrski izobrazbi 2. stopnje	Univerza v Mariboru; Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo		
Slovensko	Diplom inženiera Architekta (titul Ing. arch.)	— Slovenská technická univerzita v Bratislave, Fakulta architektúry, študijný odbor 5.1.1 Architektúra a urbanizmus	Certifikát vydaný Slovenskou komorou architektov na základe 3-ročnej praxe pod dohľadom a vykonania autorizáčnej skúšky	2007/2008 г.
		— Technická univerzita v Košiciach, Fakulta umení, študijný odbor 5.1.1. Architektúra a urbanizmus		2004/2005 г.
	Diplom magistra umení (titul Mgr. art.)	— Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, študijný odbor 2.2.7 'Architektonická tvorba'		2007/2008 г.
Suomi/ Finland	Arkkitehdin tutkinto/Arkiteksamén	— Teknillinen korkeakoulu /Tekniska högskolan (Helsinki)		1998/1999 г.
		— Tampereen teknillinen korkeakoulu/Tammerfors tekniska högskola		
		— Oulun yliopisto/Uleåborgs universitet		
		— Aalto-yliopisto/Aalto-universitetet		2010/2011 г.
		— Tampereen teknillinen yliopisto/Tammerfors tekniska universitet		
		— Oulun yliopisto		
		— Tampereen teknillinen yliopisto		
— Aalto-yliopisto/ Aalto-universitetet	2010/2011 г.			
Sverige	Arkitektexamen	— Chalmers Tekniska Högskola AB		1998/1999 г.
		— Kungliga Tekniska Högskolan		
		— Lunds Universitet		
		— Umeå universitet		2009/2010 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година	
United Kingdom	1. Diplomas in architecture	1. – Universities	Certificate of architectural education, issued by the Architects Registration Board. The diploma and degree courses in architecture of the universities, schools and colleges of art should have met the requisite threshold standards as laid down in Article 46 of this Directive and in Criteria for validation published by the Validation Panel of the Royal Institute of British Architects and the Architects Registration Board. EU nationals who possess the Royal Institute of British Architects Part I and Part II certificates, which are recognised by ARB as the competent authority, are eligible. Also EU nationals who do not possess the ARB-recognised Part I and Part II certificates will be eligible for the Certificate of Architectural Education if they can satisfy the Board that their standard and length of education has met the requisite threshold standards of Article 46 of this Directive and of the Criteria for validation. An Architects Registration Board Part 3 Certificate of Architectural Education	1988/1989 г.	
		— Colleges of Art			
		— Schools of Art			
		— Cardiff University		2006/2007 г.	
		— University for the Creative Arts		2008/2009 г.	
		— Birmingham City University		2008/2009 г.	
	2. Degrees in architecture	2. Universities		2008/2009 г.	
		3. Architectural Association		2008/2009 г.	
	3. Final examination	— Final Examination (ARB/RIBA Part 2)	— Architectural Association		2011/2012 г.
		4. Examination in architecture	4. Royal College of Art		
	5. Examination Part II	5. Royal Institute of British Architects			
	6. Master of Architecture	6. – University of Liverpool — Cardiff University — University of Plymouth — Queens University, Belfast — Northumbria University — University of Brighton — Birmingham City University — University of Kent — University of Ulster — University of Edinburgh/Edinburgh School of Architecture and Landscape Architecture — Leeds Metropolitan University — Leeds Beckett University (until 2014 Leeds Metropolitan University) — University of Newcastle upon Tyne — University of Lincoln — University of Huddersfield — University of the West of England			2006/2007 г.
					2006/2007 г.
					2007/2008 г.
					2009/2010 г.
					2009/2010 г.
					2010/2011 г.
					2010/2011 г.
					2006/2007 г.
					2008/2009 г.
					2009/2010 г.
					2011/2012 г.
					2014/2015 г.
					2011/2012 г.
				2011/2012 г.	
				2012/2013 г.	
				2011/2012 г.	

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
		— University of Westminster		2011/2012 г.
		— University for the Creative Arts		2013/2014 г.
		— University of Central Lancashire		2014/2015 г.
	7. Graduate Diploma in Architecture	7. University College London		2006/2007 г.
	8. Professional Diploma in Architecture	8. University of East London — Northumbria University		2007/2008 г. 2008/2009 г.
	9. Graduate Diploma in Architecture/MArch Architecture	9. University College London		2008/2009 г.
	10. Postgraduate Diploma in Architecture	10. — Leeds Metropolitan University — University of Edinburgh — Sheffield Hallam University		2007/2008 г. 2008/2009 г. 2009/2010 г.
	11. MArch Architecture (ARB/RIBA Part 2)	11. — University College London — University of Nottingham — University of East London		2011/2012 г. 2013/2014 г. 2013/2014 г.
	12. Master of Architecture (MArch)	12. Liverpool John Moores University — De Montfort University — Arts University Bournemouth — Nottingham Trent University		2011/2012 г. 2011/2012 г. 2011/2012 г. 2012/2013 г.
	13. Postgraduate Diploma in Architecture and Architectural Conservation	13. University of Edinburgh		2008/2009 г.
	14. Postgraduate Diploma in Architecture and Urban Design	14. University of Edinburgh		2008/2009 г.
	15. MPhil in Environmental Design in Architecture (Option B)	15. University of Cambridge		2009/2010 г.
	— MPhil in Architecture and Urban Design	— University of Cambridge		2013/2014 г.
	16. Professional Diploma in Architecture: Advanced Environmental and Energy Studies	16. University of East London/Centre for Alternative Technology		2008/2009 г.
	17. MArchD in Applied Design in Architecture	17. Oxford Brookes University		2011/2012 г.

Държава	Удостоверение за професионална квалификация	Орган, който издава удостоверението за квалификация	Свидетелство, което придружава удостоверението	Референтна академична година
	18. M'Arch	18. University of Portsmouth		2011/2012 г.
	19. Master of Architecture (International)	19. University of Huddersfield		2012/2013 г.
	20. Master of Architecture with Honours	20. Cardiff University		2015/2016 г.
	21. MArch (Architecture)	21. Kingston University		2013/2014 г.
	22. MArch in Architecture	22. University of Greenwich		2013/2014 г.
	23. The degree of Master of Architecture in the College of Humanities and Social Science	23. University of Edinburgh/Edinburgh School of Architecture and Landscape Architecture		2012/2013 г.
	24. M.Arch	24. Sheffield Hallam University		2013/2014 г.
	25. MArch Architecture	25. University of the Arts London is the awarding body and the MArch Architecture is offered by Central Saint Martins		2015/2016 г.
	26. MArch: Master of Architecture	26. London South Bank University		2015/2016 г.
	27. Master of Architecture with Urban Planning	27. University of Dundee		2015/2016 г.
	28. MArch Architecture: Collaborative Practice	28. University of Sheffield		2015/2016 г.

⁽¹⁾ Двете наименования „Università degli studi di (име на града)“ и „Università di (име на града)“ са равнозначни и обозначават един и същ университет“.

⁽²⁾ От октомври 2016 г. наименованието бе променено на „Università degli Studi della Campania „Luigi Vanvitelli““.

ISSN 1977-0618 (електронно издание)
ISSN 1830-3617 (печатно издание)

Служба за публикации на Европейския съюз
2985 Люксембург
ЛЮКСЕМБУРГ

BG